י"ט חשון תשמ"ד, 26.10.83 מיספר 2408 שנה 48 המחיר 130 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

הבנקים שדדו את קופר האוצר ועכשיו אנחנו נשלם את החשבו

שוד המיליארדים

מרדכי איינהורן, רפאל רקנאטי, ארנסט יפת, גיורא גזית ואהרון מאיר

ויימר יעקבסון טמיר

בלוז

"לחיצה קלה לגג גוגל"

מכתבים

אריזולר ואינפלציה

המיכתבים הבאים נכתבו אחרי התפטרותו של שר־האוצר, יורם אריזור.

הרעיון של דוליריזאציה של ישראל דווקא נראה לי.

הדולר הוא מטבע בינלאומי, למעשה מטבע עולמי, למרות שהוא מונפק על־ידי ממשלה לאומית, שתלטנית ואגואיסטית. הצטרפות למישפחת־הדולר היא מעין הצטרפות לעולם וביטול ההתברלות הלאומנית באופן יחסי, כי אני יודע שיש גם מישפחת־הרובל.

כמובן, הייתי מעדיף להשתמש במונדו (השווה לשני פראנקים שווייציים), שהוא יחידת המטבע העולמית של מימשל עולמי של אזרחי־עולם. הרי להדפיס כסף כל־אחד יכול!

הדבר נוגע גם לתחומים אחרים, מלבד התחום הפינאנסי. אני מציע לד"ר יוסף בורג, שר־הפנים ומירשם־התושבים, שימיר את תעודות־הזהות הישראליות לסוגיהן בתעודת־זהות עולמית אחידה, שתשתית את זכויות האדם על עיקרון אוניברסאלי, ולא על „סיווג ביטחוני", „סיווג־אתני" וכיוצא באלה הבדלות.

כך גם לגבי הדרכון העולמי. רשות שרות תבל מוכנה להיות לעזר בעניין זה. אפשר גם להנהיג חוקה אחת לבריות, ההכרזה העולמית של זכויות האדם, ודי עם ה„כחול־לבן".

אריזולר•
די עם כחול־לבן!

שנושאיו המובהקים ביותר שמו אותו לקלס, לחוכא ולאיטילולא!

באהבה ובשלום,
ישעיהו־תומא שי"ק, תל־אביב

● *הקורא מציג עצמו כ„מתאם רשות שרות תבל (רש"ת)". שכתובתה היא: ת"ד 20178, תל־אביב־יפו 61201, תוך מיזרח הים התיכון.*

הצלחתי בבחינות־הבגרות בשנת 1923, בהמבורג שבגרמניה. בימים ההם התחילה להשתולל שם האינפלציה הגדולה. התכוונתי ללמוד באוניברסיטה, אך אבי לא הסכים: „מדוע [illegible] מיסכן? תעבור בבנק ותהיה [illegible] בבנק. שער המארק הידרדר [illegible] מהיר, שהיה צריך לחשב אותו [illegible] (או טרם המציאו את המחשבים). [illegible] סוכבים עניינו אותי מאוד, אבל לי לא [illegible] אליהם. הוטלו עלי רק עבודות [illegible]: היה עלי לשבת בחדר־הקבלה לשוחח [illegible] חים.

[illegible] אחד באה לבנק אשה צעירה יפת־תואר, [illegible] לשוחח עם המנהל. „יש לו פנאי?" שאלה [illegible] „גבירתי כנראה אינה מכירה את המנהל," [illegible] „תמיד יש לו פנאי לנשים יפות."

[illegible] כבשו מייד הבעה חמורה. „תגיד לבוס [illegible] שאשתו רוצה לדבר איתו."

אחרי חילופי־דברים אלה, לא נשארתי עוד בבנק. עברתי שם רק חודש, ואחר־כך יכולתי להיות סטודנט.

מוסר־השכל: לא כל מי שעובד בבנק הופך עשיר.

שלמה שטיין, ירושלים

כתבת השער הקדמי:

הבנקים סידרו את כולם!

במשך עשרה ימים הצליחו ראשי הבנקים בישראל להתיש את האוצר ולכפות עליו את כל שרצו: ערבות של שיבעה מיליארד דולר, מבלי להסתיר דבר, אפילו לא את משרדותיהם. ביתתים הצילו הבנקים מיליוני דולארים של מקורביהם, ויעצו למשקיעים למכור מניות רק בהגבלת שעה. מי ששמע לעצות, גילה ששוב סידרו אותו.

12 15

כתבת השער האחורי:

אלמנה בכותרות

מאז מותו של משה דיין הוסיע שמה של אלמנתו רחל בקביעות בעיתוני הרכילות. רמזו על קשרים רומנטיים שלה עם אנשים מפורסמים כמו אליעזר ז'ורבין והרצל שפיר, אך רחל חזרת ושרנעה, כי משה דיין היה הגבר היחידי של חייה. על הכרותה עמו, על הרומן ביניהם, על נישואיהם, על רגעיו האחרונים ועל מותו היא מספרת לרחל המרחלת.

22

ראשים מתחלפים

האווירה במטות הבחירות המוניציפאליות בערים השונות היתה דרוכה, כאילו המדובר בבחירות של ממש. לכנסת למשל. אך ההפתעות היו מעטות, וברוב העיריות כל מה שהיה – הוא אשר יהיה. ציוותי **העולם הזה** עקבו אחרי יום הבחירות, ביקרו גם בערים שחתיכיפו ראשים, ודיווחו ממטות־הבחירות של **מאיר ניצן** (ראשון־לציון) **ואלי לנדאו** (הרצליה).

10

חומייני בשערי ביירות

בדרום־לבנון עלולה לקום מדינת־טרור חומייניסטית, שתאפיל על כל פיגועי אש"ף בעבר. בשיא מילחמת־לבנון שלח האייתאללה חומייני ללבנון קבוצת „מתנדבים", המטיפים בין השאר כי המוות במשימת־פיגוע מוביל ישר לגן־עדן. האמריקאים נמצאים בלבנון כבני־ערובה של הסורים, ויצטרכו לשלם להם דמי־חסות.

6

בדרך לממשלה

בשבוע הראשון לכהונתה של הממשלה עקבה צלמת „העולם הזה" אחרי השרים החדשים. כשהם אצים־רצים במעלה מדרגות השילטון. **יצחק מודעי** דילג על שלוש מדרגות בבת־אחת, **יובל נאמן** נעל לרגליו נעליים לבנות בסיגנון הוליווד **ופסח גרופר** לבש מיקטורן מרושל.

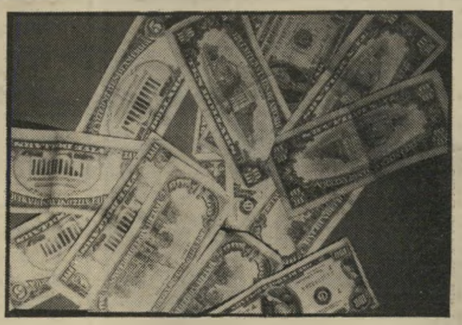
33

עתידולר

המחירים החדשים פורסמו: חצי ליטר חלב – 20 סנט; 100 גרם חמאה – 28 סנט; עוף מס' 1 – שני דולר וחצי. וזו רק ההתחלה. את מה שהיה קורה אילו ניתן ליורם אריזור לממש את רעיון הדולריזציה, שגרם להתפטרותו מהממשלה, מתאר בהרחבה שלמה פרנקל.

16

ג'וטלמן על דוכן הנאשמים

פעמיים הסתבך בגלל אהבתו לנשים. בפעם הראשונה הואשם ברצח וישב בבית־חסוהר 12 שנה, ובפעם השניה הוא אשם בניסיון לרצח. אך זוכה. בכל זאת, נשאר **פנחס** („פליצ'ה") **צבאג** אוהב מושבע של המין הנשי ונהג חג בנשים כג'נטלמן מושלם.

54

מנהיג צומח באשדוד

„אני פועל בנישמתי," מבריז יהודה בן־הרוש (בתמונה משמאל). מזכיר מועצת פועלי אשדוד, שהשביתת את אשדוד במשך יום שלם, באשר כל המדינה שבתה בשבוע שעבר שעתיים בלבד. מיהו יהודה בן־הרוש ו־כיצד הגיע לתפקידו?

18

שדכנית רצף

חמש שנים אחרי שלקתה ב־התקף־לב בעיקבות תוכנית טל־ויזיה שהביאה לסגירת מיש־רדה, מתנהל מישפט־הדיבה של הלנה עם־רם נגד הטלוויזיה. בדיון, שהתנהל בהומור, התקשו השופט ועורך־הדין לעצור שטף דיבורה של השדכנית, כשסיפרה כיצד הגיעה ל־מיקצועה וכיצד עשתה שידוכיה.

60

בקשה מהשבי

במקום שיביו, בידי ה־פת"ח, התרגש אבי קרוננפלד כששמע בר־דיו קול מוכר מן הבית. הקול היה של הזמר משה הילל, גיסו של אבי. במיכתבו ביקש ה־שבוי שירבו לשדר בר־דיו שת שירי גיסו. אך משום מה, לא נענתה הבקשה.

59

מצליפה בשקט

חברת־הכנסת **עדנה סולודר** (בתמונה מימין), מצליפת סיעת המערך וחברת קיבוץ גשר, מספרת בראיון חושפני להעולם הזה על אלמוניותה, על דיעותיה בעניין האיבה של עיירות הפיתוח לקיבוצים, על תקופת ההתשה בעמק הירדן ו־מכריזה: „אני לא יודעת עד היום מה היא המשכורת שלי."

25

עיסוי בשירות החוץ

גרשון אביעד, שנעצר בצאתו ממכון־עיסוי, הוא איש רב־פעלים בתנועת החרות. בין שלל תפקידיו: יועץ מיוחד של שר־החוץ יצחק שמיר, בן־חסות של יורם אריזור ועובד מישרדו של שר הכלכלה יעקב מרידור. הוא חשוד כי גבה שוחד מבעל המכון המספק שירותים לגברים, תמורת הבטחה להתערב למענו במישרדי החקירות של מס־ההכנסה בתל־אביב.

51

המדורים הקבועים:

מיכתבים	3
קורא יקר	4
במדינה	6
הגרון – אפוקליפסה מחר	7
תשקיף	8
אתה השקל	15
יומן אישי – וידוי של אידיוט	17
אנשים – בנייר־הקלפים של מרדכי ציפורי	19
בלונים	21
מה הם אומרים –רון בן־ישי, חנה קורן, דויד מור, מיכאל פריאנטה, חווה אלברשטיין ואברהם שפירא	28
זה וגם זה	31
רחל מרחלת על כל העולם	36
חלון־ראווה – התחרף של פאריס שידור	38
תמליין טלוויזיה – בישראל ובירדן	41
נמר של נייר - רוויזיה של הרוויזיוניסטים	42
קולנוע -דנטון	44
אנשים בעולם	46
עולם קטן	48
לילות ישראל - מסיבה לכבוד הסוף	50
תמרורים	52
ספורט	60
הדוי	63
הורוסקופ -השנים הקשות של פלוטו	64
זה היה העולם הזה לפני 25 שנה	65

קו יקי

בשיא משבר־אירידור התכנסה נשיאות המיפלגה הליברלית כדי לדון בתביעה לסלק את יורם אירידור ממישרד־האוצר. כרגיל אצל הליברלים, הגיע הדיון לטונים גבוהים, והכל האשימו את הכל.

כתב הארץ לענייני כלכליים, אברהם צהר, שסיקר את הישיבה, תיאר את המשך הדברים בידיעה בעמוד 1 של עיתונו כך:

> **אחד הנוכחים, שר בממשלה, דאג במהלך הישיבה לשלוח פיסיהו ל־ הביא לו גליון של „העולם הזה", כדי לראות „מה הם כותבים על ה־ נושא". מישהו העיר על כך, כי מותר לקרוא מה שהעתונים כות־ בים, אך אסור להדליף להם.**

אני מקבל את המחמאה בשם כל חברי־ המערכת, שטיפלו במישורים השונים של המשבר: המישור הכלכלי, הממשלתי והמיפלגתי. הציבור האלמוני הביע את דעתו עליהם בצורה בלתי־אמצעית: בשבועות האחרונים, שבהם פחת הביקוש לסחורות רבות בשוק, גבר בצורה מובהקת הביקוש לגליונות העולם הזה.

הקוראים שנתרו בלי גליונות, מפני שלא נותרו בקיוסקים, יצטרכו לסלוח לנו. לא היינו מוכנים לביקושים פיתאומיים אלה.

השאלות של אח"י „אילת"

כאשר ראיתי את הכתבה המרגשת של אורי לוי בטלוויזיה על טיבוע המשחתת אילת לפני 16 שנים (ראה שידור), מיהרתי לעיין בגליונות העולם הזה מאותה תקופה.

כאשר אירע האסון הייתי בארצות־הברית, שם כתבתי אז את סיפרי מילחמת היום השביעי. המערכת תיפקדה היטב בלעדיי. הדבר התברר לי כאשר עיינתי שוב בגליונות העולם הזה (1573, 1574. מה־23 באוקטובר וה־1 בנובמבר 1967).

בגיליון הראשון, מייד אחרי האסון, התאפק העולם הזה ורק רמז שמשהו יסודי לא היה בסדר. גם בגליון השני נהג בהתאפקות רבה, מכיוון שהפצעים היו עדיין טריים. אבל הוא הציג שאלות נוקבות — אותן השאלות שרק נרמז עליהן בכתבת הטלוויזיה אחרי 16 שנים.

הנה כמה קטעים:

סימני־השאלה הגדולים היו מכוונים כלפי פנים — לעבר חיל־הים, מפקדו, לעבר צה"ל בכלל ולעבר האחראים למדיניות־הביטחון של ישראל... הציבור רשאי לקבל תשובות לשאלות המתעוררות בו, אפילו כשמדובר במוסד צה"ל.

(אם) יחידת־דגלים תצא להתקפה כשהיא מצויידת בקליעי־עץ במקום בקליעי־עופרת, או שגדוד־טנקים יצא למילחמה מבלי להצטייד בדלק — יחייבו העובדות חקירה באשר לנסיבות.

השאלות שהתעוררו אחרי הטבעתה של אילת התחלקו לשלושה סוגים: מיבצעיות, ציוודיות ונוהליות.

האם לאור נוכחותם של טילים מצריים בנמל פורט־סעיד לא היה ניתן להחליף את הפיטרול הימי בטווח הטילים בפיטרול אווירי?

(אילת) לא היתה כלי־שיט מילחמתי מודרני, ואף חימושה היה מיושן ולא התאים ללוחמה ימית מודרנית.

טענת אנשי חיל־הים היא: „לרוע המזל ניזוקו מרבית סירות־ההצלה מפגיעות הטילים." קשה לייחס זאת למזל הרע בלבד. באילת... רוכזו אמצעי־ההצלה במרכז האוניה... כאשר לאורייב יש טילים מתביימים.... כמעט ברור שהפגיעה תהיה במרכז האוניה, במקום שבו מצויים הדוודים. הטילים מתביימים באמצעות גלי־חום. אפשרות זו לא נלקחה בחשבון בעת חלוקת סירות־ההצלה על האוניה.

במצב הקיים לא ניתן היה כמעט למנוע את פגיעת הטילים באוניה. אולם בציוד־הצלה חדיש ומשופר יותר ניתן היה למנוע מיספר־קורבנות כה גדול. רוב חללי אילת לא נפגעו כתוצאה מפגיעת הטילים, אלא מחוסר אמצעי־הצלה מתאימים.

הסתבר כי חגורות־ההצלה האישיות, שהיו למלחי אילת, היו כאלה המחייבות ניפוח בידי בעליהן. חגורות־ההצלה המקובלות היום במרבית הציים הן בעלות מנגנון ניפוח עצמי. תוך משיכת־חוט קלה. מסיפורי הניצולים התברר שהיו רבים שטבעו משום שלא הצליחו לנפח את חגורות־ההצלה. חגורות־ההצלה החדישות מצויידות גם במיתקני־תאורה מתאימים. הנדלקים באופן אוטומטי. אילו היו כאלה בציודם של מלחי אילת, לא היו ההליקופטרים נאלצים להסתובב שעות ארוכות בלילה מעל פני הים, כדי לחפש את הניצולים.

(הסיפור על שני סוגי חגורות־ההצלה לא היה ולא נברא. הצנזורה פשוט לא אישרה אז לפרסם את האמת: שהחגורות לא היו תקינות, שבגלל ליקויים טכניים לא התנפחו מעצמן וגורות־האור לא נדלקו. השבוע אישר זאת הקפטן.)

העובדה שאלחוטאי אילת לא הצליחו להפעיל את מכשירי־החירום במשך שעה וחצי אחרי הפגיעה, להודיע על מצבם ולהזעיק עזרה, היתה בעלת משמעות קריטית לגבי גורל הצוות. זוהי אחת הנקודות החמורות ביותר המחייבות חקירה.* נקודה נוספת היא העדרו של מכשיר אוטו־אלארם באילת. מכשיר זה של אוזקה אוטומטית חייב להיות אפילו בכל אוניית־סוחר. קיימים במרבית האוניות (גם) מכשירי אוזקה פירוד־טכניים, כמו ראקטות ופגזי־תאורה.

כאשר ייחקרו נסיבות טיבוע אילת יצטרכו אל נכון לבחור אם השיגרה, השאננות ומידה מיותרת של העוזה לא גרמו להעדרם של כלי־הצלה אלה.

העובדה שאיש בבסיס לא ניסה במשך שעתיים להשיג קשר עם האוניה גרמה לכך שהמשחתת הפגועה נשארה תקועה במקום פגיעתה במשך כשעתיים (עד שטבעה), כשהיא מבודדת מן העולם החיצון.

עד כאן קטעים מן הדברים שנכתבו בהעולם הזה לפני 16 שנה. יש לזכור כי היה זה בתקופת שיכרון־הניצחון של ששת־הימים, כאשר צה"ל היה פרה קדושה ואלופיו היו אלילים.

למעשה אישר הקפטן השבוע את כל הטענות האלה, ואף הוסיף עליהן. הוא לא ענה לשאלה המתבקשת מאליה, אף שלא נשאלה בכתבה הטלוויזיונית: האם אין הוא עצמו נושא באחריות הראשונה לכל הליקויים האלה בציוד, בתחמושת, בנוהלי־הצלה וברמת־האימון לשעת־חירום?

השבוע ביקרה אצלו כתבת העולם הזה, כדי לקבל תשובה על כך. האיש, שנראה על המירקע כשהוא ממרר בבכי מרוב התרגשות, גירש את העיתונאית בגסות וסירב להשיב.

משה שמיר

* *קצין־הקשר נסים משית התגבר על כך בתושיה עילאית ויצר את הקשר, שהביא להצלת רבים מחבריו. הוא עצמו שהה שמונה שעות במים.*

מכתבים

גמדים בישראל

בעיקבות האירועים הכל־ כליים, מכנים אמצעי־ התיק־ שורת את הישראלים בשם „אנשים קטנים ברחוב", „משקיעים קטנים" ו„חוסכים קטנים". לאן נעלמו האזרחים סתם?

גם זו, כנראה, אחת ממכות המשבר הכלכלי. האזרחים ממוצעי־הקומה הלכו שולל אחרי הפירסומת של אחד הבנקים, שהזמין אותם לגדול יחד איתו. תחת זאת הם הלכו וקטנו, הלכו וקטנו — עד שהגיעו הלום.

מירי סלדמן, תל־אביב

● ● ●

תמונה קבוצתית עם גברת

21 הגברים והגברת, שהשיקו כוסיות בבית־הנשיא, מחד־ שים מסורת פוליטית ישנה.

ממשלת בן־גוריון בדרך לבית־הנשיא "
תמיד אשה

ממשלות הליכוד אינן רגילות לשתף בשורותיהן נשים, ושרה דורון היא הראשונה שזוכה בכבוד. אך יש להזכיר לה ולחבריה, שבמשך שנים רבות השתתפה אשה בכל ממשלות מפא"י וגילגוליה.

גם המשבר המביש של התפטרות שר־האוצר, שלושה ימים אחרי ההשבעה, אינו המצאה של הליכוד. כל ממשלותיו של דויד בן־גוריון היו קיצורות־ימים ורצופות משברים קואליציוניים. אפילו הממשלה ארוכת־הימים־יחסית, שהושבעה ב־1955 ושהחליטה על מילחמת־סואץ, סבלה משברים כמעט יומיומיים. התפטרו ממנה הדתיים — וחזרו; התפטר ממנה שר־החוץ, משה שרת — ולא חזר; שרי־מפ"ם כמעט פרשו ממנה — אבל התאפקו.

יונתן שמאי, פתח־תיקווה

חבן לעופריים

אפילו במיזנון של מישרד־ האוצר מרגישים בקיצוץ הסובסידיות. אפילו לשם מביאים מיצרכים מסוב־ סדים, למרות שהדבר נשמע כמו להביא תבן לעופריים או פחם לקאסל.

חוכמה גדולה. הם יושבים שם באולימפוס.

פרלמנטר באדר
גנראל על סוס לבן

במישרד־האוצר, מחליטים על פי ביטול סובסידיות. מי שסובל מכך א ולא הם!

משה שג

הבטחות... הבטחות

קראתי בעיתון־הערב, שהשר יעקב מרידור שוקל פרישה מהממשלה. כבר רציתי לפתוח בקבוק שמפניה. כשנודע לי שחבריו של מרידור שיכנעוהו להישאר, בגלל המצב הקשה במשק, שרק הוא יכול לטפל בו.

אני שואל בכאב אמיתי: מה הללו רוצים מחיינו, מדוע הם מבטיחים ולא מקיימים. מדוע לא מניחים לבן־אדם לפרוש בכבוד?

אולי, אילו היה פורש, היה מונע שתי כתבות מעולות בהעולם הזה.

זן סקר, תל־אביב

● *הכוונה לכתבות של בן־ציון ציטרין ב־5 וב־12 באוקטובר.*

אזהרה של פרלמנטר ותיק

דבריו של יוחנן באדר חיי־ בים להדליק נורה אדומה לעיניהם של חסידי הדמוק־ רטיה.

בתוכנית הטלוויזיונית המצויינת במבט שני, ששודרה ביום השלישי השבוע, השמיע הח"כ לשעבר יוחנן באדר אזהרה חמורה. בצעירותו, כך הוא סיפר, הוא כבר ראה כיצד מישטרים פרלמנטריים באירופה מאבדים את סמכותם בעיניי העם, מתבזים והופכים את המוסדות הנבחרים לקיקסס.

אחר־כך, כשמופיע איזה גנראל או מפקד מישטרה הנוטל לידיו את השילטון, הוא קוטף אותו כפרי בשל, ואין מי שיגן על הדמוקרטיה.

אולי כדאי לשכפל את דבריו ולחלק אותם לחב"ים העסוקים במיזנון־הכנסת ברדיפת פירסום וכיבודים — או שמא גם הם, בעצם, רוצים כבר לראות איזה גנראל על סוס לבן, שיוציא צווים נגד חופש־הדיבור, נגד המיפלגות ונגד האינפלציה?

גילה כהן, חולון

● ● ●

על מגש כסף תקבלו זהב!

אצל דוד לויאן
בדיזנגוף 274 ת"א.

היועץ האישי שלך בבחירה ולהתאמת מוצרי חשמל לבית ולתעשיה.

מבצע נהב!

טלויזיות ווידאו-טייפים
סניו, גרץ, שרפ ו-T.T.I.,
במחירים ובתשלומים ללא תחרות.

כמו כן אנו מציעים
מדיחי כלים "קונסטרוקטה" ו"קינג",
מכונות כביסה, תנורים, מקררים
ומערכות סטריאו.

אל כל קניה - שי, טרנזיסטור או קסטה לוידאו!

סוכן

אלקטרו אור גון בע"מ, חברה ליעוץ יבוא ושווק מוצרי חשמל לבית ולתעשיה.
רחוב דיזנגוף 274 תל-אביב. טלפון: 242008

ביצים מסובסדות בפתח מישרד־האוצר
אולימפוס

● *דווקא כן. יום אחרי הקיצוץ בסובסידיות, קלטה מצלמתה של ענת סרגוסטי (תצלום בראש העמוד) ערימת ביצים שהתייקרו, שנפרקה בפתח מישרד־האוצר. הן מיועדות למיזנון המישרד.*

● ● ●

אובייקטיביות — למרות אפגאניסתאן

דעתו של הקורא על חיים

אלוף ישראל
במקום „כלבוטק"

ברעם, על המדור „כלבוטק" ועל מדור המיכתבים.

כל הכבוד לחיים ברעם. אומנם, עורני זוכר כי מאז התחיל לכתוב בהעולם הזה, לפני שלוש־ארבע שנים, כתבותיו הראשונות היו לא כל־כך אובייקטיביות, כשנקט בקו פרסונלי מובהק בעניין הפלישה לאפגאניסתאן וההפיכה הצבאית בפולין, אולם מאז ועד היום הוא אובייקטיבי בכל מאת האחוזים. הוא משמש היום אחד מנושאי־הדגל האמיצים והמהימנים ביותר נגד הדיכוי, אי־הצדק והשחיתות בעולם, באמת כל הכבוד.

באשר למדור המיכתבים: זהו מדור מעניין, מאלף וחשוב. למרות זאת, צומצם באורח דראסטי בשבועות האחרונים. מדוע?

שאלה: מדוע נעלם, מזה זמן רב כל־כך, „כלבוטק — שהיה אחד המדורים המרי עליו? זהו מדור מעניין, משעשע וחינוכי האר מוהו.

יעקב יצחק חפץ, רמת־השרון

כפי שהקורא יכול להיווכח, עובר בוע מדור המיכתבים למתכונת חדשה. שר *לכלבוטק*: באין מדור כזה השבוע, ולי יסתפק הקורא בתמונתו של כלב לקהאונד נורווגי בן שנתיים. אלוף־ישראל, שהיה כוכב התערוכה הבינלאומית שנת־קיימה השבוע בתל־אביב.

● ● ●

ייל בגבולות־הביטחון

וד על פרשת הבריליום, המסכנת את תושבי איזור המרכז („העולם הזה" 13 ביולי 1983).

לפני שלושה חודשים פירסם העולם הזה כתבה מפורטת בנושא מדהים: היתה זו הפרשה המסוכנת של הקמת מיפעל כימיקאלים (לעיבוד בריליום) באיזור המרכז, אשר אחד מספיחיו הוא גאז רעיל, העלול להזיק חמורות לרוב תושבי ישראל.

הכתבה לא עוררה הד, למעט ידיעת המשך שפורסמה במדור תשקיף.

המשתמע מכך הוא עצוב מאוד: ממשלת ישראל הנוכחית, החוששת מאוד, כביכול, לשלום תושבי המרכז, ולכן מסרבת להכיר בזכותו של העם הפלסטיני לריבונות — נתקפת בזילזול פושע, בכל הקשור לסכנה החמורה של הרעלה המונית באותו חבל ארץ.

בשנת תשמ"ד יש לכך יותר ממשמעות אחת...

מרדכי אלישע, ירושלים

● ● ●

השכלה ישראלית

„בן־גוריון" זה נמל־התעופה של תל־אביב, ומה על האח־רים? („הוי, „העולם הזה", 5 באוקטובר).

מחירי הבירה בנמל־התעופה בן־גוריון הם באמת, כלשון המודעה, חוצפה ישראלית. אבל מדוע מנעתם קצת השכלה מקוראים שלכם ולא ציינתם את שמות נמלי־התעופה, שבהם נערכה ההשוואה?

אז דעו לכם, שכמו שבן־גוריון הוא נמל־התעופה של תל־אביב, כך לנמל־התעופה של אמסטרדם יש גם כן שם — שיפהול; של קופנהאגן — קאסטרופ; של וינה — שוואכאט; של לונדון — היתרו.

דודי שאער, צה"ל

● *תודה. ולזה של ציריך קוראים קלוטן.*

● ● ●

דירת המכשלה

הערה לביוגרפיה של שר־האוצר החדש („העולם הזה", 19 באוקטובר).

מותר לכם לבקר את שר־האוצר החדש, יגאל כהן־אורגד, עוד לפני שנכנס לתפקידו, אך כראי שתקפידו בעובדות. פרשת הדירה הירושלמית, שסיכלה את מינויו כסגן־שר, התרחשה לא אחרי הבחירות האחרונות, אלא כאשר מונה ייגאל הורביץ כשר־אוצר.

אברהם אילן, ראשון־לציון

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במכונת־כתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעי־לום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

עצמאי — מנהל מפעל

באם אתה מחזיק כלי־רכב אחד או יותר לצורכי עסקים, תוכל לקבל הצעות מעניינות ומיוחדות.

ב„רולי השכרת רכב"

בעיקבות החוק האינפלציוני ויוקר המימון, גדלה כדאיות השכרת הרכב.

טלפן ל„רולי השכרת רכב":
03—709577, 03—708601

איש המכירות שלנו ישמח לפגוש בך במשרדך למסירת אינפורמציה מדוייקת.

ב„רולי השכרת רכב"

מכוניות פרטיות ומסחריות מהמודלים האחרונים.

האמריקאים יצטרכו להכיר בעליונות המוחלטת של סוריה בלבנון ולשלם לה דמי־חסות, או להסתלק בבושת־פנים

מתחת להריסות

לסני 800 שנה הוזמן הנרי, מלך הצלבנים, לביקור אצל „הזקן של ההר" („השייח' אל־ג'בל"), ראש כת החאשישיון, במיבצרו בצפון סוריה. המארח, ראשיד אל־דין סינאן, ערך לאורחו הצגה: כאשר ישבו על גג המיבצר, קרא לאחד מאנשיו וציווה עליו לקפוץ מן הגג. האיש קפץ אל מותו מבלי להניד עפעף. כך עשו גם שני ושלישי, עד שהאורח הנדהם ביקש להפסיק את הבידור.

אך הוא למד את הלקח, ולא התגרה עוד בחאשישין.

בני הכת הזאת, שמרכזה היה בפרס, רצחו במשך 200 שנות פעולתה עשרות רבות של יריבים — מלכים, שרים, דוכסים ורוזנים, מוסלמים ונוצרים. עצם הזכרת שמה הטילה אימה על השומעים. השיבוש האירופי של השם — אסאסין — משמש עד היום ברוב השפות האירופיות שם נרדף לרוצח פוליטי ודתי.

לפעמים לא היה צורך לרצוח. אחד מגדולי הגיבורים בהיסטוריה המר סלמית, צלאח־אל־דין, מנצח הצלבנים, התעורר באחד הלילות ומצא ליד מיטתו עוגה חמה מן הסוג שרק החאשישין אפו אותו, יחד עם פגיון מורעל ופיסת־נייר, שעליה היה רשום פסוק מאיים. צלאח־אל־דין הגדול, שעסק באותה עת בהטלת מצור על מיבצרי החאשישיון בסוריה, הפסיק מייד את המצור וביקש סליחה ומחילה מידי „הזקן של ההר".

החאשישיון היו אחת הכתות של האיסמאעיליה, שהיא אחת הכתות של השיעה. כוחם נבע מן השימוש הבלתי־מוגבל ברצח הפוליטי ככמכ־שיר דתי. בני־הכת האמינו כי כל מי שמבצע רצח למען אללה והכת עובר במישרין לגן־עדן. לפי האגדה, נטע המנהיג העליון של הכת גן נהדר ליד המיבצר אלאמות בפרס. הרוצח המיועד הוזמן לגן זה כדי לקבל מפרעה על־חשבון גן־עדן. הוא סומם בחאשיש (ומכאן כינוי הכת) ופונק על־ידי נשים יפהפיות בכל תענוגות העולם הזה. נאמר לו כי אחרי ביצוע משימת־ההתאבדות יהיה זה גורלו לנצח.

מאז לא התקשו השיעים הקיצוניים מעולם במציאת מתאבדים כדי לבצע פעולות־רצח בקימעונות ובסיטונות. ביצוע רצח מסוג זה נחשב בחובה דתית קדושה בעיני שיעים קיצוניים, והמוות במי שימה כזאת נחשב בברטיס־כניסה בטוח לגן־עדן.

● להחאבד למען אללה

מהסבכה של רוח־אללה חומייני באיראן החייתה את כל הלהט של השיעה הקיצונית, וגם את התשוקה למות למען אללה במשימות־הת־אבדות.

בשיא מילחמת־הלבנון שלח חו־מייני ללבנון קבוצה קטנה של „מתנדבים". היו אלה למעשה מטיפים דתיים מובהרים, חסידי האיית־אללה, המפיצים את תורתו. בין השאר: שהמוות בביצוע משימת־פיגוע מוביל ישר לגן־עדן.

הם קבעו את מרכזם בב־עלבק, תחת חסות הסורים, בעלי־בריתו של חומייני. משם הם החלו משפיעים על השיעים ברחבי לבנון.

לדעת המומחים בביירות, זהו מקור הפיגועים הראשונים, שבוצעו בעיר בתנאי־התאבדות, והמעמידים בצל את כל הפיגועים הרבים שבהם הצטיינה לבנון עד כה.

באפריל השנה הוחדרה מכונית־תופת לשגרירות האמריקאית, הרסה אותה כליל וקטלה כשישים איש. השבוע החדירו מתאבדים מכוניות־תופת לטרקלין מיפקדת הנחתים האמריקאיים ולמרכז הכוח הצרפתי.

נגד נשק זה אין כמעט הגנה. כאשר מבצע־הפיגוע מוכן ל־מות במשימתו, רוב אמצעי־ההגנה אינם יעילים. מול נשק זה אין ערך לנשואת־מטוסים ולאוניות־קרב אדירות, לתות־חים ולטנקים.

החאשישיון החדשים, המונהגים על־ידי האיראנים, הם רק חלק מן העדה השיעית, הגדולה בעדות לבנון (כ־40% מכלל האוכלוסיה). זרועם החמוש הוא אירגון אל־אמל, שמנהיגו, נבי ברי, התגלה בשנים האחרונות כמנהיג מרשים, בעל שיעור־קומה. השיעים, המקופחים הנצחיים בלבנון, החליטו להילחם על מקומם בלבנון החדשה. יריבתם העיקרית היא העדה המארונית, המחזיקה במונופול על עמדות־המפתח הפוליטיות והכל־כליות המדינה. כדי להביסה, תומך ברי בסוריה, כפי שעושה גם ואליד ג'נבלאט הדרוזי.

השיעים בדרום, בשטח־הכיבוש של ישראל, אינם מבי־ריים אוטומטית במנהיגותם של ברי או של שליחי איראן. אך הם מזשפעים ממה שמתרחש בצפון.

● חומייני במקום ערפאת

אף שהמושלים הישראליים הת־חילו לתפוס את מורכבות המצב בלבנון, ויודעים את הסכנה הכרוכה בהתגרות בשיעים, הם עשו שוב ושוב שגיאות. תחילה הם אסרו כהנדת שיעי באחד הכפרים, וגרמו מהומה־רבתי בכל רחבי הדרום. בשבוע שעבר נכנסה שיירה של צה"ל אל המון משולהב של מתפללים שיעיים בנבטייה, עיר־המחוז השיעית שרוב השיירות של צה"ל עוברות עתה דרכה. ההיתקלות, ביום הקדוש ביותר לשיעים, גרמה התנגשות, שריפת כלי־הרכב של צה"ל, פתיחת אש ומתיחות רבה.

השבוע היתה פרשה דומה בסרפנד (צרפת התנ"כית) החולשת על כביש־החוף מדרום לצידון. אנשי־ביטחון ישראליים גילו בכפר מחסן של ציוד־לוחמה. אין זה סוד כי השיעים בדרום חמושים, כמו אחיהם בצפון. הם רואים בנשק צורך קיומי, מול פני אויביהם הפוטנציאליים ולקראת העומר להת־רחש אם וכאשר ייסוג צה"ל. החרמת הנשק ומעצר שומריו גרמו להתקו־ממות מקומית, שעברה אל הכביש הסמוך. חיילי צה"ל המבוהלים, השרויים כל העת על סף התבהלה, ירו והרגו שלושה שיעים.

קשה להעלות על הדעת איוולת גדולה יותר מאשר התגרות בעדה השיעית בד־רום־לבנון בשעה זו.

ערב עליית חומייני לשילטון מאסביכי. יציאת־ביירות אחרי המפולת תהיה חזרה, בזעיר־אנפין, על יציאת־סיגון.

הדבר עלול לעלות לנשיא רונלד רגן בסיכוייו להיבחר מחדש — ממש כשם שחיי־מיני הרס במתכונן את סיכוייו של קודמו, ג'ימי קארטר. להיי־בחר מחדש, על־ידי אי־שיחרורם של בני־הערובה הא־מריקאים בטהראן בעוד מועד.

דעת־הקהל האמריקאית תובעת את החזרת הנחתים הביתה. איש אינו מבין מה משימתם, ובירבורי הנשיא מעוררים רק צחוק מר.

אם רגן רוצה להישאר בביירות כדי להציל את עצמו, יתכן הדבר רק בהסכמת סוריה — ובתנאי שסוריה תקבל על עצמה את הבטחת חייהם של הנחתים — כשם שאש"ף הגן בשעתו על השגרירות האמריקאית בביירות. דמשק יכולה להבטיח זאת בנקל, כי השיעים, וגם שליחי חומייני, כפופים בלבנון, אמר עיתונאי ערבי בכיר, שריאיין אותו בפאריס, לעורך העולם הזה: „תגיד למנהיגי ישראל שימהרו לעשות שלום עם אש"ף. עם ראשי אש"ף אפשר לדבר. הם אנשים רציונאליים. אבל אם חס־וחלילה יבואו במקומם אנשים כמו חומייני, זה יהיה הסוף. הם קנאים מטורפים. אי־אפשר לדבר עימם. הם יילחמו עד להשמדת־כמו!"

בעיניים אמריקאיות קאריקטורה אופיינית זו פורסמה לפני הפיגוע בביירות. הנחת האמריקאי אומר: „אלוהים שבשמיים! אלימות. מוות. הרס בכל מקום – המקום הזה אינו מתאים לבני־אדם ולבעלי־חיים! היתה זאת טיפשות מצידנו להיכנס לביירות!" והישראלי, הצופה מרחוק, מלגלג: „אז מי נמצא בביירות, ההז" הרגשה זו התחזקה אחרי הפיגוע במיפקדת הנחתים.

עכשיו עלול לקרות דבר כזה, בזעיר־אנפין, בדרום לבנון. אם יצליחו שליחי־חומייני להשתלט על העדה השיעית שם, תקום שם מדינת־טרור שישראל לא ראתה עדיין כרוגמתה.

● בני־ערובה בביירות

דאמריקאים, מצידם נבנסו לביירות מתוך טמטום גמור, ללא שמץ של תיכנון ומחשבה־תחילה.

עכשיו הם נמצאים שם כבני־ערובה של הסורים וב־עלי־בריתם, ובכללם החסידים־המתאבדים של חומייני.

אין האמריקאים יכולים לצאת מביירות, מבלי לאבד יוקרה באופן בלתי־נסבל בלבנון כולה, ובמיוחד בלבנון למרותה, ממש כמו מורדי־פת"ח והדרוזים.

אבל רגן יצטרך לשלם לחאפ־ט אל־אסד דמי־חסות גבוהים מאוד עבור ה„שרי־טקשן". והמטבע היחידי המ־עניין את השליט הסורי הוא המטבע הישראלי. כל הסדר אמריקאי־סורי יהיה על חשבון ישראל.

מעשי־הזוועה בביירות השבוע היו איתות סורי, באמצעות המתאבדים השיעים, כדי לרמוז לרגן מה גודל המחיר שכדאי לו לשלם.

הברירה: הסתלקות מיידית של הנחתים האמריקאיים מלבנון, שתמחיש לעיני־כל את הניצחון הסורי במילחמת־הלבנון, או הסרר אמריקאי־סורי שקט, שיהפוך את הניצחון הסורי לניצחון מוחלט עוד יותר.

מתחת להריסות של ביירות נקברו לא רק חיילים אמריק־איים וצרפתיים. נקברו שם שרידי התפיסה של הליבוד והמערך, שהובילה למילחמה.

אורי אבנרי ■

במדינה

העם

הסחת דעת

לאי גרנאדה נערכה פלישה של אוסרטה. אך יתכן שזה חסך צרות מחיילי ישראל.

מה הקשר בין ישראל ובין גרנאדה — אי קאריבי בעל 105 אלף תושבים, ש־75% מהם כושים ו־20% בני־תערובת?

לכאורה — אין שום קשר. אמנם, גרנאדה מייצרת קצת פרי־הדר, כמו ישראל, אך בעיקרו זהו אי של בננות וקקאו. הוא גן־עדן לספורט־המים, מעין שארם־אל־שייח' של הים הקאריבי.

אולם השבוע הוכח שוב כי העולם מצטמק, וכי כל מאורע בחלק אחד של העולם משפיע על גורלם של חלקים אחרים.

נשיא־קאובוי. בעיקבות הפלי־שה הישראלית ללבנון, הגיעו לביירות הנחתים האמריקאיים והצנחנים הצר־פתיים. על שני כוחות אלה ירד השבוע אסון, כאשר ביצעו חוליות־מתאבדים פיגועים חמורים נגדם (ראה מיס־גרת).

על הנשיא האמריקאי היה להגיב מייד, כדי לשמור על יוקרתו. אך לא היתה לו כל דרך לתגובה מיידית בלבנון. תחת זאת הגיב במקום אחר בעולם.

יחידה של נחתים, שהיתה אמורה להחליף את הנחתים בביירות, נשלחה תחת זאת לגרנאדה. שם שלט במשך ארבע שנים עורך־דין בן 40 בשם מוריס בישופ, שהדיח את קודמו בהפיכה צבאית בלי שפיכות־דמים. בישופ, לאומן שמאלי שהתקרב לקובה, הודח לפני כמה ימים על־ידי סגנו, לאומן שמאלי קיצוני עוד יותר. בישופ וכמה מעמיתיו נרצחו בעת ההפיכה.

זה הספיק לרונלד רגן. בעולמו של הנשיא־הקאובוי מחולק העולם כולו לשני צבעים — לבן־אמריקאי ואדום־סובייטי. היה נראה לו כי בביירות ניצחו האדומים. על הלבנים היה לנצח במקום אחר. הוא כבש את גרנאדה, ונחל ניצחון על האדומים שם. כעילה לכך שימשה רציחת הנשיא הקודם, למרית שגם הוא היה אדום.

קומדיה מועילה. זה הזכיר קומריה, אבל זה עזר להסיח את דעת הציבור האמריקאי ממה שהתרחש ב־ביירות, וכך נמנעו החלטות פזיזות — ומן הסתם מטופשות — שהיו עלולות להתקבל לגבי לבנון.

מכיוון שההחלטות אלה עלולות היו להשפיע גם על ישראל, ואולי לגרור את ישראל להרפתקות מסוכנות חד־שות, יתכן כי פלישת־האופרטה לאי הקאריבי הקטן חסכה צרות מחיילי ישראל.

האנטי־טרוריסט

זה התאים רווקא למסורת אצ"ל ולח"י — אך יצחק שמיר מתגלה, בדיעבד, כמנהיג מושבע לאלימות פוליטית

ליצחק שמיר יש מעלות [illegible]. אין הוא מצטיין בביקורת [illegible] ברגישות לרגשות הזולת [illegible] תדמיתו בעיני אחרים.

בעולם מצטייר שמיר קודם [illegible] שהיה הטרוריסט מס' 1 בארץ [illegible] המנדטורית, מנהיגם של אירגוני [illegible] שהצטיינו במעשים של רצח פוי [illegible] (לח"י: רצח הלורד מוין ורצח הרו [illegible] ברנדוט) ושל הריסת־מיבנים ומכוניות־ תופת (אצ"ל: פיצוץ המיפקדות של המישטרה הבריטית ביפו ובח [illegible] והחרבת מלון המלך דוד).

לכן היה זה לם [illegible] כאשר הופיע דווקא [illegible] בהתרגשות אנושית [illegible] המיפקדות של הכוח [illegible] האמריקאיים בביר [illegible]

הנדון:

אם תרצו, זה יהיה רק סיוט!

אפוקליפסה-נחר

א ופנה חדשה פושטת בקרב הרואים את עצמם כנציגי ישראל היפה, השפוייה וההגונה: אופנת האפוקליפסה.

אישיש והאפוקליפסה שלו.

יש הרואים אותה בעיקר במונחים כלכליים. המשק יתמוטט. הוא מוכרח להתמוטט. הכסף יאבד את שארית ערכו, המונים יתרוששו, האבטלה תעשה שמות בארץ. הארמה תפער את פיה, והדמוקרטיה תיבלע בה כערד־קורח.

בסיפור בידיוני הראוי לציון, תיאר אמנון דנקנר השבוע את העומר להתרחש בכל רגע: מפולת כלכלית, הסתערות ההמונים המיואשים על הקיבוצים והבנקים, הרג והרס בחוצות, התמוטטות כוחות־הביטחון והמערכת הפוליטית, הזעקה למנהיג חזק. אריאל שרון ייקרא לתפוס את השלטון, הוא דורש סמכויות־חירום ומקבל אותן. רפאל איתן נוטל לידיו את המישטרה והצבא. דיקטטורה.

הכל במונחים הדומים מאוד למה שקרה בגרמניה בראשית 1933.

אחרים מעדיפים אפוקליפסה במישור הלאומני.

אי־אפשר לדבר כיום בעולם על מדינת־ישראל מבלי להיתקל במירון בנבנישתי. עוזרה של שולמית אלוני מפיץ ברחבי־תבל את הקביעה שהקרב אבוד. שסיפוח השטחים הכבושים עבר את הנקודה שיש ממנה חזרה, שישראל הפכה סופית לדרום־אפריקה־שלי־המיזרח־התיכון. המצב הוא „בלתי־הפיך", ההתנחלויות יאכלו כל חלקה טובה ורעה בגדה, ולא נותר עוד אלא למנוע גירוש המוני של האוכלוסיה הערבית ולהבטיח זכויות־אדם כלשהן למי שיישארו כציבור־עבדים.

והפרספקטיבה בטווח הארוך: יקרה לישראל מה שקרה בשעתו לצלבנים, ומה שיקרה בלי ספק בבוא היום, לציבור הלבן של דרום־אפריקה: הרס, חורבן, השמדה.

יש המעדיפים את האפוקליפסה שלהם במושגים דמוגראפיים ותרבותיים. ישראל שוקעת, עם־הסגולה מתמוטט מבפנים. ה„לוואנטיניזציה" אוכלת בכל פה. הרמה יורדת משנה לשנה. עוד מעט לא יהיו עוד די עובדים בעלי רמה וכושר, הדרושים כדי לאייש את התעשיות עתירות־הידע, שבהן תלויה הצלת המשק.

היתרון האיכותי של ישראל ייעלם בכל השטחים, גם בצבא, וישראל הקטנה תיעלם ממפת האנושות המתקדמת.

מישהו אחר יכול להעדיף אפוקליפסה מילחמתית. ישראל המסוחררת תתקוף שוב ושוב. אחרי לבנון יבוא תורה של ירדן. אחר־כך — מי יודע? סוריה? עיראק? שדות־הנפט של סעודיה? חזרה לסיני? כמו שאומרים האמריקאים, „השמיים הם הגבול". וגם זה כבר מיושן. יובל נאמן מבטיח לנו פריצה לחלל החיצון. התנחלות על הירח? רובע יהודי בשבתאי? מימשל צבאי בצדק?

בסוף ריצת־אמוק לאומית זו מצפה, כמובן, ההתמוטטות מאפיסת־כוחות, פשיטת־הרגל הכלכלית והנפשית, ה־תקפת־הנגד של העולם הערבי. סוף.

וכן הלאה וכן הלאה.

אישיש והאפוקליפסה שלו.

■ ■ ■

ח ושבתי שאינני IN. איני מסוגל להתאים את עצמי לאופנה, „לצעוד — כמו הבנק ההוא — עם הזמן.

אין לי אפוקליפסה.

אמנם, אני מוכן בהחלט להודות בכך שכל אחד מן התסריטים האלה יכול להתגשם במציאות. לכל אחד מהם יש מידה כלשהי של סבירות.

יתר על כן, אני מסוגל להוסיף לכך כהנה וכהנה תסריטים.

למשל: הליכוד ייכשל סופית, המערך יחזור לשילטון, המערך יגרום להתמוטטות ונראה (כפי שמוכרח לקרות, אם לא יעבור לפני כן תהליך עמוק ומכאיב של שיקום פנימי), ואז תבוא הדיקטטורה של שרון ו/או איתן.

או: שילוב של מילחמה חיצונית ומפולת כלכלית פנימית.

או: התייאשות סופית של המתונים באש"ף, ובעולם הערבי כולו, עליית חומייני ערבי אשר יאחד את המרחב כולו במחנה קנאי אחד נגדנו, מילחמה לחיים ולמוות.

או: פצצה גרעינית ערבית מול פצצה גרעינית ישראלית, התקפת־אמוק של קד'אפי חדש, גוש־דן נעלם בשתי שניות, המיפעל הציוני נמחק ביום אחד מעל לפני האדמה, יחד עם קאהיר, דמשק ובגדאד.

אין גבול לאפשרויות. אנחנו יושבים במוקד של האריקן תמידי, והכל יתכן.

הכל אפשרי. בהחלט.

אך שום דבר אינו בטוח. שום דבר אינו ודאי, אף לא קרוב־לודאי.

שום דבר לא נגזר מן השמיים.

ארבעת סוסי האפוקליפסה בהתגלות של יוחנן הקדוש

הכל תלוי בידי אדם.

בידיך. בידיו. בידי מיליוני ישראלים אחרים.

שום דבר אינו „בלתי־הפיך". הכל פתוח, והרשות נתונה.

הרי זה עיקרה של הציונות: להיות אדונים לגורלנו. לטוב או לרע.

אם תרצו, יהיה זה רק סיוט.

■ ■ ■

א יך מישחק מסוכן יותר מאשר מישחק־האפוקליפסה.

המילה אפוקליפסה גזורה מן המילה היוונית אפוקלופסיס. אפוקלופטו פירושו לגלות, לחשוף. ליוחנן הקדוש, מראשוני הנוצרים, היתה „התגלות" באי היווני פאטמוס, ועל כך נכתב ספר שהתיימר לתאר מה יקרה באחרית הימים, כאשר ארבעת הפרשים — המגיפה, הרעב, המילחמה והמוות — יהלכו אימים בעולם.

יוחנן הקדוש לא ניחש מה ע ו ל ל להתרחש. הוא קבע מה ע ו מ ד להתרחש. ובזה טמון כל ההבדל.

לכמה ממפיצי האפוקליפסות החדשות בוודאי נדמה שעצם פירסום ההתגלות שלהם יקטין את הסכנה, יזהיר את העם ויגייס כוחות נגדיים. לעיתונאים כמו דנקנר זה מותר.

אך חוששני שההשפעה תהיה בדיוק הפוכה.

ועל כך אני בא להתריע.

■ ■ ■

ך ש הבדל תהומי בין תיאור של סכנה ובין אווירה של אפוקליפסה.

מי שמתריע מפני סכנה בא לקרוא תיגר, להרים דגל של הצלה, להמריד ולהמריץ.

כאשר האוייב בשער, מתגייסת העיר להגנה מפניו. המגינים מלכדים את שורותיהם, מתחשׂלת ההחלטה להיאבק ולנצח.

אך מי שמפיץ אווירה של אפוקליפסה אומר למעשה: נפל דבר. הכל אבוד. אין מה לעשות.

זה „בלתי־הפיך". זה סופי. מוכרחים להשלים.

אני חושד בכמה וכמה מקבשרי האפוקליפסה שזהו גם המניע שלהם — לפחות מתחת לסף ההכרה.

■ ■ ■

א פשר להסיק הרבה מאוד הנאה מאפוקליפסה.

קודם כל, זה נוח. נוח מאוד.

אם הכל אבוד, משמע שאין עוד חובה לעשות. אין טעם להתגייס למילחמה שהיא אבודה מראש.

לשם מה להתאמץ? להסתכן? להקריב זמן ומרץ, כסף ומאמץ, ואולי גם חרות וחיים? לשם עכשיו אנחנו חסרי־אונים, חסרי־כוח, ושוב אין מוטלת עלינו שום חובה.

יתר על כן: עצם חוסר־האונים שלנו הוא אות־הצטיינות. שהרי אם הרעים והמטורפים והמכוערים מנצחים, ואילו אנחנו נמנים עם המנוצחים, משמע שיפים אנחנו.

המנצחים. המוגילים אל האפוקליפסה, הם עם עצום ורב. כמה טוב להימצא בין המעטים היפים. טוב להיות קומץ נבחר!

זה נעים. זה עצוב. זה יפה. אפשר לכתוב על כך שירים.

■ ■ ■

כ ך נהנה בעל חזון־האפוקליפסה מכל העולמות.

הוא יכול להתפטר מכל מאמץ וסיכון. הוא יכול להתפרק מכל אחריות. הוא יכול להעריץ את עצמו באין מפריע. הוא יכול גם למשוך אל עצמו תשומת־לב.

יש לו אליבי מושלם.

מפעם לפעם הוא יכול להשתתף גם בהפגנה. הפגנה שאין לה תכלית אלא להכריז: אנחנו יפים. אנחנו יכולים להסתכל בראי. הפגנה עצובה. בלי דגל ושיר. הפגנה של רוח־נכאים וניחומים הדדים בע"מ.

בסוף זה מוביל להגירה, חיצונית או פנימית.

הגירה חיצונית, אל עולמות חדשים בברמודה, שם פטור המהגר הישראלי מראש מכל השתתפות בראגות הציבור, או הגירה פנימית, אל הארישות והאפאטיה, בווילה השקטה בפרבר יוקרתי.

■ ■ ■

מ ה מקורה של רוח־הנכאים הזאת, המולידה את האפוקליפסות, העייפות הזאת של צעירים שכאילו נולדו זקנים, האווירה הזאת של התפטרות?

לדעתי, מקורה בפחד מפני המציאות, בפחד מפני ההתמודדות עימה.

מדינת־ישראל ועם־ישראל של 1983 אינם דומים למה שחזו אבותינו לפני 50 ו־100 שנה.

אבל מדינת־ישראל חיה, ועם־ישראל חי. כמו כל דבר חי, ואף יותר מזה, הם נתונים בתהליך של שינויים. וכאשר יש שינוי, כאשר יש התפתחות, זה יכול להיות לטובה או לרעה.

בעם הישראלי הקטן גלומים כיחות כבירים. זהו עם דינאמי מאין כמוהו. הכל תוסס וגועש בו.

זה מחייב את הישראלי הטוב, ההגון, השפוי, לקפוץ אל תוך הקלחת הפוליטית והחברתית. זה מחייב אותו לקפוץ אל תוך הביצה, כשיש ביצה, וגם אל תוך הביב, כשיש ביב. זה מחייב אותו להימצא בכל מקום שבו נטושה ה־מערכה על רוחו של העם ונפשו, על דמות המדינה ועתידה.

לאיסטניסים אין זה נעים. הרבה יותר נעים וקל להתייאש. יותר נוח לברוח מן המערכה, מן המאמץ, מן הסכנה, ובעיקר מן הסכנה ללכלך, חלילה, את הידיים.

חזון־האפוקליפסה הוא הדרך לבריחה מן האחריות. חוששני שבכך טמון סוד הפופולריות שלו בחוגים מסויימים. אין צורך להתמודד, לבוא אל העם על כל שדרותיו ועדותיו, להימצא בתוכו, לעשות נפשות, להתמודד ולהתגבר.

מי שרוצה ללכת בדרך הנוחה, יבושם לו. אך עליו לדעת כי מעל לראשו מתנופף הדגל השחור של העריקה.

ומי שעורק, נושא באחריות לכל אשר יתרחש, וגם לאפוקליפסה, אם תבוא. אין הוא אחראי לכך פחות מאשר בוחות־השחור. הוא, שראה את הסכנה, אחראי י ו ת ר.

■ ■ ■

ה נשיא פראנקלין דלאנו רוזוולט אמר: „אין לנו ממה לפחוד, אלא מפני הפחד עצמו."

הייתי אומר על מישקל זה: „אין דבר שצריך לייאש אותנו, מלבד הייאוש עצמו."

מאת אורן אהרוני

תשקיף

מצור ישראלי על טריפולי

הידיעה שפורסמה השבוע על לבידת שומר־ראשי של יאסר ערפאת בספינה בדרך לטריפולי, מאשרת בעקיפין שקיים מצור ישראלי על נמל העיר הצפונית, שבה התבצרה הנהגת אש"ף.

טריפולי נתונה עתה במצור מלא: הצבא הסורי צר עליה משלושה עברים ביבשה, וחיל־הים הישראלי על הצד הרביעי, בים.

שומר־הראש שנלכד, שמו אל־קודווה, כשמו של ערפאת עצמו.

על מה דיבר לנדאו עם גור

ערב הבחירות־המוניציפליות ניהלו ח"כ העבודה מרדכי (״מוטה״) גור, ומועמד הליכוד לראשות עיריית הרצליה, אלי לנדאו, שיחה קשה, בשעת בוקר מוקדמת.

אחרי השיחה סירב גור לומר מה הוא מתכוון לעשות בעיקבות דיבריו לנדאו.

רכוש פרטי לאישיות מהקיבוץ

איש בכיר בהסתדרות, חבר־קיבוץ, עשוי למצוא את עצמו במצב לא־נעים, כשיתברר שהינו בעל רכוש פרטי בערך של מאות אלפי דולארים, שעליהם לא דיווח לקיבוצו. הדבר יתברר במיסגרת דיון מישפטי בסיכסוך־ירושה, שבה מעורב אותו איש.

בעיית כפל התפקידים

אחרי הבחירות לרשויות המקומיות, מתעוררת שוב בעיית כפל התפקידים במיפלגת־העבודה. על־פי החלטה שהתקבלה כבר מזמן במוסדות המיפלגה, שביצועה הושהה עד אחרי הבחירות, יצטרכו כמה מעסקניה הבכירים של המיפלגה לוותר על אחד מתפקידיהם.

מדובר על חברי־הכנסת רפי אדרי, שהוא מנכ"ל ״שיכון עובדים״, דב בן־מאיר, שהוא מזכיר מועצת־פועלי־תל־אביב, ורפי סוויסה, ראש המועצה המקומית מזכרת־בתיה.

ארידור פורש גם מהכנסת

שר־האוצר המתפטר, יורם ארידור, מתכוון לפרוש בקרוב מהכנסת ומכל פעילות פוליטית בתנועת־החרות.

הוא מבקש לצאת לחופשה לתקופה של ארבעה עד שישה חודשים. אחר־כך יחליט על המשך צעדיו.

במקומו ייכנס לכנסת גומטאב באדיאן.

גדיש ישאר?

הממונה על התקציבים במישרד־האוצר, יעקב גדיש, התבקש להישאר בתפקידו.

שר־האוצר החדש, יגאל כהן־אורגד, סבור שגדיש, שהוא חבר קיבוץ דתי, יצליח ללחוץ לכיוון הקיצוצים בתקציב שבהם מעוניין כהן־אורגד, ולהביא לצעדים אלה גם תמיכה מצד חוגים במפד"ל.

מעמדו של חת התחזק

מעמדו של הד"ר מאיר חת התחזק, ועתה כבר אין מדובר על הרחקתו מתפקידו, כיו"ר מועצת־המנהלים של הבורסה.

הסיבות: תחזיותיו של חת בקשר לתוצאות השליליות של ויסות מניות־הבנקים התאמתו במלואן. וחשוב לא פחות: חת הוא ידידו של שר־האוצר החדש, יגאל כהן־אורגד.

הסכם משל־קיסר

בעל המשבר הכלכלי האחרון הירבה ממלא־מקום מזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, להופיע בכלי־התיקשורת ולהודיע את עמדת ההסתדרות.

זוהי תולדה של הסכם חשאי, שנערך בינו ובין מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל.

חקירה בבית ברל

ראשי מיפלגת־העבודה ימנו חוקר, שיבדוק תלונות של מזרי מיכללת ״בית־ברל״ כנגד המנהל, ניסים אלמוג, חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור. התלונות הן בתחום המיקצועי ובתחום האישי של דרך ניהול המוסד.

נראה שהחוקר יהיה משה זנבר, לשעבר נגיד בנק־ישראל.

נבו נגד רבין

בעיקבות מערכת־הבחירות בהרצליה, עשוי יוסף נבו לצאת נגד מועמדותו של יצחק רבין לראשות מיפלגת־העבודה.

נבו, שהיה מאנשי רבין, כועס על כך שמאשה לובלסקי, מזכירת נעמ"ת, רפי אדרי, מנכ"ל שיכון עובדים, ועמוס ערן, מנכ"ל מיבטחים, כולם תושבי הרצליה, לא סייעו לו במערכת־הבחירות. כולם היו מזוהים בתקופה זו או אחרת עם תומכי־רבין.

אנשי נבו מזכירים גם שמנהל מערכת־הבחירות המוצלחת של אלי לנדאו היה חיים צח, ממקימי ״חוג אורים״ במיפלגת־העבודה, התומך ביצחק רבין.

מכרו גם ברמת־גן

המישטרה עשויה לחקור ידיעה כי 10 מעובדי אחד הבנקים הגדולים, המועסקים בסניף מסויים של הבנק ברמת־גן, מכרו את מניותיהם הבנקאיות חודש לפני מפולת המניות בבורסה.

נדחו שינויים במישרד התעשייה והמיסחר

המשבר הכלכלי דחה את ביצועם של כמה שינויים במישרד־התעשייה־והמיסחר, שבראשו עומד השר גידעון סת.

את השינויים ביקש להנהיג המנכ"ל החדש, שוקי פורר. אחד העיקריים שבהם נוגע למעמדו של המכון הישראלי לייצוא, המסונף למישרד.

„בנק הפועלים" וזנבר

מי שהיה נגיד בנק ישראל, משה זנבר, הורחק מכל פעילות בקשר עם בנק הפועלים בכל התקופה שבה מילא יעקב לווינסון תפקידים בכירים בבנק. בין לווינסון וזנבר היתה יריבות קשה וממושכת.

עתה, עם פרישתו של לווינסון מפעילות בבנק, יש המבקשים לקרב את זנבר לפעילות. זנבר משמש היום ביועץ למשקיעים מחו"ל. תפקידו האחרון: יו"ר הדירקטוריון של מיפעל „פרוטרום".

דולארים למגלי הדולריזציה

בצהרון ידיעות אחרונות חולקו „בונוסים" לכתבים הכלכליים, שחשפו את תוכנית הדולריזציה של יורם ארידור.

הכתב גידעון עשת קיבל „בונוס", המסתכם ב־1000 דולר, ושלושת הכתבים האחרים, שהשתתפו עימו בעבודה, קיבלו סכום השווה ל־250 דולר כל אחד.

„כימ־כלל" — ל„גדות"?

לאחר שנכשלו ניסיונותיו של קונצרן כלל להרחיב את חלקו בתחום התעשיות הכימיות, על־ידי רכישת חלקו של שמואל („סמי") יותנגוף במיפעל הכימיה גדות, מגששים בכירים בכלל ובודקים את האפשרות למכור את חברת הכימיה של כלל, כימ־כלל, לגדות.

הסכם בין העיתונים

הצהרון ידיעות אחרונות ויומון הארץ חתמו בחיפה על הסכם, שלפיו לא יוכנסו עמודי־צבע לעיתונים המקומיים הנמצאים בחסותם בעיר. הסיבה: המשבר הכלכלי.

1.1.84 — 1 שקל =

1 סנט

בלכלנים מעריכים, שעד ליומה הראשון של שנת 1984 יגיע שערי של הדולר האמריקאי ל־100 שקלים ישראליים, ושקל ישראלי יהיה שווה לסנט אמריקאי.

התארגנות חדשה בגדרה

אקדמאים תושבי הגדה התארגנו לשם הקמת מרכז לאי־אלימות ולפעולות בלתי־אלימות. בשלב ראשון הם יקראו לפלסטינים שלא לרכוש סחורות ישראליות, ולא לנסוע בתחבורה ציבורית ישראלית.

חברי הקבוצה יפעלו להכללת נציג מטעמם בוועד המרכזי של אש"ף.

דרישה לכינוס ועידה

פעילים במרכז־חרות יפנו לבית־משפט בתביעה לאכוף על ראשי התנועה את קיום הוועידה, שהיתה אמורה להיסתח בחודש יוני 1982.

גוראל יותר מחושי בן־מאיר פחות מבן־נתן

מקורבי ראש עיריית חיפה אריה גוראל, שנבחר מחדש, מצביעים על כך שהוא קיבל בבחירות יותר קולות משקיבל ראש־העיר הנודע של חיפה, אבא חושי בשנות גדולתו.

באשר לתוצאות הבחירות בתל־אביב, במערך מצביעים על כך שדב בן־מאיר קיבל פחות קולות משקיבל ארתור („היפה") בן־נתן במערכת הבחירות הקודמת.

הירהור שני לעיתוני־ערב

המצב הכלכלי החדש הביא להירהור שני אצל משקיעי עיתון־הערב החדש של „האריץ", ובעיקבות זה להמתנה ב„ידיעות אחרונות", שם התכוונו להוציא עיתון מתחרה.

עורכי הצהרון פנו לאורי פורת, יועצו לענייני תיקשורת של ראש־הממשלה הפורש והנוכחי, שיחזור לעבודה בידיעות אחרונות, כדי לערוך את העיתון החדש. תשובתו, בשלב זה, שלילית.

ערב ההתמודדות המכרעת במיפלגת־העבודה, משוחקת האופוזיציה לממשלת שמיר, ועצם חולשת הממשלה היא מקור כוחה

שמיר יושב חזק

ה אסונות התבוסים, הפוקדים את ממשלת יצחק שמיר חדשים לבקרים, אינם מנבאים בהכרח את נפילתה בטרם עת. באורח אבסורדי, המאפיין להפליא את התרבות הפוליטית הישראלית, אין כל סיכוי שמאורעות „חיצוניים", כמו מפולת כלכלית או הניצחון הסופי של סוריה במילחמת־לבנון, יביאו למשבר ממשלתי מיידי. שמיר יחזיק מעמד, אלא אם כן יתקל בבעיות־אישיות מיפלגתיות של שרים או ח"כים, שיניעו אותם לערוק מהקואליציה שלו.

על רקע פשיטת־הרגל המדינית והמשבר הכלכלי, שאזרחי ישראל חווים עתה רק את אפס קצהו, ניתן היה לצפות שממשלת־ישראל תהיה נתונה ללחץ ציבורי גובר והולך, בהנהגת האופוזיציה הפרלמנטרית הראשית, עד לנפילתה.

אך באורח פראדוכסאלי, מנבאים משקיפים בירושלים שממשלת־שמיר תתחזק, לפחות בחודשים הקרובים, ויש לתהליך הזה כבר כמה רמזים מעודדים ביותר מבחינת הליכוד.

אין ספק שיצחק שמיר מצטייר בעיני הציבור כראש־צוות, המקובל על חבריו, והמסוגל להחליט, ואף להוציא את החלטותיו לפועל.

מינויו של יגאל כהן־אורגד לתפקיד שר־האוצר, הוכיח ליודעי דבר, שלשמיר יש תפיסה ברורה של יעדיו המדיניים, ונכונות לאייש את ממשלתו בשרים הקרובים לדיעותיו, והתומכים בו פוליטית בתוך תנועת־החירות.

ניצחון הניצים השמרניים, מתנגדי קמפ־דייוויד, על המנהיגים הפרו־פוליסטיים שתמכו בהסכם עם מצריים, הוא עכשיו נחרץ.

שמיר יחתור עתה לצירופה של סיעת לע"ם לחירות, כדי לחזק את מחנהו בתוך מיפלגתו, נגד דויד לוי.

שר־הבריאות אליעזר שוסטק, וכן הח"כים אהוד אולמרט, יגאל כהן (איש תל־עדשים, המושב של רפול) ומשה הירשזון, תמכו באורח נלהב במינויו של כהן־אורגד. כמו ייגאל הורביץ, ושמיר עצמו, הם רואים בהידוק־החגורה מחיר הולם ומוצדק עבור ישוב הגדה ביהודים והמשך המדיניות הלאומית כלפי הפלסטינים. אנשי „לעם" הסתובבו השבוע בכנסת, והרימו על נס את המדיניות הקשוחה של שמיר, בין השאר כלפי ערבים מישראל שנפגשו עם ראשי אש"ף. שמיר אינו סובל מהרכרוכיות, שציינה את מנחם בגין בנושאים מסויימים הנוגעים לדמוקרטיה. ח"כים ימניים בליכוד הביעו את המישאלה, וגם את הביטחון, שממשלת שמיר תפעל בקרוב מאוד גם נגד יהודים שיפגשו את מנהיגי אש"ף, אפילו באמצעות חקיקה חדשה.

במהירות עצומה, כדי לעייף את היריב ולמשוך את חבריו להישגים. האצן הזה „שורף" את עצמו במירוץ, אבל מעניק לחבריו את הניצחון. אריאדור, גורם חשוב בניצחון הליכוד בבחירות לכנסת העשירית, נזרק לכלבים, ויגאל כהן־אורגד נכנס עתה לזירה, תוך סיכון פוליטי קטן ביותר עבורו.

כהן־אורגד יכול להרשות לעצמו לאיים על העם בגזירות מכל הסוגים, מכלי שאיש יאשים אותו במצב שנוצר. „ירושת אריאדור..."

המערך ממתין לנבון

ה עובדה ששר האוצר תמך ותומך מבחינה מדינית בתפיסות המדיניות, שהמיטו על המדינה את התחלואים הכלכליים (התנחלויות, ההרפתקה בלבנון, פרוייקטים ביט־חוניים שאין להם כיסוי כלכלי) אינה נחשבת לרלוונטית בעיני מעצבי דעת־הקהל בישראל. דיעותיו הפו־ליטיות של השר החדש אינן מאפשרות לו מלכתחילה להבריא את הכלכלה הישראלית.

עם זאת, הוא עשוי להסוך, לסחות לטווח קצר, לסיפור־הצלחה פוליטי, לחביב העי־תונאים, שרובם נוטים לש־

בתוך הממשלה חושש שמיר בעיקר מסגנו, דויד לוי. שביתת הנשק בין השניים היא מלאכותית וחיצונית, וכבר בעתיד הקרוב היא תעמוד במיבחנים חמורים.

בשלב זה עסוקים השניים במילחמה על־ידי שליחים, תופעה שכיחה ביותר במאבקי־מעצמות בזירה הבינלאומית. כעת מתמקדת מערכת ההשמצות ההדדית במוציא־לפועל של שמיר בתוך חרות, ח"כ רוני מילוא מצד אחד, וראשי מחנה לוי, הח"כים מיכאל קליינר ומיכה רייסר מהעבר השני. אנשי לוי עסוקים עתה בניסיון להבטיח עבורו את תיק־החוץ. למילוא יש תירוץ מצויין, למנוע את המינוי מלוי. לא, חס וחלילה, הערר כישורים בתחום הזה, אלא הצורך, כביכול, לרצות את הליברלים.

אריזור אשם

ב אורח פראדוכסלי, אך טיפוסי, נהנה שר־האוצר החדש מפו־פולריות מסויימת בקרב הציבור הרחב, והוא הפך נואם מבוקש באסיפות־בחירות של הליכוד לרשויות המקומיות.

עיתונאים השיוו השבוע את השר הקודם, יורם ארידור, לאצן במירוץ למרחקים ארוכים, הפורץ קדימה **מרנות בנושא הכלכלי, ואף לנבא אלקטורלי של ממש.**

אך מיטב התיקוות של אנשי שמיר אינן מבוססות רק על התחזיות להצלחת הממשלה החדשה, אלא **המהווה כיום רוב בסיעה בכ־נסת, מתחיל להריץ את הנשיא־לשעבר, יצחק נבון, כמועמד המערך לראשות הממשלה אחר־רי הבחירות לכנסת ה־11.**

פרס נלחם על נפשו בלהט רב. העובדה שדווקא אנשיו המובהקים תומכים בנבון, שפרס רואה בו איש נטול־כישורים להנהגה לאומית, מכאיבה ליו"ר המיפלגה, אבל עדיין לא הביאה אותו לידי יאוש.

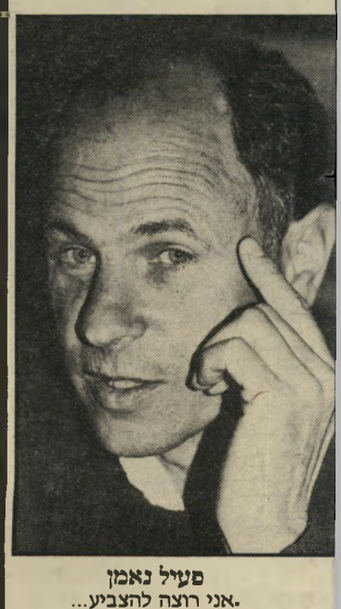
פרס דווקא מעניין שאוייבו המושבע, יצחק רבין, ילחץ להתמודדות נגדו בהקדם האפשרי.

רבין פופולרי אולי בציבור (בעיקר בקרב ליכודניקים, שבין כה וכה לא יצביעו עבור המערך), אבל שנוא מאוד בתוך מיפלגתו. החנופה שלו כלפי ממשלת בגין־שרון, שנבעה מנסיונו לקרוץ לדעת־הקהל הלאומנית בי־שראל, עלתה לו ביוקר במרכז מיפלגת־העבודה. גם אישיותו, עז־בנותו היתרה, חוסר־היכולת שלו ליצור קשר אנושי כלשהו, חוסר־אמינותו, שהתבטא בשינוי עמדות בנושא לבנון כמעט מדי יום, ממש לפי כיוון הרוח בדעת הקהל — כל אלה פוסלים אותו בעיני חוגים נרחבים במיפלגתו. פרס יוכל לנצח אותו בקלות.

אם תוקדם ההתמודדות, לפני שנבון יספיק להיכנס לזירה הפנים־מיפלגתית, יימ־צא פרס נשכר. אנשי־נבון מבינים זאת היטב, והם לוחצים על מנהיגם, ששמר עד כה על שתיקה במעט־מוחלטת, להי־כנס לעניינים באורח מיידי, בלומר כבר השבוע.

מידת נכונותו של נבון ללכלך את ידיו במאבק הפנימי שדיין שנוייה במחלוקת. מכל מקום, מיפלגת־העבודה ממתינה להתמודדות פנימית סוערת, ויכולתה להקשות על שמיר לבסס את ממשלתו היא מוגבלת ביותר.

חיים ברעם ■

סעיד נאמן
.אני רוצה להצביע...

של תנועות־המחאה השונות, שהשיגו הישגים מרשימים בפעולה נגד מילחמת־לבנון. אך על הגג שררה אווירה של אכזבה.

המסקנה הכללית: המחאה אינה מספיקה. היא היתה ונשארה חשובה, אך היא לא הביאה לשום שינוי ממשי בארץ. ממשלת־בגין לא נפלה וגם אריאל שרון נשאר בה אחרי פירסום דוח ועדת־כהן. הקונסנזוס של הליכוד והמערך נשאר על כנו בנושאים העיקריים. ההתנחלות נמשכת בקצב אינטנסיבי. הפגנות־הענק לא חוללו את השינוי הדרוש.

אחדים מן הנוכחים הרהיבו עוז לבטא רעיון נועז: שרורשה בארץ מיפלגה פוליטית חדשה, שתתרגם את המחאה לשפה פוליטית.

הרעיון הרתיע רבים. לעומת פעולת־המחאה הנקיה, נראתה העבודה הפוליטית כמלוכלכת. אך גם מי שחשב כך שוכנע כי אין מנוס מכך.

„אם רוצים לשנות, צריכים ללכלך את הידיים", אמר מרצה באוניברסיטה.

„אני רוצה לדעת שבבחירות הבאות יהיה לי בעד מי להצביע. מבלי שאצ־טרך לסתום את האף," אמרה רופאה יהודה.

בלי הדלסות. תנועת־של־י התפלגה כמה שבועות לפני כן לשני חצאים שווים. החלק הרדיקלי מצא באופן טיבעי את דרכו אל פעילי־המחאה, והמיפגש הוליד מידה מפתיעה של הסכמה.

הכל הסכימו שאין טעם למהר, שצריכים לעשות עבודת־הכנה יסודית. במשך חודשים ארוכים נעשתה פעולה שיטתית, אך שקטה. אף מילה אחת לא דלפה לכלי־התיקשורת.

היוזמים היו תמימי־דעים שיש לשבור את התדמית שדבקה בתנועות־המחאה: התדמית של בני העילית החברתית, האשכנזית. נערכו מיפגשי־הידברות עם קבוצות של פעילים מיזרחיים, עם תנועות לאומיות בקרב הציבור הערבי בישראל, עם קבוצות של פמיניסטיות. ההצלחה היתה מוגבלת: יחידים מכל הקבוצות האלה הצטרפו אל היוזמים, אך לא היתה הצטרפות המונית.

הדבר לא הרתיע את היוזמים. בעבודה סבלנית, בוויכוחים ממושכים, נוסח מינשר, שנועד לתמצת את העקרונות המנחים את היוזמה. כשם זמני נבחר „אלטרנטיבה". המצע המלא והשם הסופי צריכים להיקבע, לדעת היוזמים, אחרי שיצטרפו ליוזמה כל האנשים העשויים להשתתף בייסוד הגוף החדש.

בלי „איזמים". בוויכוחים התגב־

(המשך בעמוד 12)

מיפלגות

החלטה על חגג

כמה מפעילי תנועות־המחאה הגיעו למסקנה שלא די בהן: יש צורך במיפלגה פוליטית

ההתלהלה היתה על גג של בית בצפון תל־אביב. כ־50 נשים וגברים התכנסו כדי לטכס עצה.

לא היה על הגג איש שלא השתתף בשנים האחרונות בעשרות הפגנות. בלטו כמה מן הפעילים הידועים ביותר

גילוי עיריות

מריב העצים אין רואים את היער.

המסקנה המכרעת הכוללת מהבחירות בעיריות היא זו: שום דבר לא השתנה. השינויים היו שוליים, וקיזזו זה את זה. אך עצם הקביעה הזאת נושאת בחובה אמת מכרעת:

זוהי מפלה נוראה למערך.

מירשם לאסון

דבחירות לרשויות המקומיות יכלו לשמש ביטוי למחאה הנחרצת של המוני ישראל על כל אשר עולל להם הליכוד: התמוטטות המניות, שוד המיליארדים של הבנקים, הקטל המתמשך בלבנון. ביום־הבחירות עצמו נפל הקורבן ה־524 של המילחמה הארורה.

בכל העולם המערבי, דווקא הבחירות העירוניות משמשות לא־פעם ביטוי למחאה כואת, והופכות מישאל־עם לאומי.

תפקידו של המערך היה לחולל זאת. היה עליו להביא להתעלות הבוחרים מעל לבעיות המקומיות. חשובות ככל שתהיינה. היה עליו להביא את הבוחרים בהמוניהם לקלפיות, כדי לבטא בשפה רועמת את החלטתם הנחושה לסלק את הליכוד.

שום דבר כזה לא קרה. קרה בימעט ההיפך.

המוני הבוחרים לא הגיעו כלל לקלפיות. הבחירות האלה עוררו בהם שיעמום עמוק. שפת־הים היתה מלאה. הקלפיות היו ריקות.

מי שהגיעו לקלפיות, הצביעו בהתאם לנטיות מקומיות, כאילו חיו באי מקומי, כאילו לא קרה דבר במדינה. הסערות הלאומיות הגדולות, שפקדו את המדינה בימים האחרונים ממש, עד לערב יום־הבחירות עצמו, לא תורגמו לשפת ההצבעה.

זהו כישלון מרומנטלי של צמרת המערך, מחדל נורא של מנהיגות.

אם היתה דרושה עוד הוכחה אחרונה לכישלון המנהיגות של המערך, אזהרה אחרונה למערך שהוא זקוק למהפכה פנימית — היא ניתנה ביום שלישי זה. אם לא ישנה את הנהגתו, אם לא יעבור תהליך עמוק של שיקום רעיוני ואירגוני — צפוי לו אסון בבחירות הבאות לכנסת.

יתכן שהיה מוטב למערך אילו נחל מפלה מוחצת. כי אז היה נאלץ לערוך חשבון־נפש נוקב. המצב שנוצר למראית־עין — לא־ניצחון ולא־מפלה, הפעם בבחירות בעיריות כמו לפני שנתיים בבחירות לכנסת, הוא הגרוע ביותר. הוא מאפשר להנהגת־המערך להשתמט מהסקת מסקנות, יוצר את האשליה שהגה ארטרטו יתכן ניצחון בפעם הבאה, ומשאיר את הכל כמו שהוא.

זהו מירשם בטוח לאסון.

חוצפה ושנוע

דמנצח האמיתי בבחירות אלה הוא חוק הבחירות, שהנהיג כמדינה את הבחירה האישית של ראש־העיריות.

המנגנונים המיפלגתיים לא עזרו. בכל המקומות שבהם הזכיחו את עצמם ראשי־העיריות באופן אישי וזכו באהדת הקהל — הם נבחרו מחדש.

קולק בירושלים, להט בתל־אביב, גודאל בחיפה זכו שלושתם בהצבעת־אימון מצלצלת — דבר שלא היה אפשרי בשיטה הקודמת של בחירת ראשי־הערים על־ידי המועצות. ניתן להם מנדאט, המאפשר להם לנהל את העיריות. אף כי איש מהם לא זכה ברוב מוחלט במועצות. אך שלושתם התקרבו לכך.

המיפלגות שלא הציגו מועמדים משכנעים — נענשו. הצנע מועמדותו של רוב בן־מאיר, עסקן אפור ללא תדמית ציבורית, היתה בגדר חוצפה. הציבור הגיב על חוצפה זו כפי שהגיב בפעם הקודמת, כאשר הוצגה מועמדותו של אשר בן־תצן.

גם זהו ביטוי למחדל־המנהיגות במערך. הוא לא היה מסוגל לגייס בתל־אביב אישיות בעלת מעמד ויוקרה, שהיתה יכולה לנסות ברצינות להתמודד עם צ'יץ'. ההצבעה בעד אייבי נתן היתה, בין השאר, מחאה על כך.

עוד מגמה מעניינת: השד העדתי לא יצא מן הבקבוק.

החשש מפני התקוממות גדולה של המיזרחיים, שהילך אימים במדינה בשנים האחרונות, לא התאמת לפי שעה. רק הכימעט־מהפך ברמת־גן, שם העמיד המערך בראש הרשימה המקומית מועמר בעל צביון עדתי בולט, אורי עמית, היה דמוי בכיוון זה. אך הרקע לכך היה מקומי, לא כלל־ארצי.

אין מלך בישראל

דליכוד היה יכול להיות מרוצה. בבחירות הראשונות שנערכו בארץ כלי מנחם בגין, כלי צעקות „בגין! בגין!" וכלי „מלך ישראל", התקזזו הפסדיו והישגיו.

יש האומרים כי בבחירות אלה לא התבטאו הבעיות הלאומיות. ושהן התנהלו כל־כולן במישור המקומי. אך עצם הקביעה הזאת היא הישג לליכוד. ה ו א היה מעוניין למנוע מישאל־עם לאומי בשעה זו.

אם הצליח בכך, הרי זה הישג גדול לליכוד. כשם שזה כישלון גדול למערך.

הבחירות לא ישפיעו על יחסי־הכוחות בתוך הליכוד. אמנם, בהרצליה חולל אלי לנדאו מהפך מרשים. לנדאו היה במשך שנים נושא־כליו של אריאל שרון ונחשב כאיש של אריק, אף שזה הרחיק אותו מפמלייתו עוד בתקופת היותו שר־הביטחון. ניצחונו של לנדאו יכול היה להחשב, בעקיפין, כתמיכה בשרון.

אך כישלונו המהדהד של שלמה תוסיה־כהן בירושלים מצביע על מגמה הפוכה. תוסיה־כהן סמך על אריאל שרון, והניח לשרון להתערב לטובתו באופן מאסיבי. כישלונו המאסיבי בבחירות יכול להתפרש, על כן, גם כאי־אמון מאסיבי בשרון.

„אריק מלך ישראל" לא הוכיח את עצמו כמלך בבחירות אלה.

ההפחעה הגדולה ביותר

דשובל ההיתולי של כל מערכת־בחירות — בארץ ובעולם — הוא צרור הודעות־הניצחון של כל המיפלגות.

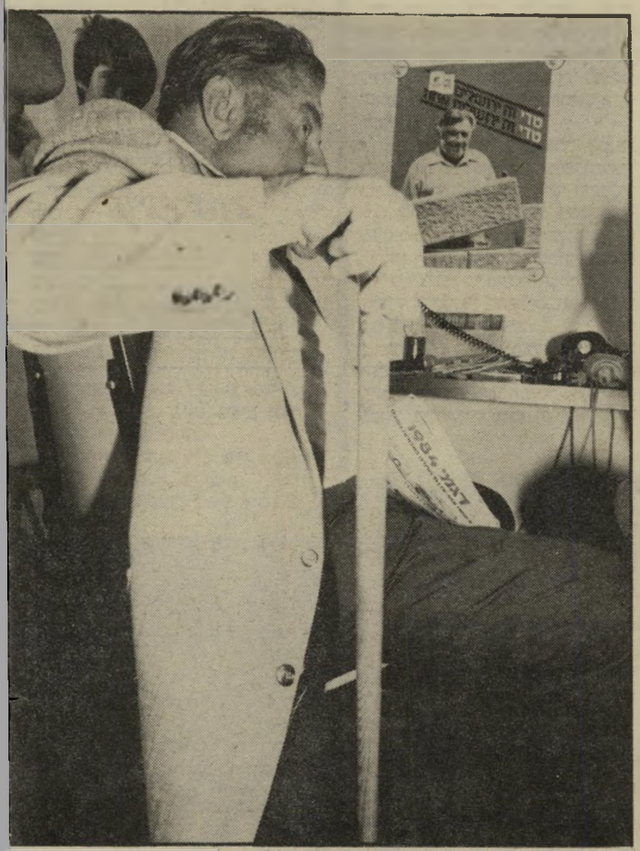
תמ"י, שכימעט חוסלה, יכולה לטעון כי האיש שלה, אלי דיין, שמר על מעמדו בראש עיריית אשקלון. המערך יכול לטעון כי חולל מהפך בראשון־לציון, שם ניצח האיש שלו, מאיר ניצן — כשם שהליכוד יכול להתפאר במהפך של אלי לנדאו בהרצליה. המערך יכול לטעון כי התחזק במיגזר הערבי. כשם שרק"ח יכולה לטעון כי התחזקה בנצרת. אפילו המפר"ל המוכה ניצחה כטבריה, באמצעות מועמד מקומי פופולרי.

לא היו הפתעות גדולות. וזוהי, כשלעצמה, ההפתעה הגדולה ביותר.

אורי אבנרי ■

מעניין כמו קלפיות השום

צוותי העולם הזה יצאו בסתם יום של שבתון, יום הבחירות לרשויות המוניציפאליות, לסקר את הנעשה ברחובות, בקלפיות ובמטות־הבחירות. הם היו בירושלים ובנצרת, בתל־אביב ובהרצליה, בראשון־לציון ובבת־ים, מידגם מייצג למדי של הרשויות העירוניות. הביטו, האזינו וצילמו, אך לא ראו המונים משולהבים. לא גילו תורים ארוכים לקלפיות, לא חשו בהפתעות גדולות ההולכות ומתבשלות. מה שהסקרים וההערכות בישרו התגשם פחות או יותר – לנדאו בהרצליה, קולק בירושלים ולהט בתל־אביב. הם בהחלט הסכימו עם האחוז הגבוה של הנמנעים מהצבעה – כי זה מעניין כמו קלפיות השום.

ירושלים

הפנים העצובות של חוסיה

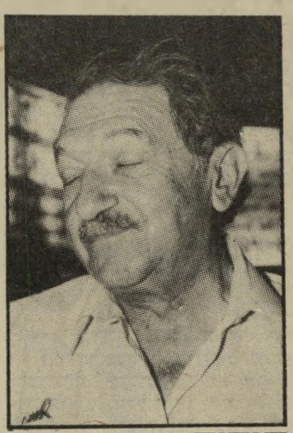
דטלפונים לא חדלו לצלצל. מידע זרם כל הזמן מן הקלפיות. דלתות החדרים נפתחו ונסגרו ללא הרף, ואנשים ממהרים נכנסו ויצאו מהם, כשהם נתקלים האחד בשני במי־סדרון הצר.

באחד החדרים בבית־האבן הירוש־למי ישב טדי קולק, ראש־העיר היוצא והנכנס, ודיבר עם יועצים, עוזרים, עיתונאים ומתנדבים שהתקבצו במטה־הבחירות שלו. המצלמות לא חדלו לתקתק. בחדר הסמוך ישבו אנשי קול ישראל ליד מכשיריהם, כשהם ממתי־נים לטדי קולק שיתפנה לראיון־ביניים קצר.

טדי קולק ישב ליד השולחן ודיבר. הוא נשען על ידית־הנחושת של המקל החדש שלו. הוא נראה מותש.

כשגמר להתראיין, להתייעץ, לקבל נתונים ולהצטלם, ירד למטה ומיהר אל הפגישה הבאה, הסיור הבא, המשימה הבאה.

הוא עזב מאחוריו מקום שוקק־חיים. אפילו מיגרש־החנייה שמחוץ

תוסיה בהבעה של „מה אפ־שר לעשות". מטהו של תוסיה־כהן היה שומם כמעט לחלוטין. רק פעילים אחדים הס־תובבו בו. הוא עצמו נראה עצוב.

לבניין, ברחוב ירושלמי שקט במושבה הגרמנית, היה מלא עד אפס מקום במכוניות, ומתנדב צעיר כיוון את התנועה ברחוב, שהפך לפתע סואן.

לטדי קולק לא היה ספק בניצחונו. למרות זאת, לא ניכרו סימני עליצות־יתר על פניו. הוא צעד בכבדות לעבר מכוניתו, כשהוא נשען על מקלו, והמשיך הלאה.

ובמקום אחר, במרכז ירושלים, שכן מטה הבחירות המרכזי של הליכוד ושל המועמד שלמה תוסיה־כהן. פלקאטים גדולים הנושאים את תמונתו של תוסיה־כהן כיסו את כל חלון־הראווה הגדול של מטה הבחירות. הם בלטו מרחוק, על רקע בניין השיש הגבוה. אזרחים ירושלמיים חלפו על פני חלון־הראווה, העיפו מבט זריז לעברו והמשיכו הלאה.

בחדר הקטן ישבו כמה מזכירות, הן ניסו נואשות ליצור קשר עם הקלפיות השונות, כדי לקבל נתונים שונים על אחוזי־ההצבעה.

נתונים אלה נמסרו לצחי הנגבי, שעמד ורשם אותם על לוח גדול.

החדרים הקטנים, הסמוכים לחדר מרכזי, היו ריקים ברובם. באחד מהם, על הריצפה, היו מוטלים בערימות פלקאטים שהוכנו לבחירות, שאיש לא השתמש בהם. בצידם עמדו ארגזי־קרטון גדולים, מלאים באשפת־נייר. המראה היה עגום.

בשעות הצהריים בא למקום שלמה תוסיה־כהן, מועמד הליכוד לראשות עיריית ירושלים. הוא עבר בחדרים השוממים, ניסה לחייך אל מעט הפעי־לים שהיו שם. אלה החזירו לו חיוך עגום. נראה היה, שהרבה מה לעשות שם אין לו.

האווירה ברחובות ירושלים המער־בית היתה דומה במיקצת לאווירת שבת. בשכונות נראתה מעט מאוד תנועת מכוניות, ואנשים כמעט שלא נראו ברחובות. בקלפיות, ברוב המקומות, היתה פעילות מעטה, ואותם שבאו לבחור לא היו צריכים לעמוד בתור.

מכל האישים והרשימות, שהת־מודדו לראשות העירייה ולמועצת־העירייה, היה הפתק הצהוב של טדי קולק היחידי שעליו נכתב שם המועמד בשתי השפות הרישמיות של ישראל: עברית וערבית.

ברחובות הראשיים של ירושלים המיזרחית לא ניכרה ביום־הבחירות כל תכונה מיוחדת. ילדים המשיכו למכור כעכים בזעתר מעל גבי עגלות־עץ, נשים כפריות ישבו על המידרכות ליד הצמתים הראשיים והציעו פירות וי־רקות טריים. מעט מודעות־בחירות נראו על גבי לוחות המודעות, ונראה שלתושבי ירושלים המיזרחית לא היה איכפת שביום זה נערכות בחירות לעירייה.

הקלפיות בירושלים המיזרחית היו במקומות צדדיים, כדי שלא לעורר פרובוקציה מיותרת.

שם, כמו בשכונה סמוכה, מאה־שערים, צויירו על הקירות סיסמות נגד השתתפות בבחירות לעירייה.

תל־אביב

בערב עדין

קיווה בן־מאיר

אחרי סגירת הקלפיות חשפו אנשי הליכוד את פרצופם. הבירייר־נים שחיכו במטה הבחירות של שלמה

קולק במטה הבחירות שלו, נשען עדיין על מקל. בעיקבות המכות שקיבל מן החרדים. מאחוריו שלט בחירות שבו הוא נראה בריא ומאושר. ביום הבחירות עצמו היה קולק עייף ומיעט לחייך.

ציון פעילה במטהו של ראש עיריית תל־אביב, הנבחר בפעם השלישית, לא התאפקה ועיוותה את פניה לצד כרזה של שלמה (.צ'ץ") להט, בבניין המיפלגה הליברלית שבכיכר מלכי ישראל. על האירגון והסדר במקום פיקחו בעל מישרד האבטחה, בני טל ואנשיו. באחד החדרים ישב הברוקר מוריץ.

(„צ'ץ") להט בבנין המיפלגה הליב־רלית ברחוב אבן־גבירול, התעוררו לחיים. הכניסה לא הותרה לעיתונאים ומוזמנים, אלא אם הצטיידו באישורי־כניסה מאריה קרמר, סגן־ראש־העירייה מטעם חרות. לקרמר עצמו אי־אפשר היה להגיע, כי הוא היה בתוך החדר השמור, שאליו אי־אפשר היה להיכנס ללא אישור.

להט עצמו לא היה במטה. הוא שהה בגן אורנים בנגי־התערוכה. ומשם ערך גיחות לרחבי העיר. עיתונאים שעברו ממטהו למטה של מועמד המערך, דב בן־מאיר, בבניין מיפלגת העבודה שברחוב בלינסון, התמרמרו: בעוד ראש־העירייה הוזכה הגיש להם יין, אצל בן־מאיר קשה היה אפילו לקבל כוס־תה. הדובר צבי („צביקה") אידלמן רץ לחפש שתייה וסנדוויצים. „לא אכלתי כבר 12 שעות," אמר.

בן־מאיר לא ישן ערב יום הבחירות. אחרי ניצחון הפועל תל־אביב על מכבי בכדורסל ביום השני בלילה, הוא הוזמן לנשף ניצחון ספונטני בהמיטבח. „קיוונו שזה סימן לנצחון בעיר," אמר אחד מפעילי העבודה הצעירים. כל היום הסתובב בן־מאיר בין הקלפיות, ורק ב־7 בערב יצא לביתו, לנוח למשך שעתיים בלבד. באותה השעה הוא עדיין קיווה שתתהולל הפתעה גדולה.

בשני המטות עקבו בדריכות אחרי חיכוכים בין שני הצדדים. הגיעו הודעות על מכות ברמת־אביב ובנווה־צה"ל. בשכונה הדרומית גבר המתח בשעות הערב, כאשר שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, הובא על־ידי אנשי הליכוד כדי לפייס את התושבים הכועסים על צ'ץ'.

במטה של אייבי נתן, ברחוב בן־יהודה, נמצאו קומץ פעילים. אייבי לא היה במקום. הם לא התכוננו לפתיחת הקלפיות, כדי לדעת מה יהיו התוצאות. הם התכוננו למסיבה שאייבי הבטיח לפעילים ולמוזמנים במלון בעיר. אייבי קיים את הבטחתו, ולא עקב בדריכות אחרי התוצאות הראשו־נות.

הרצליה

צלבי־קרס ומשמעת צבאית

ה שקט שאיפיין את רחובות הרצליה בשעות הבוקר והצהריים של יום הבחירות לא איפיין את מה שהתחולל בעיר. לוחות־המודעות הנו־שאתו. כרזות של מועמד הליכוד, אלי לנדאו, ומועמד המערך, יוסף נבו, התגלגלו על האדמה. מישהו דאג בשיטתיות לחבל בהן.

במטה המערך דיברו הכל על צלבי־הקרס שצוירו באישון־לילה על חוף־הים, ולצידן שמו של נבו. הדראמה שליוותה את המאבק בין השניים, האלימות, המאבקים המישפטיים והאיומים התסיסו את המטות, והמתח היה רב.

המטה של לנדאו שכן ברחוב וייצמן בעיר. הוא לא היה במטה בשעות היום, אלא הסתובב בעיר, כמו יריבו. בתוך המטה שרר סדר כמעט צבאי. סדרנים מנעו גישה לחדרים האחוריים, שם ישב הצוות המוביל של לנדאו. בראש הצוות, ישב משה צת, איש מחנהו של יצחק רבין דווקא, ממיפלגת העבודה, שהיה צמוד למסוף מחשב. צת הוא חברו האישי של לנדאו.

מטה לנדאו השתמש במיכשור אלקטרוני, כדי לברוק מי מתומכי הליכוד עדיין לא הצביע בקלפיות.

צלחות שעליהן אגרול'ס שמנים חולקו לפעילים באולם. צעירים הלבושים בחולצות טי נושאות סיסמות של הליכוד ישבו בשעות הצהריים מחוץ למטה, כמעט באפס מעשה. למקום הגיע ח"כ חרות מיכאל קליינר. „אחרי שראיתי איך הם מאורגנים, אין לי ספק שלנדאו ינצח."

פרצופו של יושב־ראש הנהלת השקם נתלה על כבל לאורך שני בתים ברחוב וייצמן מעל למטהו.

פעילות רבה היתה גם במטה נבו, ברחוב החלוץ. כרזות, דגלים, לוחות־עידכון, פעילים, מכוניות, טלפונים והרבה רעש. נבו היה בסיור קלפיות. הנוכחים חששו להזדהות, אך דיבריהם היו ברורים. „אם הוא ינצח, לנדאו, אני עוזבת את הרצליה," אמרה פעילה צעירה. „לא הייתי מעורבת בפוליטיקה עד ששמעתי מיהו לנדאו ומהו העבר שלו."

לפנות ערב היו הכל במחנהו של לנדאו בטוחים שהניצחון בידיהם. „סוף־סוף ניצחנו את תושבי הווילות." אמר דויד, פעיל צעיר שהיה מתוח כולו. „לא ישנתי מאז אתמול בלילה. כל הלילה עבדנו, שאלי לנדאו יזכה." למה בלילה? הוא סירב להסביר.

ככל שהתקרב השעון לשעת־חצות, גברה החרדה במטה של נבו. „האם אנחנו נכנסים לעידן של חיסול חשבונות?" שאל פעיל הדור־הצעיר, שקיפל את הכרזות ודמעות עמדו בעיניו.

בת־ים

המטאטא שלא ינקה את העיר

א ילו נקבעו התוצאות בבחירות על־פי הכרזות התלויות בחזיתות הבתים, אין כל ספק שהמנצח במירוץ היה דויד מסיקה. פניו המחייכים עיטרו כמעט כל בית בעיר הצפופה.

המטות של המערך ושל התנועה למען בת־ים בראשות מסיקה שכנו זה לצד זה, במרחק כמאה מטר. אצל מסיקה ישבה אשתו, ציפי, מאחורי שולחן ארוך, ובדקה כל היום אם כל הפעילים נמצאים בשטח ואם הם זירזו את התומכים לצאת לקלפיות.

אהוד קינמון, מועמד המערך, נראה שמח וטוב לב. „אני מאוד אופטימי. אנו מאורגנים היטב." במטה שלו אין פעי־לים רבים. כולם בשטח, מתרוצצים בין הקלפיות. הוא עצמו יצא להצביע עם בתו בשעת צהריים, ושב מייד למטה.

הטלוויזיה השתלטה על העיר. צוות השבוע – יומן אירועים עקב אחרי המועמדים לצורך כתבת דיוקן. כל מועמד זכה בצילום טלוויזיוני של הצבעתו.

מסיקה עצמו שלא הגיע למטה שלו. הוא הסתובב בכל העיר במכונית אדומה מצויידת במכשיר־טלפון, למרות שהוא מרותק לכיסא־גלגלים, הוא עבר כל היום בין קלפי לקלפי. „אנו מאמינים שיהיה סיבוב שני כאן," אמר אחד מפעילי מסיקה. „ובסיבוב השני בין מסיקה וקינמון — אנחנו ננצח."

בעיר רווחשת הכרזות של המועמ־דים השונים כמעט שנעלם הליכוד. המטה שלהם ליום הבחירות התרכז במלון ויה מריס. את יצחק ולקר, מועמד הליכוד שהתחייב „לנקות את העיר," אם ייבחר, לא ניתן היה למצוא. „הוא מסתובב בין הקלפיות," אמר עוזרו, יוסף עזרן, שלא מזמן היה עוזרו של מסיקה. גם בערב לא נמצא ולקר. „הוא עושה סיבוב אחרון בעיר," אמר עורך־הדין פנחס אביב, שישב במטה במלון. אנשי הליכוד החליטו שאת התוצאות הם ישמעו באולמי מוניטין במרכז העיר. המטה המקורי שלהם, כמעט מול מטהו של מסיקה, היה עזוב לחלוטין. רק לישכת מודיעין לבוחרים פעלה שם.

ראשון־לציון

ניצן גבה־קומה של חיקוה

ב מטהו של ראש עיריית ראשון־לציון המנוצח, חנניה גיבשטיין, שררה אווירת אדישות כמעט בכל שעות היום. „אף, אחד לא מצביע. רק פעילים מביאים קרובי־משפחה לקל־פי," הסביר צ'ארלי, ממוסך צ'ארלי בעיר, מפעילי רשימתו העצמאית של גיבשטיין.

הכל היו עסוקים בחיסול הפיתות ופחיות המשקה שהובאו למקום בשעת־צהריים. גיבשטיין עצמו לא הופיע בבית מכבי, שם נמצא מטהו. הוא עסק, כמו שאר המועמדים בארץ, ברילוג בין הקלפיות.

ההפתעה של העיר שייכת איש גבוה, משכמו ומעלה — תרתי משמע. תת־אלוף (מיל') מאיר ניצן, מועמד המערך, נכנס לקלחת־הבחירות לפני חודשים אחדים וצבר תמיכה מיום ליום.

כמטה של ניצן חששו שהפיצול בעיר יפגע בו. למקום הובא יושב־ראש הנהלת ההתאחדות לכדורגל, חיים הברפלד, כדי לפקח מקרוב על המערכה. פה ושם דווח על מכות בקלפיות בודדות. המועמד עצמו, שכבר לא היה אלמוני, המשיך להס־תובב בעיר וקפץ למטה שלו מדי שעה.

גיבשטיין כרזת בחירות של ראש עיריית ראשון־לציון המנוצח, חנניה גיבשטיין, מודבקת על קיר מטהו בחדר צר, לצד אולם ההתעמלות בבית־מכבי בעיר. תומכיו, שנואשו כנראה מגיוס מצביעים חדשים, הסתובבו בחדר המטה והסתפקו באכילה ובשתייה.

במטה שררה שלווה כמעט מוחלטת. לא היה מתח.

גיבשטיין נמוך־הקומה קיבל בהפ־תעה גמורה את התוצאות. ניצן, לעומת זאת, קיבל את המידע הראשון על הצ־חון בטיבעיות. הוא ייחס זאת לעבודת־שטח מקיפה, לעזרה מאסי־בית של פעילים ולהתרחקות הציבור מראש העירייה שהמאיס עצמו על תומכיו.

נצרת

המנגנון יענה על הכל

ל ראש־העירייה היוצא, הח"כ הקומוניסטי תופיק זיאד, היה זה מיבחן חמור. לראשונה בתולדות נצרת עמדה מולו רשימה שאינה חמולתית, שאינה סמוכה על שולחנה של אחת המיפלגות הציוניות והמדברת בסיס־מות לאומיות תקיפות. כמעט כל הפעילים של התנועה המתקדמת למען נצרת היו בכחירות הקודמות שותפיה של רק"ח, ופרשו מהחזית הדמוקרטית, כשקצו בניהול הכושל של ענייני העיר ובפטרונות החונקת של השותף הקומוניסטי.

העצבנות במטה־הבחירות של רק"ח היתה רבה. בימים האחרונים של מערכת הבחירות הקשה הם נאלצו להתגונן, להסביר ולהתנצל. עמדתה של ברית־המועצות במילחמת־לבנון לא הוסיפה להם אוהדים, ואפילו המצור הסורי על אש"ף בטריפולי שימש נגדם.

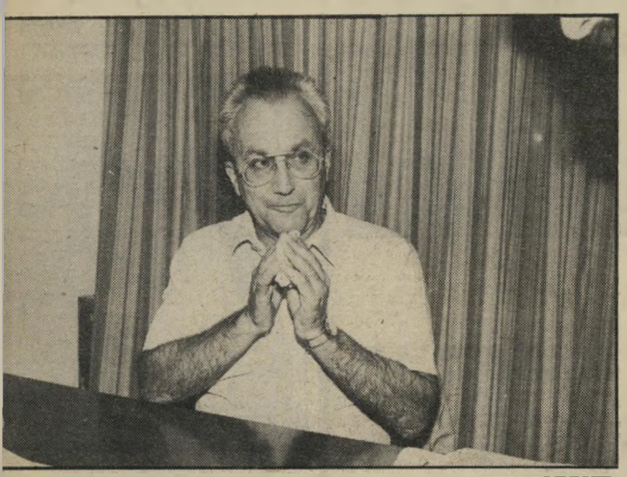
באין לה נכסים אידאולוגיים, נותר לרק"ח לסמוך רק על המנגנון המשומן והמאומן שלה. בשעות הצהריים עדיין אי־אפשר היה לדעת אם די בו כדי לשמור על השילטון בעיר.

„לתופיק זיאד ולאמיל חביבי יש הרבה מה להפסיד היום," אמרו במטה הבחירות של התנועה המתקדמת. „במשך כל מערכת הבחירות לא באו מאיר וילנר ותופיק טובי אפילו פעם אחת לעיר, כדי לעזור לסניף במקום. ראשי המיפלגה כועסים על העסקנים המקומיים, על ההישגים הדלים בבחי־רות לכנסת, ביוני 1981."

בבחירות לכנסת, מסתבר, ערכו זיאד וחביבי כמה אסיפות־עם מרשי־מות, שרוב המשתתפים בהן הובאו בהסעות מיוחדות מכפרי הסביבה. הנואמים המרכזיים באסיפות אלה וילנר וטובי, הוטעו לחשוב שהקהל הוא מבני נצרת. אך כשנפתחו הקל־פיות, התברר כי רק"ח איבדה מכוחה, והתמיכה ההמונית הנלהבת היתה מבויימת.

הפעם החליטו ראשי רק"ח למנוע מעצמם השפלה דומה, וגם היתרו במנהיגי הסניף המקומי, כי תוצאות הבחירות ישפיעו על מעמדם בתוך ההירארכיה של המיפלגה.

בשעות הערב נשמו במטה רק"ח לרווחה. כשהתחיל להסתמן הנצחון, אמר אוהד צעיר: „שוב מתברר שלא חשוב מה נואמים לפני הבחירות, אלא איך עובדים הפעילים ביום־הבחירות." המנגנון, כידוע, יענה על הכל.

בן־מאיר דב בן־מאיר, מועמד המערך לראשות עיריית תל־אביב, מקנח את אפו בחדרו שבמטה המיפלגה, בשעת לילה מוקדמת. בן־מאיר בא למטה סמוך לשעה עשר בלילה, התראיין לעיתונות ולרדיו ומיהר לאולפן הטלוויזיה, כדי להתמודד עם יריבו בכותרת לילה.

(המשך מעמוד 9)

שו בהדרגה כמה עקרונות־יסוד, שהינחו את היוזמה. בין השאר:

● הכוונה היא להקמת מיפלגה, שתשתתף בהכרעות המעשיות במדינה — בכנסת, בציבור, ברחוב.

● המיפלגה לא תתרכז בנושא אחד — כגון השלום הישראלי־פלסטיני — אלא תציע פיתרון כולל לכל הבעיות העומדות לפני המדינה, בשטח המדיני, החברתי, הכלכלי, התרבותי, הצבאי ועוד. „אלה הם צדדים שונים של בעיה אחת ויחידה," טען אחד המנסחים.

● המיפלגה לא תהיה המשך למיפלגה קודמת, או פלג ממנה, אלא גוף חדש לגמרי.

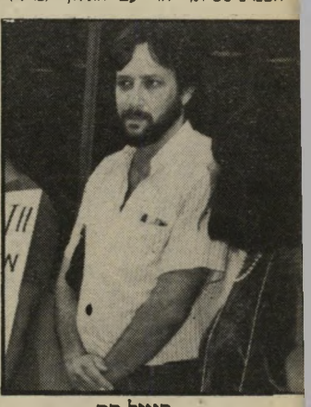
● המיפלגה לא תעסוק באידיאולוגיות וב„איזמים", אלא תגבש תוכנית מעשית לפיתרון בעיות המדינה בתקופה זו. חזון אחרית־הימים — סוציאליסטי או ליברלי, דתי או חילוני, ציוני או לא־ציוני — הוא ענייני הפרטי של כל אחד. כדוגמה לכך שימשה מיפלגת „הירוקים", שחוללה נס פוליטי בגרמניה.

● המיפלגה לא תהיה יהודית־אשכנזית־זכרית, כפי שקרה לתנועות־מחאה רבות; אלא תעשה מאמץ עליון ללכד בשורותיה נשים וגברים, מיזרחיים ואשכנזים, יהודים וערבים, כדי לבטא עיקרון של חברה ישראלית חדשה.

● המיפלגה תמתח ביקורת שווה על הליכוד והמערך, תחשוף את המשותף בין שני הגושים הישנים ותציב להם אלטרנטיבה רעיונית ברורה.

104 במקום 100. השבוע, אחרי מאמץ של חמישה חודשים, פורסם המינשר של הגוף החדש.

זהותם של מאה החותמים (למעשה, נשא המינשר 104 חתימות) העידה על מהות הגוף. הם כוללים שמות כמו אנדרי יפה, רופא־חיות מפעילי שלום עכשיו; הר"ר יהודה („ג'אד") נאמן, בימאי ומרצה לאמנות־הקולנוע, ממייסדי הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת ביר־זית והוועד נגד המלחמה בלבנון; הסוציולוג אורי רם, איש יש גבול, שישב בכלא הצבאי על סירובו לשרת בלבנון; אמירה גלבלום, מפעילות התנועה הפמיניסטית; יחד עם האלוף (מיל') סעיל רם

...מבלי לסתום את האף:

מתיתיהו פלד, יו"ר המועצה הישר־אלית למען שלום ישראלי־פלסטיני ואורי אבנרי, מי שהיה יו"ר הנהלת של"י.

הרכב זה של בעלי־מינשר גרם מיד לאי־הבנה. הטלוויזיה, שמסרה את הידיעה הראשונה על ההתארגנות החדשה, ציינה את השתייכות רוב היוזמים לתנועות־המחאה השונות. התקבל הרושם כאילו התנועות עצמן משתתפות בהתארגנות, ועל כך הזמטר על מערכת־החדשות מטר של הכח־שות. הטעות תוקנה מייד.

כעבור שלוש שעות העמידה הטלוויזיה את הדברים על דיוקם: משתתפים בהתארגנות פעילים מכל התנועות, משלום עכשיו ועד יש גבול. אך הם עושים זאת כיחידים, לא על רעת התנועות.

רגע לפני: אולם הבורסה הריק
בציפייה למחשב

אחרי שבועות של המתנה נפתח המיסחר בבורסה: הממשלה הצילה את הבנקים – על חשבון הציבור

מטומטמים אינם

כמה רגעים אחרי: המבצעים בפעולה קדחתנית
מפולת מבוקרת

„דו מטומטמים לא נעלמים," אומר אחד המבצעים באולם־הבורסה, הנושא על חולצתו תג צהוב. „ובישראל הם אפילו לא מתחלפים." הוא אמר את הדברים האלה אחרי האנשים הישנים סביב שולחנות־המיסחר ומשתתפים בכריזה — יש תגים צהובים. יש גם „מועמד למבצע", שהוא בעל תג כתום. לעובדי הבורסה, המכונים לעתים גם „לבלרים", יש לשעבר, ניצב ליד המבצעים של החברה המרכזית, שבה הוא שותף. הוא אינו מחלק להם הוראות, רק מאזין. היום אין הפתעות רבות.

ממולו, מן העבר השני של הדלפק, שמואל אבישר, גם הוא שחקן כדורסל לשעבר, מייצג עכשיו את קבוצת אייזנברג בבורסה. הוא טען בלהט, שהירידה בסך 40% אינה כה נוראה. „אלה הם 40% למי שיושב שמנכ"ל הבורסה, יוסף ניצני, הודיע כי שערי מניות־הבנקים ירדו ב־17%.

הכוונה של בעל התג הצהוב היא ברורה. יועצי־ההשקעות בבנקים ניהלו מסע־שיכנוע ממושך, כדי לשכנע את המשקיעים המודאגים למכור את מניותיהם — אבל „בהגבלת שער". ההגבלה היתה של 15%. מי שנתן הוראה כזאת, ייאלץ עתה למכור את מניותיו — אם ירצה בכך, במחיר נמוך עוד יותר.

התגים שלטו באולם־הבורסה ביום השני בבוקר. למבצעים — אלה הם תגים אפורים. העיתונאים נושאים תגים ירוקים, ויש גם תגים כחולים, הנושאים את הכתובת אח"ם.

לפי הפירוש המקובל, אח"ם הוא איש חשוב מאוד. לפי הפירוש ביום השני בבוקר, כשהתחדש המיסחר בבורסה, אחרי שבועות ארוכים של הפסקה, אח"ם הוא „איש חשוב מוכר," ויש גם גירסת תיקון — „איש חושב מוכר."

את תג האח"ם נושאים בדרך־כלל מנהלי ובעלי חברות הברוקרים הפרטיות. שלמה שרון, עיתונאי בניצב משה לביא חובש־הכיפה, ומבעלי חברת הברוקרים הראון־לביא. הוא לא היה מודאג מהרגיל, כאשר המניות של הבנקים למשכנתאות „נשחטו" בזו אחר זו.

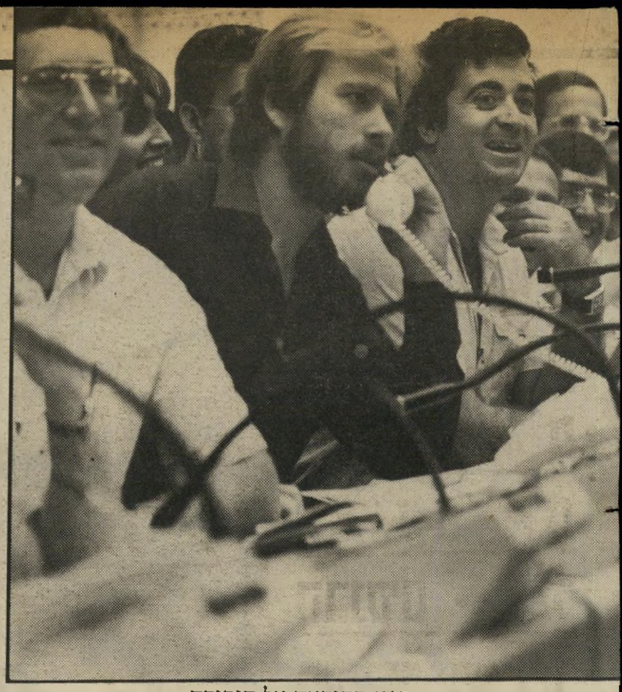
לא הרחק משם ישב שחקן הכדורסל לשעבר צבי לובצקי, המתמחה במיסחר באיגרות־חוב. לאיגרות החוב יש עכשיו פריחה מחודשת, ולובצקי היה מרוצה. כשהמניות הסתחררו כלפי מעלה, הוא לא השתתף בחינגה. עכשיו זו החינגה שלו.

יורם ארידור ואחריו יגאל כהן־אורגד לא נחלצו לעזרת הבנקים מתוך רחמים או טוב־לב. הבנקים הם עדיין האימפריות הפינסיות החשובות

בניו־יורק, ולא למי שחי בישראל. בישראל זו ירידה של 17%."

בסך הכל, האווירה היתה אופטימית. יש בשלושת אולמות המיסחר החדשים הרגשה שהבורסה עומדת לשוב ולפרוח.

רבע שעה לפני פתיחת המיסחר עדיין היה האולם ריק כמעט לחלוטין. אחד המבצעים ניהל שיחה חטופה עם בל"ל. בפתח מסביר אחד מעובדי הבורסה לאיש־ביטחון היכן להעמיד את העיתונאים, על בימה קטנה בקצה האולם. העיתונאים הסתגרו שם רק

רגע ההודעה על הירידה
אין הפתעות

מתחלפים

למשך הדקות הראשונות. אחר־כך הם פשטו על האולמות. ב־9 בבוקר, שעת־הפתיחה, כבר היה האולם מלא וגדוש. ב־9 ועשר דקות נשא יוסי ניצני נאום נרגש וקצר. על פני כולם עלו חיוכים, כאשר התברר כי כל המניות הבנקאיות העיקריות ירדו בדיוק באותו השיעור — 17%.

הממשלה לא היפלתה בין הבנקים. בגאום הקצר שלו אמר ניצני, שהוא מקווה שמעתה נפתח שלב חדש בחיי הבורסה ושוק־ההון בישראל.

בכך הוא צודק, ללא ספק. עדיין לא ברור מה תהיה משמעותו של הפרק החדש, אך דבר אחד ברור כבר מיום המיסחר הראשון: מניות הבנקים כבר לא יהיו מה שהיו עד עתה. מעין תחליף לאיגרות־חוב, אך כאלה המביאות רווח גבוה יותר. מניות הבנקים — שהמיסחר בהן היווה יותר ממחצית המיסחר בבורסה, הפכו לאיגרות־חוב דולריות, ובלתי־מושכות במיוחד.

זה אינו אומר שהבנקים איבדו מגדולתם, ולא יהיו עוד שליטי הבורסה. יורם אריזור ואחריו יגאל כהן־אורגד לא נחלצו לעזרת הבנקים מתוך רחמים או טוב־לב לשמו. הבנקים הם עדיין האימפריות הפיננסיות החשובות של המדינה, ועל פיהם ישק דבר. מישרד־האוצר זקוק להם ולשיתוף־הפעולה שלהם, לא פחות משהם זקוקים לצעדים שייעשו לטובתם.

עצות רועץ

דיום כבר אפשר לסכם את המהלך השלם של השנה האחרונה בבורסה הישראלית. בדיוק לפני שנה התחיל המירוץ הגדול של קרנות־הנאמנות. הקרנות הבנקאיות ניסו שלא לפגר אחרי הקרנות הריווחיות של קבוצת ריגר־פישמן, ונהגו בדיוק כמו צמד הספקולנטים: טיפחו מניות. שערי־המניות — כמעט כל המניות — טיפסו לשמיים. המניות הבנקאיות, שקשה היה למשוך מהן רווחים מהירים, איבדו מגדולתן.

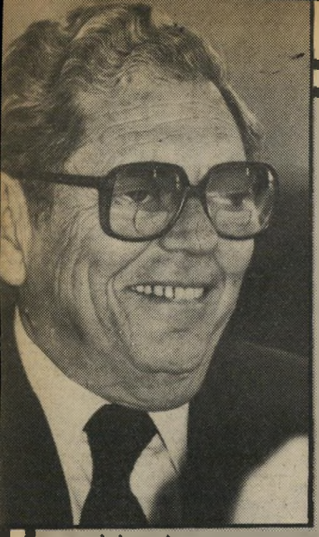
בשלב השני החליטו הבנקים להחזיר את המניות שלהם עצמם מגדולתם, ולהפיל את ריגר־פישמן ושאר „השוורים", שצצו לצידם ומאחוריהם. וכך אירע שבינואר פקרה המפולת הגדולה את הבורסה — והציבור הרחב של המשקיעים, הקטנים, הבינוניים והמוסדיים, שבו אל מניות הבנקים — אבל כמעט רק אליהן. למניות הבנקים קרה מה שקרה קודם לכן למניות החופשיות, שטופחו על־ידי קרנות־הנאמנות. הן צברו תאוצה, בלי שום שייכות למצב הכלכלה.

עובדה זאת התבררה למשקיעים כאשר התחילו להתפרסם הנתונים על מאזן־התשלומים וחובות־החוץ של ישראל. הציבור — וגם כמה מראשי הבנקים (ראה מיסגרת) התחילו להיפטר מן המניות שבידיהם. הבנקים, שלא רצו להניח למניותיהם היקרות לצנוח, קלטו את ההיצעים. כשהם עושים שימוש בכספי הלוואות יקרות שלקחו בחו"ל. אך קליטת ההיצעים לא בלמה אותם — ואז נזקקו הבנקים לשירותיו הטובים של האוצר, כדי שיציל אותם מהתמוטטות. בידיהם היה מיצבור עצום של מניות, שהיה ברור להם שאין למצוא להן קונה במחירים הגבוהים. הבנקים היו מוכנים להיפטר מהמניות שצברו גם במחיר הפסד מסויים — שאפשר לקזוז, במידה מסויימת, מתשלומי מס־ההכנסה.

האוצר מילא אחר רצון הבנקים. וכך נוצר ההסדר שהפך את מניות הבנקים לאיגרות־חוב דולריות, והוריד את מחיריהם בעשרות אחוזים. הבנקים מקווים שכאשר יהיו שערי־המניות נמוכים במידה מספקת, ישוב הציבור להתעניין בהן, ואפשר יהיה לחדש את המירוץ.

בינתיים, לפני ימי־המיסחר הראשונים, הם הורו ליועצים לניירות־ערך מה לעשות כדי שהבנקים יוכלו להיפטר מהמניות שבידיהם במחיר הגבוה ביותר: להציע למשקיעים למכור בהגבלת שער של עד 15%. מי ששמע לעצות־רועץ שוב שיחק לידיהם של הבנקאים, בדיוק כפי שעשה כאשר שעה לעצתם הקודמת, וקנה את המניות האלה.

שלמה סרנקל ■

יקותיאלי: כלל ולמה

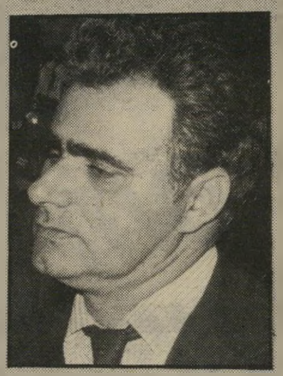
המרוויחנים

ב שעה שיועצי־ההשקעות בבנקים שיכנעו את לקוחותיהם להמשיך ולקנות מניות של הבנקים לפני הצעדים הכלכליים ולפני סגירת־הבורסה, עשו מנהלי הבנקים, אלה שהורידו את ההוראות, עסקים לא רעים.

העולם הזה בדק כמה הרוויחו מנהלי הבנקים מכך שהצליחו לצאת בזמן. דרך החישוב היא זו: סכום הכסף שקיכל המנהל תמורת המכירה בזמן חולק בערך הדולרי של השקלים ביום המכירה. מסכום זה הופחת הסכום שהיו מקבלים מנהלי הבנקים אילו היו מוכרים את המניות שבידיהם ביום שמכרו אותם לקוחותיהם — ביום פתיחת הבורסה השבוע. כל הסכומים עוגלו. לדוגמא: ברוך יקותיאלי, מנהל בבנק לאומי, נפטר ממניר תיו היקרות ב־20 בספטמבר. הוא מכר אותן בשער של 1,874, תמורת 3,765,000 שקלים, שער הדולר באותו יום היה 62 שקל, ויקותיאלי יכול היה לקבל תמורת כספו יותר מ־60 אלף דולר. אילו מכר יקותיאלי את מניותיו ביום פתיחת המיסחר בבורסה, בשער של 1629, הוא היה מקבל תמורתן סכום שקלי השווה ל־38 אלף דולר בלבד. יקותיאלי הרוויח 22 אלף דולר ממכירת מניות סטוק בל"ל.

קריב: סועלים למי –

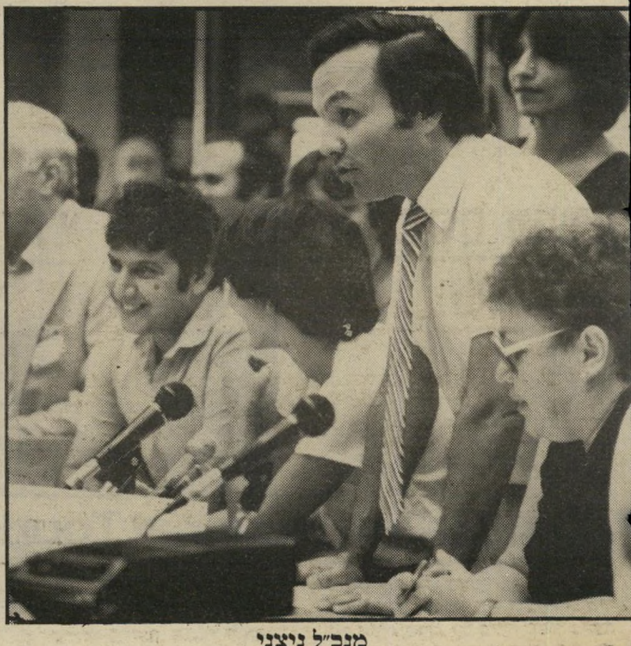
להב: דיסקונט מי מוכר –

על־פי אותה שיטת חישוב הרוויח חיים ברגשטיין, מנהל בבנק הפועלים, 37 אלף דולר. זאב קריב, גם הוא מנהל בבנק הפועלים, הרוויח 3000 דולר, משום שנפטר ממניותיו כבר בתחילת חודש אוגוסט. גרעון להב, מנהל בבנק דיסקונט, היה זריז ביותר. הוא מכר כתבי אופציה שהיו בידו כבר בתחילת יולי, וב־1 באוגוסט מכר גם את מניותיו. להב הרוויח מהמכירה במועד המתאים 15 אלף דולר. נפתלי פייגנגולד מבנק חמיזרחי ערך סידרה שלמה של פעולות, שתחילתה ב־18 ביולי, וסופה ביום המיסחר האחרון בבורסה, ב־6 באוקטובר. הרווח של המנהל פייגנגולד ממכיריותיו שנעשו במועד המתאים: 15 אלף דולר בערך.

אך העיסקות לא תמו כשתם המיסחר בבורסה, שכן, כידוע, אפשר לבצע גם פעולות מחוץ למיסגרת הבורסה. בנק המיזרחי עשה פעולות כאלה — ובשפע בלתי מצוי. בנק המיזרחי סידב למסור מי בדיוק מכר את המניות שהבנק הואיל לקנות בשערים כה גבוהים. בנק המיזרחי קנה מניות של עצמו בסכום של 479 מיליון שקלים יום אחרי סגירת המיסחר, ב־7 באוקטובר. באותו יום הוא גם קנה אופציות מסידרה 12 של עצמו ביותר מ־25 מיליון שקלים.

לשיא הגיע הבנק כאשר קנה מניות של בנק־המשכנתאות טפחות, המסונף לו, בסכום של שני מיליארד ועוד 150 מיליון שקלים. ב־10 באוקטובר. ב־12 באוקטובר רכש הבנק מניות למוכ"ז של טפחות בסכום של 27,415,000 שקלים.

גם כאן נערך חשבון דומה לזה שנערך לגבי מנהלי הבנקים. התוצאה היא מדהימה: בנק המיזרחי חסך לאנשי שלומו, המוסדיים והפרטיים, סכום של 13.75 מיליון דולר! את הסכום הזה הרוויחו חביבי הבנק — והפסיד עם ישראל באמצעות מישרד־האוצר שלו.

מנב"ל ניצני
התחלה חדשה

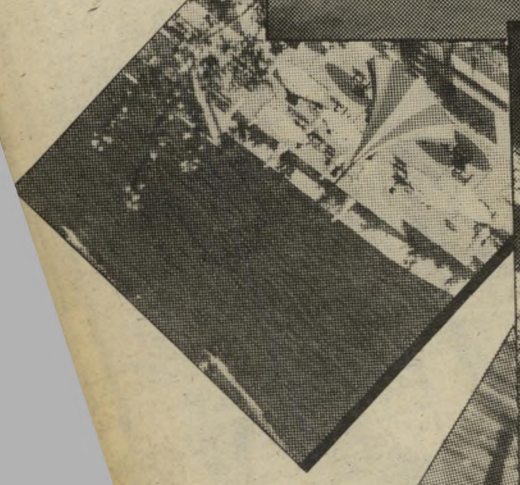
ברוקר לביא
בשוק ההון?

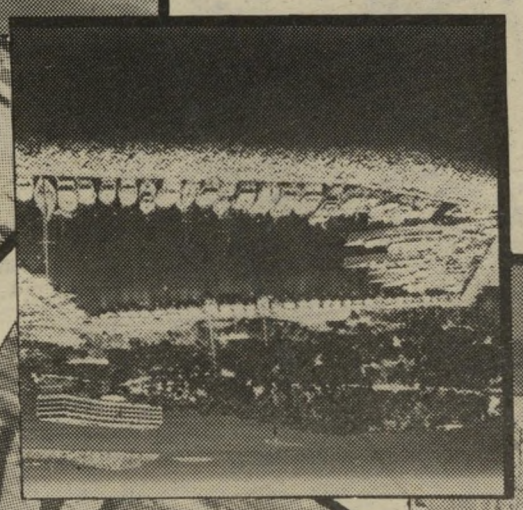
The Greek National Tourist Office

OLYMPIC AIRWAYS

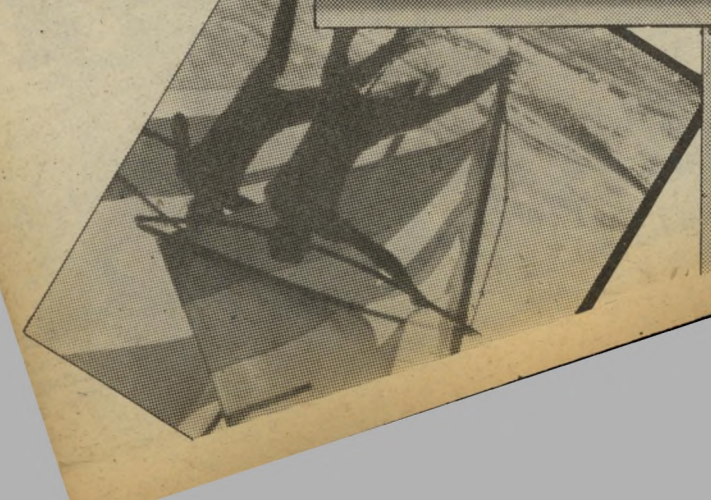

...וכאשר הכל שחור
תזכרו לכן שבשום

...וכאשר הכל שחור
תזכרו לכן שבשום
שקט לכל שבשום
שקט לכל שבשום
שקט לכל

אתה והשקל

מאת מאיר תדמור

א חת השאלות, שהיא אולי שאלת מפתח בפרשת מה שקרוי "הסדר המניות הבלתי־נקאיות", היא השאלה: למה היו דרושים שמונה טיוטות של הסכם ועשרה ימים, לחתימה על ההסדר. הנה התשובה: במשך עשרה ימים הצליחו ראשי הבנקים להתיש את אנשי־האוצר ובנק ישראל, כך שהם, הבנקים, לא יתרמו כלום וקופת־המדינה תתחייב לערוב ליותר משיבעה מיליארד דולר של איגרות־חוב דולריות — לשעבר מניות הבנקים.

במשך עשרה ימים, בישיבות מרתוניות, חזרו ראשי הבנקים והסבירו, למה אסור לעשות לבנקים מה שהיו עושים בכל מדינה מתוקנת: משלחים את המנהלים וממנים חברי מועצות־מנהלים חדשים מקרב בעלי המניות. הם, ראשי הבנקים, לא עייפו מלהסביר שכל מה שתעשה הממשלה, חוץ מלהשאיר אותם על כנם ולערוב למניותיהם בכספנו, יתפרש בחו"ל כהלאמת הבנקים. ומערכת הבנקאות הבינלאומית לא תראה בעין יפה מעין הלאמה. ואם מערכת זו מממנים את "הבנקאיות", ששערן לא ירד בעוד 50 אחוז ואז היה מגיע לערכן האמיתי.

אנחנו גם נממן, אם יחקרו ואם לא יחקרו, את הרווחים שצברו אלה שהיו בעלי מידע פנימי וניצלו אותו למכור את מניותיהם ערב ההודעה על הפסקת הוויסות: נממן גם את אלה שעשו עיסקות רטרואקטיביות עם הבנקים, מכיוון שהם בעלי קשרים, ושהבנקים קנו את מניותיהם בשער של ה־6 באוקטובר, ולמחרת קנו דולארים זולים לפני הפיחות הגדול. גם את אלה נממן באמצעות המניות הבנקאיות שהבנקים קנו מהם ושלא היה איכפת להם לקנותם, כשהיה ברור שבכל מיקרה, יש רק שתי אפשרויות: שהאוצר יבוא לעזרת הבנקים, או שהבנקים יבקשו את עזרת בנק ישראל, בשני המיקרים — הכיס הציבורי.

אנחנו נשלם גם את ההפסדים שנגרמו לחברות שהחזיקו חבילות גדולות של מניות־בנקים, אם כנכס נזיל, שמדי יום שערו עולה, ואם מתוך חוסר־ברירה כערבות להלוואות ומשיכות־היושבים בחו"ל.

בכל מיקרה, אם לא יורשו הבנקים למכור את המניות של עצמם, או אם לא ייהנו מההסדר, גם במיקרה זה אנחנו נשלם את החשבון.

אחד הסעיפים המעניינים בהסכם הוא זה האומר שמניות שנחסמו בפקדון למישמרת, כלומר, אלה שהופקדו לארבע או שש שנים, לא יוכלו להיות משועבדות. במילים אחרות: אם תרצה אוברדראפט, תחפש לך ערבות חדשה. המניות של הבנק "שלך" לא טובות כערבות.

ועכשיו אנו מגיעים למה, באמת, אין בהסדר. אבל, לפני זה, עוד הערה. ראיתם ושמעתם איך יצאו הבנקים מגידרם, כדי לשכנע אותנו שלא כדאי למכור את המניות ושמאזן כדאי להפקיד אותן בפקדונות ל־4 ול־6 שנים, שכן אז צפוי לנו רווח בדולארים וכו'. אם זה כל־כך כדאי, אז למה, באמת למה, לא יואילו הבנקים לקבל את המניות הנפלאות של עצמם כערבות, למשל, למשיכת־יתר בגובה המשכורת שלא בריבית אסטרונומית? נחזור לעניין. ב"הסדר" לא כתוב, מה דינם של כל מנהלי־הבנקים, הבנקים "הציבוריים" והבנק שבבעלות פרטית. רובם קרובים לגיל הפנסיה, ואלה שלא יכולים לצאת לפנסיה מוקדמת, נניח תוך השנה הקרובה, יתרמו מניסיונם כיועצים בעולם). הבנקים "גדולים על המדינה", צריך להתאים אותם לגודלה של המדינה. עכשיו יש הזדמנות. לבנקים בישראל יש מדינה, כפי שאמרו לא מזמן איש כספים בינלאומי ידוע. והוא לא ידע עד כמה צדק. הגיע הזמן שלמדינה יהיו בנקים.

כמה נשלם

כ די להעמיד את עניין "הסדר" המניות הבנקאיות בפרופורציה נכונה, אולי כדאי להזכיר שבכסף שתוציא הממשלה על "פרוייקט הבנקאיות", אפשר למנן בקלות את "פרוייקט הלביא", בתי־החולים, ההשכלה הגבוהה והשכונות גם יחד. או אולי בצורה אחרת: אפשר לבטל את ההכנסה לשנה אחת, פשוט להוציא לחופשה את כל אגף מס־ההכנסה, לשנה תמימה. אבל זה בוודאי לא יקרה. "פרוייקט מס־ההכנסה" ילבש צורה חדשה: אנחנו נשלם יותר מיסים כדי לממן את "פרוייקט הבנקאיות". מיסי היתר שנשלם יהיו צמודים לאינפלציה וקצת יותר, כדי שהבנקים "הגדולים על המדינה" ימשיכו להיות גדולים.

ויש לי עוד הצעה. אולי בכל זאת יעז, למשל נגיד בנק־ישראל, לפרק קצת מהמעמסה של הבנקים ולהכריז שמהיום והלאה, לא יהיו ניגודי אינטרסים בין הבנק ולקוחותיו, וכדי שאלה לא יהיו, לא יעסקו הבנקים בייעוץ ובתיווך של השקעות בניירות ערך. כמקובל במתוקנות שבמדינות.

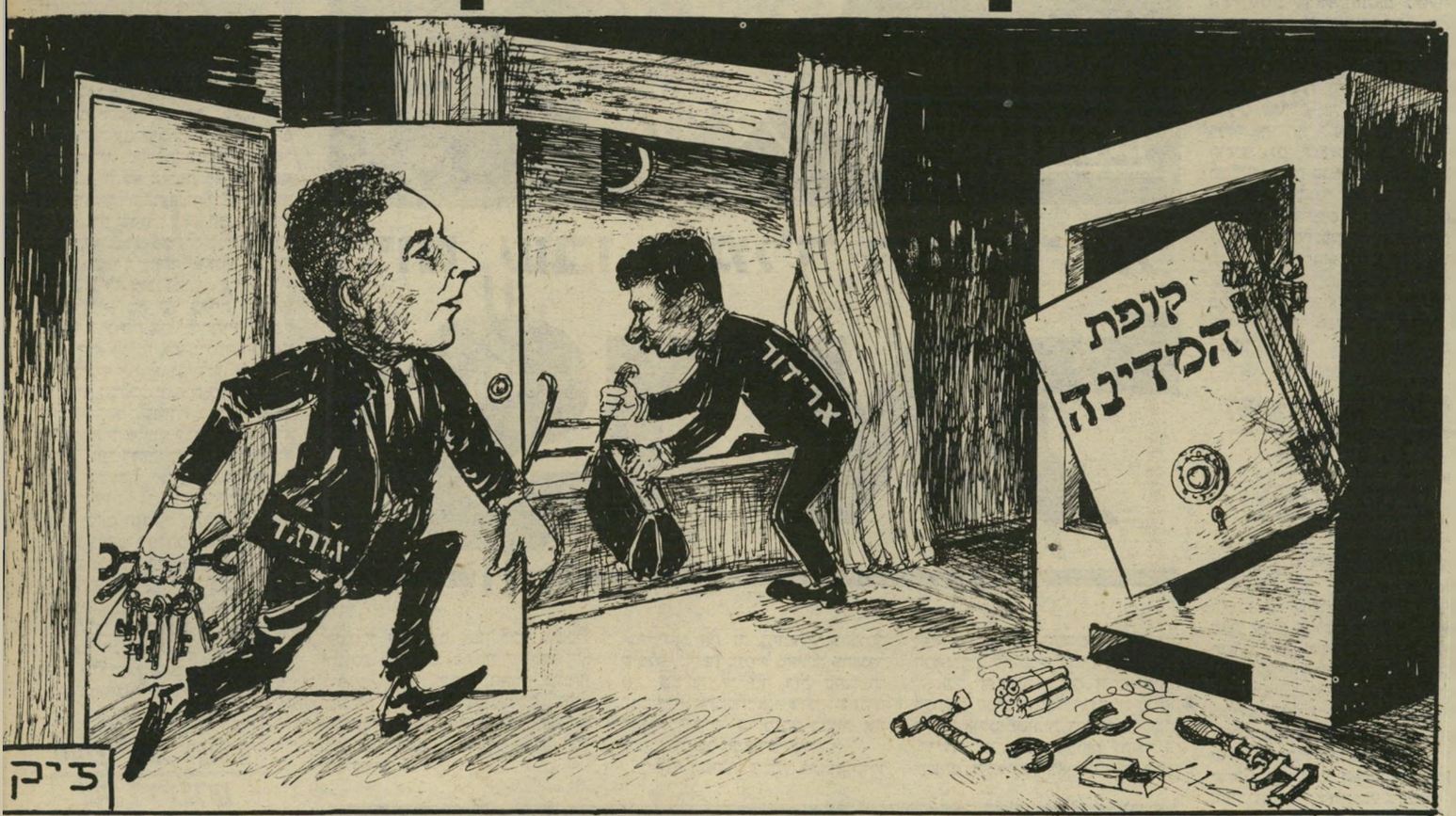
ואולי, כדאי כבר היום לפרק את הבנקים, למשל, לבנקים לחסכונות, לבנקים לקידום עסקים, לבנקים מתמחים ביבוא־ויצוא ועסקות־חוץ, לבנקים שנותנים הלוואות ולסתם בנקים מיסחריים שעושים את היתר.

אבל, וזה אבל גדול מאוד, הבנקים, גם בכישלונם, הם עדיין כוח עצום, שכל מימשל חייב להתחשב בו, גם בהיבטים הפוליטיים. לכן, ובעיקר לכן, לא יקרה דבר. עובדה: יורם אריזור הלך, הבנקים לא.

ולסיום, הערה חכמה שלא אני בעליה: מי שסכנור, כפי שמנסים לשכנע אותנו עכשיו, שהבנקים יוכלו בעוד חמש או שש שנים, לקנות את המניות של עצמם במחיר שהובטח על־ידי הממשלה, טועה. כדי שיוכלו לעשות כך, יצטרכו להרוויח כחצי מיליארד דולר אחרי מיסים, בעוד חמש שנים. ב־1982 שהיתה שנה טובה לבנקים, הם הרוויחו רק שישית מהסכום הזה.

ולבסוף: אפשר בלי בנקים? אי־אפשר. מאיפה ניקח אוברדראפט?

יורם הלך — הבנקאים לא!

תסתכל עלינו שלא בעין אוהדת, אבדו סיכויינו לקבל באמצעותה הלוואות קיצרות־מועד, הדרושות לממשלה, כדי לייפות את סעיף הרזרבות במט"ח ולהוצאות שוטפות דחופות.

יש חדש תחת השמש הבנקאית: גם בנקים מיסחריים בחו"ל אינם נותנים אשראי מכל סוג שהוא, לבנקים מיסחריים בארץ. רק משום שמנכ"ל הבנק הישראלי פוגש בעמיתו האמריקאי או הבריטי, בכינוסים ובמסיבות ומזמין אותו לוויסקי כפול על חשבון ההוצאות.

את האגרה, שרק בזכות הקשרים האישיים והעיסקיים יכולים הבנקים בישראל לקבל אשראי לטווח קצר, שהאוצר זקוק לו, המציאו הבנקים. הם, כזכור, המציאו גם את המניות הבנקאיות שתמיד צוברות רווחים: עכשיו הן צוברות הפסדים — בצבירה של "מכה אחת".

מי ישלם את החשבון

ק ודם כל בעלי המניות שלא הצליחו למכור אותן עד ל־6 באוקטובר, והפסידו כשליש מערכן בדולארים ובסך־הכל כ־2.5 מיליארד דולר, שהוא רק חצי מההפסד הריאלי, אלמלא "הסדר המניות הבנקאיות". עם ישראל, כולנו, שבמיסים שלנו נממן ואולי נכון לומר, כבר נכון, הם טוענים שמי שאשם במפולת "הבנקאיות" הם הממשלה והציבור. וזו עובדה. הממשלה אשמה בכך שהתירה להם ל"ווסת" או ליתר דיוק ל"הריץ" את מניותיהם, ו"ציבור המשקיעים" אשם גם הוא, בכך שקנה מניות בנקים, שהממשלה התירה את הנפקתן והבנקים את ניפוחן. הם טוענים שעל המניות היה כתוב רק שם הבנק המנפיק. אילו היו כותבים גם שהמניה עשויה חומר בלוני, איש לא היה קונה. ותאמינו לי שהם צודקים.

הבנקים הם פושטי־רגל, לפי הגדרת המילונאי אברהם אבן־שושן. עכשיו באה ההזדמנות להכריח אותם, את בעלי המניות המעטות השולטים בבנקים, לשתף אותנו, בעלי המניות, בניהול הבנק. לא יתכן שיימשך המצב, שבו, ציבור המשקיעים השקיע פי מאה ויותר בהון הבנק, ואין לו מה לומר. כלום. אבל גם בעניין זה נכנעה הממשלה. דבר לא ישתנה.

אני אהיה מוכן להצביע בבחירות הקרובות לכנסת, שתתקיימנה בשנה הקרובה, לפני המועד, למיפלגה שתכריז על בעלות אמיתית של הציבור על הבנקים.

אנחנו מדינה קטנה; בנקים יש לנו גדולים (שניים מהם ברשימת 100 הבנקים הגדולים יתר שלהם בבנק, שהיתנה את האשראי ברכישת המניות של עצמו. אלה, על פי החוק, רשאים לגבות את ההפסד שנגרם להם כתוצאה מירידת שער המניות, מהכנסותיהם. בקיצור: הם ישלמו פחות מס ולעיתים לא ישלמו בכלל. את החסר בקופת האוצר — אנו נשלים. אנו — כל אותם אלמנות, קשיי־יום, נכים וגם בריאים, בעלי הכנסות קטנות, שצברו מעט מחסכונותיהם ב"בנקאיות".

מה אין ב"הסדר"

ד "הסדר", או "הסכם הכניעה" בין הממשלה והבנקים, טוב לבנקים. את זה כבר אמרנו. אבל הוא יותר טוב מטוב. מה, למשל, יקרה למניות הבנקים בערך של 1.2 מיליארד דולר שהבנקים מחזיקים ברשותם — האם גם על אלה חל ההסדר? האם הוא חל גם על בעלי עניין, כמו למשל, חברות־בת של הבנקים, המחזיקות בחבילות גדולות של מניות בנקאיות של חברת האם — הבנק עצמו? בהסכם כתוב שהוא, ההסכם, לא חל על אלה, ובכל זאת העניין יסוכם סופית תוך חודש, על פי הבנה שהושגה בין הצדדים. יהיו יוצאים מן הכלל, בעיקר מניות שבידי בעלי עניין שהם גם יהודים טובים

מאת
קרה אילו

הגשים אריזר את תוכניתו

היום שבו הומלך הדולר על ישראל

כ שחזר שר־האוצר יורם ארי־דור לביתו שברמת אפעל, ראתה אביבה, אשתו, שפניו סמוקים מהרגיל. כוס־התה, שהגישה לו, כמעט נשמטה מידיו, וכמה טיפות ניתזו על מכנסיו. הילדים כבר ישנו בשעת הלילה המאו־חרת הזאת, והשר נטל עימו את מכשיר הטלפון לחדר־השינה, ביחד עם כוס־התה.

לפני שחייג את המיספר הראשון, אמר לה: „הם לא מבינים שום דבר, המטומטמים האלה. מתחיל להימאס לי העסק הזה. עשינו כבר צעד מיספר אחד וצעד מיספר שניים — והם לא מסכימים לצעד מיספר שלוש, שהוא העיקר. אז מה יוצא? יוצא שאנחנו תלויים באוויר."

עכשיו, כשפרק קצת מזעמו, הוא התבונן בפינקס־הטלפונים שלו, וחייג את המיספר הראשון. אשתו שמעה אותו אומר באנגלית: „הלו... מה שלומך? סם בביתי? כן. הייתי רוצה לדבר איתו. אני מקווה שאני לא מפריע... הלו, סם? זה לא עבר. אני צריך את העזרה שלכם... לא... אם לא יהיה לחץ רציני, לא תתקיים הפגישה בוושינגטון ביום שישי עם שולץ... כן... אולי איגרת מרגן לשמיר... וצריך ללחוץ גם על ארנס... אולי בעיקר עליו... הוא רוצה לסלק אותי... כל הסיבות שחשבנו — פטריוטיים ומה לא... תודה רבה."

הטלפון השני היה אל יו"ר ההנהלת בנק הפועלים, גבי גזית, שעימו יש לשר־האוצר שפה משותפת. „אני צריך לחץ על משל ועל קיסר מצד חברת־העובדים. תסביר לדני (רוזוליו), שאני מבטיח אישית שאתם לא תיפגעו. ייעשו כל ההסדרים... כן... לא... רצוי שדני ידבר עם קיסר, ולא אתה... הם כבר החליטו על שביתת אזהרה של שעתיים? זה לא איכפת לי, אבל אני רוצה שתהיה רק שעה. זה יהיה המיבחן של דני. רק שעה... לא... המטומטמים לא הסכימו... הם מבינים במה שקורה במשק, כמו שאתה ואני מבינים בגולף... לילה טוב, גבי."

לצורך קיומה של שיחת הטלפון השלישית, נזקק אריזור לעזרתה של אשתו. היא חייגה את מיספר הטלפון של מערכת הארץ, וביקשה את אחד מהכתבים הכלכליים. רק כאשר היתה בטוחה שהיא משוחחת עימו, היא ה־עבירה את הטלפון לבעלה. הוא לא הודהה. „אני רוצה ידיעה שלא תהיה בולטת במיוחד, אולי עמוד שניים. ויכול להיות גם במדור הכלכלה. תכתוב שאם תוכשל התוכנית, יראגו מקורות באוצר לפרסם רשימה של 22 בנקאים שנפסדו בזמן מהמניות שלהם. וגם רשימה של 12 חברי־כנסת ושלו־שה שרים... כן, אל תראג... אתה יכול לומר לעורך שלך בביטחון, שהרשימה תהיה אצלך... מה שלומי? אל תצחיק אותי... מה היה? אתה יודע שאני לא מדליף מישיבות ממשלה."

„הקץ לשוק השחור של ליניבלום והקץ להון השחור!"

ל מחרת, כבר ידע אריזור שהוא על הסוס. יקיר פלסנר נכנס לחדרו של שר־האוצר, זורח ומחייך. „רפקנו אותם! היית צריך לראות את הפרצוף של הרבי משה־מגדל (באום)! הכל נראה עכשיו ירוק יותר!"

„רק אל תדבר ככה אל העיתונאים," אמר אריזור. הוא מיהר לישיבת־ה־ממשלה המיוחדת, שבה עמד ראש־הממשלה יצחק שמיר להקריא לשרים את תוכן מיברקו של הנשיא רגן. אריזור כבר שמע את נוסח המיברק בבוקר מהשגריר האמריקאי סמואל לואיס. השגריר גם הבטיח לו שישוחח באותו ערב עם מזכ"ל מיפלגת הע־בודה, חיים ברלב. בדרך לישיבת־ה־ממשלה שמע אריזור בחדשות את הכרזתו של ישראל קיסר, שהוחלט לקצר את שביתת האזהרה למשך שעה, כדי „לשחרר את הלחץ" של ציבור העובדים. קיסר גם צוטט כמי שאמר, שציבור העובדים מוכן לכך ששכרו ישולם בדולרים. בתנאי שהשכר לא ייפגע. קיסר הוסיף ואמר שלמען תוכנית ההבראה של המשק, שהיא משימה לאומית, יהיו גם העובדים מוכנים לשאת בנטל, „כמו כל המיגזרים האחרים".

אני רואה את זה בחומרה," שהבוקר קיבלתי טלפון מגנרל מחורבן מהפנט־גון," שסיפר לי מה היה בישיבת־ה־ממשלה אתמול! אני רוצה שתהיה חקירה, ויברקו מי מנסה לעוות את ההחלטות של ממשלת־ישראל!"

מקצה השולחן נשמע פתאום קולו חזית מתואמת בין השרים ארנס ושרון, המתנגדים לתוכנית הדולריזציה.

אבל התוכנית עברה. זו לא היתה הפתעה. המיברק של רגן היה מנוסח בלשון אולטימטיבית. רגן כתב לשמיר „ידידו", כי ארצות־הברית נתונה ב־קשיים כלכליים והיא לא תוכל להמ־שיך את תוכנית הסיוע לישראל, אם לא ייעשו צעדים של ממש. „כפי שדובר עליהם בשיחות בין ידידים" בוושינגטון.

בתוכנית מבט לחדשות שנמשכה באותו ערב שעה וחצי, הופיעו ראש־הממשלה ושר־האוצר. שמיר אמר שהמיבחן לעצמאותה של מדינה אינו בצבע השטרות של המטבע שלה, אלא בחוסנה הכלכלי. הוא הבטיח כי בתום תקופת מעבר, שבה יהיה הדולר המטבע החוקי, יחזרו השקלים לשמש כמטבע חוקי, כאשר שערו של כל שקל יהיה שווה לשער הדולר, „וזה יהיה שקל אחר, של מדינה אחרת." סיים שמיר את דבריו כששמפו הקצן רוטט בהתרגשות.

אריזור הקדיש את נאומו לצדדים המעשיים של התוכנית. הוא אמר כי במשך שלושת הימים הבאים יוכלו אזרחי ישראל להחליף את כל השקלים שברשותם בדולארים של ארצות־הברית, בשער של מאה שקלים לדולר. אריזור הבטיח שלא יהיה שום מחסור בדולארים. „יש היום במחזור עשרים ושלושה מיליארדי שקלים, אך הבנק הפדראלי של ארצות־הברית הסכים ל־העביר אלינו סכום של מאתיים ר־חמישים מיליוני דולארים, הרבה יותר מן הדרוש. זה יהיה הקץ לשוק השחור של ליליבלום, והקץ להון השחור של הספסרים."

אריזור הודיע שיהיו קיצוצים ב־תקציב המדינה, בשיעור של שני מיל־יארדי דולארים. הסובסידיות יבוטלו לחלוטין תוך חודש. מבין העובדים ייפגעו רק „בעלי היכולת". אריזור הודיע כי על־פי החשבון שנערך באוצר, יהיה השכר הממוצע בישראל 450 דולר בחודש. כל המחירים — מלבד מחירי המוצרים המסובסדים — יוקפאו. הערך השיקלי יותאם לערך הדולארי. יהיו הגבלות חמורות על האשראי שיוכלו הבנקים לגייס בחו"ל, והריבית בישראל תותאם לשער ה־ריבית הנהוג בארצות־הברית. „על צע־דים נוספים תבוא הודעה."

אחר־כך הופיע חיים פלטנר, הכתב הכלכלי, כשעל הלוח שמאחוריו מר־פיעים שטרות של דולר, משטר של דולר אחד ועד לשטר של אלף דולר. הופיעו גם תצלומים מוגדלים של מטבעות בנות סנט, בנות חמישה סנט וכן הלאה. פלטנר אמר שהציבור יוכל להמשיך להשתמש בפינקסי ההמחאות שבידו, עד שיונפקו פינקסים חדשים. מי שירשום המחאה, יהיה חייב למחוק את ציון השקלים, ולכתוב דולארים. פלטנר הסביר שאין צורך לכתוב את המילה כולה. אפשר רק לצייר את הסימן $.

חופש הצבעה לחברי הכנסת בגלל „ההיבט המצפוני"

ד תגובה המשמעותית ביותר היתה של ישראל קיסר, ממלא מקומו של מזכ"ל ההסתדרות. ירוחם משל עצמו יצא באותו בוקר לוועידה חשובה של איגודים מיקצועיים ב־סיוע שבקוריאה הדרומית. ערב קודם לכן הוא נפגש עם אריזור לשיחה קצרה בוועידת המיפלגה הליברלית. קיסר הודיע כי תהיה שביתת „אזהרה" של שעה, כדי שהממשלה תראג לכך שהתוכנית הכלכלית החדשה לא תפגע בעובדים, יותר משתפגע בשכבות אח־רות. קיסר הודיע שההסתדרות תעמוד על כך שלא ייפגעו „ציבורים חלשים".

קיסר השתתף גם בתוכנית מוקד מיוחדת, שנערכה אחרי מבט, ושבה הופיעו ראשי האירגונים הכלכליים. דני רוזוליו, שישב לצד קיסר וייצג את חברת־העובדים, הציע שכל משתת־פי הדיון יצאו בקריאה משותפת לצי־בור לנהוג „אחריות לאומית".

גאולה כהן הופיעה בתוכנית החד־שות המסכמת, והודיעה שסיעתה תפרוש מהקואליציה בגלל ההחלטה „המבוזה". למחרת פורסם בהארץ כי ברשות מישרד־האוצר יש רשימה של שלושה תעשיינים ושני אנשי־עסקים מתורמי התחיה, שמכרו לפני שבוע את כל המניות שבידיהם, ורכשו דולא־רים. גאולה כהן פרשה מהקואליציה. אך הצביעה נגדה רק פעם אחת, כאשר הכנסת החליטה ברוב של 74 נגד 21 לאשר את תוכנית הדולריזציה. כל הסיעות העניקו לחבריהן חופש הצבעה בגלל „ההיבט המצפוני" של ההצבעה. למחרת פורסמו המחירים החדשים: חצי ליטר חלב מפוסטר — 20 סנט. 100

לידתה של תוכנית

תוכנית הדולריזציה של יורם אריזור עלתה ושקעה במהירות מסחררת — אך אין ביטחון שלא תחזור ותצוץ. העולם הזה ניסה לבחון את התוכנית, שהפרטים שפורסמו עליה היו חלקיים ומקוטעים. לצורך זה נערכו שיחות עם שורה של כלכלנים. ביניהם הפרופסור אסף רזין, רואה־החשבון וסגן־שר־האוצר לשעבר יחזקאל פלומין, וסמנכ"ל של חברת־ברוקרים, אלי ביהרי. הסיפור המתפרסם כאן אינו משקף בהכרח את דיעותיהם והערכותיהם. זהו מעין תסריט של אחת האפ־שרויות — אילו היה הדולר האמריקאי הופך המטבע של מדינת ישראל.

בישיבת־הממשלה שמעו השרים בפעם הראשונה את שר־הביטחון משה ארנס, כשהוא צועק. המחזה לא היה נעים. הווידים ברקותיו של השר תפחו כמו העורקים ב־צווארו, וקצף לבנבן הופיע בזוויות שפתיו הדקות. „אני מודיע לכם שמר־רידים אותנו לריצפה! לא נוכל להיות בלבנון יום אחד יותר ממה שהאמרי־קאים ירצו, ונצטרך להוציא אלפי קצינים לרחוב בגלל הקיצוץ בתקציב!

של אריאל שרון: „אני חושב ששר־הביטחון צודק. מערכת־הביטחון לא יכולה לשאת בצעד כזה."

„אהה," אמר הד"ר יוסף בורג בשקט, „ולכן, לפי דעתך, צריך שר־הביטחון להתפטר, נכון?"

שרון לא השיב במילים. הוא דחף את כיסאו לאחור ויצא בהפגנת זעם מחדר־הישיבות של הממשלה. רבע שעה מאוחר יותר נמסר במהדורת־ה־חדשות שבישיבת־הממשלה נוצרה

גרם חמאה — 28 סנט. ביצים בנות יותר מ־70 גרם — 10 סנט האחת. עוף מיספר 1 — שני דולאר וחצי.

בבורסה עבר המיסחר לשיטה ה־אמריקאית. מחירי המניות נקבעו על פי ערכן הדולרי, והעליות נגבו ב־סנטים, כאשר כל סנט מייצג נקודה. חלק מהמיסחר עדיין נערך בשקלים, ובמניות של מיפעלי התעשייה נרשמו עליות מסחררות. לעומת זאת, ירדו מניות המקרקעין. במניות הבנקים

את השקלים האלה ברדולארים בכל יום במשך השנה הקרובה, על פי שער של 100 שקלים לדולר.

אי־הסדר נוצר בתחום אחר. מאות אלפי חוזים חתומים נפתחו על־ידי צד זה או אחר, שכן נוצרו בעיות בהסדר התשלומים. הכנסת עבדה שעות נו־ספות על חקיקת חוקים שיסדירו את העניין, אך לא יכלה לעמוד בקצב. אלפי תביעות מישפטיות הוגשו לבתי־המישפט, שכרעו תחת העומס.

שר־האוצר יורם ארידור אמר כי „המיתון המסתמן יהיה חלקי, קצר וישמש מבוא לתנופה גדולה במשק."

עדיין לא נערך מיסחר, מכיוון שההס־כם בין הבנקים ובין האוצר עדיין לא נחתם. העירעור העיקרי של הבנקים היה על יכולתם לגייס הלוואות דולא־ריות בחו"ל מחברות הבת שלהם ומס־ניפיהם, וכן מבנקים קורספונדנטיים.

מיבצע החלפת השקלים בדולארים הסתיים ללא בעיות. בתום המיבצע הודיע בנק ישראל שנותר בידו עודף של 21.5 מיליוני דולארים. כלומר:

בעיה אחרת היתה זו של הפנסיו־נרים. מי שקיבל מקופות־הגמל 70% אחוז משכרו לפני הפרישה קיבל לפתע רק חצי משכרו. ישראל קיסר הודיע שההסתדרות תיאבק על זכויות הפנסיונרים, אך שעה לאחר מכן כבר הודיעה מיבטחים ההסתדרותית שלא תוכל לשלם „יותר ממה שיש", וכך הודיעה גם הנהלת קופת־הגמל גדיש של בנק הפועלים. קיסר הודיע ש־

אבטלה," כפי שהכריז שר־האוצר. יורם ארידור גם אמר כי „המיתון המסתמן יהיה חלקי, קצר, וישמש מבוא לתנופה גדולה למשק."

במוצרים מסויימים התחיל להיווצר מחסור. זו היתה אחת הסיבות להעלאות המחירים שהיו כמעט בכל ענפי התיע־רוכת. סיבה אחרת היתה: מצוקת האשראי. יצרנים רבים העלו מחירים, כדי להשיג במהירות כסף רב, שהיה דרוש להם לתשלום עבור חומרי הגלם, ושהם לא יכלו להשיגו בשוק האשראי.

ההנפקות בבורסה, שמחודש נובמ־בר 1983 ועד לחודש ינואר 1984 היו מוצלחות מאוד, התחילו להיכשל בזו אחר זו, משום שבידי הציבור התמעטו והלכו הדולארים. אלה התחילו שוב להתרכז בידי ארבעת הבנקים הגדר־לים. הבנקים הקטנים יותר נמכרו בזה אחר זה, משום שלקוחותיהם לא יכלו להחזיר את חובותיהם. הבנק הבינ־לאומי נקנה על־ידי בנק לאומי. בנק הספנות נמכר לבנק הפועלים, ובנק דיסקונט הגדיל את חלקו בבנק כללי.

ההסתדרות שתקה. בנק הפועלים סיפק קווי אשראי נוחים לחברת־העובדים. מדי שבוע, בערך, נערכה „שביתת אזהרה" בת שעה באחד מענפי המשק, שסבל יותר מאחרים ממצוקת האשראי ומפיטורי עובדים.

השכר, שהיה צמוד למדד, קפא על מקומו, שכן בשלושת החודשים הרא־שונים של תוכנית הדולריזציה לא היתה עלייה במדד ובאחד החודשים — ינואר '84 — אף היתה ירידה במדד יוקר המחירים. אך כבר בפברואר נרש־מה עליה של אחוז אחד. באותו חודש נרשמה בארצות־הברית עליה של חצי אחוז בלבד במדד. באוצר הסבירו שזו היתה „התאמה הכרחית". אך בחודש מרס '84 התברר שהאינפלציה מתחילה לגאות. באותו חודש נרשמה עליית מחירים של 3 אחוז.

11 מתוך 13 הוועדים הגדולים ה־תארגנו. הם פירסמו טבלות שמהן ה־תברר כי בעוד ששכרו הדולארי של העובד הישראלי מגיע ל־50 אחוז משכרו של העובד האמריקאי, המח־רים בישראל של סל מוצרי צריכה

„ערב קודם לכן הוא שוחח עם יורם ארידור בוועידת הליברלים"

גבוה ב־20 אחוז ממחירו של אותו סל מיצרכים בארצות־הברית. „מי מכניס את ההפרש לכיס?" שאלו הוועדים, והודיעו שהם מתכוננים לשביתות המוניות.

אך לא היו שביתות. שלושה מטו־סים סוריים שחלפו בטיסת סיור מעל לביקעת הלבנון הופלו על־ידי צה"ל. הסורים הגיבו בהפגזה ארטילרית של קו האוולי החדש, לכל אורכו. צה"ל פשט על שלושה מחנות סוריים, שש־נ־יים מהם היו בתחומי לבנון, ואחד בתחומי סוריה עצמה, מרחק של שבעה קילומטרים מדמשק. ההפגנה והשבי־תה שבעקבותיה בוטלו. ישראל קיסר הודיע שכל העובדים עומדים לצידו של צה"ל. ראש־הממשלה אמר כי לעובדים בישראל אסור לשכוח כי בעיותיה הביטחוניות של ארצות־הברית אינן דומות לבעיותיה הביטחו־ניות של ישראל, והוא שמח „שהם לא שוכחים".

המתון הבולט ביותר: ידידה בכיוון אחד

ב אפריל התכנסה בטבריה ועי־דה כלכלית שהשתתפו בה נציגי האוצר, נציגי הבנקים, נציגי התאחדות התעשיינים ונציגי ההסתדרות. הוחלט כי ההגבלות על האשראי יוקלו, לק־ראת תקופת המעבר לשקלים. הד"ר משה סיקרון, מנהל הלישכה המרכזית לסטאטיסטיקה, אמר כי הנתון הבולט ביותר של החודשיים האחרונים הוא הירידה, שכולה בכיוון אחד: ארצות־הברית. הוא אמר כי הירידה הזאת מתבטאת גם „בירידת דולארים" וכמות הדולארים שבמחזור קטנה ל־210 מיל־יוני דולארים.

האוצר הסכים להקל על הלחץ, ולאפשר אשראי. בתיאום עם ההס־תדרות הוחלט על העלאת שכר בכל המשק בסך 10 אחוזים, ועל הקפאת המחירים לשלושה חודשים. הבנקים, שריכזו עכשיו בידיהם 85% אחוז מן התעשייה הישראלית, הודיעו כי ישגי־חו שחזית המחירים לא תיפרץ. חברי־הכנסת יגאל הורביץ ויגאל כהן־אורגד תקפו את השינוי במדיניות הממשלה.

הבנקים התחילו לגייס אשראי ב־חו"ל. הלקוחות העיקריים של האשראי היו המיפעלים של הבנקים עצמם. לפתע נוצרו עודפי דולארים, שפנו אל הבורסה. מחירי המניות עלו בצורה מסחררת אחרי תקופת שפל של חוד־שיים — ועד מהרה שבו הדולארים לזרום לחו"ל. תעשיינים וסוחרים שקיבלו אשראי בשפע, בריבית 12 אחוז, שהיתה נהוגה אז בארצות־הברית, הזרימו אותם להשקעות באיטליה, ב־יוגוסלביה ובספרד, במדינות דרום־אמריקה ובאפריקה. בישראל כמעט שלא נוצרו מקומות עבודה חדשים.

רשתות השיווק העלו את המחירים כי „לציבור יש כסף לשלם," ובחודש אוגוסט 1984, כאשר 400 אלף ישר־אלים נמצאו בחו"ל, התפרסם המדד של חודש יולי: היתה עליה של 5 אחוז, פי ארבעה משיעור האינפלציה בארצות־הברית. הח"כ יגאל כהן־אורגד תבע משר־האוצר להתפטר, או להחזיר מייד את השקלים. „אינפלציה חודשית של 5 אחוז ביולי 1984 כמוה כאינפלציה של 18 אחוז ביולי 1983, ומשמעותה אינפלציה שנתית של 82 אחוז!" הוא הכריז. שר־האוצר הצביע על השיפור במאזן התשלומים, אך ללא הועיל. לא היתה לו תמיכה אמריקאית, והוא נאלץ להתפטר. כהן־אורגד נבחר במקומו, והכריז כי תוך שלושה חודשים יוחזרו השקלים למחזור, „וישראל תחזור לעצמה".

שלמה פרנקל ■

„השגריר הבטיח שידבר עם מוכ"ל העבודה, חיים בר־לב"

שקלים השווים ל־1.5 מיליוני דולא־רים לא הוחלפו, והם נותרו כנראה בידי אספנים, או שהם נמצאים בחו"ל. בנק ישראל הודיע שאפשר יהיה להחליף

תהיה „שביתת אזהרה" של שעה, של ציבור הגימלאים.

מיתון, אבטלה, מחסור במוצרים ומצוקת אשראי

ב יתיים התחילו להתעורר בע־יות בתעשייה. הריבית היתה אמנם נמוכה — 13 אחוז — בדיוק כמו הריבית בארצות־הברית. אך סכומי האשראי שהוקצו היו נמוכים ביותר. הבנקים הודיעו שיקצו את האשראי „לפי יכולתם". הם היקצו את האשראי קודם כל למיפעלים השייכים לקבו־צות ההון שלהם. במיפעלי כלל, אי־די־בי פיתוח, ובמיפעלים ששולט בהם בנק המיזרחי כמעט שלא היו בעיות. אך הבנק הבינלאומי הרא־שון הודיע שאינו יכול עוד לספק אשראי למיפעליהם של השותפים ב־קבוצת ההשקעות דנות. ושלח אותם לבנק לאומי. בנק לאומי הודיע ש־יסכים להלוות לשותפי דנות 60% מתביעותיהם, תמורת 35 אחוז מהון המניות של דנות, ונפתח משא־ומתן.

תעשיינים פרטיים רבים מצאו את עצמם לפני הבריחה הקשה ללוות כסף בריבית גבוהה מסניפי הבנקים הישר־אלים, או מבנקים אחרים בחו"ל — או ללוות אותו בשוק ההון האפור שהת־חיל להתפתח. מאות ישראלים התחילו להעביר במזרה את הדולארים שהב־ריחו קודם לכן לחו"ל. באופן רישמי למחצה קמו „בנקים" חסרי רישיון, שהעניקו למפקידים בהם ריבית של 10 אחוז לעומת הריבית של 6 אחוז שנתנו הבנקים האחרים. הבנקים האפו־

„רוזולין קרא לאחריות לאומית"

„כהן־אורגד הבטיח שחוך שלושה חודשים יוחזרו השקלים למחזור"

וידויו של אידיוט

אני חייב להתוודות.

לא נעים לי. באמת לא. אני יודע שמחר יצביעו עלי באצבעות וישמיצו אותי בגלוי ומאחרי גבי.

אבל אין ברירה. אני חש בחובה לטהר את עצמי באמצעות וידוי.

לפני כמה שנים הרווחתי קצת כסף בחו"ל, ועלה על דעתי שכדאי להחזיקו שם. אני נוסע מדי פעם לאירופה, ונוח להחזיק שם סכום מסויים לכל צרה שלא תבוא.

הייתי בצרייך. טיילתי לאורך רחוב־התחנה. מתנשאים שם כמה ארמונות, הנראים כמו היכלי־מלכות או בנייני־אופרה, אך הנושאים שלטים של בנקים. בחרתי באקראי באחד מהם ונכנסתי. אמרתי לפקיד בעל חליפה של קברן והבעת־פנים של ארכי־הגמון שאני זה, ושברצוני לפתוח חשבון.

בארמון שררה דממה של קתדרלה. הפקיד גילה לי, כמעט בלחש, לאן עלי לגשת.

באחד האולמות האחוריים, כאילו מאחרי המיזבח, ניגשתי אל הדלפק המסומן. גברת צעירה ותמירה, בעלת תסרוקת בלונדית קפדנית ועיניים כחולות כצבע הים, שאלה אותי לחפצי. הסברתי לה שברצוני להפקיד סכום מסויים.

אחרי שהתחימה אותי בחגיגיות רבה על טפסים רבים שאלה: „האם אדוני רוצה שנשלח לו הודעות על מצב החשבון?"

„בוודאי," אמרתי בתמיהת־מה.

„לאן?"

„לביתי," אמרתי, ופירטתי את כתובתי בתל־אביב.

„אדוני אינו מבין," חזרה הגברת הצעירה בסבלנות, „אני שואלת לאן לשלוח הודעות על מצב החשבון."

השבתי שהבינותי אותה היטב, וכי אבקש לשלוח את כל ההודעות והמיסמכים לביתי.

„תל־אביב?" שאלה בתדהמה. „ישראל?"

אישרתי זאת.

היא שלחה בי מבט מוזר, ביקשה סליחה ונעלמה מאחרי אחת הדלתות. כעבור כמה דקות חזרה בחברת גבר רציני מאוד בגיל־העמידה, שמדד אותי במבט בוחן. „חוששני שיש כאן אי־הבנה," אמר, והסביר לי את כל העניין מחדש.

כשהחזרתי על תשובתי הקודמת ביקש ממני להמתין, ונעלם יחד עם הגברת. בינתיים התחלתי לחשוש. שמא יופיעו בכל רגע שני גברתנים בחלוקים לבנים, ויבקשו ממני להילוות אליהם מבלי לגרום לאי־נעימות?

לבסוף חזרה הגברת התמירה לבדה ואמרה שהכל בסדר. חתמתי, ומסרתי את 3000 הדולארים שהיו בידי.

בשובי לארץ ביקשתי את פרקליטי להודיע לשילטון המוסמך שהשתמשתי בזכותי החוקית לפתוח חשבון בסך 3000 דולארים בבנק זה, ומסרתי את מיספר החשבון. מאז אני מקבל מדי פעם הודעות מן הארמון בצריך. מצב החשבון לא השתנה, וכימעט שכחתי שיש לי אוצר כזה.

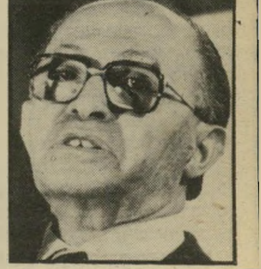
נזכרתי בו השבוע, כשקראתי בעיתון כי בעשר השנים האחרונות הודיעו 45 (ארבעים וחמישה) ישראלים על חשבונות שהם מחזיקים בחו"ל.

רבבות הישראלים, המחזיקים חשבונות בשווייץ ובמקומות אחרים, בוודאי קראו את הידיעה הזאת בבוז עמוק. 45 מטומטמים. 45 פרייארים. הם שאלו את עצמם: מי הם 45 האידיוטים האלה? גם לי יש שאלה. מי הם 44 האחרים?

לטוס ברקיע השביעי

זה היה ביום א', ה־28 באוגוסט. טסתי לז'נבה, כדי להשתתף בוועידת־האו"ם על שאלת פלסטין.

בבוקר, כשעליתי למטוס, היתה הארץ רגועה. הכל התכוננו לחגים. ידעתי שזהו זמן טוב להעדר מן הארץ במשך כמה ימים, שהרי שום דבר חשוב אינו יכול להתרחש בימים האחרונים שלפני ראש־השנה. בצהריים, כשהגעתי ל־ז'נבה, שמעתי שמנחם בגין התפטר. בארץ רעדו אמות הסיפים.

בגין

לפני שבועיים הוזמנתי להרצות בסמינר של הכנסיה הפרוטסטנטית בגרמניה. זה היה ביום החמישי, ה־13 באוקטובר. התכוונתי לשהות בחו"ל במשך שלושה ימים, בסך־הכל.

מה יכול לקרות בשלושה ימים? לא כלום! עליתי למטוס, כשליבי עליז ורגוע.

טייס נחמד הזמין אותי לתא־הטייס, ושם שמעתי את החדשות. יורם ארידור הציע להנהיג בישראל את הדולאר האמריקאי כהילך חוקי. בארץ בוקה ומבוקה ומבולקה. בפראנקפורט שמעתי שיורם אריזור התפטר.

כשסיפרתי על כך לכמה מידידיי, הם הפצירו בי: „סע לחו"ל! סע: סע!"

מבט מתא־הטייס

עזר וייצמן אמר לי פעם שהטייסים הם עם מסוג אחר. הם רואים את העולם מזווית אחרת, וממילא יש להם השקפת־עולם אחרת.

במשך שעה בתא־הטייס הבנתי למה הוא מתכוון.

היה זה יום יפה להפליא. מילבד ענן קטן וצירי פה ושם, היו שמי אירופה נקיים. הראות היתה מציינית. מגובה של 30 אלף רגל (כ־10 קילומטרים) יכולנו לראות שלוש ארצות במבט אחד. את פיסגת המון־בלאן ראינו ממרחק של כמה מאות קילומטרים. את מינכן ראינו מאוסטריה, ממרחק של יותר מ־200 קילומטרים — כמרחק שבין תל־אביב וצידון.

אורי אבנרי

יקום איש

בספרי ההיסטוריה הצבאית קראתי הרבה על מיצר ליוביאנה — השער הצפוני המסורתי לפלישה ליוגוסלביה. כאן פרצו גם הגייסות של היטלר אל ארץ הסלבים הדרומיים. מתוך הסתכלות במפות לא הבנתי מעולם מדוע. אך כאן, מתא־הטייס, זה היה ברור לגמרי. המיצר הארוך והירוק הוא עמק, המתפתל לאורך עשרות רבות של קילומטרים בין ההרים הגבוהים, כאילו נבנה למען טורי־שירין פולשים.

הייתי רוצה לאמר: הנה, עזר עצמו ממחיש את רוחב־התפיסה של טייס. הוא ראה כיצד נפתחים שערי־שמיים עם בואו של אנוור אל־סאדאת, ושינה בן־יום את השקפת־עולמו.

אבל, למרבה הצער, יש גם דוגמות הפוכות. לפחות שני מפקדים של חיל־האוויר — דן טולקובסקי ובני פלד — מצטיינים במעוף של חפרפרת, ויש להם רוחב־האופקים של נמלה.

אך נניח לפוליטיקה. אני מחבב, בדרך כלל, טייסים. אני אוהב את האווירה העניינית, המיקצועית, הרגועה, בתא־הטייס. אינני מכיר טייסים של אומות אחרות, אך אני אוהב את רוחם של טייסים ישראליים: אותה מזיגה של חוש־אחריות וחוסר־פורמליות, גישה עניינית וחסרת בולשיט, המציינת את האופי הישראלי במיטבו. הם מתלוצצים. משוחחים על הא ועל דא, עושים אוטומטית את המוטל עליהם — אך אתה מרגיש שכהרף־עין הם יכולים לעבור, בשעת־הצורך, למצב־חירום. יש ברגיעה זו משהו של קפיץ־פלדה מתוח.

כשאתה חושב על כך שבחורים אלה, טייסים־קרביים לשעבר, מחזיקים בידיהם ממש את חייהם של מאות בני־אדם, אתה מסוגל לפרגן להם את משכורותיהם.

יעל ויורם: הקרב האמיתי

בסמינר הגרמני ראיתי סרט מעניין על הארץ, שהוסרט בידי צמד בימאים, אחד גרמני ואחד פיני.

השניים סיפרו לפני שמונה שנים את סיפור המרינה באמצעות שלושה אנשים — צעירה ישראלית שאיבדה את בעלה במילחמת ששת־הימים, מתנחל ישראלי בגוש־עציון וערבי מכפר טייבה, שעבד בבית־חרושת תל־אביבי. בין קיטעי־הראיונות שובצו קטעי־יומן היסטוריים, שהסבירו את הרקע.

לאחרונה חזרו השניים לארץ וריאיינו את אותם השלושה שוב, כדי לראות כיצד התפתחו בינתיים. הם חיברו את שני הסרטים לאחד.

יעל, האלמנה הצעירה, דיברה אז על השלום, על הערכים החלוציים, על הצורך להקים חברה ישראלית מתקדמת. בינתיים התחתנה מחדש, ילדה שני ילדים. היא מרכיבה עתה משקפיים. הצברית החיננית, שדיברה לפני שמונה שנים בלהט כה רב, היתה לאשה מיושבת. יש לה חיים חדשים. אבל היא דבקה בדיעותיה, מדברת על הפגנות־השלום שבהן השתתפה ומתעבת את הימין הלאומני.

יורם, שהיה מתנחל צעיר בגוש־עציון, הפך בינתיים בעל בעמיו. בביתו בגוש הוא מגדל את ילדיו, כולם דתיים למהדרין. אשתו מסתירה את שערותיה מתחת למיטפחת־ראש. הוא עצמו הפך עסקן דתי. אם היה קיצוני לפני שמונה שנים, הרי הוא עכשיו קיצוני שבעתיים. הקהל הגרמני, ששמע את דבריו, נחרד עד למעמקי נפשו. הם הזכירו לו דברים מן העבר הגרמני הלא־רחוק.

הצעיר הערבי הוא היחידי שהשתנה. לפני שמונה שנים דיבר עברית. עכשיו הוא מדבר ערבית ומעלה את הבעייה הפלסטינית.

כשנשאלתי לדעתי על הסרט אמרתי: זוהי תמונה נאמנה, אך לא שלמה. שני היהודים — יעל ויורם — מייצגים שני מיעוטים בישראל. יש מיעוט לאומני קנאי, ששום כוח בעולם לא ישנה את השקפתו. יש מיעוט של שוחרי־שלום מושבעים, ואני מקווה שגם הם לא יתייאשו.

מה שחסר בסרט הוא אותו חלק של הקהל הנמצא בין שני המיעוטים האלה, המקווה לשלום אך החפץ גם להחזיק בשטחים הכבושים. זהו הרוב הדומם. הוא יכול ללכת אחרי מיעוט זה או אחרי מיעוט זה. מנחם בגין הוכיח שאפשר להובילו בכיוון הלאומני, אנוור אל־סאדאת הוכיח שאפשר להובילו לעבר השלום.

על הציבור הזה, על הרוב הדומם של ישראל, נטושה המערכה. זהו הקרב האמיתי, הקרב על נפש ישראל. הוא יוכרע בשנים הקרובות.

אריזור, לא ארי־הדור

מספרים שסטאלין ביקש פעם לברר בעצמו מה העם הסובייטי חושב עליו באמת. הוא קיצץ את שפמו המפורסם, לבש בגדים מרופטים של מוז'יק ונכנס לבית־מרזח. שם נכנס לשיחה עם שיכור זקן ושאל אותו לבסוף: „תגיד לי, חבר, מה אתה באמת חושב על סטאלין?"

האיש נחרד ונאלם. רק אחרי הפצרות רבות, מלוות בכוסיות של וודקה, נעתר. „בוא איתי," אמר, ושם את אצבעו על פיו, „אני לא יכול לדבר כאן."

הוא משך את סטאלין לפינה אפלה בקצה הרחוב ואמר: „הישבע לי שלא תגלה לאיש מה שאגיד לך. אם זה ייוודע, זה יהיה סופי. החבר'ה יחסלו אותי."

סטאלין המחופש נשבע.

„אם כן," לחש הזקן, „אגיד לך את האמת: אני רווקא בעדו!"

במשך שנים הרגשתי כך כלפי יורם אריזור. היינו יחד בכנסת, בשני קצוות האופוזיציה, והחלפנו לא־פעם דברים. אריזור נראה לי כאיש סביר למדי.

אולם הכל שנאו אותו. המוזכירות, הקצרניות, חברי־הכנסת. הם טענו שהוא שחצן, יהיר, בלתי־נסבל.

אמרתי שלדעתי אין זו אלא תחפושת. אריזור, הסברתי, הוא אדם מופנם, שקשה לו ליצור מגע חם עם בני־אדם. אולי זה מפני שהוא גבוה כל־כך. יתכן שבהיותו ילד בלט בקרב הילדים האחרים, ושום ילד אינו אוהב להיות שונה מן הכלל. מה שנראה אצלו כשחצנות, סברתי, הוא בוודאי ביטוי לחוסר־ביטחון.

אריזור

היו לי על כך ויכוחים לא־מעטים. נדמה לי שצדקתי.

היה ברור לי שאריזור אינו גאון הדור, אך בהחלט אדם בעל שכל ישר (דבר שהבדיל אותו לטובה מכמה מעמיתיו).

כאשר בגין מינה אותו, בתחילת כהונתו כראש־הממשלה, כסגן־שר במישרדו וכממונה (זמנית) על כמה מישרדי־ממשלה אחרים, התפלאו רבים כשהסתבר כי אריזור מנהל את העניינים די בהצלחה. לא תמהתי. ראיתי בכך אישור לדעתי הקודמת.

אך כשהתמנה לפתע כשר־האוצר, היו לי ספקות עמוקים. תפקידו של שר־האוצר מחייב סגולות רבות, שיעור־קומה מעשי ואינטלקטואלי, תפיסה רחבה, נסיון כלכלי. בישראל, זהו התפקיד הקשה ביותר בממשלה. כימעט ואי־אפשר להצליח בו. גם פינחס ספיר הגדול, שהיה יחיד־במינו, נכשל במיתון הגדול.

ההמשך הוא נחלת ההיסטוריה. לדעתי הסתחרר אריזור. הוטלה עליו אחריות עצומה, שהיתה גדולה ממידותיו. קל היה לשרלטאנים למכור לו תרופות־פלא. אחרי שהצליח ערב־הבחירות — לפחות למראית־עין — איבד, לדעתי, את חוש־המידה. חוסר־הביטחון התחלף בביטחון־יתר, כפי שזה קורה בחיים.

הסלע של יאנוש

כוכבו של יאנוש (האלוף אביגדור בן־גל) דרך במילחמת יום־הכיפורים ודעך במילחמת־הלבנון. במילחמה זו נחל מפלה טאקטית ואסטראטגית. טאקטית: הקרב על סולטאן־יעקוב. אסטרטגית: אי־ההגעה אל היעד (כביש ביירות־דמשק).

אחרי ששוחרר מצה"ל השמיע הצהרה שהפיחה תיקווה ביונים. עוד אלוף מתגלה כיונה? אך מאז הוא ממשיך לדבר, וככל שהוא מרבה לדבר כן מתמעט החשק שלי לשמוע.

תחילה יצא בהגנה נלהבת על המילחמה. הוא החליט שהצלחנו „להכחיד את אש"ף". זה נכון — אם הכוונה היא להחלשת אש"ף המתון, המוכן לשלום, ודחיפת האירגון לזרועות סוריה הקיצונית. אחר־כך יצא בהגנה נלהבת על סער חראר. ההרפתקן השימושי הפך, בפיו, פטריוט לבנוני דגול ומנהיג בחסר.

השבוע, אחרי הפיגוע בנחתים האמריקאיים בביירות, השמיע הערכה המעידה על בורות מחרידה לגבי הדמוקרטיה האמריקאית. הוא הודה בחציפה שמילחמת־הלבנון הסתיימה בניצחון סורי, אך טען שניצחון זה יקטין אם האמריקאים יישארו בביירות. הכל נאמר בפשטות נאיבית מפליאה. נראה כי האווירה בצה"ל, בתקופת רפאל איתן, לא טיפחה קצין ישראלי מתוחכם.

שמעתי שיאנוש קיבל מחצבה ליד חברון, שבה יכבשו פועלים כבושים סלעים כבושים. כדאי לתלות עליה שלט: דיבור בסלע, שתיקה בתרי.

אנשים

מדוע איים שר־הביטחון ארנס להחרים אסיפת־בחירות וממה בנה שר־התיקשורת את בניין־הקלפים

■ בדיחה שנשמעה במיזנון הכנסת: מרוע לא מרוצה ראש־הממשלה **יצחק שמיר** ממשבר המניות הבנקאיות? כי הוא לא יכול לגדול עם הבנק.

■ בדיון על השבעתו של שר־האוצר החדש הבחין ח"כ מפ"ם **אלעזר גרנות**, בשרים הליב־רלים **יצחק מודעי** ו**גידעון סת**, כשהם מתקרבים אליו. הוא מיהר לכתוב על שני דפים לבנים שיר ילדים בחרוזים, על תרנגול ותרנגולת הרבים על גרגיר של סולת, ולפתע בא היו נערכות ברחוב מאו"ה בתל־אביב. לצידו של המדריך כהן־אורגד היה מדריך אחר, **יעקב חסדאי** שמו, היום אלוף־מישנה (מיל') ומרצה להיסטוריה של עם־ישראל באוניברסיטה העב־רית בירושלים.

■ בעת הדיון בכנסת על מינויו של כהן־אורגד, עלה ל־דוכן נציג שינוי **מרדכי וויר־שובסקי**. „אני לא מבין גדול בכלכלה שמציע כהן־אורגד," פתח הנואם את דבריו. יושב־ראש הישיבה **משה שחל**, עמד להופיע בעצרת תמיכה ב־מועמדי הליכוד לעיריית־חולון. כשנודע לו שהמארגנים מכינים למוזמנים מיזנון עשיר, הוא הודיע שהוא לא יופיע, אלא אם כן יוגשו לנוכחים רק קפה ו־עוגה. 50 קילו הבשר, שהוזמנו מיצרן־נקניקים גדול, הוחזרו ל־מוכר.

■ יציאתו המפתיעה של ה־קבלן התל־אביבי **נחום קלקא** לחו"ל, אחרי ששמו שורבב לרשימת חבריו של **ישראל זילברברג**, שהעביר כספי יש־פרץ הקהל בקריאות קצובות: „בגין, בגין!"

■ סגן־שר־החקלאות **מיכ־אל דקל**, איש־חרות וחבר ה־מושב השיתופי נורדיה, גילה שאת כל משכורתו הוא נותן למושב, והוא מקבל למחייתו רק דמי־כיס.

■ עד ארצות־הברית הגיע **יוסף** („יוסי") **הובמן**, מניצולי ההתקפה על אוטובוס־הדמים שאירעה במארס 1978, כדי להתראיין לעיתון הכתוב בשפה העברית. בשיחה לאיגרת ביט־עברית לפני משתתפי כינוס הארכיאולוגים, שהתאספו כדי למחות נגד חוק־הארכיאולוגיה. את דבריו סיכם הפרופסור ה־חיפאי כך: „כל סיעתי היא נגד החוק הזה, ואנו נעשה מאמץ שכל מי שיבקשו לפגוע במחקר הארכיאולוגי — יעלו חרס."

■ במהלך ההצגה שדים ב־מרתף, מחזהו של הסופר **סמי מיכאל** המועלה בתיאטרון חיפה, נזקק הצוות לפסקול של מואזין הקורא לתפילה. את ה־בעיה פתר השחקן הפלסטיני של התיאטרון **מכרם חורי**, המ־פיע בהצגה בתפקיד אב מוסלמי הדוק. הוא הקליט באולפן חיפאי את סילסולי קולו, המשמש את קולו של המואזין מבגדאד.

■ אנשי־התיאטרון עמדו לפ־ני בעיה קשה. לשחקנית **יונה אליאן**, שנבחרה לגלם את ה־תפקיד הנשי המרכזי במחזהו של **ויליאם שקספיר**, מהומה רבה על לא דבר. חיפשו זוג נעליים בסיגנון תחילת המאה. הפיתרון בא ממקור בלתי־צפוי. **דונטה סגרה**, אחת משוחרות התיאטרון, נזכרה שבמילחמת העולם השנייה הכין עבורה סנדלר מפירנצה נעליים שאותן לא נעלה מעולם. היא הביאה לאחת החזרות את הזוג, שהוא מגפיים שחציים עשוי בד, ול־שימחת אנשי־התיאטרון הוא התאים למידות רגליה של אלי־אן.

■ פעמיים הופתע סמנכ"ל מישרד־הבריאות **אברהם שלי־הבת**, שהוא גם המנהל האדמי־ניסטרטיבי של המרכז לבריאות־הנפש בבאר־שבע. בפעם הרא־שונה היה זה במוצאי שבת שעברה. הוא יצא עם אשתו **שרה** מפתח ביתו, והתכוון להיכנס, כמינהגו, למכוניתו. לתדהמתו, גילה שהיא נגנבה. כעבור שלושה ימים הופתע שנית. המכונית נמצאה שלמה וללא פגע, ברחוב סמוך לביתו. מיכל הדלק היה ריק ועל ההגה הונח פתק: „תודה על השימוש."

■ „בקרוב אלמד רוסית," מצהיר מפיק־הסרטים **דורון ערן** לפני חבריו, „ועוד מעט אצא לברית־המועצות." ערן וה־בימאי **יעוד לבנון**, שעומדים מאחורי הסרט הישראלי הפני־מיה, משתתפים בפסטיבל־הסר־טים שיתקיים במילאנו. במיס־גרת הפסטיבל יערך מיפגש בשם מיזרח מערב. נציגי הגוש ה־מיזרח־אירופי המליצו על הסרט הישראלי כאחד הסרטים שיוצגו לפני המישלחות שמעבר למסך־הברזל. אם הביקורות יהיו חיו־ביות, יש סיכוי ששני הישראלים ייצאו עם עותק־הסרט לאחת ממדינות הגוש הקומוניסטי.

■ המשורר **יב"י** מסתובב אבל וחפוי ראש. „מיסדו אותי," הוא מסביר למי ששואל אותו מדוע קדרו פניו. למרות שידע על כך מראש, הוא לא האמין שביטאון התנועה הקיבוצית יפרסם, על־פי עמוד שלם, שירים ואיורים מספרו האחרון. המדובר בחוברת שדמות של צעירים מהתנועה הקיבוצית המאוחדת. בין שיריו של המשורר הנון־קונפורמיסט, שהופיעו בחוברת, נכלל השיר: „ווהי ארץ משע־שעת המעניקה לסוציאל־דמו־קרטים בכל מישורי החיים פוזה של מהפכנים."

גולדה מאיר מופיעה בפוטומונטאז' של נבחרת גדולי העולם (ישבת משמאל). התמונה פורסמה בעיתון אינטרנשיונל הראלד טריביון כמודעת פירסומת ענקית של היומון הצרפתי החשוב לה פיגארו. תחת הכותרת „עם פיגארו תיזכרו מחדש בזמנים שלכם". המדובר בתחרות שאלות ותשובות הנערכת ביוזמת העיתון על האירועים החשובים של 30 השנים האחרונות.

הצפרדע מן המים וחוטף את הגרגיר. הוא קיפל את הניירות והעניק אותם בהוקרה לשני המתמודדים על תפקיד שר־האוצר, שהביסו זה את זה. גרנות, בן קיבוץ שובל, הוא משורר וכבר פירסם בעבר שני סיפורי־שירה.

■ מוכרות הדרייבסטור מצ־רות על בחירתו של **יגאל כהן־אורגד** לתפקיד שר־האוצר. ה־שר החדש, תושב רמת־אביב, נהג לקנות בחנות זו, הפתוחה עד חצות. עתה הן חוששות שהקונה הסימפטי יחדל לפקוד את ה־חנות.

■ העיתונאי הבאר־שבעי ה־וותיק **יצחק שתיל** מכיר את כהן־אורגד מאז צעירותו. שתיל השתתף בפעולות תנועת־הנוער של מעוז בית"ר הדתי. הפעולות התערב: „זוהי הצהרה מעניינת מפיו של מועמד לראשות עיריית תל־אביב. אם אינך מבין, מה תציע לתושבי עירך?" ויר־שובסקי מיהר לתקן את דבריו: „בכלכלה של תל־אביב אני דוו־קא מבין."

■ צופי השבוע – יומן אירועים תמהו ממה בנה שר־התיקשורת **מרדכי צ'יפורי** את מיגדל הקלפים שלו, שצולם באריכות על־ידי צלם הטלוויזיה. הקופסות שבהן השתמש השר, משולחנו ומשולחן שכנו, הן התיבות המכילות פתקים לבנים, שבהם משתמשים השרים כאשר יש ברצונם להודיע דבר מה איש לרעהו.

■ שר־הביטחון **משה** („מי־שה") **ארנס** הטיל וטו. הוא ראלים לשוייץ, לא עצרה את גלגלי החברה שלו. בשבוע שעבר התקיים בלישכתו של שופט השלום התל־אביבי **חיים אילת** עוד דיון בתביעת מקר־קעין שהגיש קלקא נגד חברה אחרת. הוא כמובן לא הופיע לדיון, ואילת הידוע בחוש־ההומור שלו, שאל: „האם מדובר באותו קלקא, שמטעמי בריאות לא יכול להגיע ארצה?"

■ ח"כ חרות **מיכאל קליי־נר** הופיע באסיפת־בחירות מקו־מית בבית־שמש, בתמיכה במוע־מד הליכוד לראשות העיירה. הקהל היה די אדיש, לאורך כל נאומו, אך כאשר הודיע הנואם לקראת סוף דבריו שהמניגי האמיתי של התנועה ימתין ב־מוצאי יום־הבחירות לתוצאות, גם לאותן שיבואו מבית־שמש, און אירגון הסטודנטים והמש־תלמים הישראלים ביבשת הא־מריקאית, סיפר הוכמן, ששכל את אשתו, את שני ילדיו ואיבד את רגליו בהתקפה, שהוא מחפש אשה ורוצה להקים מחדש מיש־פחה. הוא סיפר שהוא עוזב את קיבוצו, נווה־ים, שליד עתלית, ועובר לגור בבית שהוא מקים בעתלית. הוכמן, חובב־ים מוש־בע, הזמין פרוטוזות מיוחדות, כדי שיוכל להשתמש בהן כשירצה לצלול.

■ את רגליו המלאכותיות הכין עבורו הכדורגלן **יהודה פילוסוף**, שוער הפועל פתח־תיקווה. במיקצועו שמחזק ל־מיגרש פילוסוף הוא מתקין־פרוטזות.

■ ח"כ העבודה **שבח וויס** הוזמן לנאום באוניברסיטה ה־

מי גילה לעיתונאי את הסוד הירדני, מדוע מגיע לח"כ אורי סבאג להיות ראש־העירייה ומיהו יוסי ש'

■ הרעיון האמריקאי לעזור בהקמת יחידת־דגלים בירדן, הדהים לעיתונאי **ישעיהו** („שייקה") **בן־פורת** פרשה צבאית אחרת. הקשורה בירדן, שבה הוא היה מעורב. בתוכנית הרדיו פרופיל – דיוקן ישראלי סיפר בן־פורת שאחרי פרישת **דויד בן־גוריון** מהממשלה ומינויו של **לוי אשכול**, נודע לו ש־ישראל הסכימה בסוד שהאמריקאים יספקו טנקים משוכללים לירדן. הוא פירסם את ההדלפה בליווי פרשנות, וגרם להקמת ועדת־חקירה בת שלושה חברים, שתפקידה לברוק את מקור ההדלפה. בראש הוועדה ישב **גבריאל בך**, היום שופט בית־המישפט העליון. הם חקרו גם את בן־פורת, אך העלו חרס בידם ולא הצליחו לגלות את המדליף.

■ צופי שעה טובה הבחינו, שבין חברי מערכת התוכנית מופיע דבר אחר, מוסף הסאטירה של היומון דבר. ש' המיסתורי גם לוקח חלק בתוכנית. תכנית הסאטירה של קול ישראל. ה־איש המיסתורי הוא עורך־דין בשם **יוסי שדה**. לדבריו, אין הוא רוצה שיקשרו בין עבודתו המיקצועית ועיסוקו האחר.

■ מאות מתושבי אילת מחזיקים בידם תמונות פולורואיד. שבהן הם מצולמים לצד כוכב הכדורגל הירושלמי **אורי מלמיליאן**. שחקן בית"ר ירושלים ירד לעיר הדרומית כדי לעזור למועמד הליכוד במקום **מנדי זלצמן**. כאשר יצא לרחובות, הוא התקבל בהתלהבות.

■ ראש עיריית באר־שבע **אליהו נאווי**, ומועמד המערך לראשות העיר **אורי סבג**, ח"כ העבודה, נפגשו במסיבת ברמיצווה שנערכה בעיר הדרומית. כשהגיע תורו של סבג לנאום, הוא אמר: „ראש־הממשלה הבא של ישראל יהיה **דויד לוי**, שהוא יוצא מארוקו. חשוב שגם ראש עיריית באר־שבע הבא יהיה מאותה העדה." סבג התכוון, כמובן, לעצמו. נאווי, יוצא עיראק, התאפק, ולא ציין שהרמטכ"ל **משה לוי** הוא בן עדתו.

■ **חנן אברמסון**, יועצו של סגן־ראש־הממשלה ושר־הבינוי והשיכון עומד לעזוב את מישרד־השיכון בירושלים. אברמסון הבין כנראה שהוא אינו רצוי בבניין. הוא דאג לספר למקורביו שהוא רוצה להתחיל בעסקים עצמאיים. לפני שיודיעו לו רישמית על הליכתו.

■ הפרופסור **יהודה בלום**, שגריר ישראל באו"ם, נראה מדוכדך באחרונה. הסיבה: נשיא המדינה **חיים הרצוג** החליט לצאת לארצות־הברית כאורח ועד הקהילות היהודיות ולנאום בעצרת האו"ם השנתית, שתיערך בחודש הבא בניו־יורק. כאשר שמע על כך בלום לראשונה, לא שש לאפשרות שייגזל ממנו הכבוד לנאום לפני באי־העצרת. הוא העלה טענה מקורית: לדבריו, איך זה נאה שנשיא המדינה ינאם לפני אולם ריק, משום שנציגי השגרירויות הערביות יעזבו את האולם. הרצוג, שהיה בעבר שגריר ישראל באו"ם, לא קיבל טענה זו. הוא הסביר שהוא כבר רגיל להפגנות־מחאה מסוג זה באולם־העצרת. בשלב זה הפעיל בלום את כוחו בקרב היהדות האמריקאית. כדי שזו תמנע את בואו של הרצוג. גם כאן הוא נכשל. בכינוס העצרת הוא ייאלץ לשבת באולם ולהאזין לנאומו של הנשיא.

■ עורך הדין הירושלמי **אברהם ברדוגו** הוכיח את טוב־ליבו. כשהופיע בבית־המישפט המחוזי בירושלים, שם לב שהשופט עומד לשלוח לבית־הסוהר זוג תיירים אמריקאיים, שהואשמו בעבירת־סמים. ברדוגו הבחין, שלשני התיירים אין פרקליט וביקש לעזור להם. הוא הבין מהתובע, כי אם התיירים יעזבו את הארץ, הוא לא יבקש עבורם מאסר בפועל. ברדוגו הבטיח בשמם לשופט כי הם יעזבו את הארץ, וכך שוחררו השניים. ימים ספורים אחרי־כן התברר לו כי התיירים לא עזבו עדיין, מכיוון שהכסף שבידם הספיק לכרטיס אחד בלבד באוניה ליוון, שהוא הכרטיס הזול ביותר ליציאה מן הארץ. ברדוגו לא היסס הרבה. מכיוון שנתן הבטחתו לשופט, ומכיוון שלא רצה לראות אותם מרצים עונש־מאסר ארוך בבית־הסוהר, קנה להם את הכרטיס השני, במחיר 60 דולר.

■ שגריר ארצות־הברית בישראל **סמואל לואיס** ואשתו **סאלי** הם אורחים כמעט קבועים באירועים חברתיים שונים. לכן לא הופתע קהל המוזמנים, שבא לצפות בהצגה מיוחדת של בעל בריבוע, שבה מופיעים **טוביה צפיר** ו**אילי גורליצקי**, לראות את השגריר ואשתו. השניים באו להצגה האנגלית המועלית בעברית על־פי הזמנה של חברם הטוב, בימאי־ההצגה **ליאונרד שך**. כדי להקל עליהם את הצפייה, הם קיבלו לביתם לקריאה מוקדמת במיצוות שך, את טכסט ההצגה, כך יכלו לעקוב ביתר־קלות אחרי המתרחש על הבימה.

■ **יצחק ליבני**, מנכ"ל רשות־השידור לשעבר, טוען שסופריט ואנשי־רוח כבר התרי־

חנה אבנור נשיאת בית־המישפט המחוזי בתל־אביב מקבלת את פני קודמה בתפקיד, השופט בדימוס בנימין כהן, במסיבת־פרידה שנערכה לכבודו (למעלה). וטופחת על פניו של שופט פורש נוסף יצחק שילה (למטה). כהן נשא באותו הערב נאום מרתק. לדבריו, עם קום המדינה חלמו עורכי־דין רבים, והוא ביניהם, להיות שופטים. „ואילו היום כל עורכי־הדין חולמים ל'יות רוני מילוא." כהן רצה להיות שופט כדוגמת הפילוסוף הגרמני הגדול עמנואל קאנט, שאזרחי עיר־ו היו מכוונים כל יום את שעוניהם בשעה 5, השעה שבה קאנט היה יוצא לשאוף אוויר. „אני רציתי כי כאשר אלך בכל בוקר לבית־המישפט, החנוונים יביטו בי ויידעו שיש חוק ויש מישפט במדינה." אחר־כך הוסיף בחיוך: „תיסלחו לי על זעיר־הבורגנות שלי אז." באותו אירוע נפגשו היועץ המישפטי לממשלה, יצחק זמיר, והפרופסור ניצה שפירא־ליבאי, אשתו של נשיא לישכת עורכי־הדין דויד ליבאי (משמאל). שהודחה השבוע מתפקידה כיועצת ראש־הממשלה לענייני מעמד האשה. ליבאי־הבעל סיפר שכאשר השופט כהן קיבל את רישיון עריכת־הדין, היה נהוג בארץ דין אנגלי עתיק, שקבע שעל המועמד להיות בעל נימוסים נאים. תנאי זה אמנם התאים לכהן, שהוא בנו של רופא.

עו שהשחתת השפה יוצרת בעיקבותיה השחתת אורחות־חיים ופוליטיקה. באחרונה הוא מצא עצמו מאזין, ללא הרף, לדיווחים על המתרחש בקריה בירושלים. כדי להוכיח שהפולי־טיקאים הישראלים משחיתים יום־יום את השפה העברית, הוא העמיד זה מול זה את מה שהם אמרו לכלי־התיקשורת מול מה שהם התכוונו לומר. הפער, לדבריו, היה עצום.

■ סודיות מוחלטת אופפת את יציאתה לחו"ל של **נעמי נבון**, אשת יחסי־הציבור של תיאטרון בית לסין. היא יצאה לרומא, בשליחותו של **יעקב** („יענקל'ה") **אגמון**, כדי לבחון אפשרות הבאתו ארצה של עותק סרט־זר, שאמור להיות מוקרן רק באולם בית לסין. נבון ואגמון מסרבים לגלות בכל תוקף באיזה סרט המדובר, אך הם מבטיחים הפתעה גדולה.

■ פרידה עצובה היתה מנת חלקו של **אלי נישן**, שהודח מתפקידו כעורך רשת החינוך במישרד רחוב ראשי. חבריו למערכת, שהתחילו את עבודתם

אנשים

לצידו ולצד **אבי אנג'ל**, ערכו לכבודו מסיבת־פרידה. לשני הפורשים הכינו קריקטורות של ריזקן עצמי. אנג'ל שלח את אשתו **טלי** לקחת את המתנה, שעליה התמו כל עובדי הרשת.

■ **יעקב אחימאיר**, עורך ומגיש מוקד, סיכם מנקודת־מבטו את הממשלה היוצאת. השר שהביך אותו בזמן ראיון היה **יצחק מודעי**. המרואיין המרתק ביותר היה **מנחם בגין**, ואילו המרואיין הקשה ביותר היה **יורם אריזור**, שלדעת אחימאיר נהג להאריך בדיבור ומנע מהשואלים למלא את תפקידם.

אנסטסיה בן־גוריון אשתו של אלון, נכדו של דויד בן־גוריון, עובדת ב־ארץ כמזכירתה של לאה גוטליב. אנסטסיה, נוצריה ממוצא יווני, הכירה את נכדו של הזקן כשהוא למד בחו"ל, באוניברסיטת קורנל. היום הוא עובד כסגן־מנהל־האירועים של מלון הילטון בתל־אביב, ואילו היא עובדת בעבודה מישרדית. למרות שהיא נמצאת בארץ רק שנה, היא שולטת בשפה העברית ומדברת בה.

■ מועמד הליברלים למו־עצת עיריית תל־אביב, ד"ר **שלמה ברק**, מוכר היטב לראשי המיפלגה. הסיבה לכך — בשעת מצוקה הם פונים אליו מפני שהוא רופא־שיניים. למרות מיקצועו הייחודי הוא מבין ב־ענייני היום־יום. הוא לומד לתואר שני בנושא הפוליטיקה הישראלית באוניברסיטה העב־רית בירושלים. בנוסף, הוא גם עובד כמנתח בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר.

פסוקי השבוע

● **צילה אריך, אלמנתו של שר־האוצר הראשון בממשלת הליכוד, שימחה ארליך**, על משבר המניות ה־בנקאיות: „הכל התחיל בשנת 1972, כאשר המערך איפשר את תהליך הוויסות של הבנקים. אי־אפשר לתקן הכל בשש שנים."

● **המחזאי יהושע סו־בול**: „מדבר שקל תברח."

● **הנ"ל**: „פת"ם קם אדם ב־בוקר ומרגיש שהוא בע"מ."

● **הנ"ל**: „מה ל(יגאל) כהן (אורגד) בבית־הקברות?"

● **ח"כ הרב מנחם הב־הן**: „יגאל כהן־אורגד, שפיקח הוא, מה ראה לשטות זו לכהן באוצר כשר בלי־תיק?"

● **שר־האנרגיה יצחק מודעי**, ערב החלטת ראש־הממשלה על מינוי יגאל כהן־אורגד לתפקיד שר־האוצר: „יצאתי בהרגשה שיצחק שמיר עומד למנות אותי לתפקיד."

● **הנ"ל**, באסיפת בחירות, על משכורות השרים: „אם יקצצו במשכורות השרים וחברי־הכנ־סת, נאלץ לייבא שרים מחו"ל."

● **חבר המיפלגה הליב־רלית יחזקאל סלומין**, על מיפלגתו: „לא סתם פייפר, אלא פייפר מקורקע."

● **העיתונאי שלום רי־זנפלד**: „עצוב מאוד במיפלגה הליברלית, שכל מה שנותר ל־מנהיגיה אחר מות ארליך הוא שימחה־לאיר."

● **המשורר יב"ו**: „מכל דאלים גבר אתה בחרתנו וקבר־תנו."

● **תת־אלוף דב תמרי**, ערב פרישתו מצה"ל: „המילחמה בלבנון לא היתה הכרחית."

● **הנ"ל**: „הכוח הצבאי של אש"ף לא הגיע לכלל איום כזה, שאי־אפשר היה לחיות עימו ושהכרחי היה לפתוח בגללו ב־

● **שר־הביטחון משה („מישה") ארנס**: „לא שיניתי את עמדותיי, ששללו את הסכם־השלום עם מצריים."

● **הפרופסור לידיעת ה־ארץ זאב וילנאי, מתומכי ארץ ישראל השלמה**: „ה־מתנחלים היהודים ביהודה ושומ־רון לא נישלו אף ערבי אחד."

● **הנ"ל**, לקבוצת קיבוצני־קים מהשומר הצעיר: „אבותיכם חבשו כובע־טמבל ואנשי גוש־אמונים חובשים כיפות. אבותיכם התפללו לסטאלין ואנשי גוש־אמונים לבורא עולם."

● **העיתונאי ירון לונ־דון**, על עבודתו: „אני משתין מילים וחרוזים וציורים בקצב של אחד לשבוע או יותר — ויש לזה מחיר."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

ראש־הממשלה יצחק שמיר בכנסת

הרכילות מקשרת אותה עם אל־יעזר דוראבין, הרצל שפיר ושגריר מסויים
אך היא אומרת: לא יהיה גבר בחיי!

סיפורה של האלמנה מס' 1

השבוע באזכרה רחל דיין הופיעה בלוויית שתי בנותיה, לאזכרה שנערכה בבית החייל. היא ישבה בשורה הראשונה. אך רק מעטים שהופיעו באזכרה ניגשו אליה. היא אמרה לידידיה: „אילו היתה נערכת אזכרה עם ארוחת־ערב ואמן, היו רבים מגיעים."

שלא חדלו מללחוש על אוזניי, כשאיש לא האזין, שרומן לוהט מתנהל בינה ובין שגריר ידוע ופופולרי מאוד.

אמתכם הנאמנה ערכה, כמובן, חקירה מקיפה בנדון, ויש לי חדשות מסעירות. נישמו עמוק והישענו על הכסא. ובכן: להד"ם.

כשסיפרו לה חברותיה על השמועות המהלכות בעיר, גיחכה ומשכה בכתפיה. ז'ורבין היה ידידם של הריינים במשך שנים. מדי שבוע נפגשו פעם־פעמיים לארוחת־צהריים משר־תפת באולימפיה. מאז פטירתו של דיין הם סועדים מדי שבוע ביחד אחת לכל כמה חודשים — וזהו. הרצל שפיר? עוד לא זכתה לשתות קפה בחברתו. מי נשאר? השגריר? הם היו ונשארו ידידים טובים, ומדי פעם היא מוזמנת לאירועים שהוא עורך, או נפגשים במיפגשים ידידותיים. עד כאן בנושא מחזרים.

לחברה טובה אמר רחל שמשה היה הגבר של חייה, ומאז מותו לא רצתה ואינה רוצה לקשור קשר עם גבר אחר. השניים לא רק אהבו זה את זה, רחל רואה בשנות־חייה המשותפות איתו זכות לא־רגילה. היא היתה ונשארה מעריצה נלהבת של אישיותו ודמותו ורואה את עצמה כ„תלמידה שלו בחיים."

משה גילה בכתובים רק פעם אחת את רגשותיו העזים אליה. בימנו הוא מתאר את ההתרגשות הרבה שאחזה בו עם כיבוש הר־הבית במילחמת ששת־הימים, וממשיך: „הגיעה השעה לעזוב. בפינה שבין הכותל למדרגות שער־המוגרבים ראיתי צמח־בר, קטנית נושאת פרחים כחולים ועדינים. קטפתי כמה מהם להביא לרחל. הצטערתי שלא יכלה להיות כאן היום."

פסליו של משה, ספריו ומזכרות אחרות, ממלאות את דירתה היפהפיה של רחל בקומה התשיעית של מיגדל־דויד ברח' אורי בתל־אביב. את הדירה רכש משה כארבעה חודשים לפני מותו. על דלת־הכניסה טבלת־נחושת ועליה תבליט של חתימת־ידו. הדירה הדורה מאוד, אך כמו רחל עצמה, לא צעקנית, ומעוצבת בטעם רב. חלון פנורמי ענק משקיף מערבה, לעבר הים, מעל גגות תל־אביב.

עשרות פניות אינן חדלות מלהגיע. עיתונאים ישראליים וזרים מבקשים לראיינה. לכולם התשובה שלילית. אין היא מתראיינת. את כל פניות המו"לים, שביקשו לפרסם אוטוביוגרפיה שלה, דחתה. לעומת זאת מכינים עכשיו יעל ואסי דיין במשותף תסריט על חייו.

בשבוע שעבר נערך ערב־זיכרון למשה בבית החייל. כמה מראשי־המדינה נכחו, ורבים מידידיו, אך בניו ונכדיו בלטו בהעדרם. רק יעל הופיעה רחל ישבה בשורה הראשונה, בחברת שתי בנותיה שלה. איש כימעט לא ניגש אליה. אני בטוחה שאילו נגשה יעל, היתה רחל אחוזת־תדהמה. מע־רכת־היחסים עם בניו ובתו של משה פשוטה: אין שום יחסים. את התנ־הגותם, אחרי מותו של משה, לעולם לא תשכח.

תשע שנים היו השניים נשואים.

היא רחצה אותו ולפחע לקה בהחקף־לב ומת בידיה

ר"28 שנים חלפו מאז הכירה אותו בטיסה ארצה באייר־פראנס. משה חזר מביקור בפאריס, רחל, שהיתה אז אשת עורך־דין, הצטרפה לטיסה ברומא. מכיר משותף, עורך־דין אליהו לויצקי, החליף את מקומו ליד משה בזה של רחל, שישבה דחוקה בקצהו האחורי של המטוס. למשה היתה עין רגישה ובוחנת לנשים, והאשה היפהפיה, שהתיישבה ידו, זכתה מיד

חגיגה בוושינגטון רחל דיין נל־וותה אל בעלה משה במשך כל תקופת הדיונים שלו בשיחות השלום.

בתמונה, במסיבה בבית־הלבן מיד אחרי חתימת הסכם השלום. מימין לשמאל: רוזלין, אשתו של הנשיא ג'ימי קרטר, רחל ומשה דיין ועזר וייצמן.

גורלן של אלמנות של אישים מפורסמים אינו תמיד שפיר. רובן נשכחות ונעלמות מאורות הזרקורים. אם לא הצטיינו באישיות מיוחדת ובולטת בפני עצמה, החשכה אופפת אותן באיטיות, ותוך זמן־מה הן נעלמות מעיני הציבור. מי שמע, באחרונה, על מרים אשכול למשל?

על ז'קלין קנדי קוראים, שומעים

מאת
רחל המרחלת

רואים. היא נחונה באותן תכונות — וופי, אופי, ברק ומיסתורין — ההו־פכות אותה לדמות מסוגרת בפני עצמה.

בישראל יש רק אלמנה אחת שאיננה נעלמת ממוקדי הסקרנות, למרות שאין ספק שהיתה חפצה בכך. מאז מותו של משה דיין עוקבים הכל אחר מעשיה. רכילויות שונות קושרות את שמה בשמם של גברים רבים. מפה לאוזן נלחשים דברים.

מאז מותו של דיין, כרכו את שמה של רחל בשמם של אליעזר ז'ורבין הפירסומאי, ומפכ"ל־המישטרה לש־נבר האלוף (מיל') הרצל שפיר. היו

בחיזור נלהב. כל השאר שייך להיסטוריה. הרומן שהתפתח היה לרומן מס' 1 בתולדות־המדינה.

חתונתם נערכה בצניעות, הרחק מעיני הצבור. נכחו הרב מורדכי פירון, הרב הראשי של צה"ל באותה עת, וכמה מעובדי מישרד־הבטחון. מהחופה הלכו למיסעדה טובה וחגגו בארוחה דשנה.

רחל לא הרגישה אף פעם רגשי־אשם, טוענים חבריה, על שגרמה לפירוד בין משה ואשתו הראשונה, רות. נישואיהם היו אומללים. זמן רב

היא הכירה אותו במיקרה כשעורך־דין פינה לה את מקומו במטוס

לפני שהכירה רחל את דיין, כבר עלו על שירטון. פלירטים רבים התנהלו לעיין־כל וכמיסתרין, המון נשים ארבו למשה, פלירט כן ,רומן קטן גם כן, אך באופן רציני לא נקשר אף לאחת מנשים אלה — אף שלפחות אחת מהן, הדסה מור, כתבה ספר שלם על כך. רחל סיפרה פעם שאינה מרגישה כעס או רגשות־קינאה על הרומנים הרבים שניהל. היא טענה שידעה תמיד שכל אלה היו חסרי־משמעות לגבי משה, סתם אפיזודות בחייו.

כשנפרד מרות, הציע לעזוב את הבית בצהלה בידיה. אך רות סירבה, ברצונה היה לבנות את חייה מחדש, בבית חדש. מילבד הבית והאוסף

הזוג הייצוגי משה ורחל דיין היו במשך מרבית שנות נישואיהם זוג שהירבה לצאת לאירועים. עם הנישואין דיין השתנה, הוא הפך חברותי יותר, בכל האירועים החברתיים הופיעו ביחד. אך בשנים האחרונות כמעט לא רצה לצאת מחוץ לביתו כדי לבלות.

מגיעות היום עד מתחת למותניה. המון נשים מבקשות שתסביר איך היא מסרקת את ראשה. היא מסבירה בסבלנות לכל השואלות.

כשמשה חלה, לא זזה רחל מצידו עד יומו האחרון. משה מת בזרועותיה. באותו יום רחצה אותו. לפתע איבד את הכרתו ומת. לא הסרטן הכניע אותו. הסתבר שמת מהתקף־לב פיתאומי.

את דבר מותו הצפוי חזה, כמובן. אך הוא לא ציפה שזה יקרה מהר כל־כך. בשנה האחרונה לחייו כימעט לא

8 שנים לפני מותו, רשם דיין את כל העתיקות שלו על שמה

ראה. ראייתו בעינו האחת הלכה ונחלשה. משה לא יכול היה כימעט ללכת, מבלי להישען על זרועה. מהמוות הצפוי לא פחד, אך חשש מתוצאות המחלה ומחוסר־האונים שמתלוות אליה.

ידידו גילה לי שמשה טען לפניו שללא רחל לצידו בתקופת מילחמת יום־הכיפורים, לא היה מחזיק או מעמד. הקשר שלו אליה היה כה אמיץ וחזק, שכל קשר עם אחרים התבטל בעיקבותיו. הוא לא רצה בשנים האחרונות לצאת מהבית. חברים לא היו לו מעולם, גם לא ידידים. הוא בילה יותר ויותר עם חוג ידידיה וחבריה של רחל.

ליד הקבר הפתוח

לפני שנתיים נקבר דיין בבית־הקברות בנהלל. לרחל שמור קבר לידו. בהלוויה היא לא בכתה. משמאל: שני בניו של דיין, אודי ואסי.

הארכיאולוגי שברשותו העביר משה את כל אשר לו לרות.

לבניו וליעל הוריש מיגרש ליד שפיים ושני מיגרשים על הכרמל, המופקעים לצורכי גן ציבורי. השיל־טונות ישלמו עבורם פיצויים.

כשנישאו, רשם על שמה של רחל מיד את מחצית ביתו בצהלה, ולפני שמונה שנים אף את כל העתיקות שמילאו את ביתו וחצרו.

במשך שנים הזהיר את רחל שלא תיתן מירושתו לילדים. הוא טען שיכעסו זמן־מה, אך אחר־כך יירגעו. אחרי נשואיהם רצה במפורש להותיר את רכושו רק לה.

בתום שבוע למותו כבר נפגשו אצל עורך־דין. המכבש התחיל לכבוש וללחוץ. רחל לא רצתה במילחמות, לא שעתה לבקשותיו של משה, והעבירה רבבות דולארים לכל אחד מילדיו.

העירייה סירבה לקרוא לדרך־חיפה על שם דיין, והיא סירבה לתחליף

חקרתי וגיליתי שהסכום היה קרוב ל־150 אלף דולר, והוא חולק שווה־בשווה בין שלושת צאצאיו. מאז אין רואים ואין שומעים, מלבד דברי־השמצה שפירסם אודי על אביו.

כדי שתוכל לחיות בעתיד ללא לחץ כספי, מכרה את האוסף הארכיאולוגי. אחרת היו האחסנה והביטוח אוכלים את כל כספה. המחירים שהשיגה או עבורם מגיעים לכדי שליש מהמחיר שיכלה להשיג עבורם היום.

שכניה במיגדלי דויד נתקלים בעוורת, הבאה פעמיים בשבוע לחצי־יום. תופרת קבועה מגיעה מדי פעם ומכינה את תלבושתיה, או מתקנת את הישנים.

בגדיה הדורים ואלגנטיים ובלתי־משתנים בעיקרים. תמיד אותו הסיגנון, עצור ומהודר. את תסרוקתה מכירים ברחבי־העולם. תמונתה הופיעה בכל מקום לצידו של משה. יופיה והידורה עוררו עניין בכל מקום. את שערותיה היא מגדלת כבר מזה 16 שנה, והן

תחת החופה החופה נערכה לפני תשע שנים בביתו של הרב הצבאי הראשי של צה"ל מורדכי פירון. נוכחו בה רק מניין אנשים, ביניהם אנשי ביטחון ועובדי מישרד־הביטחון.

(המשך מעמוד 23)

דיין אהב את תבשילה, אך טעמו במזון היה פשוט. רחל, לעומתו, פיתחה טעם מעודן, ועדיין אוהבת מדי פעם ארוחת־גורמה.

משה ציווה שלא ינציחו אותו אחרי מותו, לא באנדרטות ולא במיפעלים לזיכרו. כשצ'ץ' הציע לקרוא לדרך חיפה על שמו נעתרה. כשהביא את ההצעה להחלטה בוועדה המוסמכת — דחו את הצעתו. כדי שלא לעורר סערה, הציעו רחוב אחר שישא את שמו. רחל סירבה בכל תוקף, ולא בגלל מיקום הרחוב. היא פשוט נעלבה מדחיית הצעתו של צ'ץ' על־ידי הוועדה.

לפני יותר משנתיים ראיתיבלונדון את סידרת־הטלוויזיה האנגלית על משה דיין, לחיות עם התנ"ך. הסידרה עשתה רושם עצום באנגליה ובכל מקום שבו הוצגה. רגע מרגש היה כשביקר דיין, בחברת הצוות, בנהלל, ולאחר מכן עלו על גבעת־שימרון, לבית־העלמין של נהלל, שם הצביע דיין על חלקת־אדמה: "במקום הזה אני רוצה להיקבר אחרי מותי. אינני רוצה שינציחו אותי. הכבוד הגדול ביותר הוא להיקבר כאן. הסכמתה של רחל להיקבר שם לידי גרמה לי שימחה רבה."

בימי השקיעה בשנה האחרונה לחייו, ידעו רק מעטים שמשה היה עיוור גם בעינו הבריאה. הוא הובל על־ידי רחל לכל מקום שהלך. אחרי שנותח נפטר מהתקף־לב.

בימי הזוהר רחל בהופעתה ההדורה היתה מקור גאווה של משה. לפני נישואיהם היא תפרה את בגדיה אצל ידידתה לולה בר והמשיכה בכך תקופה קצרה אחרי הנישואים. אבל מאוחר יותר היתה זאת תופרת ביתית רגילה שתפרה את בגדיה, שהיו ידועים בפשטות גזרתם.

במדינה

חוק

עיר מיקלט

וצרות לעורכי־הדין

בעיקבות מעצרם של הלקוחות, נעצר ונחקר אחד מעורכי־דינם, ועל חשבונו של השני הוטל עיקול.

אזרחי ישראל חושבים לעיתים קרובות כי מדינתם היא ארץ גזירה, אבל מסתבר כי עבור יהודים בעולם עדיין משמשת מדינת־ישראל כעיר־מיקלט: התחיל בכך בזמנו מאיר לנסקי, שנחשד כאחד מראשי המאפיה בארצות־הברית, המשיך בכך שמואל פלאטו־שרון, ולאחרונה באו גם בני מישפחת וילבורן מארצות־הברית.

בתביעה שהגישו השבוע עורכי־הדין יואל ויעקב כץ, נחשף סיפור מעניין של רמאות בינלאומית והברחת הון גנוב לישראל ולקנדה. בשם דורבי פרוקס, חברה אמריקאית עצומה המייצרת שמלות, ואשר מחזורה השנתי עולה על 60 מיליון־דולר, הוגש כתב־תביעה נגד אלכסנדר וילבורן, האב, בנו מרק, בנותיו, וחתנו פאול פרנקלין. התביעה היא להחזרת סכום של מיליון דולר, שנתקבלו במרמה על־ידי בני־המישפחה בעסקיהם בארצות־הברית מן החברה התובעת.

הפרקליט חתם. לפי סיפור המעשה היו לבני מישפחת וילבורן כמה חברות בניו־יורק, שסיפקו אביזרי־עזר לשמלות לחברה התובעת. הם היו מספקים את הרוכסנים, הרקמות והקישוטים לבגדי־האופנה. נציג של דורבי פרוקס, שטיפל בקניית האביזרים, תמחירם והתשלום עבורם, היה אדם בשם אהרון כהן, עובד ותיק של דורבי פרוקס. הוא עבד בחברה 20 שנה והיה אחד מנאמניה. מנהלי החברה סמכו עליו ונתנו לו יד חופשית. את היד הזו נשך כהן, כאשר החל מאשר חשבונות כוזבים, ולפעמים חשבונות כפולים, לחברותיו של וילבורן.

בינואר 1981 התעורר חשד בחברת דורבי פרוקס על אי־סדרים. כהן נחקר והודה, כי שילם עבור סחורה שכלל לא התקבלה. בעקבות גילויים אלה נערכה חקירה בעזרת חוקרים פרטיים, פרקליט מחוז ניו־יורק, ואף־בי־איי.

בעיקבות כל החקירות האלה הוצא צו־מעצר נגד האב, בנו וחתנו. התברר כי הסכום הכולל של הכספים שהוציאו במירמה עולה על ארבעה מיליון דולר.

זמן קצר לפני שהוצא צו־המעצר נגדם, כאשר חשו בסכנה, הבריחו הנתבעים את כספם לקנדה ולישראל ונמלטו לארץ. ממשלת ארצות־הברית ביקשה להסגירם, ועל כן נעצרו לפני שבועיים האב, בנו וחתנו. האב והבן שוחררו בערבות עורך־דינם, דויד מרטין, עורך־דין בעל רשיון בישראל וארצות־הברית כאחת.

זהו מיקרה נדיר שבו עורך־הדין עצמו מפקיד ערבות בסך 200 אלף דולר עבור לקוחותיו. ואומנם, עורכי־הדין של דורבי פרוקס ביררו וגילו, כי לפחות 100 אלף דולר מסך הערבות הופקדו בידי עורך־הדין על־ידי לקוחותיו. על כן מיהרו התובעים, ובין יתר בקשות העיקול שהגישו, ביקשו עיקול גם על הכספים האלה, הנמצאים בידי עורך־הדין מרטין. מרטין לא הופיע לדיון שנערך השבוע, והשופטת אליעז הטילה את העיקול המבוקש.

המטוס הוסט הצידה. מרטין אינו עורך־הדין הראשון המסתבך בגלל מישפחת וילבורן. בטרם פנו אליו, התייעצו בני המישפחה בעורך־הדין ויקטור חזן, ואף ביקשו ממנו כי יסע כנציגם לקנדה ולארצות־הברית, ויטפל בענייני כספים שלהם שם.

עורך־הדין נסע לקנדה ומשם לניו־יורק. כאשר הגיע המטוס לנמל־התעופה, הוסט הצידה, ונציגי השילטונות הורידו את עורך־הדין הישראלי. הוא נלקח לחקירה שארכה כחמש שעות. רק אחרי שהתברר כי אין לו עצמו כל קשר לעבירות, שוחרר וניתן לו לחזור ארצה.

בינתיים גרים בני מישפחת וילבורן במלון קאונטרי־קלאב ובווילה בהרצליה־פיתוח, ונאבקים בבקשות־ההסגרה.

עתיקות

מלך העתיקות

הצעיר מסוס רוכב על הסוס

צעיר יהודי מתוניסיה הוא ההצלחה של השנה בפאריס. בגלריית־העתיקות שלו מתחרים האספנים על תשומת־ליבו ואו, אם הוא במצב־הרוח המתאים, הוא מוכן לקבל 100 אלף דולר תמורת פסל של שומר־מיקדש מקמבודיה, או 19 אלף דולר עבור ראש־חתול עשוי נחושת — שהיה מיועד, אי־מתי בעבר המצרי, לקשט ראשו של חתול חנוט.

פרקליט בין
המבוקשים גרים בווילה

הצעיר הזה, יוסף אוזן, הוא יליד עיר־הנמל והקייט סוס אשר במיזרח־תוניסיה (100 אלף תושבים), הידועה בשמן־הזית המעולה שהיא מייצאת, במיסגדיה, במצודותיה ומעל לכל בעתיקותיה.

קפדנות אישית. אוזן התעניין מאז ומתמיד בעתיקות. עוד בהיותו נער בסוס, כאשר סייר בעתיקות הדרומתום הפוניקיות בנות 3000 השנה, המצויות ליד עיר־הולדתו, או כאשר אסף חרסים רומאים, שאותם שטף הגשם מן השדות.

אך כאשר עבר לצרפת היה יותר מעשי. הוא הצפין לשטרסבורג אשר באלזאס, למד כלכלה וסיים מישפטים באוניברסיטת פאריס. בסופו של דבר התחיל לעסוק ביחסי־ציבור. אבל זה לא משך אותו.

משכו אותו העתיקות. הוא החל לייבא מהודו (פיסלי־נחושת הינדיים), ומאיראן, מטיבט (ניסי־מיקדשים) ומ־הרי ההימאלאייה. וכאשר המיזרח ה־רחוק נסגר בהדרגה (הודו, למשל, אסרה רק לאחרונה יצוא של חפצי־אמנות ועתיקות בני מאה שנה ויותר) הוא פנה לרומא ומצריים, וגם במיקרים אלה לא היה מדובר ביבוא משם, אלא בסחר בין האספנים ברחבי־תבל.

אל ישראל הוא טרם הגיע. ייתכן שזאת הקפדנות האישית שלו, המונעת ממנו לעשות זאת. כאשר הציעו לו, לאחרונה, חפץ נדיר, שהוברח בניגוד לחוק מאפגאניסתאן, רחה את ההצעה. "שמי אוזן," אמר. "אינני עוסק בכגון אלה."

אולי הוא חושש, שלוא היה מנסה לעסוק בעתיקות ישראליות. עוד היה מישהו יכול לבוא ולומר: "מה פלא שאוזן מצליח גם בישראל, אחרי הכל הוא בן־דודו של שר במשלה (שר־העבודה־והרווחה אהרון אוזן)."

עדנה סולודר, חברת־כנסת, מספרת איך היא מצליפה בחברי סיעתה, כיצד היא רואה את הכנסת, איך חש חבר־קיבוץ את המכות הכלכליות וכיצד דאגה כמזכירת הקיבוץ לחיים תקינים בקיבוצה גשר בימי ההחשה

„כשהלכתי לכנסת כמעט שלא היו לי שמלות. לבשתי בדרך־כלל רק מיכנסיים"

„מאז שנבחרתי כחברת־כנסת לא שיניתי את החיסרוקת, אפילו לא צבעתי את השיער"

ראיינה שרית ישי

„נכון שכשכל עם ישראל הרגיש את התנודות הכלכליות, חברי קיבוץ הרגישו בזה פחות"

„הקיבוץ הוא בית. את לא מכניסה כל אחד לבית שלך לגור איתך. זה עניין של רמה!"

„בשנכנסתי בפעם הראשונה לבנק, הייתי אבודה. היה צריך להגיד לי מה לעשות"

„כל השיגעה הזו שקיימת בינינו ובין עידות הפיתוח היא עניין של הסתה פוליטית!"

„אני לא יודעת מה המשכורת שלי!"

עדנה מי? שאלו אותי כמה חברים במערכת, כשסיפרתי שברצוני לראיין את חברת־הכנסת עדנה סולודר.

„עדנה סולודר היא חברת־כנסת חרוצה מאין כמותה," אמר לי חבר־כנסת שהתענייתי אצלו.

„עדנה סולודר? היא היתה צריכה לעבור ביחד עם אימרי רון לתחייה," אמר לי חבר־כנסת אחר.

„עדנה סולודר היתה 'הגבר' של ההתשה בעמק־הירדן," אמרו לי כמה אנשי־צבא המכירים אותה מהתקופה ההיא והמליצו לפני לקרוא מה שכתב עליה חנוך בר־טוב בסיפרו על הרמטכ"ל לשעבר, דויד אלעזר.

עדנה סולודר, אשה קטנה ובעלת חיוך מבוייש, קיבלה אותי אחרי היסוסים במישרדי התנועה הקיבוצית המאוחדת.

אחרי שיחה קצרה במישרד, בנוכחות דובר התק"ם שנקרא לעזרה, סיכמנו שנבוא אליה בשבת לקיבוץ גשר, לצלם אותה בסביבה הפרטית שלה.

„אל תצלצלי אליה הבוקר," אמרה לי מזכירתה, בתיה, כשביקשתי לטלפן לסולודר, „היא שמרה הלילה." ובפעם אחרת: „היא לא תוכל להיפגש איתך, בבוקר היא תורנית־מיטבח."

אחרי ששמרה לילה, ואחרי שעשתה את תורנות־המיטבח שלה, פגשנו אותה בדירתה בשיכון הוותיקים של קיבוץ גשר. בעלה, רזי, מורה למוסיקה, כמוה, עבד בגינה שליד הבית.

סולודר היא אשה צנועה ושקטה, המסוגלת להזיז הרים. היא היתה מזכירת קיבוץ גשר בתקופת ההתשה ובמשך שלוש וחצי שנים יצאה לשטח לשדות הממוקשים, באה במשא־ומתן עם ראשי־הצבא, ראשי־המדינה וגדולי־עולם שבאו לגשר, שהיה הקיבוץ המותש ביותר בעמק הירדן. יחד עם זאת דאגה, שהחיים במישקה יתנהלו כרגיל, במיקלטים ומחוצה להם.

היא קיבוצניקית אופיינית. אינה יודעת מה המשכורת שלה, אינה יודעת כמה כסף צריך כדי לגמור את החודש. בתקופה זו של מבוכת בנקים וכספים, היא בטוחה, מוגנת ושאננה. הקיבוץ דואג לה.

בשבוע שבו רעשה הארץ ועשה, נמשכו החיים בקיבוץ גשר כרגיל. אף קיבוצניק לא הרגיש את המכה שניחתה על עמך־ישראל בכיסו. זאת המחשבה הראשונה שלי בבואי לקיבוץ.

אחר־כך, כשהיא לוקחת אותי לחצר הישנה של גשר, על הירדן ממש, כשהיא

(המשך מעמוד 25)

מראה לי את החאן הישן, את שלושת הגשרים, את חדר־האוכל הישן, כשהיא מצביעה על הטרקטור שנותר תקוע בשדות־הכותנה עוד מתקופת ההתשה, כשהיא מראה לי את הכרם הנמצא ממש מתחת לאפם של הירדנים, וחיל ירדני מתועבו מנפנף לשלום בידו, כשאנחנו מסיירות במישטרה הישנה של גשר ומשחזרות את ההיסטוריה של היישוב, שאנשיו מנעו את הפלישה העיראקית במילחמת־העצמאות – אני מבינה שבזמן שהחבר'ה של גשר אכלו אותה יום־יום בפגזים וישבו במיקלטים, אני הלכתי לקולנוע בתל־אביב, ביליתי במסיבות בלי חשש, והרי החשבון מתקזז.

הם לא מרגישים באופן אישי את המכות הכלכליות, אני לא הרגשתי באופן אישי את הפגזים שניתכו אליהם.

העמק שקט עכשיו. מאז ספטמבר 1970 חזרו החיים למסלולם. אנשי גשר מעבדים את שדותיהם מתחת למצוקים הירדנים. רק המוצב הישראלי המאויש והמוצב הירדני המאויש כמו מזכירים, שבשלב זה השקט הזה הוא עדיין זמני.

■ ■ ■

● את נמצאת כבר שנה וחצי בכנסת. מדוע הציבור עדיין אינו מכיר אותך?

להכיר את החברים על דיעותיהם. היה נראה לי שכמצליפה זו הדרך הטובה ביותר להכנס כמה שיותר מהר לעניינים. מה זו בעצם מצליפה? סדרנית־עבודה.

בתפקיד כזה יש דינמיקה. יש חברים שחשוב שירבדו, יש חברים שצריכים לוותר על רשות־הדיבור. עלי לדאוג שהחברים יהיו במליאה, שישתתפו בהצבעות. זהו תפקיד אחראי מאוד.

● בסיעתך יש קיטובי דיעות קיצוניים. איך מארגנים את החברים להצבעות?

יש נושאים שברור ומובן מאליו שצריך להצביע על־פי החלטת־הסיעה. יש נושאים שיש בהם מקום לדיעה אישית, ואין עליהם מישמעת של הסיעה.

● מה קורה אם חבר חורג מהחלטת הסיעה ומצביע אחרת?

הוא עובר לוועדת־מישמעת. כדי שהעסק יתפקד, אנחנו עוקבים אחר השתתפות חברים והיעדרויות. אני כמו מורה בכיתה, המנהלת יומן נוכחות והיעדרות.

● ומטילה עונשים?

יש עונשים. קבענו שורה של סנקציות נגד חברי־כנסת המרבים להיעדר מעבודתם.

● איזה סנקציות?

לא אגיד לך. רק אגיד, שחבר צריך להשתתף בדיון גם אם הוא פסיבי, גם כדי לשמוע חבר. הוא לא צריך תמיד להשמיע את דברו. אם יש חבר שלא ממלא את החובות האלה, נותנים לו להרגיש שאולי לא תינתן לו האפשרות לייצג את הסיעה.

● וזה עוזר?

מרגע שהחברים הבינו שננקוט נגדם בצעד כזה, מידת ההיעדרות פחתה מאוד. החלטנו שאין קיזוזים פרטיים. החברים התרגלו, שאם הם באמת חייבים להיעדר, הם מודיעים מראש ומתאמים.

● מיהו חבר־הכנסת מסיעתך המתמיד ביותר בעבודתו?

יש קבוצה גדולה של חברי־כנסת שעובדים ולא נעדרים. יש קבוצה גדולה לא פחות של חברים שנעדרים. נו, צריך מדי פעם להחזיק את המושכות. אין ברירה.

בכל זאת, יש חברי־כנסת שאיש אינו יודע מיהם. הנה, למשל, אני. יש חברי־כנסת שעושים עבודה פרלמנטרית יסודית ואפורה, בלי תיקשורת. ויש אחרים העובדים רק למען התיקשורת. אז אני שואלת את עצמי, מהו באמת תפקידו של חבר־כנסת — חקיקה והשפעה על הציבור, או עבודה אפורה ומפרכת?

■ ■ ■

● את באה מקיבוץ גשר. לקיבוץ הזה יש היסטוריה ארוכה ומעניינת.

גשר המקורית היתה ממש על הירדן ונקראה גשר־על־נחלים, או בערבית ג'שר על מאג'עמא. היתה שם חצר עם חאן ערבי עתיק. שם, בגשר הראשונה, נוסדה אשדות־יעקב.

אני נולדתי בגשר הישנה. שיחקתי יחפה על שפת־הירדן, התרחצתי במים. עד היום, כשאני הולכת לחצר הישנה על הירדן, חולפות לנגד עיניי תמונות מימי ילדותי.

חלקה של גשר במילחמת־העצמאות ידוע. 15 בחורים ישבו במישטרת גשר ועיכבו את הפלישה העיראקית. היינו בין עשרת הישובים שזכו בנס־הקוממיות. כאשר השתחרר ארמות באזור, חצינו את הכביש ועלינו 500 מטר למעלה, ושם נמצאת גשר עד היום.

● ואת חיה בגשר כל השנים האלה?

לא. הורי הם ממקימי אשדות־יעקב. אני חזרתי לגשר כשהתחתנתי עם רזי סולודר. הייתי ילדה קטנה בחצר הישנה. ואז, כשהקימו את אשדות, עברתי לשם עם הוריי.

אמא באה מרוסיה ואבא מפולין. הם נפגשו בגשר על הירדן ממש.

● ההורים נשארו באשדות?

הוריי התגרשו. אמא שלי עד היום באשדות. אבא שלי הוא אישיות מכובדת בזכות עצמו. שמו יצחק כהן, והוא היה מנהלו וממקימיו של בנק אוצר לחייל והיה מראשוני מישרד־הביטחון. יש לי אחות בירושלים, ואני נשואה לרזי סולודר, שהוא מורה למוסיקה באולפני המוסיקה האוריים. יש לי בת אחת, דליקה, שהיא בת 26.

● במיקצועך את מורה למוסיקה ופסנתרנית. איך הגעת לפעילות ציבורית?

המוסיקה היתה כל עולמי עד לפני 15 שנים. היה רגע בהתשה, שרציתי לקחת שנת נופש מהוראה. מיציתי את עצמי. זה היה רגע די נוח, כי בדיוק אז החליטו במשק שלעי להיות מזכירה.

● ואת, פסנתרנית ומורה למוסיקה, הסכמת לקבל עליך תפקיד כל־כך לא אמנותי כמו מזכירת־קיבוץ?

אם האסיפה מחליטה, אתה חייב לקבל מרות. אם אתה בוטח, מתגבר, זה לא עוזר. לא שלא רציתי, חשבתי שאני לא מתאימה. כפסנתרנית סבלתי מאימת־ציבור. אך ברגע שהחליטו חשבתי שצריך לעשות. לא זוכרת אם עירערתי.

● היית מזכירת הקיבוץ במשך שלוש וחצי שנות ההתשה. אותה התקופה חלקו לך אנשים כמו חיים ברלב, מוטה גור ודדו רק שבחים. איך הוסכת פסנתרנית ומורה למוסיקה למזכירת קיבוץ בתקופה כל־כך קשה ומתישה?

אני יודעת? כנראה שידעתי לעשות את זה טוב. מזכיר־הקיבוץ הוא האיש האחראי. גשר היתה המשק הכמעט מותש ביותר. יום־יום היו הפגזות ומיקושים. היינו ציבור אזרחי בקו־האש. המוצבים יושבים עד היום ממש מעל השדות שלנו, הבית שלי נמצא בטווח של 500 מטר בקו אווירי מהמוצבים.

פה בחדר, השטיח מכסה חור שנוצר מפגיעת פגז. הבית היה מטווח כל הזמן.

מישהו החליט שאין בעיות עם הגבול. הבתים נבנו מבטון, ובחדר־האוכל היו קירות־זכוכית. היו כמה מיקלטים וזה הכל. ובבת אחת התחילה ההתשה: מיקלטים, תעלות, הפגזות, מיקושים. צריך היה להמשיך ולנהל את החיים. במיקרה כזה יש חשיבות גדולה מיהו הצוות שמוביל את החיים. הם ניסו להתיש אותנו ולא הצליחו.

● יש לילדים טראומה מהתקופה ההיא?

שום דבר. היתה תקופה שהיה ויכוח אם להיכנס למיקלטים, ואז הוחלט שגם הפחד הוא לא לגיטימי. החיים התנהלו כרגיל, עם אמצעי־אבטחה. חברים עמדו בעמדות־האזנה. יש מה שנקרא בסלנג יציאה וכניסה של הפגזים. הם היו מרווחים על יציאות וכניסות.

● היו חברים שחשבו על עזיבה באותה תקופה?

לא היתה אף עזיבה. להיפך. היינו יוצאים לגיוסים. בכרם עבדו חברות. הכרם היתה ממש מתחת למצוקים של הירדנים. הבנות היו משתתפות גם באיסוף כותנה וחיפוש מוקשים שבכותנה. השתתפנו בקטיף. כל השדות שלנו נמצאים באיזור שהוא האיזור הנמצא על פני הירדן. האיזור ליד גשר הוא רחב, ולכן שם מעברים את השדות. הירדנים יושבים בע'ור, שהוא הרמה שמעל לירדן, כך שאנחנו בעצם פרושים לפניהם כמו על כף היד, בעוד שיתר משקי־העמק נמצאים יותר מאחור.

סולודר ליד חדר־האוכל של גשר הישנה
„גדלתי על גדת הירדן..."

אני לא מפזרת קומוניקטים לעיתונות ולא מתחככת עם עיתונאים. אולי מפני שאני מהקיבוץ, יש לי מיפגש אחר עם הבוחר, שמכיר אותי מפעילות במשך שנים בתנועה. הבוחר שלי לא מכיר אותי דרך העיתון. אוי־ואבוי אם הוא היה מכיר אותי דרך העיתון.

אני פוגשת את הבוחר שלי ומדברת איתו באופן אישי. בכלל, יש לי בעיה עם העניין הזה של העיתונות. אני לא בנוייה לזה. לרוץ עם כל פיפס לעיתונאים. אני לא אלך לפרסם את עצמי ואת מעשיי.

● לא יצרת קשרים מתאימים עם הכתבים הפרלמנטריים?

אני בקושי מכירה אותם. אני לא יושבת במיזנון, אלא באולם־המליאה או בישיבות של ועדות. חוץ מזה, אני המצליפה של הסיעה, ואני לא צריכה לספר לך שזו עבודה לא קלה.

● את אוהבת את עבודתך כמצליפה?

איכפת לי איך הסיעה פועלת, אז עלי לתת יד כך שהסיעה תפעל כראוי.

● התנדבת או מונית לתפקיד המצליפה?

ביום הראשון שלי בכנסת בא אלי משה שחל עם הרעיון. קרם לי בתפקיד חבר־הכנסת ואב כץ. גם הוא לא עסק בפירסום שמו, והיה אחד הפרלמנטרים המעולים בכנסת. בקושי השלים קדנציה, וחלה בסרטן. גם הוא היה חבר גשר.

אז בא שחל עם הרעיון. אמר לי ששמע שיש לי כישורים, שאל אם אני מוכנה לקחת על עצמי את התפקיד.

חשבתי שצריך ללמוד מה זה כנסת, לשבת באולם ולהקשיב גם לירידים הפוליטיים. ללמוד זו היתה תקופה קשה מאוד, ההתשה. אבל לא הצליחו להתיש אותנו. היינו ממש סמל. היו מגיעים לפה כל מיני אורחים חשובים, כדי לראות איך אנחנו מתגברים. אז גם יצרתי את כל קישרי הידידות שלי עם בר־לב. עם מוטה, גם עם מנחם בגין.

בגין אמר לי אז, שבחורה כמוני צריכה להיות בכנסת. וכשהגעתי בסוף לכנסת, הוא חיבק אותי לעיני כולם, ואמר: „ידעתי שתגיעי לכאן יום אחד!" אבל אל תכתבי את זה, בשביל מה?

„היית בבית־שאן? בבתים יש רמת־חיים גבוהה מאוד, וידיאו, טלוויזיות צבעוניות, מכוניות חדשות. בחוץ שום דבר. הם לא מטופחים. גינון וגו'"

● איך היה המעבר לחיים נורמליים, אחרי שההתשה נסתיימה בעיקבות ספטמבר השחור?

פשוט, לאט־לאט. כשהתחלנו להרגיש שנעשה בטוח, יצאנו מהמיקלטים וחזרנו לחיי־שיגרה, ועולם כמינהגו נוהג. שכחנו את הימים הקשים.

● את מנהלת אורח־חיים קשה ביותר, נוסעת בקו תל־אביב — ירושלים — גשר. את עבודת בירי־שלים בתק"ם, עושה מישמרות־לילה ותורנויות־מיטבח בקיבוץ. איך את מסתדרת?

למזלי, אין לי ילדים קטנים, אחרת זה היה בלתי־אפשרי.

אבל האחריות הרובצת על כתפיי היא גדולה. יש לי אחריות כלפי חברי הקיבוץ, יש לי מחוייבות לתנועה שהקיבוץ חבר בה, ויש לי מחוייבות למיפלגה.

אני נוהגת שעות ארוכות, בשעות לא קונבציונאליות, וגרה בשלושה בתים בשבוע. זה לא הכי־נוח, לא הכי־קל.

● כל השנים אמרת לא לכנסת. מדוע הסעם אמרת כן?

גם הפעם לא הסכמתי. אבל בסופו של עניין קיבלתי את דין־התנועה. עשיתי חשבון שהמקום הוא לא ריאלי. לצערי, הוא הפך ריאלי בנסיבות טראגיות. מוסה חריף נהרג, עמדתי להיכנס במקומו לכנסת. ברור שהלכתי לכנסת במצב־רוח נורא.

● את חברת־כנסת חרוצה ושקדנית. את אומרת שאת בכנסת בגלל דין־התנועה. אין לך כל אמביציות אישיות?

תתפלאי — לא. אין לי אמביציות. יש לי מיקצוע שמאוד אהבתי והיה כל עולמי. כבר שלוש שנים שאינני מנגנת, וזה קשה לי מאוד. יש לי הדיעות וההשקפות שלי. בדרך־כלל, כל אחד מאתנו התחנך שהוא מנסה להשפיע. טוב לי מאוד בקיבוץ, אני מזדהה, אוהבת את הקיבוץ.

הלכתי לעבוד בתנועה, כי בהתשה התנועה עזרה לנו בצורה בלתי־רגילה, ואני הרגשתי צורך להחזיר. האמת העמוקה של הקיבוץ היא, שאתה נותן מה שאתה יכול ומקבל לפי צרכיך.

● האמת הזו עדיין קיימת, או שהיא נשחקה עם השנים?

כיום היא יותר מורכבת, מפני שהיום יש יותר מאשר אין. הקיבוץ שלנו הוא רב־דורי: הדור השלישי הולך לצבא, דברים משתנים. אבל הבסיס, שחבר נותן לפי יכולתו ומקבל לפי צרכיו, עדיין קיים. ואין הבדל אם את עובדת במיטבח או בענף־הייצור, המכניס יותר כסף למשק.

● האם צרכיו של החבר היום בקיבוץ כוללים גם מכשירי טלוויזיה צבעונית, וידיאו, טלפון ונסיעות לחו"ל?

אצלנו אין וידיאו, טלפונים קיבלנו רק לפני חודש. גם מכשירי־טלוויזיה צבעונית לא חולקו לכל החברים. אם המשק מרוויח יותר, אז למה שלא יעלה את רמת־החיים לחברים?

● השיטה לא פשטה את הרגל?

רמת־חיים יותר גבוהה לחבר שעובד — זו פשיטת־רגל?

● אחד העקרונות של הקיבוץ היה לא רק שוויון, כי אם גם אורח־חיים צנוע, לא ראותו. יש קיבוצים שבהם

„בגין אמר לי שבחורה כמוני צריכה להיות בכנסת. כשהגעתי לכנסת, הוא חיבק אותי ואמר: ידעתי שתגיעי לכאן יום אחד"

חיים ברמת־חיים שלא היתה מביישת אף בית עשיר בישראל.

המשק משתדל תמיד להתאים את צרכיו לפרט. הקיבוץ זקוק לכל מה שחברה מתקדמת זקוקה לו. הקיבוץ משתדל לעזור לחבר להגשים את מאווייו. אני הייתי פסנתרנית, וכל לימודי מומנו על־ידי הקיבוץ. רכשו לי פסנתר־כנף, נתנו לי חדר־עבודה. כעת, כשאני לא מנגנת, הפסנתר עומד באולם.

● **סגן השר בן־ציון ריבין חילק את חברי־הכנסת לשלושה סוגים: כאלה שהמשכורת עבורם היא גרעינים, כאלה החיים מהמשכורת, וחברי־הקיבוצים, שאינם זקוקים למשכורת.**

כשאני עובדת בכנסת, הקיבוץ שלי חסר אדם לעבודה. מדוע הוא חושב שאני לא זקוקה למשכורת? בקדנציה הראשונה אני מעבירה את המשכורת שלי לתנועה, שמשלמת עבורי למשק. בקדנציה השניה עוברת כל המשכורת שלי למשק. האם המשק איננו ביתי? אם אני לא עובדת במשק, שזקוק לכל יד עובדת, מישהו אחר צריך לעבוד במקומי. הרי בזמן שאני חברת־כנסת אני ממשיכה לאכול ולגור במשק, ממשיכה לקבל טיפול רפואי.

● **כמה נכסף את מקבלת מהתנועה תמורת עבודתך?**

אני מקבלת הוצאות ומכונית, וגם הוצאות המכונית משולמות לי, אלא אם יש לי נסיעה פרטית. יש תעריף לחברי־כנסת שיש להם הוצאות.

● **מהו התעריף?**

לא יכולה להגיד בדיוק. שמונת אלפים שקל — זה יכול להיות?

● **שמונת אלפים שקל לחודש — זה מה שאת מקבלת ועם זה את מסתדרת?**

זה לא יכול להיות? אל תשכחי שאני לא משלמת שכר־דירה, ובירושלים הכנסת מממנת לי יומיים בהילטון.

> **״אצלנו בגשר אין וידאו, וטלפונים קיבלנו רק לפני חודש. גם טלוויזיה ציבעונית לא חוקקו לכל החברים״**

● **לא יתכן שאת כל־כך תלושה, שאינך יודעת ששמונת אלפים שקל לחודש אינם מספיקים להוצאות. הנה, לזה התכוון בן־ציון ריבין, כשאמר שחברי־קיבוצים אינם זקוקים לכסף.**

אינני בטוחה, יתכן שאני טועה. אני לא מבינה בכסף, אין לי מושג. אני יודעת שאני עובדת מאוד קשה. כשאני בתל־אביב, אני מתגוררת עם חברת גשר מגוייסת, ליד קפה סקאלה. כשאני בירושלים, אני בהילטון.

● **איך את מרגישה ב״הילטון״?**

התחושה הראשונית היתה מוזרה. אני בכל זאת בת קיבוץ, דור שני. יחד עם זאת, הייתי בעולם, גרתי בבתי־מלון. אחרי שהתגברתי על התחושה הזאת, אני רוצה להגיד לך שזה מאוד נוח.

● **מהי המשכורת שלך כחברת־כנסת?**

אני אף פעם לא זוכרת, אני אפילו לא מסתכלת על המעטפה. אני מביאה אותה ישר למזכירות. כשנכנסתי בפעם הראשונה לבנק, הייתי אבודה, היה צריך להגיד לי מה לעשות. אני גם לא יודעת מה התקציב שלי בגשר, אין לי מושג, הנה תלוש־המשכורת לחודש אוגוסט.

● **71,993.30 שקל לחודש. זו משכורת יפה מאוד.**

היא הולכת כולה לתנועה.

● **עם משכורת כזו צ׳ארלי ביטון צריך להאכיל את ילדיו, ובלי המשכורת הזו גאולה כהן לא היתה מסתדרת. ואת אפילו לא מביטה מהו הסכום. איך את מצפה שהבוחרים יסמכו עליך שתדעי לייצג את האינטרסים שלהם, כשלא מעניין אותך בכלל כמה את מרויחה?**

כשאני בעיר, אני יודעת כמה עולה כל דבר. מה את חושבת, שאני מנותקת? נכון שחבר קיבוץ לא חש את התנודות הפוליטיות כמו שחש אדם שאינו גר בקיבוץ.

● **איך את יכולה להילחם על הטבת תנאי־שכר?**

אני לא יודעת לגבי עצמי, אבל יודעת שאנשים לא גומרים את החודש. נכון שלא חוויתי זאת על בשרי, אבל מי אמר שרק מי שחווה יכול להאבק על דברים?

● **השבוע זועזעה המדינה, אנשים לא יודעים מה יילד יום. איך השפיע הפיחות, עליית מחירם של מוצרי־יסוד, מניות הבנקים והמצב הלא ברור על חברי קיבוץ גשר?**

ברור שאנשים בגשר פחות הרגישו ביום־יום. אבל מה את חושבת, שזה לא ישפיע על הקיבוץ? לקיבוצים לא היו מניות בנקים. אבל לא פעם ולא פעמיים, כשקיבוץ נקלע לקשיים, בא המזכיר ואומר: אין כסף, יש להדק את החגורה. לגבינו זו תורת־חיים.

● **להדק את החגורה — מה זה אומר לגבי הפרט במשק?**

הפרט לא מרגיש את זה, ובצדק. לכן אנחנו חברה שיתופית. מתחלקים בטוב וברע. בכלל, אם כל־כך טוב בקיבוץ, למה לא באים? שיבואו! השערים פתוחים.

● **את אומרת שהשערים פתוחים. הם פתוחים גם לפני תושבי עיירות הפיתוח? ואם כן — כיצד הצלחתם לעורר נגדכם שינאה כל־כך עצומה מצד שכניכם שבעיירות האלה?**

השערים פתוחים לפני כל מי שרוצה לבוא ומתאים. אל תשכחי שהקיבוץ הוא הבית, את לא מכניסה כל אחד לבית שלך לגור איתך. אין כל קשר לעניין של עדות המיזרח. זה עניין של רמה. אם החבר מתאים ברמתו לחברה בקיבוץ, הוא יהיה מועמד ואחר כך יתקבל כחבר.

אצלנו במשק יש יוצאי גרמניה ויש יוצאי מארוקו. בזמנו הגיעה לכאן קבוצה שלמה של בני־נוער ממארוקו. חלקם נשארו, חלקם עזבו.

ובנושא עיירות־הפיתוח והשינאה שלהם כלפינו: הכל התחיל כשהיתה עבודה שכירה. אנחנו היינו המעבידה. הם ראו אצלנו רמת־חיים, ופיתחו שנאה שלובתה על־ידי הסתה פוליטית. כל מועמד — אפילו של המערך — שרצה להיות פופולארי, הסית נגד הקיבוצים. היית בבית־שאן, נכנסת לבתים. יש שם רמת־חיים גבוהה מאוד. אבל בחוץ — שום דבר. הם לא מטפחים את הגינון, את הירק. אצלנו רואגים קודם־כל למירשאות, לעצים. בבתים היו עד לא מזמן מכשירי־טלוויזיה בשחור־לבן, כשאצלם היה וידיאו. אבל הם ראו את הדשא.

אחר־כך, כל אחד הסתגר. הם בפינתם, אנחנו בפינתנו. כעת אנחנו מנסים ליצור קשרים מחודשים. בקיבוץ לא קיימת בעיה של עדות. את החברים אף פעם לא מעניין מאיזו עדה אתה. כל השינאה הזו בינינו ובין עיירות־הפיתוח זה עניין של הסתה פוליטית. אני עושה הכל כעת כדי לגשר, כדי לנסות וליצור קשר. אני בטוחה שלא מאוחר מדי.

■ ■ ■

● **את שוקלת לבהן קדנציה נוספת?**

לא יודעת, באמת. אני גורסת, שקדנציה אחת לא מספיקה כדי ליישם דברים. מצד שני, אני מאמינה שאם זה לא ברגע של מנהיגות לאומית, אסור לכהן יותר משתי קדנציות. אני בסך הכל בן־אדם שאוהב את השדה, ורוצה להיות בבית. יש לי מיקצוע שנותקתי ממנו.

● **יש לך קשר עם חברות־הכנסת האחרות?**

קשר טוב אפילו. אני סבורה שאין קשר בין יריבות פוליטית, שיכולה להיות קשה מאוד, ובין יחסי אנוש. אני מאוד מכבדת את היושר של גאולה כהן. היא אשה לוחמת. אני יכולה לחשוב שהיא פנאטית, אבל אני יודעת שהיא ישרה. כששרה דורון נבחרה כשרה, בירכתי אותה.

● **והצבעת נגד בחירתה.**

כי מבחינה פוליטית, הסיעה שלנו היתה נגד תוספת שרים, אבל יש מומנט אישי, חברי. אני חושבת ששרה דורון לא נופלת מחברים אחרים בממשלה. אני מאוד מעריכה את עבודתה.

● **כשאת הולכת לכנסת, את מתלבשת במיוחד?**

יש דבר אחד. לפני שהלכתי לכנסת, כמעט לא היו לי שמלות. לבשתי רק מיכנסיים. כעת אני חושבת, שבכנסת לא צריך להיות יוצא־דופן. אז אני לובשת שימלה. יחד עם זאת, לא שיניתי את התיסרוקת, לא צבעתי את השיער, ואני לובשת צנוע.

● **לא מתסכל אותך שאת לא זוכה באור־הזרקורים?**

לא. תודי שגם איתך לא כל כך ששתי להיפגש. זה מתסכל אולי כשרואים על מי הטלוויזיה והעיתונות שמים דגש. כשהלכתי לכנסת, אמרתי: זה לא יטריד אותי ולא יכוון את עבודתי.

מתסכל אותי, שכשיש דיון רציני, אין אף מילה בעיתון. ומצד שני, כשמישהו אומר כמה מילים סנסציוניות, הוא זוכה בכותרות. אני לא רוצה להתרגל לסיגנון הזה.

● **את קוראת קריאות־ביניים?**

מעט מאוד. רק כשזה באמת כבר בלתי־נסבל.

● **מי מרגיז אותך בכנסת?**

מרגיזים אותי אנשים שלא עובדים, ומרגיזה אותי הופעה דמגוגית, שחצנית, ריקה ופופו־ליסטית.

● **כמו של מי?**

כמו של רוני מילוא או של אהוד אולמרט ובוודאי כמו חלק מהופעותיהם של מנחם בגין ויצחק שמיר.

יש גם חברים שלנו, שיכולים להרגיז אותי בקריאות־ביניים.

● **את מתכוונת ליוסי שריד?**

כן. כשהוא אמר שקץ משוקץ, זה הרגיז אותי.

● **הוא אמר: אפס מאופס.**

ושוסטק ענה לו שקץ משוקץ. נפלא: אתה יכול לתקוף אדם פוליטית, אבל צריך שיהיה איזה כבוד אלמנטרי לבית שאתה יושב בו.

● **מה דעתך על הסיכסוך ריבין־פרס?**

אני חושבת שהתמודדות היא דבר לגיטימי. וזכותו של כל חבר להתמודד על מעמדו. אבל מרגע שבו נבחר האיש ונגמרו הבחירות, יש עבודה ומקבלים את הדין. מרגע ששימעון נבחר, הוא האיש.

● **את בעצם נוזפת באיש שתמכת בו, ביצחק רבין.**

אני לא חושבת שרבין אשם. אני חושבת שהעיתונות והטלוויזיה ניפחו דברים.

● **את חושבת, כמו אחרים במי־סלגתך, שיוסי שריד צריך לעזוב את המיפלגה?**

אנחנו מיפלגה רחבה, אבל אדם הנמצא במיפלגה, החלטותיה מחייבות אותו. אם הוא לא יכול לעמוד במיסגרת החלטותיה, עליו להוציא מסקנות. לא מקובל עלי שיהיו למישהו פריוויליגיות.

● **הצבעת בעד מילחמת־לבנון. את מצטערת על כך?**

> **״מתסכל אותי שכאשר יש דיון רציני אין אף מילה בעיתון, וכשמישהו זורק גילים סנסציוניות, הוא זוכה בכותרות״**

הצבעתי בעד האקט הראשון של מילחמת שלום־הגליל. הוכרז מעל בימת הכנסת שזהו מיבצע בן 24 שעות, שמטרתו להרחיק את המחבלים. יחד עם זאת, הזהרנו מהיום הראשון שלא צריך להסתבך בלבנון. עניין שלום־הגליל היה פורץ במוקדם או במאוחר.

תרשי לי להזכיר לך, שלא נשאלנו כשיצאו למילחמה. הודיעו לנו כשהחיילים כבר היו בלבנון. האם בשעה של מילחמה את יכולה לעמוד מנגד?

● **לעובדה שישבת בגשר בהתשה, יש קשר אמוציונאלי לתמיכה שלך במילחמת־לבנון, בתחילתה לפחות?**

לא הייתי כל־כך בעד המילחמה. הצבענו בעד, כשהצבא היה בפנים.

● **ואם הצבא לא היה בסנים?**

יכול להיות שהסיטואציה היתה שונה. אני מאמינה שהיה קורה משהו, במוקדם או במאוחר. אי־אפשר להשאיר חבל ארץ כל־כך גדול תחת הפגזות. אבל יתכן שאם היו שואלים אותי, לא הייתי מצביעה בעד המילחמה, בגלל העיתוי. יתכן שהייתי מציעה לבחור בעיתוי אחר. נכון שהעובדה שאני אדם בעל נסיון, גרמה לי להצביע בעד סילוק המחבלים מקו־הגבול עם הישובים שלנו.

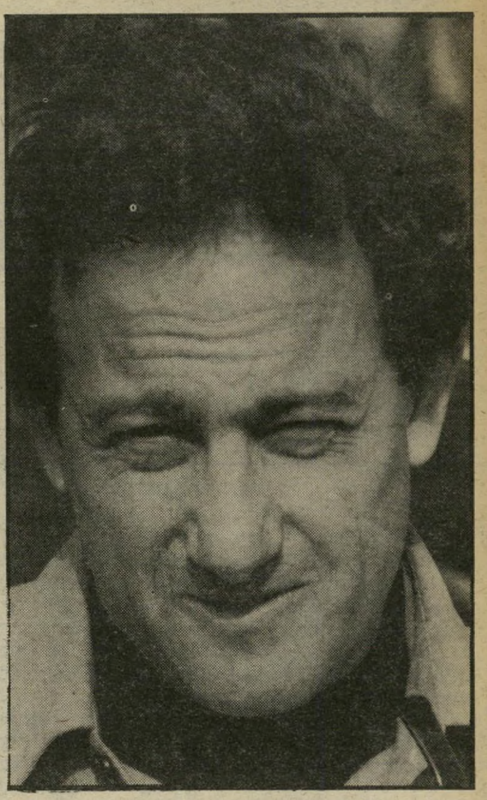
* מימין: יעקב שימשון שפירא.

סולודר עם אבא אבן בכנס מיפלגתי*
״קיבלתי את דין התנועה...״

עדנה ורזי סולודר
״המוסיקה היא כל עולמנו...״

רון בן־ישי:

„רפול לא קנה השמצות על גל"ץ!"

גלי־צה"ל היו בשנה האחרונה הרבה בחדשות. ענייני עדנה פאר, הלשנות לרמטכ"ל, קצין בודק והתפטרות עובדים. כמעט שכחנו שגלי־צה"ל היא גם תחנת־רדיו טובה. באחרונה נרגעו הרוחות והתחנה הצבאית עשתה מהפכה שקטה בתוכניותיה. מיבזקי חדשות רבים, פינות או טורים אישיים לאנשים שונים מחוץ לתחנה, וביניהם פינה לרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן. שמעתי את שני ימי השידור הראשונים של התוכניות החדשות ואמרתי לרון בן־ישי מפקד התחנה, שגל"צ נשמעת היום יותר כמו עיתון, מאשר כתחנת רדיו.

זה נכון. מה שאנחנו עושים היום זו תפישה חדשה של רדיו שמחברת את המיידיות והאינטימיות של רדיו עם תפישה עתונאית של אקטואליה. מה שקורה היום בגל"צ, בימי חול, שאנחנו מוציאים, כביכול שלוש מהדורות של עיתון במשך היום. כשלכל מהדורה יש עמודי חדשות ועמודים פנימיים. עמודי החדשות הם יומני החדשות והעמודים הפנימיים הם תוכניות האקטואליה והמוסיקה.

● מדוע המהפכה הזאת, רק כדי לעמוד בתחרות עם קול ישראל?

בלי קשר. זאת פשוט תפישה המתבקשת מקצב האירועים היום בארץ ובאזור. ובמצב כזה לא מספיק ללוות את ההתרחשויות, אלא צריך גם לתת להן פרשנות מזוויות שונות ומפיהם של אנשים שונים. תפישה זו לקוחה מהעיתונות הכתובה בארצות־הברית ובמערב אירופה הגורסת שעיתון צריך להופיע כמה פעמים ביום. וושינגטון פוסט מופיע שלוש־ארבע פעמים ביום במהדורות משתנות.

● אני מבינה שהתחנה נערכה מחדש לשינויים כל־כך רבים.

כן. עשינו שינויים רבים. גייסנו כוח־אדם חדש במקום אלה שעזבו.

● איך הצלחתם לגייס את רפאל איתן שיתן לכם פינה אישית? בשנה שעברה הוא לא בלכך אהב אתכם.

זה לא מדוייק. נכון שאנשים מסויימים השמיצו את התחנה באוזניו, אבל הוא לא קנה את זה. הוא מינה קצין בודק לעניין וזה שהיום יש לו אצלנו טור אישי שבו הוא יספר על ארץ־ישראל שלו, מתאר את דעתו על התחנה.

● ביומיים האחרונים טילפנתי אליך הרבה פעמים. כל הזמן היית בישיבות או דיברת בטלפון. אתה מצליח לשמוע לפעמים רדיו?

אני שומע בעיקר רדיו במכונית ובבית. לפעמים אני שומע רדיו גם תוך כדי ישיבות ופגישות עם אנשים, מה שמפצל אצלי את תשומת־הלב ומקשה על הריכוז. אבל ההנאה שלי היא שלמה.

חנה קורן:

„כהן־אורגד מחאים יותר מאשר מודעי!"

יגאל כהן־אורגד התקבל לעבודה במישרד־האוצר. אני לא יודעת אלו תכונות חיפשו אצלו. אילו אני הייתי מקבלת איש לעבודה, דבר ראשון הייתי פונה לגרפולוג ומבקשת את חוות דעתו על האיש. נודע לי שאצל הגרפולוגית חנה קורן מצוי כתב־היד של יגאל כהן־אורגד וביקשתי ממנה את חוות דעתה על האיש.

הוא בן־אדם בעל כושר הפשטה מעולה, חשיבה אנאליטית, תכליתית והגיונית. שיקוליו מתבססים על עובדות ונוסחות ופחות על רגש. כל מחשבה עוברת שיקול של כדאיות ותועלתיות. הוא אוהב להפעיל אנשים ומעדיף להיות במרכז העניינים. הוא עקשן מאוד, אינדיווידואליסט, לא מתחשב במיוחד בדעה של אחרים. יש לו נטיה להיות בלתי־מרוצה ותמיד נראה לו שאפשר טוב יותר. לפעמים הוא נוטה לקחת על עצמו קצת יותר מדי. הוא חסר גמישות בתחומי עניין וקשה לו לעסוק בנושאים שאינם מעניינים אותו. הוא אוהב סדר סביבו, אבל אינו אוהב להתאמץ כדי לעשות אותו. מדי פעם הוא מאבד את סבלנותו ומתגבר על כך בעזרת כישרון דיפלומאטי.

● אומרים על יורם אריזור שהוא סבל מאוד מאי־הגיבוי של חבריו לממשלה. איך יסתדר עם זה כהן־אורגד?

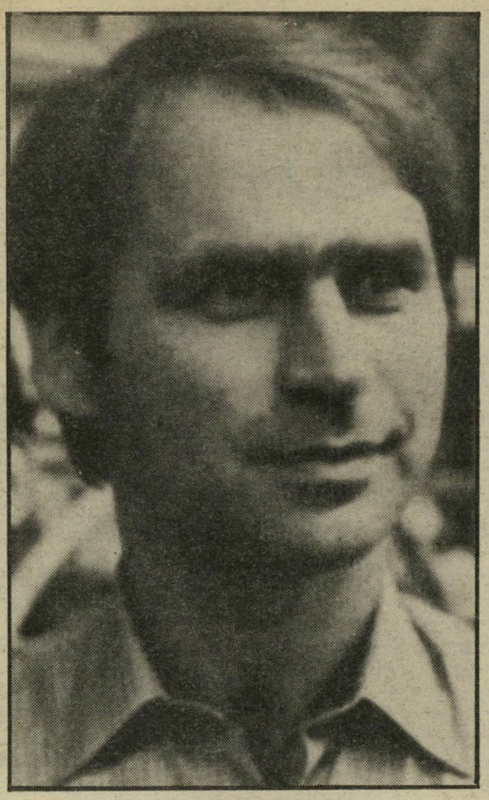
כבר אמרתי שהאיש הוא אינדיווידואליסט. הוא מסוגל לתפקד היטב תחת לחץ ולא להיות מושפע במיוחד מדעות של אחרים. אני מניחה שלא יפריע לו במיוחד חוסר־גיבוי כזה.

● לאור כל התכונות שציינת, האם האיש נראה לך מתאים להיות שר־אוצר?

תלוי מה האלטרנטיבות האחרות.

● למשל פת ומדעי.

את כתב־היד של פת אין. ובהשוואה לכתב־היד של יצחק מודעי, אני מוכרחה לציין שכהן־אורגד נראה לי יותר מתאים לתפקיד.

דויד מור:

„אני לא אובייקטיבי בעניין התפטרות בגין!"

מנחם בגין סיפר השבוע לעיתונאי האמריקאי גרינברג, כי הוא עומד להתפטר מהכנסת ולעסוק בכתיבת זכרונותיו. ברגע שמר בגין יתפטר מהכנסת יתפוס את מקומו דוד מור. פניתי אליו ושאלתי אם הכל כבר מוכן אצלו לעבור לירושלים.

אין בעיה. האוטו למטה, הטנק מלא דלק ואפשר לנסוע.

● מתי אתה חושב שזה יקרה?

אני עוד לא יודע.

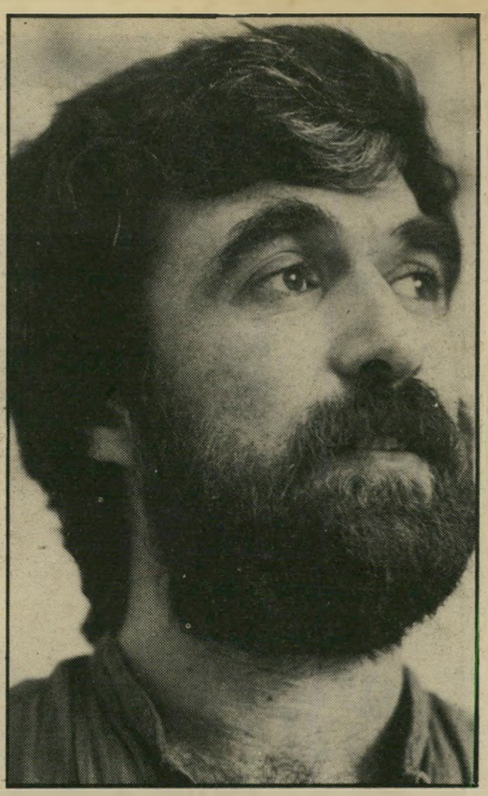
● האם לפי דעתך, במצב הדברים כמו שהוא היום, מנחם בגין צריך להתפטר מייד?

אני לא יכול לענות לך על זה. קורם כל בגלל שמדובר כאן במנחם בגין שהוא הסמל של תנועת החרות והאיש שבנה אותה. וגם בגלל שקשה לי, באופן אישי להיות אובייקטיבי. אז אל תעמידי אותי במצב כל־כך קשה.

● ואם לא היה מדובר במנחם בגין, אלא באיש אחר ובאותו מצב?

אז התשובה מובנה מאליה.

אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

מיכאל פריאנטה:

„הדרך שלי היא המהפיכה השקטה!"

בימים אלה ראו אור שני אלבומים מפוארים, מתוך סידרה של חמישה, על יהדות צפון־אפריקה. שני האלבומים הראשונים עוסקים באמנות של יוצאי צפון־אפריקה והאלבום השני הוא אוסף של אימרות ופתגמים של יהודים מהאזור. יוזם הרעיון, המוציא לאור, ואחד המשקיעים הוא מיכאל פריאנטה בעל הוצאת־הספרים סתווית. סיפרו לי שמיכאל פריאנטה רואה באלבומים הרבה מעבר לעסק ריווחי ושאלתי אותו מה היתה כוונתו מלבד עשיית רווח כספי.

השקעתי בהוצאת הספרים האלה את כל זמני ואת כל מרצי בזמן האחרון. מובן שהייתי רוצה שהספרים יימכרו טוב ושאוכל להחזיר את השקעתי. אבל המטרה העיקרית והחשובה ביותר בעיני היא לנסות, בעזרת הספרים, לשנות את התדמית של יהדות צפון־אפריקה. אני מתנגד באופן מוחלט לדרך שבה פועלים אנשים מסויימים מהמחנה המיזרחי המיקצועני, כמו ויקי שירן או שלמה בר. אי־אפשר לשנות תדמית לטובה על־ידי זריקת אבנים, על־ידי הסתה פרועה ועל־ידי שינאה. הדרך שלי היא המהפכה השקטה שתביא לציבור הרחב עובדות כתובות ומצולמות של תרבות יפה ומעניינת.

● מי יקנה את הספרים האלה, לפי דעתך?

הייתי רוצה, כמובן, שיקנו אותם אנשים מכל השכבות ומכל העדות. חשוב לי למשל, שאת תראי את הספרים ותראי דברים שלא ידעת על קיומם ואולי על־ידי כך, כשיגידו לך „מרוקאי", לא תחשבי רק על האחוז הגבוה של מרוקאים שיושבים בבתי־הסוהר בארץ, אלא גם על התרבות שלהם. מצד שני הייתי רוצה מאוד שילידי הארץ, בני העדה הצפון־אפריקאית, גם הם יקראו את הספרים וילמדו ויראו בעצמם. שגם הם הגיעו מתרבות יפה ועל כן הם יכולים להרים את ראשם בגאווה.

● אני, כמובן, מאחלת לך הצלחה רבה. אבל עם היד על הלב, האם באמת אתה מאמין שהספרים ישנו דברים בארץ בעניין הסער?

אינני פוליטיקאי. זאת דרכי וזה מה שאני יכול לתרום. כמה שהספרים האלה יעזרו זו תמיד תהיה עזרה גדולה ומכובדת. יותר מאשר לכתוב כתובות מכוערות על קירות בתים. צריך לנסות להזיז דברים בכוח האהבה ולא בכוח השינאה.

חווה אלברשטיין:

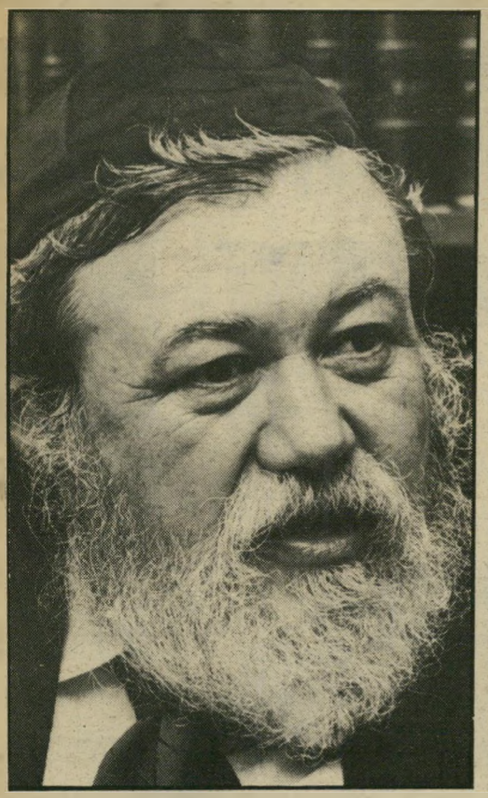
„חבל שלא מקשיבים למילים של השירים!"

אני לא מכירה הרבה אנשים שהשנים עושות להם כל־כך טוב כמו לחווה אלברשטיין. כשהתחילה את הקאריירה היתה נערה צעירה, פשוטה וביישנית עם גיטארה, ותראו אותה היום. השנים הוסיפו לה יופי, ביטחון, איכות, פתיחות וכנראה גם אומץ לעשות דברים שמעולם לא עשתה בעבר. אחד הדברים שלא עשתה עד היום, הוא להופיע בפסטיבלים. עכשיו נודע שהיא תנחה, יחד עם יהורם גאון, את פסטיבל הילדים שייערך בחנוכה. שאלתי אותה למה עכשיו כן.

בשנים האחרונות היתה הרגשה ודעה של הרבה אנשים שהפסטיבלים האלה לא על רמה, שהם מסחריים מדי ושאיכות השירים ירודה. הבטיחו לי שהפסטיבל הזה יהיה אחר, הבטיחו לי שארגיש שם נוח. הלכו לקראתי והסכמתי.

● יש הרגשה שבכלל נפתחת בשנים האחרונות. שיש לך אומץ להגיב על דברים. את משתתפת בהמגנות פוליטיות, בהפגנת של „יש גבול" באבזיב. גם זה חדש?

זה נראה כאילו התחלתי עם זה עכשיו. אבל תמיד היתה לי, כמובן, דעה פוליטית ומעולם לא הסתרתי אותה במיוחד. אם אנשים היו מקשיבים למילים של שירים, היו מבחינים בזה. את זוכרת ששרתי את שחמט ואת השכם השכם בבוקר. גם זו הבעת דעה. רק שבזמן האחרון התיקשורת שמה עלי פוקוס ויש לזה יותר תהודה.

אברהם שפירא:

„כלי־התיקשורת זה יותר חזק מהכל!"

המכות שספג טדי קולק בשבת בירושלים, הכאיבו להרבה מאוד אנשים בארץ. כולם מדברים על זה וכולם די המומים. כשמאתיים אברכים צעירים וחמומי־מוח מתנפלים על איש בן 70, מפילים אותו לריצפה, בועטים בו ויורקים עליו, אני מקווה שגם אלוהים, שבשמו הם פועלים, נפגע מהעניין.

חיכיתי לגינוי מצד היהדות החרדית, אבל מסתבר שלפי דעתם של הקיצונים, טדי קולק לא קיבל עונש מספיק. גם לא שמעתי את קולו של ח"כ אברהם שפירא, שיגיד מה דעתו על הבזיון הזה, שלפי דעתי כיהודיה הוא חילול־השם, חילול־שבת וחילול כבוד־האדם.

מובן שאני מתנגד לזה. זה נגד התורה ונגד ההלכה ונגד הדעה של גדולי התורה. אין דבר יותר מכוער מאשר להרים יד על יהודי.

● מדוע לא אמרת זאת השבוע באף מקום?

אולי לא שמעת, אבל עוד באותו היום אני דיברתי על זה בתוכנית הרדיו בחצי היום.

● אבל מדוע לא קמת בכנסת וצעקת את דעתך? לך יש כוח לעשות יותר מאשר להגיד מילה בתוכנית רדיו.

לא צעקתי בכנסת, כי דיברתי ברדיו וכלי־התיקשורת זה יותר חזק מהכל.

דניאלה שמי

שלח לקרובים בחו"ל מתנה מקורית:

פרי ההדר

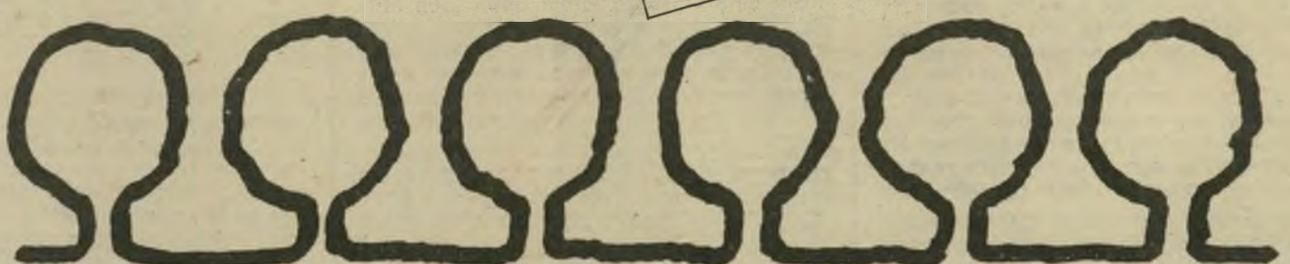
גם לאנשי עסקים

באירופה הקרה "מתים" על פרי ההדר הישראלי.

לשלוח תיבת תפוזים או אשכוליות לבית הקרובים והידידים בלונדון, פריז או בכל מקום אחר באירופה המערבית – אין מתנה יפה מזו. במחיר 3,00 ש'בלבד לתיבה, אפשר לשמח את המשפחה המרוחקת וגם לחמם את לב הלקוח או הספק האירופאי שלך...

התיבה

מכילה 18 ק"ג פרי והמחיר כולל כל הוצאות המשלוח. פנה אלינו בכתב וציין את הפרטים הבאים: סוג הפרי, מס' תיבות מבוקש, כתובתך המדוייקת וכתובת מלאה של הנמען באותיות לטיניות. צרף המחאה לפקודת פרדס סינדיקט. את השאר – נעשה אנחנו.

פרדס סינדיקט של מגדלי הדר בישראל בע"מ

רח' קפלן 8 ת"א. מיקוד 64734. טל. 03-253326, 03-210121.

פונג

מקופחי כל העולם התאחדו

הבן הקטן שלי, בן ה־5 (כשבוע הבא יומולדת) מצטרף למיפלגה של ויקי שירן. זה נכון שהוא לא החליט על זה, כי עוד אין לו כושר החלטה מיי־יודע־מה. אבל אנחנו הורים נבונים והחלטנו שזה המקום הכי מתאים לו.

בבוקר, כשאני מעירה אותו, הוא פוקח עין תורנית. מסתכל עלי בחשדנות ושואל אם כבר הערתי את אחיו. מייד הוא מוסיף שאם אחיו לא קם, גם הוא לא רוצה. בזמן ארוחת־הבוקר נעשית בריקה מאוד מדוקדקת אם הוואפל שלו יותר קטן או יותר גדול מהוואפל של השני — בדרך־כלל הוואפלים הם באותו גודל, ואז הוא פורץ בזעקה מרה „למה נתת לו קודם?" בדרך לבית־הספר הוא מסביר לי באריכות, כמה זה לא פייר שאחיו הולך לבית־הספר והוא רק לגן־הילדים. בבוקר יש לו טענות רק לשתי הגננות שלו ול־20 החברים הקטנים שלו. בצהריים יש לו טענות אלי, אל אחיו, אל אביו ואל כמה שכנים שאנחנו פוגשים במיקרה ושתוך כדי אמירת שלום ליטפו אותו בראש ו„קילקלו לו את השערות שלו". בזמן ארוחת־הצהריים הוא שואל למה הוא קיבל יותר תפוחי־אדמה או לחילופין למה הוא קיבל פחות תפוחי־אדמה וגם כמובן, למה הכוס של האח שלו מלאה מיץ עד הסוף ורק הכוס שלו מלאה לא עד הסוף.

אחרי ארוחת־הצהריים הוא מדוכא לגמרי, כי האח שלו צריך לכתוב שעורי־בית והוא (המקופח) צריך כל הזמן לשחק, כאילו שהוא קטן. אחרי־הצהריים הוא נגד הטלוויזיה. ברור לו שאת ערב חדש המציאו במיוחד נגדו. כשמראים את יצחק שמיר נואם בכנסת, בדיוק בזמן שהיה צריך להיות טרזן הוא צועק ש„כל הזמן הם שמים את השטויות של הגדולים."

בזמן ארוחת־הערב אני חותכת את הלחם והגבינה עם פלס־מים שלא תהיה מילחמת־אחים. באמבטיה אי אפשר לרחוץ את שניהם, כי הם רבים ומרביצים, אז הוחלט לרחוץ כל אחד לחוד. אם מבקשים ממנו להיכנס ראשון לאמבטיה הוא צועק „למה אני מתרחץ והוא לא" ואם אחיו נכנס קודם למים, הוא פורץ בבכי מר ואומר: „תמיד הוא קודם ואני המיסכן אחר־כך."

בלילה משכיבים את שניהם ביחד בשעה 8. זה בשביל להימנע מהפיכה צבאית. כשהקטן נרדם מותר לגדול לרדת מהמיטה שלו ולהגיע לסלון לעוד חצי שעה. ברגע שהוא מגיע הוא ממלמל „כל החיים שלי מחורבנים בגלל הקטן הנודניק הזה."

תודה רבה, אני בסדר. מה שלומכם?

מאכלי צנע

אני מקווה ששמתם לב כמה אני רואגת לכיס שלכם וכמה אני מחפשת עבורכם מאכלים שכמעט לא עולים כסף. הנה, שני סלטים שיחד עם פרוסת לחם ונקניק וכוס שוקו חם, עושים לכם ארוחת־ערב משביעה יפה וזולה.

סלט שעועית ירוקה או צהובה:

מבשלים חצי ק"ג שעועית במים ובמלח. מסננים ומסדרים את השעועית בעיגול על הצלחת. במחבת ממיסים 2 כפות חמאה, מטגנים בה שן שום גדולה וכתושה ולתוך החמאה והשומן סוחטים חצי לימון. את כל זה, בעודו חם, שופכים על השעועית ואם רוצים מרסקים על הכל ביצה קשה אחת.

סלט חם מכרישות (כשאין כרישה אפשר להשתמש בבצל יבש):

מבשלים קילו אחד של כרישה (או בצלים בינוניים) במי־מלח. מעבירים אותם מהסיר לתוך צלחת פיירקס. במחבת מחממים שלוש כפות שמן־זית ועליו מטגנים שן שום כתושה ועגבניה גדולה חתוכה קוביות, מוסיפים מלח פלפל שחור ואורגנו ושופכים את כל העסק על הכרישות שכבר הספיקו לנוח בפיירקס. אפשר לאכול את זה ככה ואפשר לבזוק על הכל קצת גבינה צהובה ולהכניס לגריל לשתיים־שלוש דקות.

בתיאבון לכם ואל תדאגו. אנחנו נבלה את כל החורף באכילת מאכלים זולים ואת הכסף שיישאר לנו נשמור לימים גרועים יותר, שכנראה עוד יבואו.

„אני מאמין" של נהג־מונית אלמוני

מאז שהעלו את מחירי הנסיעה במוניות ב־9780 אחוז הפסקתי להשתמש בהן. אני הולכת הרבה ברגל, נוסעת באוטובוס ולפעמים אפילו לוקחת את האוטו שלי, נוסעת בו רבע שעה ליעד, ועוד חצי שעה מחפשת חנייה. רק לעיתים רחוקות מאוד, כשממש אין ברירה, אני עוצרת מונית. האמת היא שזה שווה את הכסף. מישהו מסיע אותך, מתעצבן בשבילך, מקלל בשבילך, מביא אותך בריוק לאן שאת צריכה וכשאת יורדת מן המונית, הוא הולך לחפש מקום חנייה.

אבל הדבר החשוב מכל אלה הוא ההסבר המפורט על החיים, המקבלים בדרך. כשקבעו שהנשים פטפטניות, כנראה עוד לא היו נהגי־מוניות בעולם. אלה מדברים אוטוסטרדה, על כל נושא בעולם, כלכלה, פוליטיקה, מין, קרובי מישפחה באמריקה. ובעצם מה לא. הנהג האחרון שאיתו נסעתי, נתן לי הרצאה מאלפת על המצב בארץ, וחבל לי לא לשתף אתכם בחווייה.

הוא — אני כל הזמן נוסע בקו ירושלים־לוד. בטח נתב"ג, אלא מה, העיר לוד? השתגעת? מה יש לי לעשות בעיר לוד? היית שם פעם? עיר של מרוקאים מהעליה השניה. אלה שנוסעים לנתב"ג, זה אנשים מסטייל אחר, מלובשים, מחונכים.

אני — סלח לי, נדמה לי שאתה לא נוסע בדרך הכי קצרה.

הוא — תגידי, מתי נסעת פה בפעם האחרונה, את לא רואה שכל העיר סתומה? טמבון נוגע בטמבון ואנשים בוכים שאין להם כסף, תיראי, תיראי, סוברו 83', פיאט 84', וולוו 83'.

אני — יש גם כמה מכוניות יותר יקרות.

הוא — בטח. וצריך להוריד אותן מהכביש. כל התאונות זה בגלל הטרנטס שנוסעות על הכבישים.

אני — אתה רוצה שרק לעשירים יהיו מכוניות?

הוא — לא. אני מציע שכל בן־אדם שיש לו אוטו ישן, יבוא למכס, יתן את האוטו שלו, שמה יתנו לו כסף. יוסיף כמה מהכיס שלו ויקנה אוטו חדיש.

אני — ומאיפה, למשל, יקחו כסף לתת לכל אחד שרוצה אוטו חדש?

הוא — מה זה מאיפה? אין להם כסף לממשלה? שלא יתנו את כל הכסף לשימעון פרס ולרבין, בשביל מפא"י, אז ישאר כסף.

אני — מי זה אמר לך שנותנים להם כסף, אני דווקא חשבתי שנותנים כסף להתנחלויות ולישיבות.

הוא — טוב, זה מגיע להם, בגלל הקואליציה. בגלל שאם הדתיים לא יקבלו כסף, הם יצאו מהממשלה ויביאו עוד פעם את מפא"י.

אני — וזה נראה לך כל־כך נורא?

הוא — טוב, אני רואה שאת לא מבינה כלום. מה העניין, את לא גרה כארץ? תגידי, מי הרס את הארץ הזאת, מי הביא אינפלציה של מאתיים אחוז, מי עשה את הפער, מי הביא את הבן־זונה הזה אלי גבע שיהרוס את הצבא. מי מלקק את התחת של הערבים ומחליש את היהודים?

אני — אני ממש לא יודעת.

הוא — זהו, ראיתי עליך שאת לא מבינה כלום. תגידי את עובדת, איפה?

אני — בעיתון.

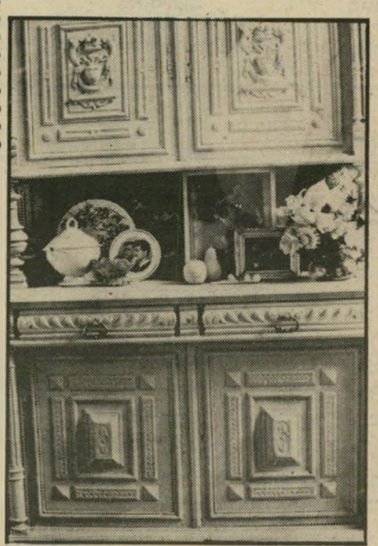
הוא — באיזה עיתון?

אני — העולם הזה.

הוא — אה, בעד זה המוח שלך קצת עקום. טוב, למה לא אמרת קודם שאת מהעולם הזה. תגידי, מי זאת הילדה בת השתיים־עשרה שדן בן־אמוץ עשה לה?

קומודה בסיגנון אריזר הזו

בשום פנים לא לזרוק! היום אנחנו לא במצב שאפשר לזרוק משהו מהבית. אפילו אם זה ארון הפוליטורה המגעיל והישן שירשנו מהסבתא לפני 30 שנה ואף אחד לא סובל את הצורה המיושנת שלו.

כמובן, קודם כל אפשר לנסות למכור. זאת אומרת, לפרסם מודעה באיזה עיתון, תמורת סכום סימלי של חמשת אלפי לירות (כן, אני מדברת בלירות, מה לעשות?) לקבל 50 טלפונים של נודניקים, שחלק מהם גם באים הביתה בכל מיני שעות, מסתכלים על הארון שלך בפרצוף של כרוב־חמוץ ואומרים „כמה את רוצה בשביל הזבל הזה?"

כשגומרים לריב עם כל הברבארים האלה ומתייאשים מלמכור את השמאטה, הולכים פשוט לחנות לחומרי בניין, קונים פחית צבע־שמן וצובעים את המיטרד. שמים עליו צינצנת עם פרחים, כמה תמונות מצחיקות, אגס מקרמיקה והופ, יש ארון חדש לגמרי בסטייל נדיר.

תשימו יד על הלב ותגידו — לא הצלתי אתכם? כמה היה עולה סבל שיקח את זה?

דניאלה שמי

אלטרנטיבה

למען ישראל אחרת

ישראל נתונה במשבר החמור ביותר בתולדותיה, משבר המאיים על קיומה ודמותה.

התמוטטות הכלכלה והחברה; השתוללות של לאומנות וקנאות דתית; כיבוש ודיכוי מתמשכים ומילחמות מקיומות־דם; מצוקה ונחשלות בצד עושר טפילי; שחיקת מעמדו של האדם העובד והיוצר; דחיקת המיזרחיים למעמד נחות; קיפוח האזרחים הערביים ואפלייתם לרעה; שלילת זכות האשה לשיוויון מלא: השתעבדות גוברת לכפייה דתית; עירעור שילטון החוק והמישפט; זילזול בכבוד האדם ורמיסת זכויותיו — אלה הם צדדיו השונים של המשבר האחד, המאיים על עתידנו.

מילחמת־הלבנון היא רק אחת בשרשרת־המילחמות המתמשכת, שבהן מוקז לשווא דמם של יהודים וערבים. מילחמה זאת באה להנציח את הכיבוש ואת נישול העם הפלסטיני מנחלתו, תהליך המוביל בהכרח לדיכוי, לפוגרומים, ואולי אף לגירוש.

לנגד עינינו הוספת ישראל מדינת־אפרטהייד, שבה שולט עם־אדונים על „ילידים", חוטבי־עצים ושואבי־מים, המשוללים זכויות לאומיות, אזרחיות ואנושיות, והנתונים לשרירות־ליבם של מושלים צבאיים.

המתנחלים הם ראש־החץ המורעל של הקונסנזוס הלאומי, המקיף קואליציה ואופוזיציה, את המערך והליכוד, את המימסד הדתי ואת החילונים־כביכול.

מול הקונסנזוס הזה יש להציב אלטרנטיבה של ממש.

חובה היא להקים מיפלגה ישראלית אמיתית, מיפלגה שתילחם למען ישראל אחרת — עצמאית, הומניסטית, דמוקרטית, חילונית, פלורליסטית, שוחרת שלום וצדק חברתי; מדינה של כל אזרחיה, נשים וגברים, מיזרחיים ומערביים, יהודים וערבים, חילוניים ומאמינים, בעלי כל ההשקפות והדיעות.

זעמם של המוחים על הכיבוש המרבא ועל המילחמה הנפשעת בלבנון, מרירותם של המקופחים הנדחקים אל שולי החברה, טינתם של המנושלים מחירותם ומאדמתם — כל אלה יהיו חסרי־תכלית, אם לא יבואו לידי ביטוי סעיל במיפלגה לוחמת.

לכל מי שאינם יכולים לשאת עוד, לכל מי שאינם יכולים להשלים עוד, לכל מי שאינם יכולים לשתוק עוד, אנו קוראים להשתתף עימנו בהקמת מיפלגת האלטרנטיבה. שתיאבק —

● **למען קיומה, עצמאותה, ביטחונה ורווחתה של מדינת־ישראל**, אשר לא יובטחו אלא בדרך השלום.

● **למען חקיקת חוקה דמוקרטית**, שתבטיח את חירויות־האדם וזכויות־האזרח, ללא אפליה מינית, לאומית ועדתית; שתגן על הפרט מפני שרירות השילטון, ועל המיעוט מפני עריצות הרוב; שתפריד בין דת ומדינה; שתבטיח את חופש־ההתארגנות ואת חירות־הביטוי לכל. החוקה הכתובה והמשוריינת תסמיך את בית־המישפט העליון לבטל החלטות ממשלה, חוקים שיחוקק רוב מיקרי בכנסת, תקנות שרירותיות וחוקי־חירום, הנוגדים את המישטר הדמוקרטי ואת שילטון החוק.

● **למען משא ומתן ישיר בין ישראל ואירגון השיחרור הפלסטיני**, לכינון מדינה פלסטינית לצד מדינת־ישראל, על־פי גבולות ה־4 ביוני 1967; למען משא־ומתן לכריתת שלום כולל בין ישראל לבין כל שכנותיה, שבמיסגרתו תחזיר ישראל את השטחים שנכבשו ב־1967. ישראל תפנה ללא תנאי את השטחים שנכבשו במילחמת־הלבנון.

● **למען הקמת חברה מתוקנת, צודקת ויוצרת**, המפרנסת את עצמה והמקיימת דמוקרטיה כלכלית, אשר תמנע את השתלטות חברות־הענק ותעניק לאדם העובד והיוצר שותפות־אמת בהכרעות הכלכליות, תבטיח חלוקה צודקת של המשאבים הלאומיים ותאפשר לכל איש ואשה בישראל קיום הוגן.

● **למען שיחרור התרבות והחינוך בישראל** מכבלי הלאומנות הצרה והכפייה הדתית החשוכה, החזרת חופש־היצירה והפלורליזם בחינוך וטיפוח ערכים כלל־אנושיים ופתיחות לתרבויות הארץ והעולם.

● **למען אי־תלותה המדינית והכלכלית של ישראל במעצמות זרות**, ממערב וממיזרח, אי־הזדהות במאבק הבינגושי והזדהות עם העמים המדוכאים במאבקם לחירות.

אנו החתומים מטה נחושים בהחלטה להקים על־פי עקרונות אלה מיפלגה חדשה, שתהווה את האלטרנטיבה.

מזה כמה חודשים מתקיימות שיחות בין יחידים וקבוצות על הקמת המיפלגה הזאת. אנו מבקשים להקים מיפלגה שתלכד נשים וגברים למאבק על פתרונות מעשיים לבעיות המדינה, מבלי שהבדלים בין „איזמים" אידיאולוגיים יהוו מחסום לפעולה פוליטית משותפת. נשאף לגבש במיפלגה זאת דפוסים חדשים של עשייה פוליטית ודמוקרטיה פנימית.

אנו קוראים לכל איש ואשה בישראל להשתתף עימנו במלאכת הקמתה של המיפלגה החדשה.

להלן שמות מאה החותמים הראשונים:

יוסף מוחמד אבו־גרביה	אבי גלזרמן	שרה חי־עם	עדנאן נדאף	אהרון פנחסי
דיב אבו־יונס	מרק גלזרמן	אורית טל (פרידלנד)	עיסאם נדאף	אברהם פסקא
אורי אבנרי	צביה גלזרמן	דן יהב	אדוארד נוימן	עופר פרידלנד
רחל אבנרי	יוסף גנאם	אליהו יונס	גיורא נוימן	שלמה פרנקל
אילן אגוז	שחאדה גנאם	אנדרי יפה	שמריה נחמד	דני פתר
שרה אדלסון	אודי דוידסון	עמיחי ישראלי	זוזי נוי	מריו קופרשטיין
מנוחה אורשקס	בלי דויטש	משה יששכר	אלי נייידורף	נעמי קיס
מוטי איש־יאיר	אנדרי דרזנין	אילנה כץ	ע. נפתלי	מיכאל קירש
דני אמיר	חנה הושנדר	יהודה כץ	אדם סלינגמן	אדם קלר
חיה אמיר	צבי הושנדר	צח לבנה	גדעון ספירו	שבתאי רבין
שמואל אמיר	יזהר הירשפלד	רחל לובין	שעלאן עבד־אל־חלים	יעקב רבר־בי
יוסי אמיתי	חיים הנגבי	אילן ליבוביץ	בועז עברון	גילי רוזין
יעקב ארנון	בנימין וולמן	סלביה לפרי־דוידסון	מחמד עווד	חנה רוט
שאול אשריאל	משה וולף	אייל מאירוביץ	אליעזר עמיר	אורי רם
חנן בורקטור	רון וייס	רנה מאירוביץ	ברברה עמיר	יפתח שביט
דליה בקר	אלנה וסלי	אלכסנדרה מאירי	אלעזר עצמון	הנרי שור
שרי בר־און	דוד וסלי	בני מאירי	גיא פילבסקי	רני שור
נועה בראון	דן ורד	צחי מיצנמכר	דליה פילבסקי	אפרים שירמן
יוסי ברד	יהודה זאבי	שלי מנדל	יוסף פיק	יוסי שנון
חיים ברעם	זמיר חבקין	בני מלעי	מתתיהו פלד	לנה שר
משה בר־עמי	שוש חי (ברד)	רוחמה מרטון	אביגדור פלדמן	פרומה שרניץ
בן־ציון גוטמן	איתן חי־עם	יהודה (ג'אד) נאמן	גילה פלינט	קרן תורגמן

כינוס חירום

אם אתה ואת מסכימים לתוכן המינשר הזה — כולו או חיבו — אל תעמוד מנגד! רק אנשים כמוך יכולים ליצור דבר חדש! אתה ואת מוזמנים לכינוס־חירום, בדי להחליט במשותף על הפעולה הדרושה.

דיברי פתיחה:

ד"ר יהודה (ג'אד) **נאמן** — האלטרנטיבה: דרושה התחלה חדשה. **האלוף (מיל.) מתתיהו פלד** — צה"ל: משרת המדינה או אדון המדינה. **חיים ברעם** — „בכל זאת מערך": טעות לעולם חוזרת? ד"ר **רוחמה מרטון** — המהפך הפסיכולוגי: איך הפך עם נרדף לרודף? **אורי אבנרי** — ההתמוטטות הכלכלית, הכניעה להשתלטות הדתית, הכיבוש וההתנחלות: גילויי המשבר הטוטאלי.

הכנס יתקיים בשבת, ה־29 באוקטובר 1983, בשעה 10.30 בבוקר, באולם בית־ליוויק, רח' רב חיז 30 (ליד סינמ־גורדון), תל־אביב.

☐ **הנני מצרף חתימתי לנוסח המנשר**

. . . . . .

☐ **מצורפת תרומה בסך** . . . . **שקלים**

שם . . . . . .

רח' . . . . . **מס'** . . . . . .

עיר . . . . . .

טלפון . . . . . .

חתימה . . . . . .

גזור ושלח לת.ד. 31109, ת"א 61311

במדינה

עיתונות

רשת הנוסטלגיה

מה כתוב בעיתונים הלועזיים המוסיעים בארץ?

מי שסבור כי ג'רוסלם פוסט הוא היומון הלועזי היחיד בארץ טועה. יש עוד שישה כאלה, ובמיבחר שפות לא קטן: בהונגרית, ברומנית, ביידיש, בגרמנית, ברוסית ובפולנית *.

עיתונים אלה נועדו, בשעתו, לעולים החדשים והם נקראים עכשיו על־ידי יוצאי אותן ארצות, המתקשים עדיין בקריאה בעברית או הרוצים, פשוט, קצת נוסטלגיה.

כמו אמבה. לכל עיתון יש הסיפור שלו. בשנות ה־50, למשל, לא הביט מישרד־הפנים בעין יפה על היומונים הלועזיים, הגביל את הופעתם לשלושה ימים בשבוע.

הרומנים של ויאצה נוסטרה ידעו איך להסתדר עם הגזרה הזאת. הוויאצה פשוט התפלג כמו אמבה: הוא, באמת, יצא לאור רק שלושה ימים בשבוע, ובשלושת ימי השבוע הנותרים יצא לאור אחיר־התאום הזהה בכל, אך

כתב־לשעבר קישון
צעדים ראשונים

שנשא שם שונה — לומייה נוסטרה.

אויקלט, למשל, הוא בכלל לא יליד הארץ. הוא נולד עוד ב־1920, כיומון יהודי בהונגריה, ועורכיו פשוט העלו אותו איתם ארצה, כאשר באו בשנת 1946. והם גם דאגו לעולים ההונגריים שבאו ארצה אחריהם. אפרים קישון וטומי לפיד, למשל, עשו את צעריהם הראשונים בעיתונות הישראלית באויקלט, הרבה זמן לפני שעלו לגדולה במעריב, בעולם וברשות־השידור.

עם הגבלות. דורית אליו, הסוקרת את רשת העיתונים הלועזיים בשבועון על המישמר חותם, מספרת על קהל הקוראים ההולך ומצטמצם, מטבע הדברים, בכמה אחווים לשנה, ומתעכבת על התוכן הייחודי של עיתונים אלה.

עיתוני הרשת, שכולה למעשה בבעלות מיפלגת־העבודה, הם בדרך־כלל אובייקטיביים במסירת החדשות, אך יש עליהם הגבלות שונות, בכל זאת. לאויקלט ההונגרי, למשל, יש קוראים רבים מבין יוצאי הונגריה, במאה־שערים הירושלמית החרדית. וזה מה שגרם למערכת להתלבט אם לפרסם את השיר של יונה וואלך, תפילין, שהסעיר בשעתו רוחות גם בקהל של לא חרדים. לבסוף החליטה מערכת אויקלט כי ההצעה של וואלך, להעביר את התפילין על אבר־מינה לשם סיפוק, לא מתאימה בדיוק לקוראים במאה־שערים.

---

* ***אויקלט*** *בהונגרית;* ***ויאצה נוסטרה*** *ברומנית;* ***חדשות ישראל*** *בגרמנית;* ***לעצטע נייעס*** *ביידיש;* ***נאשה סטראנה*** *ברוסית* ***ונוביני קוריר*** *בפולנית.*

דע מאיין באת ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין־וחשבון

אנו ההולכים בסך

שמיר: חיוך רחב וספר של אבא אבן על „הדיפלומטיה החדשה"

שש מזנה בבוקר. יצחק שמיר, ראש־הממשלה, מתייצב במישרדו. שער־ברזל חשמלי נפתח בלחיצת כפתור. ושתי המכוניות האמריקאיות האפורות נכנסות פנימה, באלגנטיות חרישית.

מיגרש־החנייה עדיין ריק. בעוד כשעה, כשתתחיל ישיבת־הממשלה, ייראה כמו מיגרש־החנייה של סוכנות וולוו.

לפני רלת הכניסה למישרד

תצלומים — ענת סרגוסטי

ראש־הממשלה יש גגון רחב על עמודים. מכוניתו של שמיר חונה שם, מתחת לגגון, והוא, ברדך־כלל בחליפה, לעיתים גם ענוב עניבה, ממהר פנימה אל לישכתו.

באותו הזמן כבר מתחילים להגיע הצלמים והכתבים. הם מסתדרים בשורה מאחורי החבל וממתינים לשרים.

ואלה באים. איש־איש בוולוו שלו, עם הנהג שלו. סמוך לשעה 9 כבר מתמלא מיגרש־החנייה במכוניות לבנות.

השרים יורדים ממכוניותיהם ליד המדרגות, מעיפים מבט או חיוך לעבר המצלמות המתקתקות ונבלעים בזריזות אל תוך כניסה האפילה של מישרד־ראש־הממשלה.

יצחק מודעי, שר־האנרגיה, ברדך־כלל בחליפה כהה, לעיתים קרובות ללא עניבה, מדלג על שלוש המדרגות, מחייך נכנס פנימה.

אהרון אוזן, שר־העבודה־והרווחה, גם הוא ברדך־כלל בחליפה ללא עניבה, לעיתים ללא מיקטורן כלל.

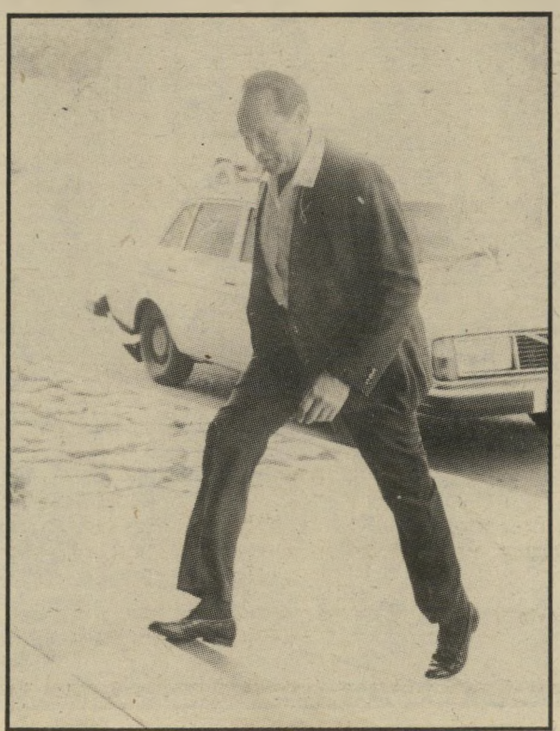
משה ניסים, שר־המישפטים, במיכנסיים בהירים ובמיקטורן כהה, ברדך־כלל ענוב עניבה.

יוסף בורג, שר־הפנים והדתות, בא סמוך לשעה 9, שעת תחילת הישיבה. הוא יושב במכוניתו עד לסיום יומן־החדשות בגלי צה"ל. הוא שומע שם את כותרות עיתוני־הצהריים, ורק אז יורד ממכוניתו ונכנס לתוך הבניין.

(המשך בעמוד 64)

נסים: בלייזר ומכנסיים בהירים

מודעי: דילוג על שלוש מדרגות

גרופר: בכבדות, המיקטורן ביד

לוי: בתנופה חלקה ואלגנטית

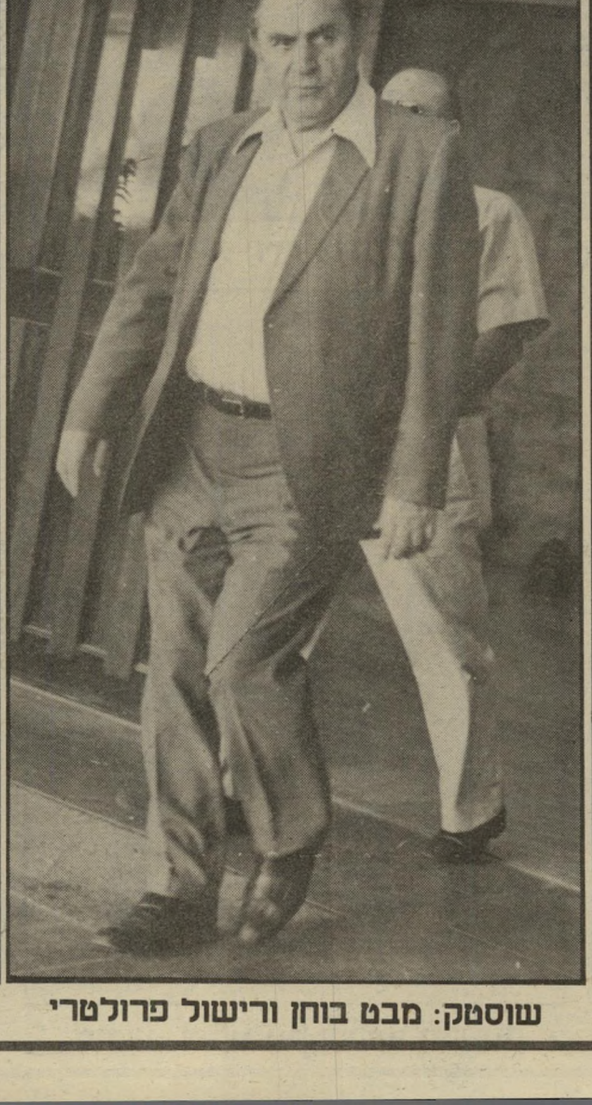
שרון: דחפור כבד וזועם

ארנס: אלגנטיות קלילה וספורטאית

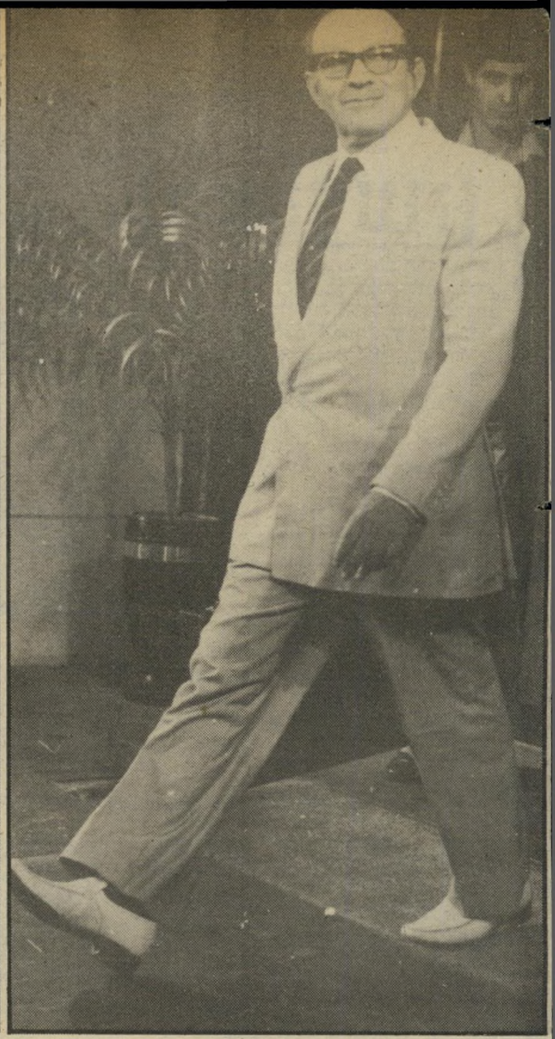
קורפו: חשיבות ותיק ג'יימס בונד

שוסטק: מבט בוחן ורישול פרולטרי

ציפורי: חולצה כהה וכותפות

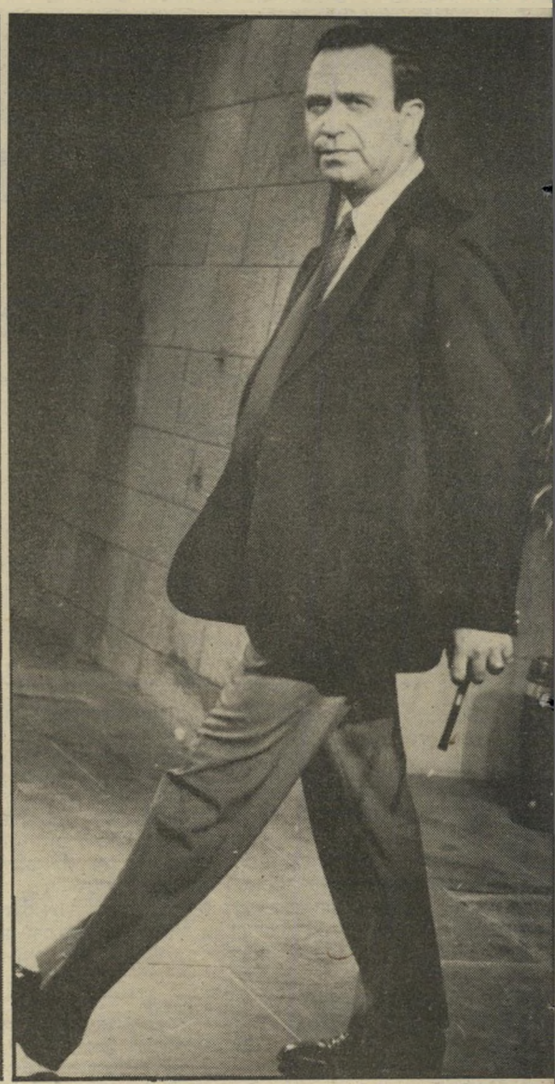
נאמן: מקטורן מיושן, נעלים לבנות

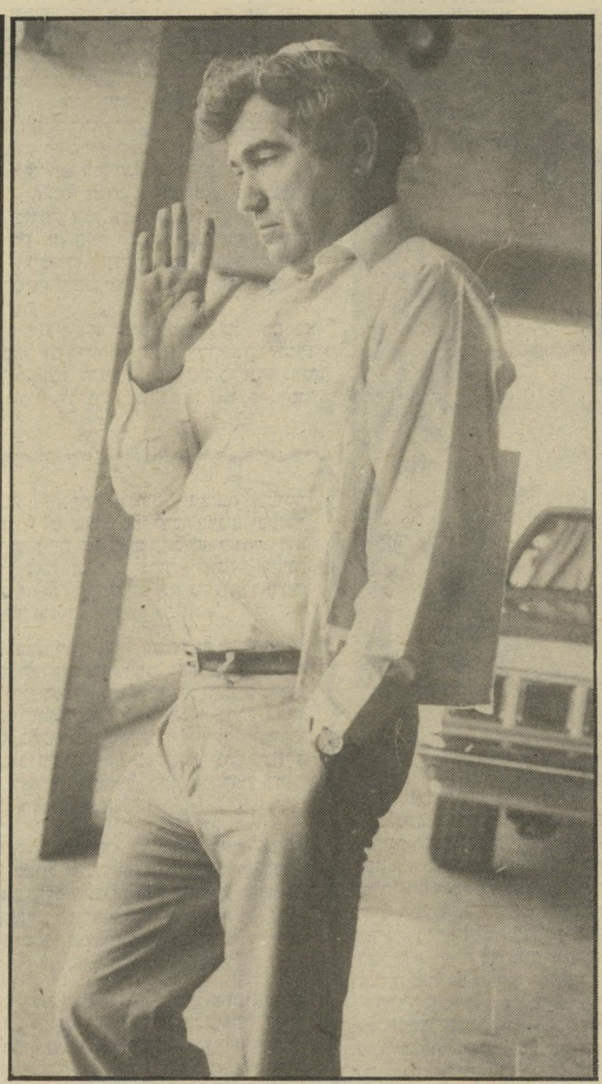
בורג: התחכמויות לאנשי־התיקשורת

שריר: שיניים מבהיקות ותיסרוק

פת: מיקטרת ביד ונעלי־שרוכים

המר: חולצה וענווה מיקצועית

אוזן: צל של חיוך מאושר

סנדלר יחף

כשבאה **ניבה לניר** באחד הימים לבעלה **מאיר פלבסקי**, ותבעה גט, לא הסבירה מדוע. רוצה גט, נקודה.

למאיר, למי שאינו יודע, יש מישרד־חקירות במשותף עם **מרדכי רחמים**, ג׳יפס בונד על באמת של ישראל. ניבה לא הסבירה, ומאיר לא חקר. הסנדלרים תופרים נעליים לאחרים, הם בעצמם הולכים יחפים.

במשך שנים נימנו השניים עם תומכיו הנלהבים של **יצחק רבין** במערכת הבחירות. ניבה קצת יותר ממאיר. במשך השנה שקדמה לבחירות היא היתה הדוברת של רבין, ולא משה מצידו. הכל בהתנדבות. על רבין אמרה שהיא אינה מעריצה אותו, היא רק מעריכה אותו. טוב, שיהיה ככה.

עוד לפני כן היתה ניבה, שאלה היו נשואיה השניים (כמו אלה של מאיר) בין מקימי שי״ח מוקד. עוד לפני־כן נולדה וגדלה בקיבוץ עין־החורש שבעמק חפר. אחותה היא המשוררת **מיכל סנונית**.

בגדודים הפוליטיים סימן רבין תחנה אחרונה לניבה. אם יתמודד שוב, וכולנו יודעים שהוא בהיכון, תפעיל ניבה את חוג־אורים, כמו פעם. בינתיים מפרסמת ניבה מאמר שבועי בדבר. אל תדאגו למאיר, גם הוא בסדר. ראיתם פעם סרט הוליוודי עם איזה בלש פרטי חתיך, כזה גברי ומרשים? כשעשו את הסרט הם חשבו על מאיר, בחיי.

ניבה לניר ומאיר פלבסקי
סוף

סאן־סט (השקיעה)

פעם, עוד לפני שכולכם נבטתם, ועוד לא היה מי שיבלבל לי את המוח כל שבוע, היתה מלכה. למלכה קראו **גלוריה סוונסון**. כס־המלכות היה בהוליווד, ומשם שלטה ביד רמה בכל הנתינים. במלוכה של המלכה גלוריה היו החוקים שונים מחוקי מלוכות אחרות. שם צץ קמט אחד או שניים, וכל הנסיכים והנסיכות נדחקים ומארגנים הפיכת־חצר.

כשכבר היתה חלק מההיסטוריה, נזכר בה מישהו והסריט סרט שעסק בסיפור־חייה של המלכה. גלוריה הוזמנה לשחק את עצמה. שדרות השקיעה החזיר אותה לתפקיד המלכה־האם, ושוב חזר לאט־לאט התהליך הקודם — דעיכה איטית ומכאיבה. כשנפטרה, נדהמו אנשים, לא ידעו שהיא עוד נמצאת בסביבה ושלא נעלמה לפני שנים.

לפני חודש נמכרו כמה מחפציה האישיים במכירה פומבית. 400 סקרנים ואספנים נאבקו, בין השאר, על שימלה שלבשה בשעת הסרטת שדרות סאנסט. ההצעה הכי גבוהה זכתה ב־8000 דולר. חפצים אחרים בפחות. אילו ראתה את הנוכחים ושמעה את המחירים, היתה עתה מתה בשנית — מבושה.

אגדה ומציאות

את האחים נמרי גידלה אמא על אוכל, על הבה ועל סיפורים ומעללים של האבא, **יהודה נמרי** מהפלמ״ח. את האה, הזמר **יוני מרי**, אני שומרת לכם לפעם אחרת. היום אתם וצים לשמוע על **שאול נמרי**, ויותר משאתם וצים לשמוע — אני מתה לספר. הסכיתו שמעו!

כל העולם יודע ששאול צייר כישרוני, שלמד בצלאל, ושהציג אצל הדסה קלצקין. בדרך תחתן עם **זהבה**, רקדנית מדרום־אפריקה בג׳והנסבורג. וכמו כל רקדנית בלהקה, היא היתה חתיכה א־נורמלית. טכניקת־הציור של שאול (אצלם קורא לזה ה״מריום״) פוטו־ריאליזם. הטכניקה צדיקה צילומים נועזים של זהבה, ששימשו את

אורית נמרי
הבריחה

שאול בציוריו. הדבר הקבוע היחידי בחייהם היה וסר־הקביעות. היא באה־ברחה־באה וברחה עד שברחה. סוף סיפור ראשון.

עכשיו אתנחתה קצרה לנשימה עמוקה וקריאת־ביניים. שאול, כמו הרבה אמנים, ובעיקר כמו כל הציירים שקוראים להם שאול נמרי, הוא פנטסט לא־נורמלי. הבחור שוגה בהזיות ובדמיונות. אצלו הרגליים לא נוגעות באדמה, הוא יעשה את זה... ויעשה את זה...

זהו. גמרנו לנוח, אחרי זהבה באה **אורית**. פה נגמרים לי הסופרלטיבים. פה משהו־משהו. צוואר, עיניים, גוף, משהו־משהו. השניים נישאו וגרו בניו־יורק. מדי פעם הגיע נמרי לכאן, התישב במלון מרינה, צייר מציורי המרינה בתל־אביב והציג אותם במלון מרינה. בינתיים נולדה לאורית ולשאול בת, שנקראה כמובן **אגדה**. דוגמה לאמא.

בתיאטרון הבימה יש שחקן בשם **אמנון דנקר**, שנטל שנת־חופשה מהתיאטרון. הבחור מבלה את החופשה בניו־יורק. הוא נסע להשתלם. הוא משתלם במכירת גלויות, מעשה ידי נמרי, בפתח מוסיאון מטרופוליטן הנודע בניו־יורק. עד כאן בנושא החלומות.

עכשיו בנושא האגדות. זהבה, אתם זוכרים, ברחה. עכשיו גם אורית. יום אחד עשתה תרגיל לא־נורמלי, משהו מהסרטים. ובעזרת תרגיל־הטעייה שעור יסופר עליו, הסתלקה מניו־יורק והגיעה ארצה. נמרי הגיע אחריה. היא מתגוררת בבית הוריה, והוא במלון מרינה, ממשיך לצייר גלויות לדנקר, שיפיץ בפתח המטרופוליטן.

מאמה מיאה

כל אחד והפרנסה שלו. יש נהגים בדן, יש גינקולוגים, יש רוכלים ויש — ועוד איך! — רוחלת.

אני מתפרנסת לא רע, תודה, מ**דפנה נוי** ו**מיורם רסקין**. בכל שבוע־שבועיים יש סיפור, והמשכורת רצה. הלוואי עליכם! אם יירדו מהמדור, אני יורדת מהארץ!

הפעם — בואו נעזוב את ההיסטוריה. כולם מכירים אותה בעל־פה, ויוצאת להם כבר מהאוזניים. היום יש קצת חדשות מהתנור. אל תאכלו מיד, תנו לזה רגע להתקרר.

דפנה חזרה במצב חמש־חמש מפלורידה, מנופש ומרגוע אצל אמא **אנטה**. כדי שתתחיל ברגל ימין את חייה שלאחר הגרושין הצפויים מיורם, אר־טר־טו, קנתה אמא מתנה לדפנה: אלפא־סוד חדשה, שתוכל להסתובב ולהיראות קצת בעיר.

היחסים בין האר־טר־טו מצויינים. יורם בא לבקר בכל יום כדי לראות את הילדים, (בני ה־15 ו־16) וגם קצת להעיף, אולי, עין בדפנה. לפני שבוע הביא לנוער כלב מתנה, אף כי דפנה

דפנה נוי־רסקין
מתחדשת

עיוותה את פניה.

בהסכם הגרושין, שיופעל בזמן מתן הגט, התחייב יורם לקנות לדפנה דירה חילופית לזו שבה היא מתגוררת כיום. הדירה שלהם בתוכנית למ״ד אין דומה לה בארץ, משהו גדול, ענקי, בשתי קומות שלמות, ומרוהט בהתאם. את הדירה החדשה, ליד הקיימת (שבה יתגורר יורם בעתיד), כבר קנה, ועתה מרהטים אותה כראוי. דפנה לא תסבול, זאת לא הדירה ההיא, סתם פנטהאוז.

הנרי זימנד, שכירכר סביב דפנה על שמצא את **אנדה ברוטאס**, לא התקשר לדפנה עד היום. הבחור נעלם. החתונה מתקיימת בחודש הבא בגן־אורנים. הצוות של הגן נשלח בשבוע שעבר לחופשה (אין שם פעילות רבה בימים אלה) כדי לאגור כוח לקראת האירוע של השנה.

היום אני כבר יודעת שהמיני־רומן בין דפנה להנרי לא היה מיני, אלא מיקרו. רק אמא אנטה דחפה כל הזמן מפלורידה. למה? גם היא שמעה שהנרי מיליונר.

כשהנרי הגיע ארצה והתחיל להסתובב פה ושם, היתה זאת דפנה שהכירה לו את כולם. ואתם יודעים ש״כולם״ בארץ הזאת זה 100 או אולי 200 אנשים. אז את הכולם האלה הזמין הנרי לחתונה, ולדפנה אפילו לא צילצל.

בכלל, דפנה בחורה משגעת, בלי הרבה פרפרים בראש. הבחורה נחמדה. אבל לאמא אנטה יש והיו תמיד אמביציות, מפלורידה ועד לפתח־תיקווה.

ומה עם יורם? נדמה לי שהוא לא משתגע לגמור מהר את פרשת נשואיו לדפנה. מה רע לו עכשיו? עושים סיבוב פה, עושים סיבוב שם. שיגעון!

רחל מרחלת על כל העולם

ייבוא אישי

לפני שנה סיפרנו לכם מיקצת ממעלליה של נילי, המכונה נילי טופז על שם הבוטיק שלה. אך שמה באמת הוא בערך כזה: **נילית־נעמי־שבנאי־שדמי־שרפשטיין.**

תנעמי זה האוריגינל. עם זה יצאה לעולם, את היתר צירפה בדרך, יחד עם הבעלים.

השני היה חבר של הראשון, והשלישי חבר של השני.

הפוגה.

לפני זמן קצר יצה לרומא, לקנות קצת שמאטס לבוטיק. שמאטס אינני יודעת אם

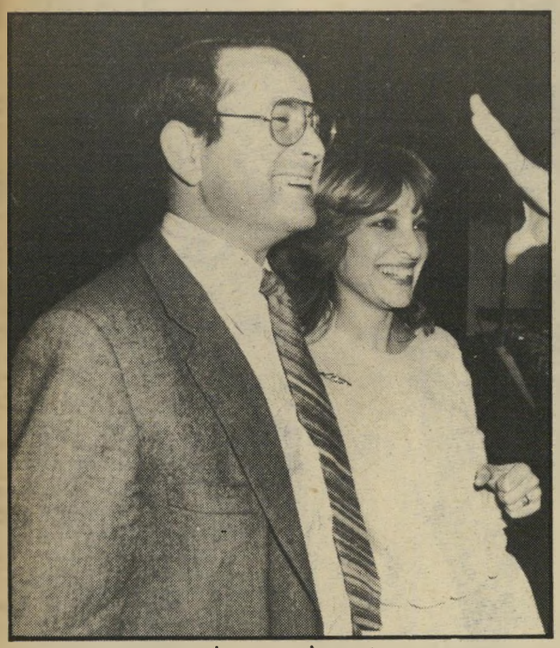

נילי טופז
איטליאנו

הביאה. אבל על זרועה נשען ברחובות תל־אביב איטלקי אכזוטי, ייבוא אישי. את האישי הזה מהייבוא פגשה בקפה דה־פריס ברומא. כמה שילמה בשבילו במכס גם אינני יודעת, אך דבר אחד ברור: לדבר זה עם זה אינם יכולים. הוא לא דובר עיברית או אנגלית, והיא אינה מדברת איטלקית.

בחיוך ממזרי והבעת־ניצחון היא מובילה אותו ברחובות העיר. אם זאת תחנה סופית או תחנת־ביניים גם היא אינה יודעת, אך בינתיים שתאכלנה כל חברותיה את הלב. בתיאבון!

שגריר? חנטריש!

רוני ואלישבע מילוא
דיירת מישנה

„שלום, אפשר לדבר עם **רוני מילוא?**"

„מדבר."

„רוני, מה נשמע אצלך?"

„כמו תמיד."

„רוני, מספרים שהולך רומן עליו אצלך בבית. לכל טלפון עונה אחת בשם **מירי**, ונשמעת כאילו העירו אותה משינה עמוקה ומתוקה."

„הא הא הא."

„מה אתה צוחק?"

„מירי היתה המטפלת של הילדים במשך שנה וחצי, לפני **שאלישבע** נסעה לארצות־הברית. מירי היא בת למישפחה מרובת־ילדים בנצרת עלית, מישפחה הרוסה, שההורים התגרשו. היא עובדת עכשיו בתל־אביב, ויש לה חבר, שבא לפעמים גם הביתה. לפני שאלישבע נסעה, היא ביקשה ממנה להישאר ולהמשיך לגור בחדר שהיה לה אצלנו. אלישבע היפנתה אותה אלי. אני לא התנגדתי."

„רוני, אתה לא עובד עלי?"

„השתגעת? אם אני אנהל איזה רומן עסיסי, אני לא אביא את החתיכה הביתה. ואם היא תבוא, היא לא תענה לטלפונים, האמיני לי. ולמי יש זמן לרומנים?"

„זהו."

„ומה עם הסיפור שאולי תתמנה כשגריר בארצות־הברית, ליד אלישבע והילדים?"

„חנטריש!"

סיפור מהחיים על אמת

הבעלים של היום ממזרים הם לא־נורמליים. תמיד חושדים באשה וחושבים מי יודע מה. גם **הבעל** מרמת־גן, שהשתגע והצמיד מכשיר־הקלטה סמוי לטלפון, ושהלך לעבודה כשהוא עצבני ומוראג. בערב הוציא את ההקלטה, לחץ על הכפתור, אבל בשקט, ש**המותק** לא תשמע. מה שהוא שמע היה בערך כך: „הלו, פנינה. מתי אפשר לבוא?"

„תבוא בעשר."

„הלו רבקה, באיזה שעה לבוא?"

„תבוא ב־11 ורבע, אבל בדיוק!" ושושנה ושרה, איזה שמות, מה הולך פה?

בבוקר הלך לחוקר פרטי, שילם מיקדמה ושלח אותו לעבוד על האובייקט.

אחרי כמה ימים דיווח שהמותק מחזיקה אמר־גן מיוחד לכישרונותיה באחת הקומות שבפינת קפלן־אבן־גבירול. הלה היה מפנה אליה מחפשי־כישרונות, שהיו נשלחים לדירת חברתה בין השעות 10 ל־12, שמונה לקוחות ליום, לא יותר ולא פחות.

במשך רבע שעה שארפ קיבלו כל מה שביקשו. ב־12 היתה חוזרת לרמת־גן, רצה לגן, לוקחת את הילדה, עורכת את הקניות, מבשלת צהריים, נחה שעתיים־שלוש ומקבלת את בעלה החוזר מהעבודה בחיוך רחב וחם. טוב שחזר, היא מתגעגעת.

כשקרא הבעל את הדו"ח, חטף קריזה לא קטנה, ופנה למישטרה כשבידו שמות כל חובבי הכישרונות המיוחדים. הסתבר שאזרחים מכובדים מאוד בעיר הקטנה הזאת הם חובבי־אמנות רציניים.

בינתיים אין בית־המישפט מתיר לפרסם את שמותיהם, אך אולי יתיר בקרוב, ואז יהיה שמח בכמה ובכמה בתים מפוארים וידועים בתל־אביב.

והמותק? המותק יושבת על אוצר לא־קטן של דולארים. תעשו חשבון: שמונה ליום, מאה דולר כל אחד. זאת ממש קרן קיימת.

עכשיו חכו רגע. אם אתם חושבים שהיא חתיכה מי־יודע־איזה, אתם טועים. מספרים לי שהיא מזכירה יותר עציץ מאשר אגרטל.

רזיה חכמון
נפילה גדולה

תשוקה ושמה חשמלית

אני לא יודעת אם שמעתם הרבה על **רזיה חכמון**. אם לא שמעתם, עוד תשמעו. הילדה שרה ומזמרת לא רע בכלל. ואם אני מבינה קצת בעניינים, גם במדור עוד תופיע.

אבל כל זה בתנאי שלא תשבור איזה ראש או יד או רגל בדרך. הנערה מסוכנת לעצמה ולציבור, בכל פעם משהו אחר.

לפני שנה הופיעה עם **דני ליטאני** בתוכנית אברהם אחר. כשהיתה צריכה לרדת במדרגות נפרמה החצאית. מרוב מבוכה, וכדי להסתיר את עצמה, היא ברחה מהבמה, התחלקה במדרגות הולייניות ונפלה מגובה של עשר מדרגות, ישר על **שלמה חבמי**, שניגן בתוף ובמצילתיים.

עכשיו היא מופיעה בתוכנית של **מוטי גילעדי**, ובשנה האחרונה השתכללה. זה לא כמו פעם. היום אין היא נופלת, היום היא...

גם הפעם יש מדרגות על הבמה, והיא שרה במוצאי־שבת שעברה את השיר של מארלנה דיטריך, לולה. היא יורדת מהמדרגות בשימלה ארוכה ופרווה וכל השאר, הידיים פשוטות לצדדים וטראח — היא מתחשמלת! השיר נעתק מפיה, והופ — היא עפה למטה. למטה חיכתה מלווה אחרת, שאליה היא העבירה את הזרם.

מזל שההצוצרן בהופעה הוא סטודנט לרפואה, והחייה את השתיים.

עכשיו בלילות אין שינה. היא ממלמלת על חשמל, ומתעוררת באמצע בסיוטים. החבר הצמוד, **ארנון מגורי־כהן**, נבהל בכל פעם מחדש. או שיתרגל — או שילמד חשמלאות.

רוחות החורף של פאריס

פאריס בשק סיגנון ישר נופל וזרוק. הצווארון מרובע, השרוול רחב, השימלה עשוייה בד צמר בצבע אפור ושחור. החלק העליון נראה כמו צעיף, אבל הוא תפור וצמוד לבגד, וציבעו אפור. הכיס גדול ומהווה קישוט יחידי. שימו לב לאורך השימלה – הרבה מתחת לברך.

לחטובות ולנועזות מיכנסי צמר צמודים וסוודר בעל שרוולי ענק דמוי עטלף. מתאים ליום יום וגם לסקי.

צ'יפי חן, אופנאית ישראלית שביקרה לאחרונה בפאריס, ינקה ונשמה אופנה, מספרת על החידושים האחרונים שם. כללית. אפשר לומר שהמראה השולט הוא הצללית הרחבה. ברחוב הפריסאי נראות הנשים החטובות והדקיקות, כשהן עטויות כמה שכבות ומזכירות בצל. הן לבושות מיכנסיים ארוכים, ועליהם מין חצאית, מעליה חולצה, על זה מיקטורן ועליו וסט.

את כל ההופעה הרב־גונית הזאת מקשטות שתיים־שלוש חגורות ברוחבים שונים. מיקומה של החגורה הוא מהמותן כלפי מטה. בין החגורות אפשר למצוא כאלה עם אבזמים, חגורות־בד מקופלות ומגולגלות, חגורות־עור, חגורות־זמש, חגורות מפיסות־עור שונות, התפורות ביחד.

למראה המעניין הזה מצטרפים תיקי־גומי שחורים, מגפיים, ונעליים בעלות רצועות רחבות. המראה גדול, מגושם, רחב וקצת גס, והצבעים הדומיננטים ביותר הם האפור והשחור.

הצללית היא רחבה ומראה האשה הוא כמו בצל מחקלף

המיכנסיים האופנתיים ביותר הם אלה הנראים כמיכנסי „זלמן" והמוכירים חצאית־מיכנסים רחבה המסתיימת כ־10 ס"מ מעל הקרסול. יש נשים המקפלות את אימרת המיכנס, כדי שיהיה קצר יותר, הכל בהתאם למגף, לנעל, מזג־האוויר ולמצב־הרוח.

החצאיות רחבות, משופעות בבד, ומזכירות קצת את סיגנון האיכרים והחלוצים של פעם. הן טובות בכך שהן מסוות מותניים רחבים, אחוריים נפולים או רגל עבה.

הו'אקטים הם בסיגנון ו'אקט הסבא. האופנאים העתיקו השנה, בכדים חדשים, את מערכות הלבוש הגבריות של העבר ומתאימים אותן לנשים.

ואם מדברים על פעם, הרי גם הפסים חוזרים לאופנה. ברים אפורים או כחולים, בורדו, ושחור בפסים לבנים. הו'אקטים עשויים באורכים שונים: עד המותניים, אורך 7/8, או שלושת־רבעי, הדשים צרים והכיסים גדולים.

החומרים הטבעיים שחזרו לאופנה הקיץ, נשארים עימנו גם בחורף. הרבה כותנה, הרבה פוטר, שהוא כותנה מגורדת, שאפשר ללבוש אותה משני הצדדים, צריך רק לדעת למה התכוון המעצב, ואת זה אפשר לעשות רק אם בודקים היכן תפורה תווית ייהוי היצרן. אבל היות שהאופנה כל־כך מטורפת ובניו־יורק, למשל, אופנתי ללבוש את התווית בחוץ, בפרט אם האופנאי הוא בעל שם ידוע, נתקלים הלובשים בבעיה.

האופנה האחרונה היא של חולצות פוטר גדולות, שהתפרים בהן חיצוניים ובולטים, והצד החיצוני, נראה כמו הצד הפנימי. זוהי אופנת כאסח, עם רוכסנים גדולים ורבים וניטים בכל מקום.

האוברולים הם הבגד הכי נוח שבעולם. נכנסים לתוכם בקפיצה, פוכסים ויוצאים, מבלי שצריך להתאים חלק עליון לתחתון. הפיתרון טמון באוברול עצמו. הדגש הוא על מראה הענק, יוניסקס, אותם צבעים, ואותן גזרות לגברים ולנשים במידות 38 עד 42, והכל באותו מחיר. לאוברול אפשר להתאים צעיף, סיכה, חגורה, תסרוקת ואיפור, נעלים או מגפיים שונים, וכך להימנע מן המראה הצבאי האחיד ולגוון לפי הטעם האישי.

בנושא הנעליים שמעו האופנאים את קול צעקתן של הנשים הפמיניסטיות — שלא נוח ללכת על עקבים גבוהים ושאלה הורסים את הרגל, ובכלל, שעקבים זאת המצאה מטופשת — והחליטו לעשות משהו גם למענן, ולמחוק את העקב מהקולקציה. רוב המגפיים והנעליים השנה הם בעלי עקבים שטוחים, ועשויים עור וגומי, המתאימים למראה המרושל.

המגפיים עשויים עור בציבעי שחור ואפור. המגפיים הגבוהים ניתנים לקיפול בגובה הקרסול, כך שאותו מגף יכול להיות גם קצר וגם ארוך, ומתאים לכמה סגנונות לבוש.

אורנה גלזר חלוץ ראווה

הכריות, לא אלה של חרר־השינה אלא של הו'אקטים, עדין יושבות היטב על הכתפיים. בו'אקט הקימונו, בחולצות, בסוודרים ובשכמיות. השכמיות תופסות חלק חשוב באופנת החורף, והן מופיעות בשלושה אורכים — שכמיות קצרות עד מתחת למותניים, שכמיות עד אמצע הירכיים ושכמיות ארוכות. כולן נוחות

הכתפיים של ג'ורג'יו ארמני מעצב האופנה האיטלקי הנודע, הנותן את הטון באופנה העילית. ארמני, שממנו מעתיקים בלי בושה הרבה אופנאים וגם ישראלים, דוגל עדיין בכתפיים הרחבות, אמנם קצת פחות מודגשות ומוגבהות מאשר בעונה שעברה, אבל המבט הראשוני על הבגד מתמקד באיזור העליון. לאחרונה חנך ארמני בושם על שמו.

פסים, צמר ופפיטה

מימין חליפת־מיכנסיים בצבע שחור ואפור בפסים. הז'אקט מחולק לשליש בד חלק ושני שלישים מבד מפוספס. באמצע חליפת־צמר בפסים, בצבעי שחור, אפור וכחול. הצווארון הוא גולף יפה, המחמם ומסתיר קמטים. הצעיף האופנתי עשוי מאותו הבד. אפשר ללבוש רק את החצאית ואת הצעיף ביחד עם חולצת משי תואמת. משמאל – חליפת־מיכנסיים מצמר בצבע שחור, בשילוב קטיפה שחורה, כשמתחתיה חולצה ספורטיבית ומשובצת.

האופנה של ורסאצ'י

שגם וזוא איטלקי, חביבה על בנות הטיפוחים העשירות. מי שלבושה בורסאצ'י, המעצב גם ביגדי גברים, לבושה בטעם, בקפידה ובאופנתיות. גם אצלו הדגש על הכתפיים הרחבות, המותן צר ומודגש והחצאית באורך הברך. כובע וכפפות הכרחיים להשלמת המראה.

ומאפשרות תנועה חופשית וקלילה.

השכמיות עשויות מכל חומר אפשרי: צמר עבה, צמר דק, ובדים טבעיים אחרים. חלקן מופיעות באופן עצמאי, כלומר שכמיה בלבד, המותאמת לשאר חלקי הלבוש, או כאלה הבאות עם חצאית או מיכנסיים רחבים תואמים. אפשר ללבוש את השכמיה הקצרה גם במקום חולצה, כלומר בלי כל בגד מתחתיה, רק צריך להצמיד סיכה או שתיים בצידה, כדי שלא תיפתח, כשלא רוצים.

בהיותה בפאריס נקלעה ציפי חן, לגמרי במיקרה, לחגיגה פריסאית אמיתית של אופנה. בפאריס נהוג לחגוג לרחובות מסויימים, בתאריך מסויים, מסיבת יום־הולדת. אלה הם רחובות קטנים ברובע הלאטיני, הניצבים לרחובות סאן ז'רמן דה־פרה, רו דה־בונאפרט ורו דה־דריין, שבהם מצויים בתי־אופנה גדולים וידועים כמו: קלואה, איב סאן לורן וטד לאפידוס. המעצבים בגדים, נעליים, ורהיטים, במחירים, המתאימים רק למיעוט של עשירים.

יום־ההולדת של הרחוב מתחיל ב־7 בערב. שתי תיזמורות עירוניות, אחת של כלי־נשיפה והשניה מעורבת, עומדות אחת בתחילת הרחוב והשניה ברחבה, ומנגנות. בעלי החנויות מוציאים לרחוב כיבוד הכולל יין, כריכים ועוגות. ברחבה יושבים המוזמנים המכובדים, ואשת ראש־העיריה ז'אק שיראק, פותחת בדברי ברכה. אחר־כך מגיעות מכוניות רולס רויס מצוחצחות ומבריקות צבועות בשחור, לבן או כסף, חלקן עתיקות וחלקן חדשות. מן המכוניות, הנהוגות בידי נהגים מיוחדים בחליפות ובכפפות, יוצאות דוגמניות יפהפיות, הלבושות בגדים מהממים של בתי־האופנה שהן מייצגות, כמו פרוות, חליפות־צמר, ובגדי־ערב. כל דוגמנית מקבלת מדליה בשם ראש־העיריה.

האירוע נמשך ער חצות. הפריסאים השוביניסטים צועדים אחרי התיזמורת, שרים שירי־מולדת וממשיכים את הערב בשתייה.

גם בחגיגה הפריסאית אפשר לראות כי העור והצמר הולכים יחד השנה.

יפאני

האופנה העולמית מושפעת מן המיזרח הרחוק, והיפאנים כבר גרמו לנשים האירופאיות להתלבש בקימונו

רחב וזרוק

הוא המראה של בית־האופנה אתנו הפריסאי. זהו מראה השכבות של הבצל, ז'אקט, חולצה, גופיה, מיכנסיים, סינר, שתי חגורות אחת על השניה ונעליים זרוקות.

אצל אברהם גינדי

$1 = ש'73

ההשקעה הטובה ביותר
דירה מרכזית

השקלים שלך שווים אצל אברהם גינדי יותר.
אין חוכמות! כל 73 ש' שתשלם בפועל יהיו שווים $1.
זה לא הכל — בנוסף לכך תזכה בהנחה משמעותית של עד $15,000.

תנאי רכישה:

- בהרשמה ---------- $1,000.- במקום $10.000.-
- בחתימת החוזה ------- $9,000.- במקום $40,000.-
- הלוואות בנקאיות נוחות מכספי אברהם גינדי עד $50,000.- במקום $10,000.-
- היתרה בתשלומים נוחים.

בדיקה השוואתית קובעת:
דירה של אברהם גינדי — יותר מכל דירה אחרת — היא ההשקעה היחידה שעולה בערכים דולריים מאז שנת 1972.

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש!

אפשרות לקבל את דירתך הישנה בשיטת TRADE IN

נתניה

"לב נתניה"
פרויקט יוקרתי במרכז העיר. דירות יוקרה דו-מפלסיות, מגרש טניס פרטי, טלויזיה במעגל סגור, מתקני משחקים לילדים, חדר תרבות בכל בנין ועוד ועוד... (כולל פיתוח)

4 חדרים
מחיר מבצע
$64,000 ~~$75,000~~

5 חדרים
מחיר מבצע
$73,000 ~~$90,000~~

"גני-ניצה" מול הים, הפרוייקט היוקרתי יותר הנבנה כיום בנתניה.
ריכת שחיה, מגרש טניס פרטי ועוד...
חדרים
מחיר מבצע
$70,000 ~~$85,000~~

חדרים + גג + חדר
מחיר מבצע
$125,000 ~~$138,000~~

ברח' שמואל הנציב, 3 חדרים, ק"ק.
מחיר סופי
מחיר מבצע
$44,000

במרכז נתניה, 3 חדרים, חזית
מחיר סופי
מחיר מבצע
$49,000

פתח-תקוה

ברח' עין-גנים, 4 חדרים, מסודרת
מחיר סופי
מחיר מבצע
$67,000

ברח' עין גנים, פינת כרמלי, 4½ חדרים
מחיר מבצע
$78,000 ~~$91,000~~.-

רחובות

בבנין יוקרתי בן 6 דירות בלבד, 4 חדרים.
פרוייקט חדש!
מחיר מבצע
$68,000 ~~$78,000~~

רמת-השרון

בפרויקט גני-שרון, בבנין בן 9 דירות בלבד, דירת 3 חדרים (דירה חדשה של לקוח התברה עפ"י השער הרשמי של הדולר)
מחיר סופי
מחיר מבצע
$70,000

ראשון-לציון

ב"גן-הברושים", פרוייקט היוקרה בפינת הרחובות קק"ל-טרכטנברג דירות בנות 5 חדרים ב-2 מפלסים ו-7 דונמים גן ציבורי צמוד.
מחיר מבצע
$85,000 ~~$100,000~~

בשכונת היוקרה אברמוביץ, 3 חדרים, מסודרת ויפה
מחיר סופי
מחיר מבצע
$49,000

בגבעת לוינסון, 3 חדרים+חדר
מחיר סופי
מחיר מבצע
$51,000

במערב העיר, בנין מפואר בן 8 דירות בלבד, 4½ חדרים, יוקרתית
מחיר מבצע
$78,000 ~~$90,000~~

הצעה מיוחדת לאניני טעם
באזור אקסקלוסיבי, דירת ענק יוקרתית ומהודרת עם תוספות לרוב.

קוטג'ים בגני-איתי
בראשון-לציון הירוקה, ברח' ירושלים — שכונת וילות יפהפיה.
קוטג'ים בני 5 חדרים + חדר טלוויזיה ב-3 חצאי מפלסים.
מחיר מבצע
החל מ-
$105,000

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו בת"א, ראשל"צ, נתניה, ופתח-תקוה פתוחים במוצ"ש החל מצאת השבת.

המחירים אינם כוללים מע"מ

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1 R-5AB Tel. 6361748

אברהם גינדי

תל-אביב — כגר הסדינה ה באייר 10
פתח-תקוה — חיים עוזר 28
רמת-השרון — סוקולוב 84
ראשון-לציון — הרצל 62, צמוד לתחנת הדלק סונול
נתניה — הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

שידור

צל"ש

דמעות גבר

● לכתב **אורי לוי**, שהגיש בהשבוע – יומן אירועים כתבה שלא הייתה רק סקופ עיתונאי, אלא גם מיסמך אנושי מרגש. בתיאור הראשון של טביעת המשחתת אילת, לפני 16 שנים, חשף לוי פרשה מחרידה של איוולת והזנחה. אך חשובים עוד יותר היו המומנטים האנושיים — הדמעות ששפך רב־החובל וזיכרונות הצוות שנותר בחיים. בתום הכתבה נשארו שאלות רבות ללא מענה: מי אחראי לכך שחגורות־ההצלה לא היו במצב תקין? שהתחמושת לא הייתה מוכנה לפעולה? שהצוות לא היה מאומן לקרב? שהמש־חת נשלחה במצב זה למשימת־ראווה מטופשת, ללא תכלית נראית־לעין? שאיש לא לקח בחשבון את הנשק החדש שבידי האוייב — בדיוק כפי שקרה, כעבור שש שנים, במילחמת יום־הכיפורים?

כתב יבין
„כבר היינו במקום הזה..."

כנסת שכזאת

● לכתב מבט שני **צבי לידר**, על שתי כתבות־התחקיר שלו, שהצליחו לחשוף מול עדשת־הטלוויזיה את עולם החיים הפרלמנטריים בכנסת־ישראל. לידר הצליח להמחיש בטאקט רב את אפסותו של בית־המחוקקים, אפסות ההולכת ומתעצמת מכנסת לכנסת, שהומחשה בהבאתו של חבר־הכנסת לשעבר מחרות, **יוחנן באדר**, מי שהיה בכיר האופוזיציונרים של מיפלגתו, לבניין הכנסת. בכתבותיו הצליח להמחיש גם לצופים, שהפוטנציאל הפרלמנטרי אינו קיים בכנסת, ושהכרעותיה הן פועל־יוצא של הנחתות מצד הממשלה וראש־הממשלה, מבלי שהיא תהווה כלי־שמירה לפונקציות הביצועיות של ממשלת־ישראל. למרבה הצער לא הצליח ולא ניסה לידר להסביר מ ד ו ע זה קורה לכנסת, ומדוע קורה שדווקא הטובים שבחברי־הכנסת אינם נבחרים מחדש, כפי שקבע נתנאל לורד, מזכיר־הכנסת לשעבר.

מחשב מושיע

● לכתבת מבט, **שרי רז**, על כתבתה המר־גשת שעסקה בנער פגוע־מוחין באחד ממושבי הדרום, שהיה נטול כל קשר עם העולם הסובב אותו, עד לרגע שבו הובא לביתו מחשב. רז הצליחה להמחיש באמצעים חזותיים נאותים את התיקשורת שנוצרה בין אותו נער לעולם הסובב אותו. היתה זאת כתבה אנושית בין הכתבות האחרות, המשוללות מימד אנושי. התוצאה: שעתיים אחרי כתבתה של רז פתחה מהדורת כותרת לילה בסידרה של תרומות ממיפעלי ו־ממפיצי־מחשבים לאגודות ולמוסדות של פגועי־מוחין.

צל"ג

שטיפת־המוח נמשכת

● לעורכי השבוע – יומן־אירועים, שכללו במהדורה אחת שתי כתבות על „חוזרות־בתשו־בה", שהיו כל־כולן תרגילים של שטיפת־מוח. תחילה הוצגה בהרחבה בתו של שר־האוצר ה־חדש, חוזרת־בתשובה בהתנחלות בית־אל, וכע־בור כמה דקות הוצגה סופרת חוזרת־בתשובה, אשה תימהונית בעלת שכל של ילדה בת 10, המתכוונת להתנחל בקריית־ארבע והמברכת על אהבת הערבים של חברון למתנחלים. הצגת מיעוט זעיר בעם כנושא מרכזי, פעמיים במהדורה אחת של יומן־השבוע — זוהי דוגמה לעריכה גרועה, חוסר־תיכנון וחוסר שיקול מערכתי — או גרוע מזה.

מאחרי המירקע

יבין – קרפין

חיים יבין מהווה בעייה עבור עורך מבט. היה זה יבין שהעביר את **מיכאל קרפין** מקול ישראל לחטיבת־החדשות של הטלוויזיה, שם הפך קרפין, תוך שלוש שנים, לעורכו של יבין ולעורך מבט.

בשבוע שעבר התחולל עימות נוסף בין קרפין ליבין.

יבין איחר ב־10 דקות לישיבת־הבוקר ונכנס לחדר־החדשות, שבו ישבו כל שאר כתבי מבט. קרפין, שריבר באותו רגע, השתתק לשניה, ושאל את יבין לפשר איחורו.

יבין העלה את חיוכו המפורסם, קרב אל קרפין, ואמר: „קרפין, כבר היינו במקום הזה!"

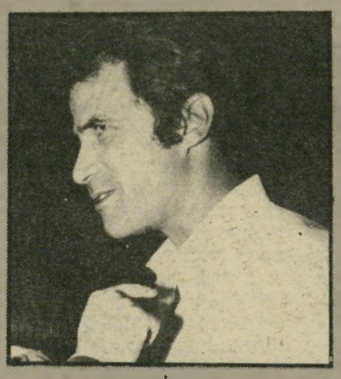
קרפין חייך לעצמו חיוך סתום, התעלם מדבריו של יבין, ועבר הלאה לסדר־היום.

שפירא היכה את שטרן

מזה שנים רבות מתנהל בבניין הטלוויזיה מאבק גלוי בין חטיבת־התוכניות לחטיבת־החדשות. מאבק זה מתפרס על נושאים של תיקצוב, כוח־אדם ועדיפויות שונות.

כמעט בכל המיקרים היתה זו חטיבת־החדשות שניצחה את חטיבת־התוכניות.

בשבוע שעבר יצר מנהל חטיבת־התוכ־ניות, **צבי** („צבי־קה") **שפירא**, תקדים, כאשר מחלקתו ניצחה את חטיבת־החדשות ומנהלה **יאיר שטרן**, על כל המשתמע מכך.

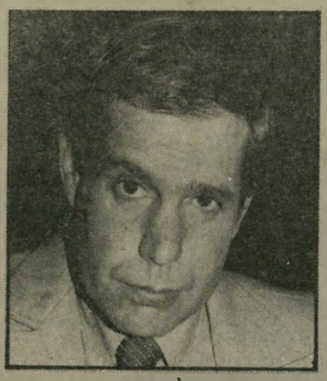

מנהל שפירא
מוקד –

כתוצאה מהפגיעה האלימה של חרדים בראש עיריית־ירושלים, טדי קולק, החליט עורך מוקד, **יעקב אחימאיר**, לערוך תוכנית מוקד שעניינה יחסי דתיים־חילד־ניים בירושלים.

כאשר נודע הדבר לצביקה שפירא ול־מנהל מחלקת סירטי־תעודה, **דויד גלבוע**, מיהרו להשמיע קול צעקה.

הסיבה: במיסגרת התיכנון החדש של הטלוויזיה עומדת להערך ביום החמישי הקרוב, שמונה ימים אחרי מוקד המוצע, הקרנת־כבורה של תוכנית־מלל חדשה בשם מיפגשים, בהנחייתו של הכתב **דן מרג־ליות**.

מנהל קרפין
– או חדשות!

נושאה של מיפגשים היה אף הוא בי־עימות דתיים־חילוניים בירושלים (תושבי השכונה הירושלמית מקור־ברוך). הקרנת מוקד, על נושא דומה, היתה שולפת את העוקץ ממיפגשים.

במאבקו נגד חטיבת־החדשות הגיע שפירא עד למנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, שבעצה אחת עם מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, החליט להורות ליעקוב אחימאיר לשנות את נושא המוקד ולהעדיף את תוכנית־הבכורה של מיפגשים.

אלא שיעקוב אחימאיר לא היה מוכן לעבור על כך לסדר־היום. הוא הודיע על סירובו לערוך את מוקד על נושא אחר. זו הסיבה שתוכנית מוקד לא שודרה. שום הסבר לא ניתן לצופים הסבלניים.

קוריוז נוסף בפרשה זו: השקופית ה־מצולמת על לוח מישדרי אותו יום, שבי־רה מחדורת־מבט מורחבת עד לשעה 10 בערב. אלא שמהדורת מבט של אותו ערב היתה קצרה ממוזרה רגילה, ולכן הוכנסה בה כתבת־מילוי („פילר") של הכתב **עוזי בירמן** (שנפסלה לשידור כמה ימים קודם לכן) על המצאה חדשה של מיפעל־הטל־פונים טלרד.

המהדורה הנשית

אחת ממהדורות מבט זכתה השבוע בכינוי „המהדורה הנשית". הסיבה: שלוש כתבות שהוכנו בידי נשים הוגשו ברצף, זו אחר זו. היו אלה הכתבות של **שרי רז**, **תמר מורג** ו**גידי לוין**.

סף השבירה של סער

אי־השקט התעשייתי, העובר על חטיבת החדשות מאז מינויו של **מיכאל קרפין** כעורך מבט, התחיל לעלות למנהל הטלוויזיה **טוביה סער** על העצבים.

סידרה של שיקולים מיקצועיים של קרפין שגרמה להתמרמרות אצל מרבית הכתבים, ש־הגיעה עד לחדרו של סער, היו אור־אדום לסער.

סיגנונו של קרפין, סיגנון של „תפיסה ב־ביצים", שבה הוא מאיים בכל עימות עם מנהל חטיבת־החדשות **יאיר שטרן**, ואיומים בהתפט־רות, התחילו לעלות לסער על העצבים.

לאור מצב זה נוצרה תחושה בצמרת הטלוויזיה שבישיבת הוועד־המנהל, שתיערך במלאת חצי שנה למינויו של קרפין לתקופת־ניסיון, לא תמליץ הנהלת־הטלוויזיה על מתן גושפנקת־קבע למינויו. מסתבר שבינתיים הבהיר אחד מנפגעי קרפין, הכתב המדיני **יורם רונן**, שסירב בעבר ליטול על עצמו את עריכת מבט, שהוא נכון למלא תפקיד זה.

נכונותו של רונן לכהן כעורך מבט מוציאה את המיפרשים מהקלף העיקרי של קרפין: שאין מועמד אחר בחטיבת־החדשות.

מניות לפיד בעליה

אין זה סוד שבימי שר־האוצר, יורם ארידור, לא היה למנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, סיכוי להתמנות לתקופת־כהונה שניה בתפקידו. מה עוד שראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, הועיד את יועצו לענייני־תיקשורת, אורי פורת, למישרת מנכ"ל רשות־השידור.

מינויו של יגאל כהן־אורגד כשר־האוצר הכפי־לה את סיכוייו של לפיד לקדנציה נוספת. כהן־אורגד, שבתקופת ח'כותו היה מחברי־הכנסת המבוקשים ביותר על־ידי הטלוויזיה, חסר רוח ה„עליהום" כלפי הטלוויזיה שאיפיינה את קודמו.

גם מישנהו של לפיד, **נחמן רון**, האחראי לצדדים המינהליים והכלכליים של רשות־השידור, נהנה מקשרים מיוחדים עם אורגד, המקים את ביתו בשטחים הכבושים, בעיר אריאל. נחמן רון הוא ראש־המועצה הראשון של אריאל.

פסקול

18 איושים פחות

בחודש האחרון התמנה הכתב לענייני־תחבורה־ותעופה, **ירין קימזר**, למישרת כתב לענייני־חינוך. קימור עומד בקרוב לצאת ל־ארצות־הברית, במילגת־עיתונאי (אותה מילגה ממשלת־ישראל. למרבה הצער לא הצליח ולא ניסה לידר להסביר מ ד ו ע זה קורה לכנסת, ומדוע קורה שדווקא הטובים שבחברי־הכנסת אינם נבחרים מחדש, כפי שקבע נתנאל לורד, מזכיר־הכנסת לשעבר.

אחד ממאפייני תקופתו של קרפין הוא בהקפדתו על המישמעת בחטיבת החדשות, כאשר גולת הכותרת היא הקפדה על בואם של הכתבים בדייקנות לישיבות־הבוקר של החטיבה.

על רקע זה נערכו בין קרפין ובין רוב כתבי מבט כמה עימותים.

כמה מעימותים אלה התרחשו בין קרפין לבין הממונה עליו לשעבר, חיים יבין.

כתבת רז
טלוויזיה אנושית

שלמענה יצא לאמריקה איש־מעריב, **אמנון אברמוביץ**). הסיבה למינויו של קימור: עוינות אישית של **מיכאל קרפין**, כלפי כתב־החינוך הקודם — חודש ימים בילבד בתפקיד — **איתן אורן**, על כתבותיו במגזין־החדשות המתחרה, השבוע – יומן אירועים ●● הישג חסר־תקדים בתולדות רשות־השידור השיג המישנה למנכ"ל־הרשות, **נחמן רון**, שהצליח לצמצם את מצבת כוח־האדם של הרשות ב־18 „איושים". רון הגיע עם ה־18 להסכמי־פרישה.

ארבעת ה„אפסים"

אחד מהסיפורים הפוליטיים החשובים ביותר של השבוע שעבר הוא סיפור התארגנותם של ארבעת חברי החטיבה הליברלית בליכוד. יו"ר הכנסת מנחם סבידור, השר־לשעבר יצחק ברמן וה־ח"כים דרור זייגרמן ודן תיכון. בתביעה שהליכוד יכיר בהם כחטיבה נפרדת.

כתוצאה מהתארגנות זו קינן לרגע קט חשש בהנהלת הקואליציה. שח"כים אלה יצביעו במליאת־הכנסת נגד מינויו של יגאל כהן־אורגד כשר־אוצר.

אלא שבחטיבת־החדשות של הטלוויז־יה יש מדרים אחרים ל„סיפור חדשות".

בישיבת־בוקר בשבוע המדיני הסוער הזה הציע אחד מכתבי מבט לעקוב בכתבה, במשך יום, אחר ארבעת־חברי הכנסת הללו.

עורך מבט, **מיכאל קרפין**, התלהב מן ההצעה, וקיבל אותה.

אלא שמנהל חטיבת־החדשות **יאיר שטרן**, שגם הוא נוכח בישיבת־הבוקר של החטיבה, התפרץ לעבר קרפין והכתב המציע, וכינה את ארבעת ה־ח"כים הליברלים „ארבעה קשקשנים ואפ־סים".

קרפין הוריד הצעה זו מתיכנון ה־כתבות לאותו יום.

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
26.10

● **בידור: עד סוף** (8.02 — **מזמר עברית ולועזית**). מגזין לפופ ולבידור. במרכז התוכנית ראיון עם המלחין והזמר אריאל זילבר. כמו כן יובאו קטעים ממופע של להקת לאד זפלין.

● **חדשות: מהדורה מורחבת** (9.00 — **מדבר עברית**). מהדורה מורחבת לסיכום תוצאות הבחירות לעיריות ולרשויות המקומיות.

● **סרט קולנוע: מקום לאוהבים** (10.00 — **מדבר אנגלית**). אשה אמריקאית שבה לחוויילתה המפוארת והעתיקה באיטליה, כדי לבלות בה את חודשי חייה האחרונים, אחרי שרופאים קבעו שהיא חולה במחלה חשוכת־מרפא. בשידור טלוויזיה היא רואה במיקרה מהנדס איטלקי, שהכירה פעם היכרות חטופה בגמל־תעופה. היא מטלפנת אליו, והפגישה המחודשת בין השניים מולידה אהבה כנה, עמוקה ונואשת. בתפקידים הראשיים מופיעים פיי דאנאוויי ומארצ'לו מאסטרויאני.

דאנוואי ומסטרויאני: מקום לאוהבים
יום רביעי, שעה 10.00

יום חמישי
27.10

● **תעודה: הלם העתיד** (9.30 — **מדבר אנגלית**). סרט־תעודה המבוסס על רב־המכר של אלווין טופלר, הבוחן נושאים שונים שחווה האדם המודרני. קצב השינוים מהיר ביותר, ואין בידי האדם הכלים לעמוד בקצב זה ולהתמודד עימו. האדם הוא קורבן לטכנולוגיה המודרנית שהוא עצמו פיתח, ותגובותיו מתבטאות במתחים ובניכור חברתי. אורסון וולס מופיע בתור מספר לכל אורך הסרט, בו נדונים הנושאים: נישואים קבוצתיים, חיים בקבוצות, תיכנון קודים לפיקוח גנטי, תיכנון ילודה ועוד.

● **מותחן: שותפים לסי־שע** (10.20 — **מדבר אנגלית**). סידרת מותחנים המבוססת על סיפוריה של אגאטה כריסטי. בפרק להערים על המלך מגיעים טומי וסטפאנס בעיקבות פיענוח של מודעה בעיתון, למועדון־לילה שבו מתרחש רצח.

● **עימות: מיסגשים** (11.10 — **מדבר עברית**). סידרה דו־שבועית, שבה מופגשים תושבי מקור־ברוך בירושלים — דתיים ושאינם דתיים. הם ישוחחו ויביעו דיעותיהם על האפשרות לדו־קיום בין דתיים וחילוניים. מנוזה הכתב דן מרגלית.

יום שישי
28.10

● **סרט ערבי: מי יירחם עלי** (5.32 — **מדבר ערבית**). עסאם נוסע ללמוד בצרפת, ולמרות הפצרת קרוביו וידידיו הוא אינו מוכן להתארס עם לילה ערב נסיעתו. לילה התומכת במישפחתה, מחפשת דרך לעתיד טוב יותר ונישאת לחמדי המבוגר והעשיר. עד מהרה היא מגלה כי עשתה מקח טעות.

● **בידור: מופע הבי־דור המלכותי** (9.15 — **מזמר אנגלית**). מופע הבידור המלכותי הבריטי, הסוקר 25 שנות בידור פופולארי בבריטניה, בהשתתפותם של המתפשים, דונובן, לולו, הצללויות

טומלר: הלם העתיד
יום חמישי, שעה 9.30

עם קליף ריצ'ארד ורקדני מועדון־הלילה הפריסאי מוליין רוז'.

● **סרט קולנוע: החמנייה** (10.25 — **מדבר איטלקית**). ג'יובנה, איטלקיה צעירה, אינה מוכנה לקבל בהכנעה את העובדה שבעלה אנטוניו אינו שב מהחזית הרוסית עם תום מילחמת־העולם השניה. היא יוצאת לברית־המועצות כדי לאתר את בעלה. מכסכים: סופיה לורן ומארצ'לו מאסטרויאני.

שבת
29.10

● **בידור: בנסון** (8.30 — **מדבר אנגלית**). בפרק זה על החבר של קייטי.

● **מותחן: מטרותיו של אנדרוס** (10.30 — **מדבר אנגלית**). בפרק הרביעי, שתיקה קטלנית. סיפורה של צעירה שהגיעה לניו־יורק מאירלנד והיתה עדה למעשה רצח. מפוחדת מנקמת הרוצחים, נמנעת הצעירה מלמסור את עדותה למישטרה.

● **סאטירה: בן, אדוני השר** (11.15 — **מדבר אנגלית**). הפרק איכות תיים מתאר יום שכולו הצלחות שהיה עשוי לעבור על השר, אילולא מעורבותו של מזכירו, סר האמפרי.

מופע הבידור המלכותי
יום שישי, שעה 9.15

יום ראשון
30.10

● **ספורט: כדורגל** (5.30 — **מדבר עברית**). משחק כדורגל בשידור ישיר מאיצטדיון בלומפילד בין נבחרות ישראל ופורטוגל, במיסגרת הטורניר הקדם־אולימפי.

● **שבועון טלוויזיה: מה שבא** (8.15 — **מדבר עברית**). שבועון טלוויזיה בשידור חי, בהפקת אסתר סופר ודינה כהנוביץ.

● **תעודה: מילחמת האזרחים בספרד** (9.40 — **מדבר אנגלית**). בפרק החמישי בסדר המהפכה. מתואר ניסיון, שבו ניסו קבוצות רפובליקניות להגשים את האידיאולוגיות שלהם. ניסיונות שהשפיעו על יכולת הלחימה של הצבא הרפובליקני, שהחל נוחל כישלון אחרי כישלון.

● **דרמה: דן מזון כלבים** (10.30 — **מדבר אנגלית**). שני נהגי משאיות באנגליה עוסקים בהובלת מזון לכלבים. אחת לשבוע עושה כל אחד מהם דרך ארוכה, ובאחת מפגישותיהם על אם הדרך הם מליציים זה לזה על מקום בילוי נעים ומבטיח, שבעיר מגוריהם.

יום שני
31.10

● **בידור: תהילה** (8.02 — **מדבר ומזמר אנגלית**). פרק אחרון בסידרה המביאה מהווי בית־ספר לאמנויות בניו־יורק, תחת הכותרת להיכנס לנעלי.

● **מותחן: זרים** (10.45 — **מדבר אנגלית**). בפרק חמוש ומסוכן ליווי שיגרתי של חשוד אל מישטרת לונדון. המסתיים במעשי חבלה ורצח. החוקרים בולמן וויליס חוקרים את המיקרה.

יום שלישי
1.11

● **בידורון: שחק אותה** (8.02 — **מדבר עברית עילגת**). שעשועון בידור לבעלי איקיו מתחת לאפס, בהנחיית דורו טופז.

● **סידרה: רוחות מי־לחמה** (10.10 — **מדבר אנגלית**). המחזה סכרינית לטלוויזיה של רב־המכר שחיבר הרמן ווק.

● **דיוקן: איוון שוובל** (11.00 — **מדבר עברית ואנגלית**). דיוקנו של האמן הירושלמי איוון שוובל, המעלה באהרונה נושאים תנ"כיים בנוף המודרני של ירושלים.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 26.10.83

● **למישפחה: שבינת אבו עוואד** (9.45 — **עריין 3 — 40 דקות — מדבר ערבית**). סידרה קומית־סאטירית בהפקה מקומית, על חייה של מישפחה עירונית, הכוללת אב בגיל העמידה, שהוא בעל־בית־הקפה השכונתי, אם עקרת־בית ושני ילדים בוגרים. בכל פרק מתרחש אירוע מחיי היום־יום.

● **סידרה מישטרתית דרמאטית: היל סט־ריט בלוז** (10.15 — **עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). הסידרה האמריקאית מתרכזת בחבורת שוטרים ברובע בעייתי של עיר גדולה במיזרח ארצות־הברית. מפקד תחנת המישטרה, פרנק פרלו נקלע עקב תפקידו למצבים קשים. מככבים בסידרה: מייקל קונרד, דניאל טרבנטי, ורוניקה המל.

יום חמישי 27.10.83

● **מחזה השבוע: מדי שבוע בשעה זו מקרינה** (9.50 — **עריון 3 — מדבר ערבית**). הטלוויזיה הירדנית הצגת־תיאטרון שצולמה בעת הופעה חיה בקאהיר. גינוני התיאטרון המצרי מחייבים כל שחקן לקוד קידה לעבר הקהל בעת הופעתו הראשונה על הבימה, והקהל מגיב במחיאות כפיים. היכולות לשמש אמת־מידה לגבי מידת הפופולאריות שלו. בידור מהנה ליודעי ערבית.

● **קולנוע: סרט קולנוע אמריקאי** (10.15 — **עריון 6 — מדבר אנגלית**). כמדי שבוע בשעה זו מגישה הטלוויזיה הירדנית בערוץ הלועזי סרט קולנוע חדש יחסית. שפרטיו נשמרים בסוד עד סמוך למועד הקרנתו.

יום ששי 28.10.83

● **סידרה בלשית: תאקר ואשתו** (2.20 — **שני העריצים — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת־מתח משעשעת עם השחקן תים מטסון וזוגתו ושותפתו לסידרה השחקנית קתרין היקס. בתור שני בלשים הנענים לפניותיהם של אנשים שונים לפיתרון תעלומות שונות. עוזרים לבני הזוג תאקר במשימותיהם: אם האשה (ברברה בר) וחתולתם הסיאמית.

● **סידרת מתח: הארט ואשתו** (10.15 — **עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת־המתח הקלילה והפופולארית, בכיכובם של סטפני פואארס ורוברט וגנר, כזוג אמריקאי עשיר ומאוהב הפותר תעלומות בלשיות.

יום שבת 29.10.83

● **קומדיה: שמונה זה מספיק** (6.30 — **עריון 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה משעשעת וחביבה, אודות מישפחה המונה שמונה ילדים. כשהאב מתאלמן מאשתו, הוא לוקח לעזרה־כנגדו אשה צעירה כמעט בגיל בנותיו הבוגרות. על רקע זה נוצרים מצבים משעשעים.

● **סידרה דוקומנטרית: דיוקן של כוח** (9.00 — **עריון 6 — 30 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה אמריקאית, המבוססת על מידע ותחקיר מעמיק של כתבי ניו־יורק טיימס, העוסקת בכל פרק מפרקיה אחר מדינאי או אישיות פוליטית שלקחו חלק בעיצוב ההיסטוריה של ארצם, כגון: דה־גול, צ'רצ'יל, קנדי, סטאלין וכו'.

יום ראשון 30.10.83

● **סידרה דרמאטית: המצודה** (9.10 — **עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). דרמה אנושית המתרחשת באנגליה בראשית המאה ה־19, המגוללת את המאבק הפנימי של רופא בראשית דרכו, הקונפליקט בין האתגר האנושי למגר מחלות ביושר וכתום, ומאירך המאבק על מילחמת הקיום.

יום שני 31.10.83

● **סידרת טבע: בעלי חיים ומינהגיהם** (6.30 — **עריון 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת־טבע מרהיבה ביופיה, המגישה שיעור מאלף על החיות ואורחות חייהם: מזונם, דרכי התרבותם, מילחמתם על הקיום וכן הלאה.

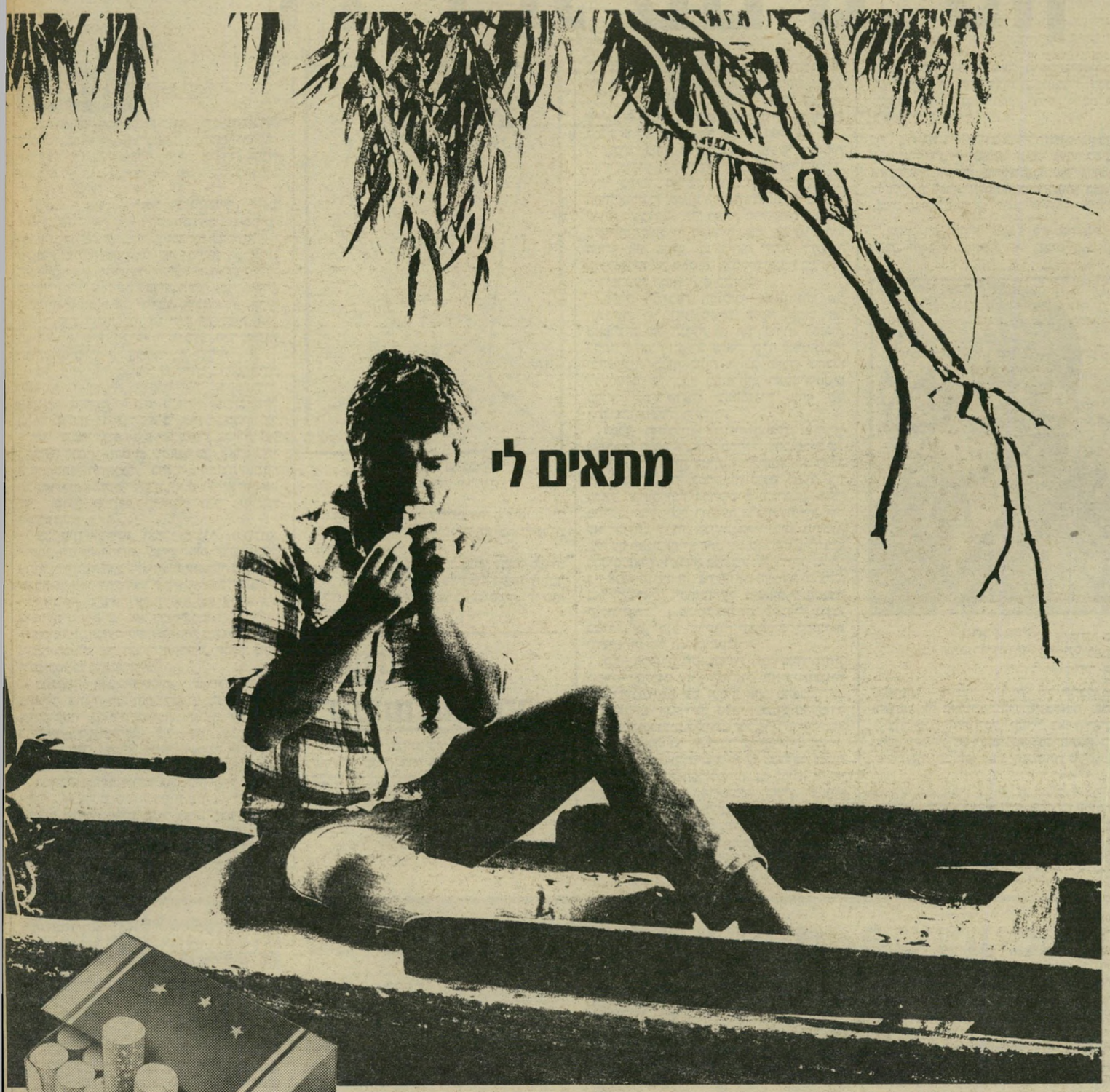
● **ביוגרפיה: נגטי אסטור** (9.10 — **עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה אנגלית בהפקת הבי.בי.סי, המביאה את סיפור חייה של נגטי אסטור — אשת־חזון צעירה ויפה מווירג'יניה, שהפכה חברת הפרלמנט הראשונה בהיסטוריה. ונלחמה למען זכויות הנשים.

יום שלישי 1.11.83

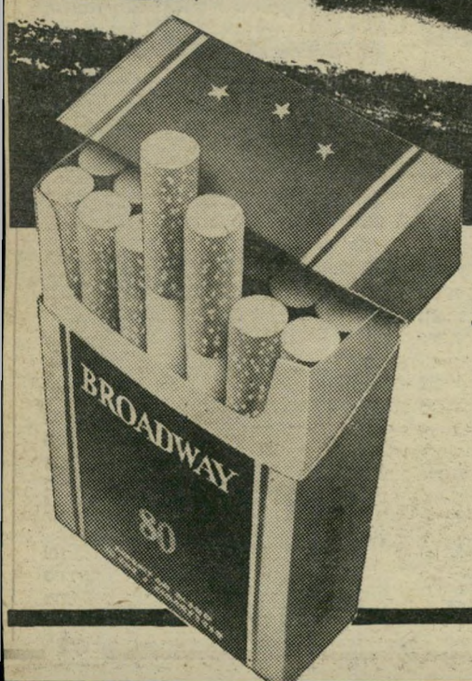
● **סידרה קומית: היי די היי** (8.30 — **עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה קומית אנגלית המתרחשת במחנה־נופש, המנוהל על־ידי פרופסור שפרש מאוניברסיטת קמברידג', ג'פרי פיירברדר (סימון קאדל). המורגל לעבוד עם אקדמאים ואינו רגיל ביחסי הנופשים והצוות במחנה־הנופש.

BROADWAY 80

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

מתאים לי

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

מוקד 16

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

נמר של נייר

רביזיוניסטים: סוף!

פתיח

בחירתו של חבר מיפקדת לח"י לשעבר **יצחק שמיר** כמועמד „המישפחה הלוחמת" בחרות למישרת ראש־הממשלה, היתה אקורד אחרון בהיסטוריה בת כמעט 50 שנה של התנועה הרביזיוניסטית.

בשנת 1925 ייסד **ולאדימיר זאב ז'בוטינסקי** את „ברית הציונים הרביזיוניסטים" (צה"ר). תנועה, שדגלה מראשיתה ברביזיה — כלומר, בדיקה מחודשת של יסודות המדיניות הציונית. בין מטרותיה המוצהרות: רוב יהודי בארץ־ישראל ומדינה עברית משני עברי הירדן. הרביזיוניסטים ניהלו מאבק אופוזיציוני חריף נגד הנהגת ההסתדרות הציונית העולמית, תוך תביעה למדיניות תקיפה יותר כלפי השילטונות הבריטיים בדרך להקמת מדינה יהודית.

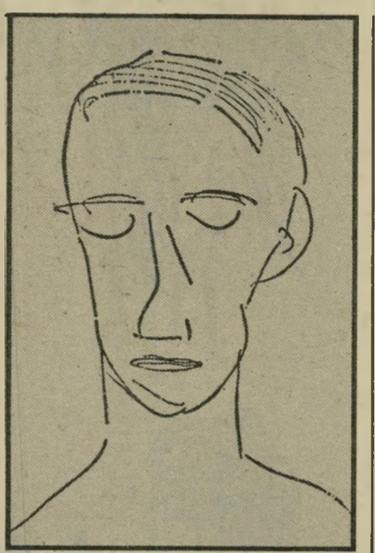
על רקע זה פרשה צה"ר מן ההסתדרות הציונית העולמית וייסדה את „ההסתדרות הציונית החדשה" (הצ"ח) ב־1935. פילוג שחל בהגנה בשנת 1931, הביא ב־1937 להקמתו של אירגון צבאי לאומי (אצ"ל), כזרוע צבאית של התנועה הרביזיוניסטית, שמאגר כוח האדם שלו היה בתנועת־הנוער בית"ר („ברית יוסף תרומפלדור"). מפקדי אצ"ל לא קיבלו עליהם את עול ראשי היישוב המאורגן, תוך שלילת ה„הבלגה".

עם קום המדינה, ואחרי משבר אלטלנה, הוקמה תנועת החרות, שניקזה את אנשי אצ"ל וותיקי התנועה הרביזיוניסטית לתנועה פוליטית שבראשה עמד מפקד אצ"ל לשעבר **מנחם בגין** — תנועה שחדשה על דיגלה את עקרונותיו הרביזיוניסטיים של זאב ז'בוטינסקי.

תנועה זו הגיעה לשילטון רק ב־1977, אחרי ניוונה הבולט של תנועת־העבודה, ואחרי שבר דימוגרפי בחברה הישראלית.

התנועה הרביזיוניסטית, שהחלה דרכה כתנועה ציונית של הפרולטריון הציוני (הלא יידישיסטי) במיזרח־אירופה, הגיעה לשילטון בישראל בקולותיהם של בני פרולטריון עדות־המיזרח בישראל, תוך השמטה הדרגתית של כל ערכי האידיאולוגיה של זאב ז'בוטינסקי.

המאבק באולם אוהל שם בין יצחק שמיר, אחרון המוהיקנים הרביזיוניסטים ממיזרח־אירופה בצמרת חרות, כנגד נציגי הדור־העולה של בני עדות־המיזרח **דייד לוי**, היה קרב מאסף של התנועה הרביזיוניסטית וערכיה השונים. בקרב זה לא עמדו ערכי התנועה במרכז העניין

מייסד ז'בוטינסקי
קרב מאסף של תלמידיו

אלא היה זה מאבק על עמדות כוח פוליטיות ותו לא, בדומה למתרחש במיפלגה היריבה, מיפלגת העבודה.

נמר של נייר מוקדש השבוע לכמה ספרים שראו־אור בעת האחרונה, במיכלול בעיות עולמה ותולדותיה של המיפלגה הרביזיוניסטית ויורשיה הפוליטיים.

למות או לכבוש את ההר

ספר מחקרי רב־חשיבות, שבאחרונה ראה אור במהדורה שניה, הוא סיפורו של ד"ר **יעקוב שביט** מרוב למדינה – התנועה הרביזיוניסטית, התוכנית ההתיישבותית והרעיון החברתי.

• *יעקוב שביט – **מרוב למדינה; הוצאת הדר־יריב**, 339 עמ' (כריכה רכה).*

במחקרו מגולל יעקוב שביט את תולדותיה של התנועה הרביזיוניסטית, מראשיתה, בשנת 1925, כאשר **זאב ז'בוטינסקי**, ביחד עם כמה אירגונים ימניים ציוניים, יצאו בדרך החתחתים למות או לכבוש את הר ההנהגה הציונית.

שביט בוחן בסיפורו את שורשי העימות האידיאולוגי, בין הרביזיוניזם ותנועת־העבודה, החל במימד האישי, דרך התפתחות התהום האידיאולוגית ומיגוון הפיתרונות למעבר ממנדט בריטי לעצמאות, תוך בחינת ההשקפות השונות בשאלת הלאומיות היהודית. פרק רב עניין הוא הפרק שבו פורש שביט, את הרקע לצמיחה הדמוגפרית של התנועה הרביזיוניסטית במיזרח־אירופה, על המאפיינים השונים.

בפרק המיבנה הפוליטי והאירגוני של התנועה הרביזיוניסטית סוקר שביט את מאפייניה של תנועה זו, תוך פירוט הסיבות לחתירת הסניף הארצישראלי שלה לאוטונומיה ולהגמוניה, בסוף שנות ה־20, מאבק שהביא לפרישתם של כמה מהגורמים האקטיביסטים בסניף הארצישראלי להתבגרות כוחה של הקבוצה המקסימאליסטית.

הפרק התוכנית ההתיישבותית והרעיון החברתי חושף את אחד ממחדליה הבולטים של התנועה הרביזיוניסטית, בתקופה שקדמה למילחמת־העולם. בפרק זה בולט הפער, בין המצע הכתוב ובין הפרקסיס (הביצוע), שהרי מחדלה הבולט של התנועה הרביזיוניסטית היה באי־יכולתה ליצור תנועת התיישבות, מיגבלה שמנעה ממנה את יצירתם של קאדרים פוליטיים רחבים בארץ, ושמרה במקביל על ריחוק גלותי בין אנשי תנועה זו, ובין חוויית העבודה והיצירה בארץ־ישראל. ויכוחים על נושאים כ„מישטר קולוניזטורי" ו„פרוטקציוניזם כלכלי" ניצבו ככלי ריק, מול מדיניות העשייה הייסודית והשיטתית של תנועת־העבודה.

תחת הכותרת מקומם של הבורגנות והחזון הפרטי בישוב ארץ־ישראל באידיאולוגיה הרביזיוניסטית צץ ועולה אחד מהאבסורדים הישראליים הגדולים. בעוד שתנועת־העבודה השקיעה מאמצים ביצירתו של פרולטריון יהודי בארץ־ישראל, הרי הירידה שהתמקדה בבניית מעמד־בינוני כאן, יורשיה הגיעו לשילטון בזכות פתקי־הבוחר של הפרולטריון. גם בחינת נושאי מילחמת־המעמדות היישובית בארץ, בתורה הרביזיוניסטית, הנשמעים כאבותיו של החוק המוצע לבוררות חובה של ממשלת **מנחם בגין**, אינם עומדים במיבחן ההוויה הארץ־ישראלית.

ביקורתה של התנועה הרביזיוניסטית את האידיאולוגיה ההסתדרותית, עומדת במיבחן כלשהו, בעיקר בהתייחסות למיזוג ההסתדרותי כשיטה מיפלגתית.

הפרק על פלוגות העבודה והגיוסו של בית"ר והתנועה הרביזיוניסטית, מנופח מעבר למימדיו האמיתיים, וקיים בו אלמנט של גרוטסקה היסטורית לגדוד־העבודה ההסתדרותי בראשית שנות העשרים.

צחוק ההיסטוריה נשמע בין שורותיו של הפרק האחרון במחקרו של שביט ב.בחברת

מחסל בגין
אבי התפוררותה של ישראל

המופת' – החזון החברתי של הרביזיוניזם. המתאר את האוטופיה הז'בוטינסקאית, ששאפה ליצור דפוסי מדינת־סעד יהודית בארץ. ראינו מה עשה תלמידו של ז'בוטינסקי, מנחם בגין, במשך שש שנות שלטונו למען הגשמתה של אוטופיה זו.

לסיכום, סיפרו של יעקוב שביט, הוא הניסיון רחב־המימדים הראשון להתמודד עם עולמה של התנועה הרביזיוניסטית וערכיה, ניסיון להבנתה של תנועה, שבניה איכזבו את מייסדיה, תנועה, שעור ספרים ומחקרים רבים ייעסקו במחדלה

החוויה הישראלית

על „ניצים" אדומים ו„יונים" רביזיוניסטיות

מאז מילחמת ששת־הימים עוברת החברה הישראלית שידוד־מערכות. מצד אחד, עוברים בוגרי וחניכי „ארץ־ישראל־העובדת" את קרה־גבול האידיאולוגי אל מיתחמי הלאומנות־הישראלית, דרך חוג־עין־זיוד, הליכוד וכלה בתנועת התחיה. פורשים אלה, הנוטשים את מיתחמי תנועת־העבודה, ניתן לכנותם בשם ניצים אדומים. ניצים לאומניים. שחונכו בימי נעוריהם לשאת את הדגלים האדומים ברמה, לשיר על אחדות־עמים.

הניצים האדומים איפיינו את הסופרמרקט־האידיאולוגי של „ארץ־ישראל־העובדת".

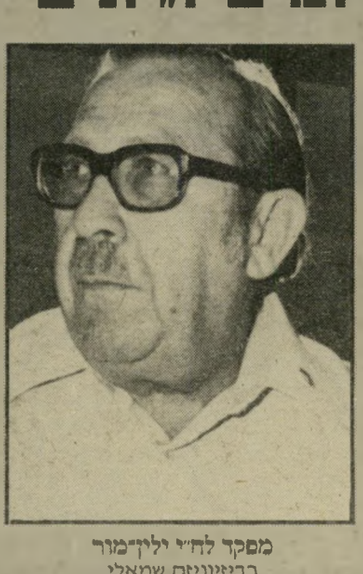
סופרמרקט אידיאולוגי, מסתבר — הוא גם המאפיין בשנים האחרונות את חניכי תנועתו הרביזיוניסטית של ז'בוטינסקי, המאכלסים את הקשת הפוליטית הישראלית, מתנועת התחיה וכלה ברק"ח.

רוב אנשי קשת פוליטית זו, הינם בוגרי מחתרת לח"י ובוגרי אצ"ל ידועים בקונפורמיות שלהם). שחדתה על דיגלה את המאבק בכל מחיר באימפריאליזם. ובעיקר באימפריאליזם הבריטי. חלק מבוגרי לח"י נטשו את הגוון הלאומני של תורת ז'בוטינסקי וממשיך דרכו. מנחם בגין. את אנשי קבוצה זו ניתן לכנות „יונים רביזיוניסטיים".

סימנים ראשונים של „שמאל־רביזיוניסטי" ניתן היה לגלות במטרותיה של מיפלגת־הלוחמים, (רשימה לכנסת הראשונה של אנשי לח"י, שבראשה עמדו מפקדי לח"י **נתן ילין־מור**, **יצחק שמיר** וכן **מתתיהו שמואלביץ**). בעוד שיצחק שמיר ושמואלביץ גילו כעבור כמה שנים על איזה צד של הלחם מרוח השילטון (בתקופה שקדמה לכן, הציג יצחק שמיר עמדות אנטי־ציוניות ברורות) — הערים נתן ילין־מור את דרך הייסורים לצד הפחות נעים של הקשת הפוליטית בישראל, קרי: שמאלה.

לקראת סוף שנות החמישים ייסד ביחד עם **אריה אבנרי** (איש אצ"ל־לשעבר), **בועז עברון** (איש לח"י לשעבר) ואחרים, קבוצה אידיאולוגית קטנה, תחת השם „הפעולה השמית". קבוצה זו ריכזה סביבה חוגים של בוגרי התנועה הרביזיוניסטית, ביניהם **עמוס קינן** (איש לח"י לשעבר), ופירסמה את הדו־שבועון אתגר.

כיום, בימי שקיעת ממשלת הליכוד, המורכבת בחלקה מבוגרי התנועה הרביזיוניסטית במיזרח־אירופה, מתגלה שהמיסוד אכל בתנועה זו כל חלקה טובה. ניוון אותה, והביאה לאן שהביאה.

מפקד לח"י ילין־מור
רביזיוניזם שמאלי

ימי עמידתו של מנהיג חרות ויורשו של ז'בוטינסקי בראשות ממשלת־ישראל, מנחם בגין, היו שירת־הברבור של התנועה והאידיאולוגיה הרביזיוניסטית.

דומה, שמשם בימים אלה. עם כניסתו של יצחק שמיר למישרת ראש־הממשלה, עוברת המיסגרת הפוליטית שהקים ובנה זאב ז'בוטינסקי בדם ליבו, מטאמורפוזה סופית. המנתקת אותה משורשיה המיזרח־אירופיים (שחלק מהם אף היה נטוע ליד אילנות הליברליזם המערבי, עד כמה שהדבר נשמע היום בלתי ריאלי), תוך הפיכתה תנועה פוליטית פופוליסטית, חסרת ערכים. הנאבקת על עמדות־כוח. בדומה לכל מיפלגה פוליטית ימנית.

הסתגרותו של האדם שהוליך את יורשי התנועה הרביזיוניסטית במדרגות השילטון. במעון ראש־הממשלה. כאשר מפגיני שלום עכשיו מזכירים לו מדי יום ביומו את מיספר הרוגי מילחמת־הלבנון שמשלתו יזמה, והמשבר התהומי של הכלכלה הישראלית, שהביא חניכו של בגין, **יורם ארידור**, כמו מסמלים את הפרק האחרון של התנועה הרביזיוניסטית, שהיתה ואיננה עוד. תנועה שהתפוררה בין כל השקפות הסופרמרקט־האידיאולוגי בישראל.

השילטוני, ובחלקה בהתפוררותה של החברה הישראלית.

רצח או עלילה?

אחד מהדברים האבסורדיים והמגוחכים בשש שנות שילטונו של **מנחם בגין**, היה הקמתה של ועדת־חקירה ממלכתית לבדיקת פרשת רצח **חיים ארלוזורוב**. בהקמת ועדה זו היה מעין ניסיון מגוחך של יורש תורת ז'בוטינסקי, להסרת כתם שרבץ על התנועה הרביזיוניסטית מאז מחצית שנות השלושים, כתם, שברומה לשירו של **ברטולד ברכט**, כלתי־ניתן להסירו.

לישראלי של שנות השמונים ניתן להסביר את פרשת רצח ארלוזורוב, באמצעות אירוע טראגי אחר, שהתרחש בשנה האחרונה, רצח **אמיל גרינצוויג**. הישראלי השפוי, בהווה הזה, יודע שקורם לרימון שהושלך לעברם של מפגיני שלום עכשיו, היה מי שהסית והדיח. מי שקרא להמונים הנבערים את קריאות ה"עליהום". הרימון שרצח את אמיל גרינצוויג, היה רק הפעולה האחרונה בסופה של שרשרת הסתות, שעליה ניצח שר־הביטחון־לשעבר **אריאל** ("אריק") **שרון**.

המהדורה הראשונה, היתה רצח ארלוזורוב, שבעניינו ראו באחרונה אור שני ספרים, שהראשון בהם, רצח ארלוזורוב מאת **שבתי טבת** *, ממחיש את האלימות הרביזיוניסטית, והשני העלילה הגדולה ** מאת **ח. בן־ירוחם**, מציג את הפרשה בכללותה כעלילת דם.

מקורה של פרשת רצח ארלוזורוב היה פועל־יוצא של עימות־אידיאולוגי בין תנועת־העבודה ובין הרביזיוניסטים, ובעיקר הפלג הקיצוני שלהם בארץ־ישראל, ברית הביריונים, שבראשו עמד **אבא אחימאיר**, וחלק

מנהיג־נרצח ארלוזורוב
ינוקא אדום

מהשראתו הגיע מנבואותיו של **אורי צבי גרינברג** (ראה: מלכות ישראל).

שיאו של העימות החל כאשר ראש־המחלקה־המדינית של הסוכנות היהודית, ד"ר חיים ארלוזורוב, החליט לנהל משא־ומתן עם ממשלת גרמניה הנאצית על הצלתם של יהודים ורכושם, תחת הכותרת "אבקואציה" (פינוי). העיתון הרביזיוניסטי חזית העם פתח בסידרת התקפות אישיות על ארלוזורוב, על שהוא מנהל משא־ומתן עם ממשלתו של **אדולף היטלר**. את האור הירוק להתקפות נתן אורי צבי גרינברג ברשימה שפירסם בביטאון הרביזיוניסטי ביידיש, תחת הכותרת: ההיטלריאדה של ארלוזורוב. בין השאר כתב אצ"ג: **מנהל המחלקה המדינית של ההסתדרות הציונית וחבר הזדעד המועל בשל ההסתדרות, ד"ר חיים ארלוזורוב, מוכן לעשות שלום עם היטלר (...) ירד ד"ר ארלוזורוב מהבמה היהודית...**

חזית העם כינה את ד"ר ארלוזורוב בכינויים כהינוקא האדום, וציטט מאצ"ג, את הכינוי "ערלזרב" (מלשון ערל), והלאה לכותרות כמו

* *שבתי טבת – **רצח ארלוזורוב**: הוצאת שוקן; 318 עמ' (כריכה קשה).*
** *ח. בן־ירוחם **העלילה הגדולה**; הוצאת מכון ז'בוטינסקי; 350 עמ' (כריכה רכה).*

ברית סטאלין־בן־גוריון־היטלר. במיכתב שכתב אצ"ג ל**יהושע השל ייבין**, אחד מעורכי חזית העם כתב: **את ארלוזורוב יש לעשות מטרה לחיצים...**

אחת המחשות של עצת אצ"ג לייבין, היתה פירסומה של רשימה בחזית העם, שבה ניכתב בין השאר: **ערלי־הרב** (ארלוזורוב — ד.ע.) **הבא לזחול לסני היטלר על ארבע...** וכינויים דומים, שהם אלה, שדרכו את האקדח ליריות, שחיסלוהו ביוני 1933, על שפת־ימה של תל־אביב.

אולי כאן המקום להעיר במוסגר, שהירייה הבאה לעברו של משתף־פעולה בכוח עם הגרמנים, היתה צריכה להיירות מן הסתם, לעברו של ראש־הממשלה הנוכחי, **יצחק שמיר**, שבעת היותו אחד ממפקדי לח"י ניהל משא־ומתן עם הנאצים.

על כל פנים, ספק אם ועדת־החקירה הממלכתית לחקירת פרשת רצח־ארלוזורוב, תוכל להאשים או לטהר מישהו בעניין זה, וגם אם תעשה כן, תהיה זו עוד אחת מהסאטירות המאפיינות מצבים טראגיים בארץ אכולת כאבים זו. זה אינו משנה כלל מי רצח בפועל את ד"ר חיים ארלוזורוב. מה שחשוב הוא, מהי האידיאולוגיה וסיגנון הדיבור והכתיבה שטענו את האקדח שירה והרג את ארלוזורוב, אידיאולוגיה, שהכניסה את הנפץ לרימון־היד שהרג גם את אמיל גרינצוויג.

שלוש הערות לנושא רצח ארלוזורוב. שבתאי טבת בסיפרו, הוא חד־צדדי למדי ומשולל יכולת לבחון בפרספקטיבה היסטורית בוגרת את הרקע המלא של האספקטים הרביזיוניסטיים הכרוכים בפרשה זו. כך גם סיפרו של ח. בן־ירוחם, שהוא אמוציונאלי מדי בניסיונו.

ההערה השלישית, כל חלקם ותולדותיהם של ברית הביריונים ואבא אחימאיר מנהיגה, אסורים בניסיון לפענחה, לאור התוצאות של תנועות הימין הפופוליסטיות בגרמניה ובאיטליה, במהלך מילחמת־העולם־השניה, שהרי בניגוד לתנועות אלה, היתה ברית הביריונים תנועת־שוליים קטנה ופנאטית, אשר מעודה לא הצליחה לחרוג, מעבר לחוג צר ומצומצם של אנשים.

יחד עם זאת, קיים חוט־מקשר בין פירסומיה המסיתים של התנועה הרביזיוניסטית קורם לרצח ארלוזורוב, ולחלק מהתנהגות יורשיה, במהלך שש שנות שילטון הליכוד. גם סיגנון הביטוי האגרסיבי של שר־האוצר שלעבר **יורם ארידור** כלפי העיתונות, נאומי הכיכרות של **מנחם בגין**, נאומי השוק והמידרחוב של **אריק שרון**, כל אלה ניזונים מעבר חולני מאוד בפוליטיקה הארץ־ישראלית, שמקורו בתיסכול מופרע לחלוטין, של דור הרביזיוניסטים הראשון בארץ־ישראל. תיסכולי הפערי־העדתי בישראל של ראשית שנות השמונים (שעליהם בונים יורשי התנועה הרביזיוניסטית את המאגרי האלקטוראלים שלהם) הוא כאין וכאפס לעומת אותו תיסכול.

בפרשת רצח ארלוזורוב השאלה האמיתית אינה: מי רצח את ארלוזורוב? אלא: מה רצח את ארלוזורוב?

„מלכות ישראל"

קטעים אחדים במדור זה מצטלבים לדמותו של המשורר **אורי צבי גרינברג** ותפקידו הנדיר, כנושא דגל התרבות של התנועה הרביזיוניסטית. אקדים ואעיר, שבעבור חלק משיריו איש אינו מטיל ספק בעוצמתו השירית של משורר זה, עוצמה שאינה עומדת בקנה אחד, עם הזדהות כתיבתו של אצ"ג, בחלק הפוליטי המטיף למלכות ישראל.

החודש ראה־אור סיפרו של **יעקוב בהט** תחת הכותרת אורי צבי גרינברג – חקר ועיון בשירתו ובהגותו *. בפרק גאולת ישראל ומלכות ישראל בהגותו ובשירתו צפה ועולה האלימות הלשונית־שירית של אצ"ג, עד כדי כך, שאותם שירים של **יצחק לאור**, המשורר הצעיר, שכה הרגיז באחרונה את מימסד הליכוד, מחווירים לידו.

שירת אורי צבי גרינברג, עד לסוף שנות העשרים, היא אחת מאבני־הפינה המרשימות ביותר של השירה העברית החדשה. אלא, שאי־שם, אחרי הצטרפותו של המשורר, אשר נטש את ארץ־ישראל העובדת, והפך אחד מדוברי המיפלגה הרביזיוניסטית, חל הקילקול בשירתו. אלא שאצ"ג הרביזיוניסט, היה ההיפך מז'בוטינסקי הליבראל. גרינברג הטיף למשיחיות

* *יעקוב בהט – **אורי צבי גרינברג, חקר ועיון**; הוצאת יחדיו + דביר; 303 עמ' (כריכה רכה).*

מי מריבה ירושלים מחכה

מעט מאוד יוצרים ויצירות ספרות מצאו מקום תחת כנפי התנועה הרביזיוניסטית, למרות שמייסדה **זאב ז'בוטינסקי** היה איש־תרבות מובהק, יוצר ומתרגם. משורר בולט ומשפיע בתנועה זו, שרתם את יצירתו למענה, היה המשורר **אורי צבי גרינברג** (ראה: מלכות ישראל) בדור המקומי של סופרי ומשוררי העיברית בולט **יצחק שליו**, שסיפרו פרשת גבריאל תירוש (הוצאת עם עובד) שומר על רמה ספרותית נאותה.

יריב כצנלסון
בירשע מול כוכבא

את ימי ראשיתה של התנועה הרביזיוניסטית בישראל תיאר בשנת 1932 **יהושע השל ייבין**, בסיפרו ירושלים מחכה *. ספר בוטה וגרוע, המתמקד בשורשי ניוונה של תנועת־העבודה, וצמיחתה של החיוניות הרביזיוניסטית (אליבא דייבין).

עיקר עלילת ירושלים מחכה מתמקד בעימות שבין עסקן מפא"י **בירשע (ברל כצנלסון)** ובין הסופר **כוכבא (אורי צבי גרינברג)**. ייבין כתב ותיאר קונפליקט זה במילים:

כי האדם היחידי בארץ, שבירשע לא בז לו, אלא שנא אותו בכל נימי נפשו — היה כוכבא. הוא שנא אותו, משום שכוכבא היה חידה בשבילו, משום שאת כוכבא הוא לא יכול לבלוע, לא בסוג האנשים שאפשר לקנותם בכסף, ושאף־על־פי־כן היו בזויים בעיני בירשע לא מחות מסוג הראשונים — האידיאליסטים הטיפשים. הנהנים מזה שהם עולים קרבן עולה על המיזבח, אשר לאור המזך שעליו מתחממים אחרים... והוא שנא את כוכבא גם משום שהרגיש, כי בנכחותו הוא יורד מגדולתו אשר בכוחה הוא חי, גדולת המנהיג, המניע את כל האנשים מסביבו; הוא הרגיש, שבנוכחותו של כוכבא הוא הולך ומזדעזע, הולך ומתבודע עד לידי שיעור של שלפוחית..."

ירושלים מחכה הוא רומן, המתאר את רדיפתם של הרביזיוניסטים הראשונים בארץ, רדיפה תוך עימות אידיאולוגי, שהוא ניסיון יחידי עדיין, שנעשה אי־פעם, בתיאור אותה שינאה תהומית היסטורית בין התנועה הרביזיוניסטית ותנועת־העבודה.

קריאה־חוזרת בירושלים מחכה. בכיתבי אורי צבי גרינברג ובעוד ספר זה או אחר, העומדים במיבחן הספרות, מגלה את אחת הסיבות הגדולות לשילטון הקצר של תלמידי התנועה הרביזיוניסטית. הסיבה, עמארציות. קרי: התעלמות מתפקידה של הספרות והתרבות בצ האידיאולוגיה החברתית. אי־האיכפתיות לנושא התרבותי, היוצר את רובדי־התת להנהגה של ממש שש שנות שילטון סוף הרביזיוניזם בארץ, מגלות שירושלים חיכתה, ואינה מחכה עוד.

* *יהושע השל ייבין – **ירושלים מחכה**; הוצאת איש־ברזירי; תרצ"ב.*

זה. באמצעות ציטוטים וסתירות — מה שנית לעשות בדיבורי כל מנהיג פוליטי. מה עוד, שאות ברינר מתעלם מהעובדה, כי המגשים הגדו ביותר של תורת ז'בוטינסקי, שהוא לדברי טעות „היסטורית", היה **דויד בן־גוריון**.

כך גם הפרק השני מי גירש את הבריטי – ומי בנה את המדינה?, כותרת המזכיר תשדיר־שירות של הספורטוטו, בנוסח של: „מ זה עשית? בניתי?" כותרת שאינה עומדת במיבח המחקר המדעי (כוונתי למחקרו של **דן גלעד** על העליה הרביזית — האורבנית של הסחורי — וחלקה בבניין הארץ).

הפרק השלישי נקרא כפארודיה של תלישות תחת הכותרת מן המהפך – למהפיכה־שכנגד פרק שבו מתגלית ריקנותה האידיאולוגית של תנועת־העבודה בראשית שנות השמונים, ריקנו אידיאולוגית, שרק יורשי התנועה הרביזיו ניסטית כיום, עשויים להתמודד בה.

ספר זה של דוב ברניר הוא ספר ריקני ומטע בכותרתו, מה עוד שמחברו לכוד עדיין בכל אות סיסמות מילוליות של „ארץ־ישראל־העובדת", סיסמות אסטרונאוטיות, שכל קשר בינ למציאות מיקרי בהחלט.

אם סיפרו של דוב ברניר, הוא התשוב הרעיונית של תנועת־העבודה ליורשי ז'בו טינסקי, הרי ספר זה מעיד על דו־שיח אידיאולוגי של סריסים. ברניר אטום כלפ האפשרות, שפיתרונות אידיאולוגיים עשויי להימצא בשוליים של הפוליטיקה, ברעיונו חדשניים, עם דימיון, ולא במילים ובמונחי שעבר עליהם הכלח. ברניר אינו מצלי להתמודד עם שאלות יסוד של החברו הישראלית בעתיד, שאלות כמו: השאל הפלסטינית, פירוק הריכוזיות הכלכלית, ריכו זיות תרבותית, הפרדת הדת מהמדינה, הפרדו האיגודים המיקצועיים מהגוף הקונצרני ש ההסתדרות ושאר שאלות, שרק התשובות לה — עשויות להשיב את השפיות לשילטו בישראל.

יריב וסריסות

ספר מגמתי וחד־צדדי, שהוא המחאה־ללא כיסוי, הוא סיפרו של **דוב ברניר** מז'בוטינסקי עד בגין, דיוקנה של תנועה *. זהו כתב־פלסתר, מעין גילגול של מילחמת ההש מצות מפא"י־רביזיוניסטים בשנות השלושים.

הנחת היסוד של הספר היא, שמפא"י היא הגרעין החיובי והרביזיוניסטים — הגרעין השלילי של הציונות, וזאת מבלי להבהיר לקורא: כיצד קרה שהגרעין ה„שלילי" היכה את ה„חיובי?"

כבר כותרת הפרק הראשון זאב ז'בוטינסקי כטעות היסטורית, שואף להכפיש את שמו של

* *דוב ברניר – **מז'בוטינסקי עד בגין**; הוצאת מן המוקד עם עובד; 115 עמ' (כריכה רכה).*

ולמלכות, תוך שהוא מטיף למעין מסע מגן־דויד אנארכיניסטי ולהקמתה של תנועה משיחית מיסטית. שירתו ביססה את היסודות לאגף הימני קיצוני של התנועה הרביזיוניסטית, תחילה ברית הבירונים, ובשנות החמישים חוגי סולם ומחתרות מלכות ישראל ובגילגולה האחרון, תלמידת סולם **גאולה כהן**, כמנהיגת תנועת התחיה.

בפרק זה של שירת אורי צבי גרינברג, טמונים כמה מוזעי הרוע של הלאומנות הישראלית בכיעורה המחריד ביותר. מרכיבים אחרים של שירה, שאצ"ג מטיף להם, הם העקידה וכל שאר צורות המוות האפשריות, אשר כמיטב מסורת תרבות הימין, אצ"ג שוחה בה כדג בדם.

המעיין בספר מחקרי זה, עשוי לגלות לא מעט, מאותו עולם חוויות רביזיוניסטי, שאצ"ג הוא מנציחו השירי. עולם, שבעזרתו עשוי הקורא, להבין ולו מעט, מעולמה הלא־מציאותי של תנועה פוליטית זו, שיורשיה הפכו מנהיגי ישראל בשנים האחרונות.

קולנוע

סרטים

דנטון בפולנית קולנועית

הדרך הקלה ביותר להתייחס אל סירטו החדש של הבימאי הפולני אנדז'י ואידה, היא זו, שנקטו רוב המבקרים בעולם. אמנם דנטון הוא שיחזור פרשה מפורסמת מאוד מן המהפיכה הצרפתית, אבל למעשה, הסרט אינו דן בהיסטוריה אלא באקטואליה.

צרפת על המסך אינה אלא פולין, דנטון הוא לך ואלנסה, רובספייר הוא יארוזלסקי ודברים כמו „הפרינציפים של המהפיכה הפכו חשובים יותר מן המהפיכה עצמה," והאשמות ש„האמת היא הדבר המפחיד אותם ביותר" (הכוונה למנהיגי המהפיכה), מתכוונים לנגח את הדוב הרוסי ואת משרתיו בווארשה, לאו דווקא לקבוע עמדות חדשות לגבי התפתחות המהפיכה הצרפתית.

זה הסבר סביר לסרט, אבל בשום פנים ואופן אין זה הסבר שלם או מספק. דנטון מציע הרבה מאוד השלכות לגבי מצב העולם היום, בדרך שבה הוא מציג את הדור שהפיל את חומות הבא־סטיליה. אבל מסוכן יהיה להיתפס להקבלות צמודות מדי. כך למשל, קשה לראות את דנטון כמייצג את ואלנסה, כשהוא אומר: „אני לא צריך כוח, כי יש לי הרחוב." אין כל טעם להאמין שגנרל יארוזלסקי אכן סבור שדיקטטורה היא סוף המהפיכה וקץ הדימוקרטיה. עד כמה שידועות העובדות על פולין היום, ואלנסה עוד לא נפל קורבן לדקאדנטיות שחצנית כמו זו של דנטון, ויארוזלסקי לא הפך עדיין גיבור טראגי, המבין את חוסר התכלית של מעשיו, כמו רובספייר.

להכות בברזל. דנטון מבוסס על מחזה שנכתב בפולין, בשנות ה־30, על־ידי סטאניסלאווה פשיבישבסקה. לדעת ואידה, זאת הדרמה הטובה ביותר שנכתבה אי־פעם במולדתו. באותה התקופה היתה המיפלגה הקומוניסטית עדיין רחוקה מאוד מן השילטון בפולין, ואילו יארוזלסקי וואלנסה שיחקו עדיין מחבואים בשכונה.

ואידה מנסה כבר במשך חמש שנים להרים את הפקת הסרט, אך התקשה למצוא מממנים. בשל אהבתו הגדולה למחזה, הוא העלה אותו כבר שלוש פעמים, בשלוש הפקות שונות, על קרשי הבימה בפולין.

אבל בכל פעם שניסה למצוא שותפים צר־פתיים, שיפיקו את הסרט עם התעשיה הפולנית, הוא נתקל במבטים עויינים. איש לא האמין כי המהפיכה הצרפתית, בעיני מחזאית פולניה, מסוגלת למכור כרטיסים בקופה.

מה ששינה את המצב, במידה הרבה, היו שתי הצלחות היוקרה הגדולות של ואידה, איש השיש ואיש הברזל, אשר הוציאו את הבימאי הפולני מן התחום של טורי הקולנוע והביאו אותו, בשל המשמעות הפוליטית השקופה של שני הסרטים הללו, הישר אל העמודים הראשיים של העיתונות היומית.

אז הבינו מנהלי חברת גומון (הגדולה בחברות ההפקה הצרפתיות), שבדנטון בבימויו של ואידה טמון פוטנציאל לא מבוטל למשיכת תשומת־לב ציבורית: המהפיכה הצרפתית, שהיא אב־טיפוס למהפיכות, וואידה, המוכר כבימאי פוליטי, שאיש לא יאמין בתמימות כוונותיו או באבסטרקטיות של מסריו, עשויים להשתלב באופן מושך מאוד. המפיקים החליטו להכות בברזל בעודו חם.

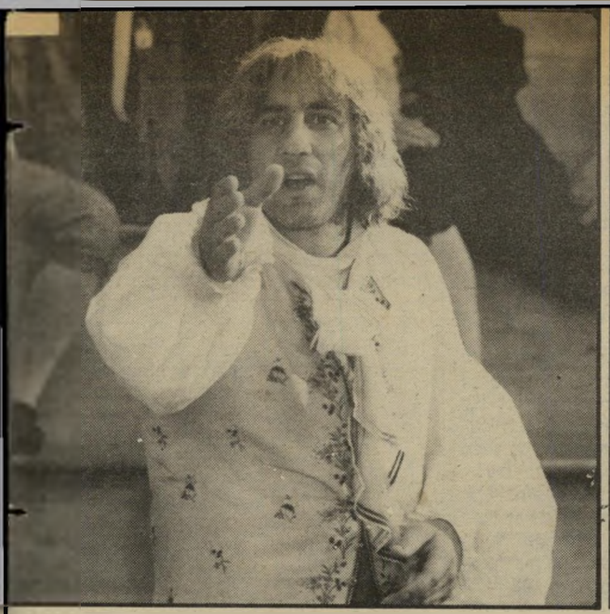
אל ואידה הוצמד מי שנחשב על־ידי רבים כמתוחכם בתסריטאים הצרפתיים ז'אן־קלוד ק־ריאר (שותפו של בונואל בכל סרטיו האחרונים) וכאשר הפולנים עצמם, בווארשה, הבטיחו לשאת במחצית הוצאות ההפקה, נדמה היה שהכל יילך למישרין.

אולם ככל שהתבהר מה מתכוון ואידה לעשות בסרט, כך פחתה נכונות חברת פילם פולסקי (חברת הסרטים המלכתית האחת והיחידה בפולין) להסתבך בפרשה. מצד שני, קפדנות השיחזור ההיסטורי, שוואידה לא היה מוכן לוותר עליה, גרמה עליה מהירה ומתמדת של הוצאות ההפקה, מעל ומעבר למה שנראה, לשותפים הצרפתיים, כסיכון כלכלי סביר בסרט.

נשק אלגנטי. ואידה גייס לעזרתו, מלבד קריאר, גם שני תסריטאים פולניים, שאיש מהם אינו ידוע כהולך בתלם בעיני שילטונות וארשה: בולסלב מיכאלק, מבקר־קולנוע לשעבר וידיד טוב של ואידה, העובד עימו כבר כמה שנים בכתיבת תסריטיו, נושל מרוב תפקידיו הציבו־ריים ומעמדו כיושב־ראש איגוד־המבקרים הפולני נשכח מזמן. לאניישקה הולאנד, חניכתו של ואידה, הכותבת תסריטים וגם ביימה שני סרטים. היא כבר אינה צריכה לדאוג למעמדה בפולין. אחרי הדברים שאמרה על מישטר יארוזלסקי, עם עלייתו, הוברר לה באופן חד־משמעי, שמוטב לה להישאר בפאריס, ולמצוא לעצמה שם תעסוקה, שכן בווארשה איש אינו מחכה לה.

כאשר כל הנבחרת הנכבדה הזאת נתקעה בבוץ התקציבי, ברור היה שיש צורך דחוף ב־מושיע למימוש תוכנית היוקרה. שר־התרבות הצרפתי, ז'אק לאנג, המודע מאוד לערך האמנותי של הקולנוע והמעוניין להפוך את צרפת לנושאת הדגל של אמנות זו בעולם, גייס מייד סכומים נכבדים מאוד מתקציב המדינה, כדי לאפשר את סיום ההסרטה. ההנחה היתה, בהתחשב בנתוני היסוד, שוואידה עומד לתקוף בחריפות את ה־שילטון הצבאי בפולין, ומאחר שזה תואם, בדרך־כלל, את קווי המדיניות הצרפתית, אין שום סיבה שלא לסייע לבימאי חשוב העושה סרט כזה.

אבל ממשלת צרפת, וכל אלה שסברו כי הם יכולים לתמרן את האמנות ולהפוך אותה כלי־נשק קל ואלגנטי, עמדו פעם נוספת על טעותם המרה. ואידה עשה אמנם סרט שיכול להזכיר במידה מסויימת את המצב של פולין היום, אבל

זיור של דנטון במציאות

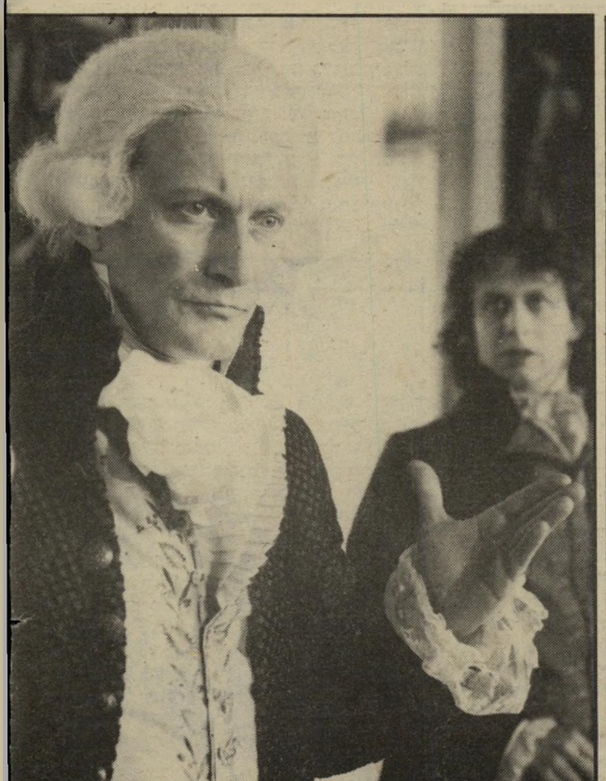

זיראר דפארדייה בתפקיד דנטון

הפרינציפים של המהפכה הפכו חשובים מן המהפכה עצמה

זיור של רובספייר במציאות

ויצ'יאק פזזניאק בתפקיד רובספייר

האמת היא הדבר המפחיד ביותר

מדברי דנטון: אנשים כמוני הם יחידי סגולה

דנטון — מפי עצמו (קטעים מתוך נאומו בבית־המישפט. כפי שנמצאו בתוך הביוגרפיה של בית־הדין המהפכני).

קולי שנישא פעמים רבות כל־כך. כדי להגן על זכויות העם. כדי לתמוך בו ולהילחם למענו, לא יתקשה להזים את הדיבה שאתם טופלים עלי. האם יעזו מגי־הלב. המאשימים אותי לתקוף אותי בפני? שיפיעיו כאן ועד מהרה אוכיח את ניבזותם ואחשוף את הצביעות שמאפיינת אותם. אמרתי כבר ואשוב ואומר זאת שוב: מישכני יהיה עוד מעט בחלל, ושמי יתנשא בפנתיאון. ראשי כאן ואני מוכן להשיב על הכל. קצתי בחיים ואיני נרתע מקיצם.

העזה אישית היא ללא ספק מגונה, אבל מעולם עוד לא האשימו אותי שחטאתי בכך. אולם העזה לאומית, שלא פעם שימשתי לה מופת, ולא פעם שירתה את האינטרס הציבורי. העזה זו מותרת. עוד יותר מזה, היא חיונית למהפיכה, ואני גאה בה. כיצד אפשר לצפות ממני. כאשר אני ניצב כאן על פסגת הנאשמים. על לא עוול בכפי. שאשלוט ברוחי המתקוממת נגד הזוממים נגדי?

האם יתכן שמהפכן כמוני שהתבטא בצורה נוטה כל־כך כל חייו, ינקוט הגנה קרה ומחושבת?

אנשים כמוני הם יחידי סגולה. על מיצחם חרוט הגאון הרפובליקני, וטבועה חותמת החופש. ועלי מעזים לומר שהתפלשתי באפר רודנים, ששמתי מכשולים בפני מיפלגת החופש, שקשרתי עם מיראבו ועם דיומוריאז. ועתה מעמידים אותי מול בית־דין נוקשה ועקשן, דורשים שאשיב על האשמות־שווא. ואילו אתה, סן־ז'סט (יועצו של רובספייר שדרש את העמדת דנטון לדין), אתה תצטרך להשיב בפני ההיסטוריה על הדיבה שהשלכת בידיד האמיץ ביותר של העם, הלוחם הנחוש ביותר להגנתו.

נאשם מסוגי, היודע מישקלם של מילים ומעשים, משיב בפני צוות המושבעים, אבל אינו דובר אליהם. אני מתגונן, אבל אין לי צורך להשמיץ אחרים. מעולם לא הייתי עבד השאפתנות הריקה ורדיפת הבצע. לא הנחתי לתכונות אלה להדריך את צעדי. הקדשתי את כל כולי למולדת והקרבתי לה את חיי. ברוח זאת נלחמתי בכל הקושרים שניסו לחדור לתפקידי מפתח, כדי לקום משם ולרצוח את רוח החופש.

וכאן אני חייב להזכיר את שלושת הנבלים, אשר הכשילו את רובספייר. יש בפי דברים חיוניים לומר עליהם, ואני רוצה שיניחו לי להשמיע אותם כיאות, כי גורל המולדת תלוי בכך.

מה שחרה לשרי הממשלה הצרפתית והכניס אותם למבוכה, היתה העובדה שוואידה לא הסתפק בכך, והלך הרבה יותר רחוק.

מכשיר אנושי. דנטון הוא סרט על מהפיכה שאוכלת את עצמה, אוכלת את בניה, והופכת מטרה בפני עצמה, ולא כלי שבאמצעותו ניתן להשיג מישטר צודק יותר, שוויון גדול יותר בין בני־אדם ושיפור תנאי־החיים של בני־אדם אלה.

בכך, למעשה, תוקף ואידה את כל השקפת העולם המהפכנית העומדת מאחרי השותפים העיקריים של הסוציאליסטים בפאריס, הלא הם המיפלגה הקומוניסטית. כאשר רובספייר צועק על השופט פוקיה, שבפניו עומד דנטון לדין, „זכור שאתה תליין. אמנם לא בשרותי, אבל בשרות המהפיכה, וכאשר אנחנו מביאים בפניך את אוייבי הרפובליקה, תפקידך הוא לא לראוג לשמירת הצדק האבסולוטי, אלא לחיסולם המוחלט," מתחילים זיכרונות לא נעימים, על מישפטי ראווה מכל הסוגים, להציק ולהניך.

דפארדייה עם פאטרים שרו
מחזה משנות ה־30

את מימד הדראמתיות הקיצונית, האופייני לוויאדה, מספקים הפעם השחקנים הפולניים, שמהם דרש לשחק בתיאטרליות מוגזמת כמו על הבימה, ובידיהם הפקיד. בכוונה תחילה, את רוב התפקידים של מחנה רובספייר ובראשם וויצ'ק פשוניאק, המגלם את רובספייר עצמו. חבל רק שהתאמת השפה הצרפתית לשפתיים הפולניות העמידה בעיות שלא נפתרו בסופו של דבר, כך שקל מאוד לצופה להבחין כי השחקנים־(שהם ברובם מעולים) משחקים היטב, אבל לא הם המדברים בסרט.

את רוב מחנה דנטון מגלמים שחקנים צרפתיים, ביניהם: ז'ראר דפארדיה, שמשלב את הלהט ואת אהבת החיים של גיבור המהפיכה בכישרון בלתי־רגיל, ופאטריס שרו, אחד הבימאים החשובים של התיאטרון הצרפתי. המגלם כאן את חלוץ המהפיכה, דמולן.

שלא כמו הפולנים, נראים הצרפתים (כנראה בכוונה תחילה) קנאיים פחות, אנושיים יותר, ואפשר להבין את דנטון כשהוא מסביר את חטאו: „חשבתי שאוכל לעצור מעט את סערת המהפיכה. אני מודה שקשרתי קשר עם עצמי להשיג קצת שלום, חנינה, כיבוי של חוקים, שקט ושלווה, שאפתי להעניק מעט אושר וצדק לעם." זה חטא שקנאות מהפכנית אינה יכולה לסלוח. והעונש על כך מתבקש מאליו. הגי־ליוטינה, אותו מכשיר אנושי המתואר כך על־ידי ממציאו, ד"ר גילוטן: „הסכין נופל. הראש נופל, הדם ניתז, האדם איננו עוד."

המציאות עולה על הדמיון

מישחקי מילחמה (ארצות־הברית, מוגרבי, תל־אביב): **מה אפשר לעשות, האמריקאים עדיין יודעים איך לעשות סרטים. השח־קנים, הבימאי, הצילום, המוסיקה, תחבולות האסתטיקה והתימרון בתפאורות – כולם נועדו לשרת את הסיפור והסיפור נועד לשרת את הקהל. למתוח אותו, לבדר אותו, לרתק אותו, ולא לעייף את שיכלו ואת עיניו יותר ממה שסבלנותו של צרכן־קולנוע ממוצע מסכימה לספוג. מישחקי מילחמה הוא אחד הקינוחים המיקצועיים שאשף־מיטבח הוליוודי הכין אותם, כדי לענג את הטועם שלו ולהגניב לו מתחת לקצפת ולאגוזים, שהם הממדים המבדרים, גם כמה ויטאמינים קטנים ומזינים שהם המסר.**

במיקרה זה המסר הוא מסר העתיד, שכבר מתגשם בהווה. האדם עתיר־הידע קורא תגר על הטכנולוגיה, פרי ידיו, כשיש סכנה שהתיחכום הטכנולוגי ינוצל לרעה בידי האדם מצד אחד, ושהאנושיות תיאלץ להתמודד במכאניות ובאלק־טרוניקה המשוכללת מצד שני.

נער הייצוג של דור המחשב הופך לא בזדון לעבריין־מחשב, כשהוא מתחבר אל מחשב חדר־הבקרה של הפנטאגון ומעמיד את אמריקה כולה על הרגליים. במישחק מסוכן של מילחמה גרעינית. הנער, שאותו מגלם השחקן המוכשר מתיו ברודריק, מעצב דמותו של ילד שיכול לצמוח בכל בית ישראלי ממוצע. עירני, סקרן, חטטן ואוהב לשחק במישחקי מחשב, לפי מיטב אופנת התקופה שבה הוא חי. אחרי שהבימאי ג'ון בדהאם מנחה אותנו ונותן לנו להציץ בכל אמצעי הביטחון הסודיים של חדר־המילחמה ומאגרי הטילים, הוא מראה בדרך כמעט

מתיו ברודריק: מישחקים עם הפנטאגון

משעשעת איך יכול נער ממוצע להתחכם לכל המערכת הבטיחותית ולפצח אותה.

הרגע שבו המחשב מתחיל לשחק בעצמו ואינו נענה יותר לתכתיבי המישחק, הוא זיקוקין די־נור קולנועיים מבדרים ביותר ואם כי, השבח לאל, עוד לא נכנע היגיון האדם למחשב כלל, ומילחמת־העולם הגרעינית הטוטאלית טרם הגיעה לשלבי ביצוע, הרי האדם צריך ללמוד שעור חדש – איך להבטיח את המערכת הביטחונית, הבנקאית, או כל מערכת המשתמשת בטכנולוגיה מתוחכמת מפני סוג חדש של פושעים – עבריינים־מחשב.

בעיכוזים ובהפגנות

קיץ קטלני (אורלי, תל־אביב, צרפת) – **סרט חדש, נוצץ ומלוטש זה נודף משום מה, ריח של נפטלין. למרות שנת הייצור שלו (1983) וכוכבתו הזוהרת, איזבל אדג'אני, הוא מזכיר יותר מכל את המלודראמות החושניות הסוערות של שנות החמישים בצרפת, אותו סוג של סרטים שהגל החדש קם נגדו בשצף־קצף ונדמה היה, כאילו הצליח לקבור אותו אחת ולתמיד.**

העלילה מבוססת על רב־מכר של סבסטיאן ז'אפריסו, אשר אף הכין ממנו את התסריט. נערה צוענית צעירה מעמידה פני זונזונת קלת־דעת, כדי לנקום את נקמתה האיומה באלה אשר התעללו, לדעתה, בהוריה. כדי לבצע את זממה, מפעילה הנערה ביעילות רבה את כל מחמדי גופה, שאותם היא מציגה ברוב עיכוזים והפגנות מיניות, כאשר היא מתכוונת להעביר את כל הגברים סביבה, על דעתם, ולתמרן אותם כאוות נפשה.

אמנם בין סצינת עירום לסצינת פיתוי, אפשר להבחין כי יש בסיפור עצמו, בסיס למערכת־יחסים מעניינת, וגם לטיפוסים יוצאי־דופן. אבל הסרט טרוד כל־כך ביפי גופה של גברת אדג'אני, עד שאין לו זמן להתעכב על פרטים משניים שכאלה, ומסתפק בניצול זוויות בוטות, ללא ניצול הצד האנושי שמאחריהן. כך קורה במקרה של הדודה בבדת־השמיעה (המגולמת בערמומיות מבטיחה על־ידי סוזאן פלון) או האב השתקן של הגיבורה (הופעה קודרת של מישל גאלאברי המסוגל להרבה יותר מזה).

אשר לכוכבת עצמה, זה כבר עניין של טעם. היא חסרה את החושניות הקורנת שהיתה לבריז'יט בארדו בצעירותה גם

איזאבל אדג'אני: המאמץ נראה לעין

כאשר לא עשתה מאומה. את החסר צריכה אדג'אני למלא בהרבה עבודת מישחק ומאמץ נראה לעין, ואם זה אינו משכנע את הצופה, מדוע שזה ישכנע את הפארטנרים שלה על המסך?

ז'אן בקר, שהוא בנו של הבימאי הצרפתי הדגול, ז'אק בקר, עושה מלאכה שגרתית ביותר, בדיוק אותו סוג של עיבוד ספר לסרט, אשר מבטל את הקולנוע מפני הרומן, ומשתמש בקולו של מספר, כדי להבטיח שהמסר אכן יעבור לצופה, גם אם זה אינו יודע לקרוא שפת תמונות. מי יודע, אולי בקר צדק, כי בצרפת לפחות, הסרט מצא חן בעיני רבים.

אנדזיי ואידה מביים את ההמון בסירטו „דנטון"
האיש שמאחורי איש השיש ואיש הברזל

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — יול, חג שמח מר לורנס, מבט אחר, גיבור מקומי.

ירושלים — חג שמח מר לורנס, גיבור מקומי, ויקטוריה/ויקטוריה, חוזה השרטט.

תל־אביב

★ ★ ★ **יול** (מוסיאון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לחופשת שבוע ומתוך ביקוריהם אצל המישפחות, מצטיירת תמונה כואבת, חריפה ובלתי מתפשרת, של תורכיה היום. נכתב על־ידי אילמז גונאי.

★ ★ ★ **גיבור מקומי** (לב 1, אנגליה) – עימות משעשע, עשוי בהומור וברוח טובה, בין חברת־ענק אמריקאית ובין כפר־דייגים סקוטי, שמוכן בהחלט למכור את עצמו לבעלי הממון, תמורת המחיר הגבוה ביותר. בימאי: ביל פורסיית (נערתו של גרגורי).

★ ★ ★ **מבט אחר** (גורדון, הונגריה) – על רקע הונגריה של שנות החמישים, הנתונה תחת המערכת הקומוניסטית החורקת, הסותמת את פיות העיתונות, מתרחש סיפור אהבה אסורה בין נשים. דיכוי אהבה זו מסמל את כשלון המישטר החדש להעניק זכויות לפרט. בימאי: קארולי מאק.

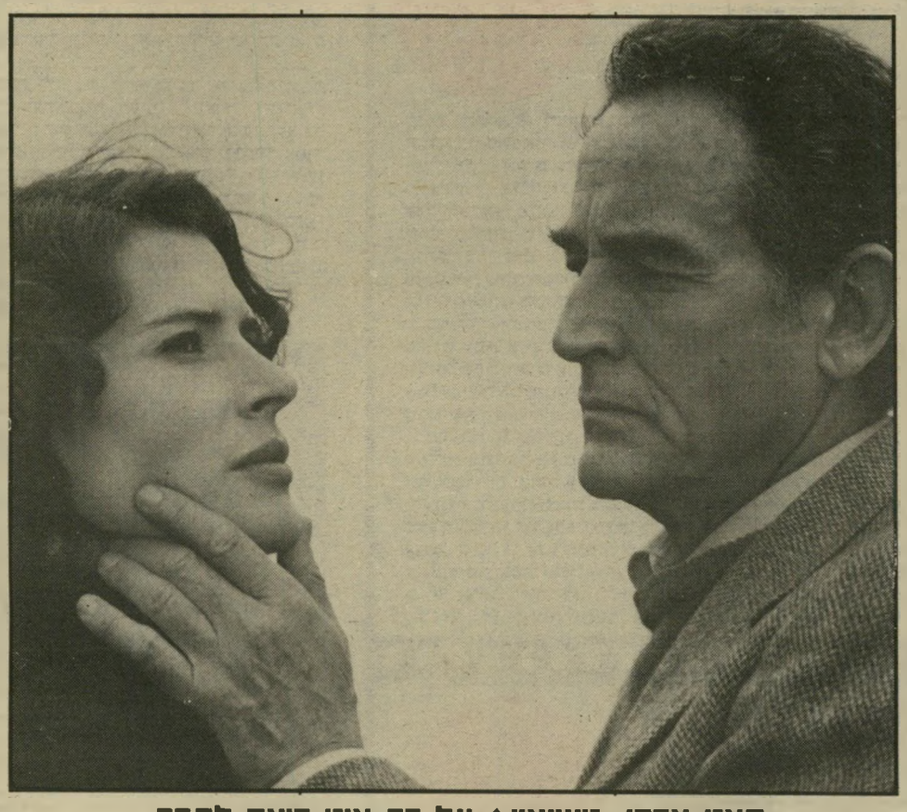
★ ★ ★ **חג שמח מר לורנס** (פאר, יפן/אנגליה) — עימות מרתק ובלתי־מתפשר בין אמות־מידה מוסריות ודתיות של המיזרח מול המערב, בסרט אנטי־מילחמתי קיצוני וחריף של נאגיסה אושימה. עם דייויד בואי וטום קונטי.

ירושלים

★ ★ ★ **חוזה השרטט** (בנייני האומה, אנגליה) – מותחן מתוחכם שעלילתו מתרחשת במאה ה־17, אבל השלכותיו אינן קשורות בזמן, והוא מרבה להתייחס אלהצורה ולתוכן של אמנות הקולנוע, לא פחות מכפי שהוא דן בתעלומה הבלשית שבמרכז עלילתו. בימאי: פיטר גרינאוואי.

★ ★ ★ **ויקטור/ויקטוריה** (סמדר, אנגליה) – סאטירה חברתית על זמרת שצריכה להתחפש לזמר המתחפש לזמרת כדי למצוא פרנסה בפאריס לפני המילחמה. כל זאת, משום שהקהל מעדיף מיפלצות אופנתיות על סתם כישרון. בלייק אדוארדס מביים בסארקזם מבריק את ג'ולי אנדריוז, את ג'יימס גארנר ואת רוברט פרסטון, שגונב את ההצגה מכולם.

אנשים בעולם

פאני ארדן: נישואין? על כך איני רוצה לדבר

כוכבת גדולה נולדה לבר הצרפתי ואין עוד כל ספק בכך. לצד איזאבל ארג'אני שירדה זמנית מן הבד, כדי לחזור לאהבתה הישנה, הבימה, עלתה דוגמנית בעלת פרופיל מושלם, בסיועו המבורך של בימאי היוצא להעריך יופיה של אשה, ומתייחס לכישרון באותו כובד־ראש עצמו — פרנסואה טריפו. תחת הדרכתו התגלתה בתפקיד ראשי בסרט האשה ממול ואחרי שאימץ אותה כאשת חיקו הפרטית, העניק לה סרט חדש ששמו שיהיה כבר יום ראשון שכולו מחווה לכישרונותיה. בינתיים הופיעה הגברת בגלריית הנשים בסירטו האחרון של אלן רנה, החיים הם כמו רומן והיא מפליאה לשחק, כך טוענים בצרפת, בסירטו האחרון של אנדרה דלבו, בנבנוטה. לצירה גבר שגילו כפול משלה (פאני היא רק בת 32) ואחד השחקנים המרתקים ביותר בתיאטרון ובקולנוע, ויטוריו גאסמן.

כשגיזרתה החלה תופחת, לקראת סוף הריונה (לבימאי טריפו), נטלה חופשה בת חודשיים על הים, והחלה מעריכה את עצמה מחדש. על אבי הילד היא מסרבת לדבר, אבל הסוד כבר אינו סוד. כל מה שהיא מוכנה לומר בנושא נישואין הוא: „איני רוצה לומר מדוע אני נשואה או לא. ובוודאי שלא ברגע זה. לא החלטתי דבר אבל זהו מהפך בחיי." זהו צער קדימה לרוגמנית שאמרה לא מזמן: „אין לי חובה כלפי אף אחד, אני חיה כל יום בפני עצמו."

לפאני יש כבר בת בשם **לומיר**, בת 8 שנים. היא שמחה מאד לקראת הסיכוי שהמישפחה תגדל. „כאשר אחזור לאתר הצילומים," אומרת פאני, „הן תישארנה זו בחברת זו." „הן?" פאני צוחקת: „בעצם, זה לא איכפת לי אם זאת תהיה בת או בן. איני רוצה להשפיע על הגורל ולהחליט מראש. אינני אוהבת שמות קלאסיים ושיגרתיים. הציעו לי שם פולני־יהודי, בלימה, אבל אינני מוכנה להחליט כעת. אני מצטטת את המישפט האחרון של סקארלט אוהרה בחלף עם הרוח — אחשוב על כך מחר."

סה ויליאמס: אל תראוני שאני שחרחורת

ך שהזמנים משתנים: פעם נהג סמי רייויוס ג'וניור להתברח ולומר שהוא ח בקאריירה, למרות שהוא סובל מכל החסרונות המושלמים: מכוער, כושי י. והגה, לפתע בקיץ האחרון, החליטו שופטי תחרות היופי באטלנטיק־סיטי בדרום הגזען) ששחור זה באמת יפה. עובדה: בפעם הראשונה מאז הומצא ר מיס אמריקה, יצאה כמנצחת ואנסה, כושית בת 20, בעלת עיניים ירוקות נות, פנים מעודנות כשל מלאך וגוף המתקרב לשלמות. היא היתה כבר מיס רק, מה שרק מחזק את דעת השופטים, שההפתעה לא היתה שלמה, אבל תם מושלמת.

ה עוד לא הכל: במקום השני זכתה עוד כושית, שחורה ונאווה, שהיתה פעם ניו־ג'רסי.

א נעים כל־כך להזכיר זאת בארץ כל האפשרויות, אבל הפעם הראשונה שבה נערה צבעונית כלשהי לגשת ולהתחרות על תואר יופי לאומי, היתה בשנת ו. רק או נפתח התקנון לקבלת מי שאינה לבנה. אבל הן היו מעטות מאוד, כי כו את סיכוייהן בקרוב לאפס. בינתיים קרו דברים: ארצות־הברית הכשירה רונאוט כושי ובעיקבותיו בוודאי יבואו גם אחרים.

הסרט בן ה־30 והכוכב הזוהר בן ה־75 ★ מה קורה לקופולה? ★ אין סופרים באמריקה ★ אוכלים כלבים בפולינזיה

●●● הכוכב הזוהר ביותר בפטיסבל ניו־יורק היה בחור צעיר ותמיר בן 75 בשם ג'יימס סטיוארט. הסרט המצליח ביותר של הפסטיבל, שבו הופיע סטיוארט בתפקיד הראשי, גם הוא כבן 30, וזו חלון אחורי של אלפרד היצ'קוק. שנים ישבה חברת יוניברסאל על הסרט הזה, והחזיקה אותו בארכיונה, עד שקם דור חדש שלא ידע את היצ'קוק. עתה העדיפו את היצ'קוק הישן על פני כל הסרטים החדשים ומסיבת־העיתונאים של סטיוארט היתה חגיגה של הערצה המונית. ●●● פראנסיס פורד קופולה עוד טרם הגיע למנוחה ולנחלה, למרות כל הכתרים שנקשרו לו. בימים אלה עומד להימכר סופית אולפן הקולנוע שרכש לעצמו לפני כמה שנים, אלא שהנושים רבים ביניהם מי יקבל קודם את הכסף. קופולה עצמו, שמביים סרט יוקרה בשם מועדון השפנפנות קם באמצע העבודה והלך הביתה, כאשר הסתבר לו שהוא עובד כבר כמה חודשים בלי חוזה וכי איש אינו ממהר לחתום עליו. ●●● בתו של פיקאסו, פאלומה, המשמשת השראה לשמלות־הערב של בית איב סאן לורן, עומדת להשיק בושם הנושא את שמה. בכך תנציח את מיקצועו של סבה שהיה תעשיין בשמים ●●● גור וידאל (58) הסופר שזכה באזרחות כבוד של ראוולו, איטליה, לאות הערכה לרומן הממושך שניהל עם העיר שאימץ לו במשך 35 שנים, טען „באירופה קיימים עדיין סופרים אמיתיים. לא כמו באמריקה, שבה נכתבים הספרים על־ידי מורים לספרות או על־ידי סטודנטים שרוצים להיות מורים." יצירתו האחרונה של וידאל יצירה זכתה לפני זמן מה בפרס הספרות היוקרתי של דוביל בצרפת ●●● לורד סנואדון, בעלה לשעבר של הנסיכה מארגרט (53) רוסס על־ידי צעיר שהתיז עליו נוזל מוזר מתוך משאית. סנואדון התעוור למשך כמה דקות כתוצאה מן התעלול. מולו היה שלא נהג בעצמו את מכוניתו, כי אם נעזר בנהגו. ●●● ביבי ממשיכה להקדיש את זמנה להגנה על שלומם של בעלי־חיים. כעת יצאה למילחמת חורמה נגד הפולינזים הנוהגים לאכול בשרם של כלבים. מיספרם של הכלבים הנטבחים בפולינזיה הצרפתית הוא 2000 לשנה בערך. „אני מתבישת להיות צרפתיה," הצהירה בארדו בראיונות העיתונאיים שהעניקה לאחרונה.

ג'ימס ווט: כושי, אשה, שני יהודים ונכה

ג'ימס ווט קורא את מיכתב התפטרותו מתפקיד מזכיר־המדינה לענייני פנים. לפני נציגי העיתונות, בחוותו שבקליפורניה, כשלידו עומדת אשתו ליליאני. שעור בדמוקרטיה אמריקאית. לא מעמד רומע אחרי התנצחויות עם כלי־התיקשורת ולא טרגדיה לאומית. אדם ניסה להגשים את תוכניותיו, לא הצליח ופשוט הלך הביתה. חבל רק שלמעמד קדמה ההצהרה אודות הוועדה לענייני כריית הפחם. המסכירה את כישלונו לדעתו: „יש לי בוועדה כושי אחד, אשה אחת, שני יהודים ונכה." בסך הכל הוא כן. יפה מצדו.

זיוליאן קלרק: הניצחון חשוב פחות מן הסיפוק

זו השנה הרביעית שהזמר ז'וליאן קלרק נושא את עיניו לניצחון. לא בתחרות־זמר, כי אם בתחרות־שייט. לצידו שני שייטים מנוסים, שאחד מהם יושב לימינו על סיפון המיפרשית והשלושה מהווים יחד צוות בן ארבע שנים, שכל שנה בשבילו היא תקווה חדשה. שם המיפרשית רויאל וג'וליאן גאה בה מאוד. „ניצחון או ללא ניצחון במשט — רויאל היא שלי וזה כבר נותן לי הרגשה שי מלך." ז'וליאן יוצא לתחרות הנערכת באוקינוס האטלנטי מתחילה בלה־בול ונגמרת בדאקאר, במיפרשית מדגנ קאטאמרן.

ברט קונורס: ירשו של האלוף

סוף טוב, הכל טוב. נכון לשעה זו. אחרי ששופט שישב בדיון על גירושיהם של ג'ימי קונורס, אלוף הספורט הלבן, ורעייתו פטי קונורס, החליט על השארת ברט, בנם בן ה־4 ברשות אמו, העדיפה האם להחזיר את הבן ולחזור בעצמה לחיק האב.

זה היה הסיפור שכל אמריקה אהבה עוד יותר מן האלוף שלה, שזכה שוב בתואר המלכות של מיגרש הטניס.

„אני אוהב את הספורט הזה. אני אוהב לשחק. אני אוהב לנצח. אני אוהב את הכסף שהוא חלק מן המישחק. ועוד יותר אני אוהב לשחק עם צעירים ממני ולנצח אותם," כך מתוורה ג'ימי. מה יהיה בעוד כמה שנים? מי יודע. אולי יעמדו זה מול זה האב ובנו, שני דורות של מיקצוענים, אבל איך ישלימו עם העובדה שבמישחק יש רק מנצח אחד?

קארולין ממונאקו: להגשים חלום חייה של אמא

אחד מחלומותיה הגדולים של הנסיכה גרייס ממונאקו, היה להקים להקת באלט במונאקו. בתמונה זו נראית קארולין בערב הגאלה של ניו־יורק סיטי באלט בתיאטרון שאטלה בפאריס, בלוויית ז'אן פול סקארפיטה (משמאל), אוצר המוסיאון ז'אקמאר־אנדרה. קארולין מייעדת את ניהול הלהקה לג'סלן תסמאר, מה שמבטיח את המסורת הדיאגילבית. אחת מיוצעותיה של קארולין היא ואלרי־אן ז'יסקאר ד'אסטאן (בתו של הנשיא לשעבר). לדעתה של קארולין אין כל מניעה להקים להקה מיקצועית במונאקו, שתהיה ניתמכת על־ידי הארמון ושיהיו בה 35 רקדנים קבועים. „אם אפשר לתמוך בכדורגל, אין סיבה לא להקצות משאבים למחול."

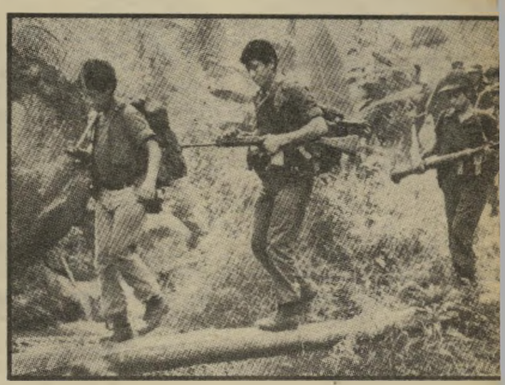
מרכז־אמריקה: הרעים נגד הטובים

בדרך כלל נוהגים ליחס לסוכנות המודיעין המרכזית של ארצות הברית, סי־איי־אי, סיגנון פעולה חשאי. עד לפני עשר שנים התקשו כלי־התיקשורת לדווח על פעילות הסוכנות החשאית, והמידע והפרשנות הגיעו לידיעת הציבור בארצות־הברית וברחבי העולם שנים רבות אחרי ההתרחשויות עצמן.

בשנים האחרונות נשבר קשר השתיקה סביב סי־איי־אי. הנשיא ג'ימי קארטר האמין בפיקוח מוגבר על האירגון הזה, ואיפשר לעיתונאים גישה קלה־יחסית, ואף חוקית, למעשים ולמחדלים שלו. בארצות־הברית מופיע ירחון מרתק, בשם קאונטר־ספיי ("איש הריגול הנגדי"), שהתמחה בחשיפה ביקורתית מאוד של פעילות סי־איי־אי, המנותחת מנקודת ראות דמוקרטית מובהקת.

מיטב אמני אמריקה, כולל רמויות מובילות בתעשיית־הסרטים רבת־ההשפעה, התמחו בשנים האחרונות בהוקעת סי־איי־אי. סוכנים חשאיים אמריקאים הוצגו כפאשיסטים, תאבי־כוח ואדישים לחיי־אדם.

הנוסחה הישנה, של סוכן אמריקאי אביר ומיטיב, הלוחם עד חורמה נגד הסאדיסטים מהצד השני, יצאה מהאופנה. אמריקאים

ה"קונטראס" בפעולה
יועצים מארצות־הברית

עריק זרו
נשק מישראל

רבים התחילו להבין, שפעילות של ארצם נגד מיליוני בני־אדם בארצות רחוקות מסכנת לטווח ארוך גם את חירותם שלהם.

אנשי־רוח רבים בארצות־הברית היו מוזעזים מהתפקיד שמילאה סי־איי־אי בהשלטת דיקטטורה פאשיסטית על צ'ילה. שיתוף־הפעולה בין הסוכנות החשאית ובין חברות כלכליות אמריקאיות, הנהנות מכוח־העבודה הזול במדינות המשועבדות לדיקטטורים צבאיים, השולטים בחסות אמריקאית, עורר פחד וסלידה. השילוב הזה נראה לרבים לא רק בלתי־מוסרי, אלא גם רב־עוצמה ומסוכן.

כוכב־הקולנוע רוברט רדפורד אמר בשנה שעברה, שאנשים המסוגלים לגרום לרצח אלפי אינטלקטואלים באמריקה המרכזית והדרומית, כדי להנציח מישטרים המרעיבים למוות את ילדי האיזור, עלולים לסכן גם את חירותו שלו.

נשק שלל מלבנון. עליית רונאלד רגן לשילטון סיכלה מגמות דמוקרטיות יותר, שקודמו על־ידי קארטר: אמריקה־המרכזית הפכה זירה לפעילות קדחתנית של סי־איי־אי, כדי להפיל מישטרים שאינם חביבים על רגן, ולפגוע בתנועות העממיות לשיחרור לאומי.

בשנתיים האחרונות הקציב הקונגרס האמריקאי יותר ממאה מיליון דולר כדי לממן את פעולות הקונטראס, מתנגדי המהפכה הסאנדיניסטית שהתמקמו בהונדוראס. יותר מ־3000 יועצים אמריקאיים, כולם אנשי־מודיעין בהסוואות שונות, מסייעים למורדים הימניים באורח פעיל. רגן אינו מסתיר שהוא רוצה לראות בנפילת המישטר בניקראגואה, ומוקיע את ראשי הסאנדיניסטים כ"קומוניסטים", המקדמים את האינטרסים של ברית־המועצות במרכז אמריקה.

היועץ של רגן לאמריקה המרכזית, הנרי קיסינג'ר, מוכן בהחלט לגרור את ניקראגואה למילחמה נגד הונדוראס ואולי גם קוסטה־ריקה, ואז לתקוף את ה"אדומים" בסיגנון הג'נוסייד, שבו הוא התמחה בדרום־מיזרח־אסיה.

לפי שעה מסתייג שר־החוץ, ג'ורג' שולץ, מהסלמה כל־כך גסה, שהיתה מקוממת את דעת־הקהל בארצות־הברית. לדעתו של שולץ שותף גם היועץ החדש לביטחון לאומי, רוברט מקפרליין. קיסינג'ר, שחזר לאחרונה מסיור מקיף באמריקה המרכזית, וחיבק בחום ולעיני המצלמות את הנשיא המרצח של אל־סאלבדור, אלוורו מאגאניה, נאלץ בינתיים להסתפק בפעולות סי־איי־אי באמצעות הקונטראס. לפחות השבוע הן גרמו לו נחת.

השבוע תקפו אנשי סי־איי־אי (שלפי טיים ואינטרנשיונל הארלד טריביון היו המושים בנשק ישראלי) את מאגרי־הנפט של ניקראגואה בעיר הנמל קורינטו. חמישה מאגרים גדולים הושמדו, ורזרווות הדלק של הסאנדיניסטים נפגעו באורח רציני. ההתקפה על קורינטו לוותה בהפצצה מהאוויר, שבה לקחו חלק מטוסים, שנתרמו על־ידי חברות־ענק אמריקאיות.

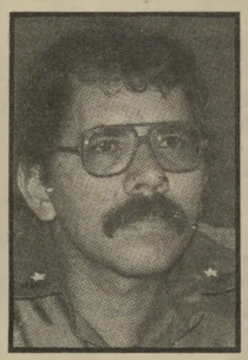
עולם קטן

גם שדה־התעופה של הבירה מנאגואה הותקף על ידי־מטוסים. השייכים לאירגון המחתרת של העריק משורות הסאנדיניסטים, ארן פאסטורה, המכונה קומאנדר זרו. פאסטורה פועל מקוסטה־ריקה השכנה, ומכחיש כל קשר עם ארצות־הברית. טיים מציין שהוא קיבל מישראל נשק, שנלקח שלל במילחמת לבנון. כך אפשרה לו ממשלת ישראל לקבל נשק בהשראה אמריקאית, אבל באורח עקיף.

שירותים מסוג זה משניאים את ישראל לדורות באמריקה המרכזית, אבל הופכים אותה להשקעה כדאית בעיני ממשלת רגן.

מינימום תמורת־תינוקות. גם התוקפנות האמריקאית, בסיוע ישראלי, אינה מרתיעה את מנהיג הסאנדיניסטים, דניאל אורטגה, ואת אנשיו, מביצוע שינויים מיבניים מהפכניים בניקראגואה, תוך שמירת החירויות הדמוקרטיות.

במיבצע מקיף של ביעור הבערות הצליחו הסאנדיניסטים להוריד את שיעור האנאלפבתים מ־50 אחוז תחת שילטון אנסטסיו סומוסה ל־12 אחוזים בלבד!

מנהיג אורטגה
לא קומוניסטי־טוטליטרי

מיספר הלומדים במיסגרת חינוכית כלשהי הוכפל, מחמש מאות אלף למיליון בני־אדם.

לפני ארבע שנים חלשו 2 אחוז מכלל האוכלוסיה על רוב הארמות הפוריות במדינה. כיום חיים 23 אחוז בחוות ממשלתיות, 15 אחוז בקואופראטיבים חדשים, ו־62 אחוז בחלקות־אדמה קטנות בבעלותם.

הסאנדיניסטים הקטינו עד למינימום את תמותת־התינוקות, שהשיגה שיא עולמי בתקופת סומוסה. הממשלה מקיימת מירפאות־חינם בכל איזורי הארץ, כולל שירות ייעוץ לאמהות, ואף טיפול פסיכולוגי.

בכל השכונות הוקמו ועדי־פעולה, הפועלים באורח דמוקרטי והקובעים את סידרי־החיים ואת חלוקת המשאבים, ומארגנים פעילות תרבותית מגוונת באיזורים שידעו רק עוני ורעב.

עיתון האופוזיציה לה פרנסה מופיע כל יום, ונפוץ ב־56 אלף עותקים. גם שלוש מיפלגות האופוזיציה פועלות בגלוי.

אין ספק שרגן, הנואם בזכות הדמוקטיה והתומך במרצחים מהסוג הגרוע ביותר באל־סלבדור, מאיים על המישטר המתקדם והדמוקרטי בניקראגואה. רבים באמריקה חוששים שהנסיון הסאנדיניסטי, הרחוק מלהיות קומוניסטי־טוטליטרי, וההולם להפליא את התנאים בחלק זה של העולם, יסוכל על־ידי סי־איי־אי.

חברתו של שר־המיסחר־והתעשיה

מזכירה קיים
אסון, תעלול ופח

לא רק יורם ארידור נאלץ לאחרונה להתפטר בבושת־פנים. גם שר־המיסחר והתעשייה הבריטי, סטיל פארקינסון, הגיש התפטרות, מכיוון שמוכיחתראהובתו, שרה קיים, נכנסה להריון והרומן הארוך בין השניים נחשף על־ידי השבועון הסאטירי פרייבט איי.

כל הנושא הזה נופח, כמובן, על־ידי כלי־התיקשורת הסנסציוניים. ועיתונים כמו ניוז אוף דה וורלד (תפוצה 6.5 מיליוני עותקים) לא עסקו במשך שבועות רבים בשום נושא אחר, מסתבר שפארקינסון זה, שנחשב למועמד רציני ביותר לתפקיד ראש־הממשלה הבא של בריטניה, והיה חביבה של מארגרט תאצ'ר, הבטיח לשרה (36) להתגרש מאשתו (48), ולשאתה לאשה.

פארקינסון
יהיר ומנופח

לבסוף השתפנן, החליט להישאר בבית, בנסיון להציל את הקריירה שלו. הנסיון נכשל, וכל ריזני הוועידה של המיפלגה השמרנית, בעיר החוף בלקפול, עמדו בסימן פרשת פארקינסון.

האשה האחרת. באורח אנגלי טיפוסי עוררה הודעת־ההתפטרות של השר גל של אהדה אליו. בעיצומה של הוועידה פירסמה האהובה הנועמת ראיון, שגיתה את פחדנותו וחוסר־אמינותו של השר היהיר והמנופח, שתואר משום־מה על־ידי העיתונות הבורגנית — כולל הישראלית — כגבר יפה־תואר.

הזעם הקרוש של צירי־הוועידה הופנה כולו נגד "האשה האחרת". ציר בן 77 הצהיר, שאם שרה קיים הייתה מופיעה בבלקפול, היא היתה נקרעת לגזרים. הוא האשים אותה על ש"הטמינה פח" לשר המיסכן.

צירים אחרים האשימו אותה במעשה של "תעלול מזוהם" נגד פארקינסון. אחרים התמרמרו בגלוי על שרה. "האשה מהסוג המביאה אסון על גברים".

משקיפים אירופיים הביעו תמיהה על התגובה הזאת. "האופיינית יותר לתחילת המאה." כמו רבים אחרים. הם התקשו להבין את אופייה של המיפלגה השמרנית הבריטית, שתחת תאצ'ר היא מבקשת לחזור לתקופה הוויקטוריאנית. תאצ'ר מבינה היטב את נפש חסידיה. הבנויים מבחינה פוליטית ואנושית להתחסדות הקלאסית, שכל־כך איפיינה את תקופת הזוהר הוויקטוריאנית, שהיא משאת־נפשם והנושא לנוסטאלגיה שלהם.

אירגונים

הבלוף הפטריוטי

הדרום־אפריקאים סירבו לגנות את האפרטהייד, ולכן לא התקבלו לאירגון הבינלאומי של ההומו־סכסואלים. מתוך הזדהות אתם, פרש גם הנציג הישראלי.

הנציג הישראלי לכינוס הבינלאומי של אירגוני ההומו־סכסואלים חזר מווינה ודיווח לחבריו על השערוריה. בוועידה, כך הוא טען, שררה אווירה עויינת לישראל. הגדילו לעשות הנציגים האוסטרליים, שהטילו וטו על ההצעה לערוך את הכינוס הבינלאומי הבא בישראל.

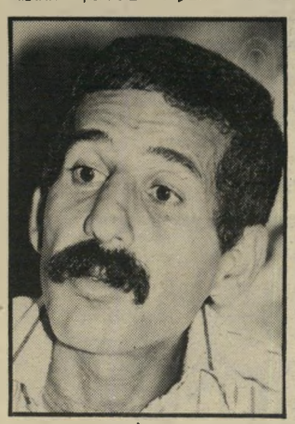
לנציג הישראלי לא נותרה כל ברירה, ועוד לפני שהסתיימה הוועידה, הוא הודיע בזעם על פרישת אירגונו, אלז"ה (האגודה לשמירת זכויות הפרט בישראל), מאיי־ג'י־אי (איגוד העליזים הבינלאומי).

הודעתו על הפרישה נעשתה ללא התייעצות מוקדמת עם כל חברי ועד־האגודה הישראלית, שהועמדו לפני עובדה מוגמרת.

המולדת הראשונה. אילו היה העניין מסתיים בריון בוועד־האגודה, ייתכן שההומו־סכסואלים הישראלים לא היו יודעים מדוע באמת פרש נציגם מהאירגון הבינלאומי.

אולם כאשר אלז"ה הפיצה קו־מוניקטים לעיתונות ברוח דיווחיו של הנציג, התגלה הבלוף.

יהודה סופר, ישראלי המתגורר בהולנד והפעיל באירגון ההומו־

חושף־הבלוף סופר
בלי ביטויים עויינים

סכסואלי שם, קרא את הקומוניקט בהעולם הזה (31 באוגוסט) ומיהר להגיב.

סיפר יהודה סופר:

נכחתי בוועידה כנציג האירגון ההולנדי וכחבר ועד־הפעולה של האירגון הבינלאומי.

בראשית הוועידה הוצגה בקשתה של קבוצה הומו־סכסואלית מדרום־אפריקה להתקבל כחברה לאירגון הבינלאומי. מועמדות זו עוררה בעיות, משום שעמדת הקבוצה הדרום־אפריקאית ביחס למדיניות הא־פרטהייד היתה בלתי־ברורה.

לבסוף, אחרי דיון סוער, הוחלט לדחות את ההחלטה עד לוועידה הבאה, שתיערך ב־1984 בהלסינקי.

במהלך הדיון נטל חלק פעיל הנציג הישראלי. מייד אחרי שהתקבלה ההחלטה לדחות את ההכרעה, הוא הודיע במחאה על פרישתו מהאירגון הבינלאומי, ופירסם הצהרה מנומקת.

בהצהרה הוא לא דיבר על ביטויים עויינים לישראל, משום שכאלה לא היו כלל; יתר על כן, לפני התחלת הדיון התקבלה החלטה אחרת שבה האירגון הבינלאומי מצהיר כי יילחם בגזענות, באנטי־שמיות ובאפליית נשים.

אין ספק, כי קל יותר להצדיק את הפרישה לפני החברים הישראלים

עיסוי ליועץ

דלת נפתחה אט־אט. המעסה הצעירה הפסיקה לעסות את גופו של הלקוח גרשון אביעד. לחדר נכנס יוסף אבישי, בעל מכון העיסוי והסאונה דויד. „את מוכנה לצאת לרגע החוצה?"

„אתה גרשון אביעד?" שאל אחד מהם בקול מהסס.

אביעד השיב בביטחון רב. „כן?" אז הציגו לפניו השלושה תעודות־שוטר וביקשו שיפתח את תיקו.

דרש מהבחורה. היא מילאה את בקשתו ללא עירעור.

אבישי, שמכונו נמצא ברחוב בן־יהודה 26 בתל־אביב, לא היה צריך להרבות במילים. אביעד הוא לקוח ותיק במקום. „הכנתי את הכסף," אמר לאביעד. „יש כאן רק אלפיים דולר. עוד שלושת אלפים תקבל בתוך כמה ימים." הלקוח, שבע הרצון, שלח את ידו לתיקו, ג'יימס בונד קטן־מידות בצבע ארוס. הוא פתח את התיק, הכניס בחופזה את הכסף והודה במנוד ראש לאבישי.

בעל המכון יצא את החדר. המעסה שבה לאביעד. הוא ביקש שהטיפול יוזרז. כשסיימה הצעירה את הטיפול המשחרר, נח אביעד דקות ספורות ואחר־כך לבש את בגדיו וירד לרחוב. הוא אפילו לא טרח לשלם את דמי־הטיפול.

חוץ, אוצר וכלכלה

בניסה לבניין המתינו שלושה גברים לבושי אזרחית. אביעד לא ניסה להתחמק, לברוח, או למנוע את החיפוש. להיפך, הוא פתח את התיק, ומתוכו כמעט שנפלו ארצה שטרות ירקרקים. „מאיפה יש לך כל־כך הרבה כסף?" הוא נשאל בפליאה. „רכשתי דולארים אצל ידיד," השיב האיש. „אתם יודעים, בימים כאלה יזהי ההשקעה הכי־טובה."

מידע אמין ביותר, מתוך מכון העיסוי, דיווח שהעיסקה תבוצע ביום הראשון אחר־הצהרים. כאשר נתפס אביעד, הוא ניסה לטעון שאבישי מכר לו את הדולארים והסכים לקבל עזרו המיוחד של שר־החוץ, יצחק שמיר. לתפקידו הנוכחי הוא התקבל אחרי התערבות שר־האוצר הפורש, יורם ארידור, והמישנה לנציב מס־ההכנסה, אברהם צרפתי. לפני כן הספיק גם לעבוד במישרד הכלכלה של השר יעקב ג. („ויהי אור") מרידור.

אך בטרם התפנו עסקני בית זבו־טינסקי לחקור בעברו של אביעד, הם לא יכלו שלא לזקוף גבות למישמע פירטי פרשת השוחד.

לפני כמה שבועות התקבל מידע ראשוני במס־ההכנסה, לפיו אבישי מעלים הכנסות. נראה שאחד הלקוחות או המעסות החליטו מסיבה כלשהי לנקום בבעל־המכון.

אבישי חשש מאוד מתוצאות החקירה ומהשלכותיה עליו ועל מקור־פרנסתו. הוא נזכר שאחד מלקוחותיו המכובדים התגאה לא אחת שהוא מכיר את כל גדולי־המדינה. בצר לו הוא פנה אליו וביקש את עזרתו.

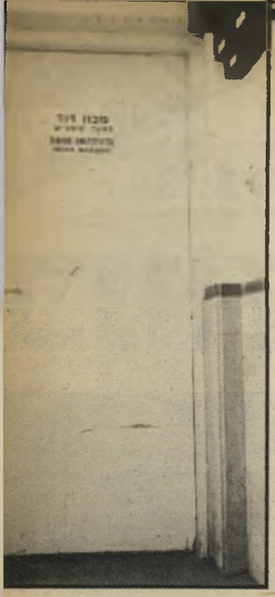
אביעד היסס מעט לפני שנתן תשובה חיובית. הוא ביקש לדעת את שם האיש שמנהל את החקירה במס־ההכנסה. כשנודע לו שמו של האיש החוקר בעניין, אמר: „אין בעיות, הכל יסודר."

אביעד ביקש סכום של חמשת אלפים דולר. הוא הסביר, שהוא צריך להתחלק בכסף עם החוקר עצמו, כדי שזה ייאות לסגור את התיק.

יתכן שאבישי היה מוכן לשלם את כל הכסף, מתוך אמונה תמימה שהרעה תחלוף. לרוע מזלו רלפו פירטי ההסכם בינו ובין אביעד לגורם שלישי. זה דאג לדווח למי שהיה צריך. בירור קצר העלה, שאין כל קשר בין אביעד וחוקר מס־ההכנסה.

התדהמה בקרב אנשי היחידה לחקירות־הונאה במישטרה גברה, כאשר התברר שאביעד הוא פקיד זוטר ביותר במחוז מפקיד־שומה חמש במישרדי מס־ההכנסה בבית־הדר שליד התחנה המרכזית. היה ברור, שגם אם הוא יקח את הכסף, הוא לא יוכל לסגור את תיק־החקירה.

ליועץ אין כורסה

הכניסה למכון־העיסוי
דולארים ומניות בנקים

שנחשד במעשים שיש בהם עבירה ז
התקשי"ר. אחר־כך הוא עבר במקומו
שונים, אך לא התמיד באף אחד מ
זמן רב.

אביעד הוא נשוי ואב לשלוש
אשתו היא מוותיקות מישר
החקלאות בתל־אביב.

אחרי הצטרפותו למיפלג
השילטון הוא עבד במוסד לבטיח
ולגהות. במשך שנה. אחר־כך ע
כפקיד במצודת זאב. ח"כ חרות מא
כהן אבידוב הכניס אותו לעבו
במישרדי תוכלת לבן — סיעת חר
בהסתדרות — והוא הפך כעבור ז
לאחראי מטעמה על מועצות־הפועלי
בתחילת 1982 הוא עזב ז
ההסתדרות. היה זה חצי שנה אח
הבחירות של 1981. אביעד ניצל א
קשריו עם סגן שר־החקלאות, מיכ
דקל? והצליח להתחבב על שר־החו
יצחק שמיר. בפעם הראשונה בחייו ה
זכה לתפקיד רציני. הוא הפך להי
יועץ מיוחד לשר־החוץ.

כמה זמן הוא עבד לצידו של שמ
ומה היה תפקידו המדוייק?

דובר מישרד־החוץ, אבי פזנר, איש
שאביעד אכן עבד בלישכתו של שמ
בירושלים, אך רק לתקופת ניסיון ש

יועצו־לשעבר של יצחק שמיר נעצר בחשד שק
קבלת־שוחד מבעל מכון לעיסוי, כדי לסגור את
התיק שלו במחלקת־החקירות של מס־ההכנסו

חודש, במהלך חודש פברואר 1982
תפקידו, לטענת מישרד־החוץ, הוגב
לייעוץ ולתיאום בעניני תנוע
החרות.

במצודת זאב, לעומת זאת, טוענ
שאביעד שימש בתפקיד שיבעה א
תישעה חודשים. בקיץ 1982 נכח צו
העולם הזה בטקס הסרת הלו
לנופלי המחתרות שנערך בבי
יד־לבנים בצפון תל־אביב. אביעד ב
למקום והוצג כיועצו של שמיר. אחו
זמן קצר נמסר להעולם הזה שאביע
החליט לפרוש.

מקורבי שמיר, לעומת זאת, נזכרי
שאביעד עבד לצד שר־החוץ בחודש
אפריל־מאי של אותה השנה.

(המשך בעמוד 61

השוטרים ביקשו ממנו שיתלווה אליהם. אביעד התנהג בטיבעיות, ולא הראה כל סימני התרגשות. „זוהי א־הבנה," אמר להם, „אבל אבוא."

אביעד הובא למטה הארצי ביפו, ביום הראשון שעבר אחרי־הצהרים. ביום השלישי הוארך מעצרו בעשרה ימים נוספים.

הוא חשוד בקבלת שוחד מבעל מכון העיסוי.

אביעד, העובד כמינהלן במס־ההכנסה, נחקר על בקשתו לקבל כ־5000 דולר מאבישי, כדי לגרום לסגירת תיק־חקירה נגדו.

כאשר פורסם דבר מעצרו, גאתה ההתרגשות במצודת־זאב. אביעד, חבר תנועת־החרות, שימש זמן־מה את כספו במטבע ישראלי רק כאשר תיפתח הבורסה. אביעד סיפר, שהוא התכוון למכור את מניות הבנקים שלו ולשלם את התמורה מייד אחרי כן.

מה שאביעד לא ידע: במישרדי יחידתו של בנימין זיגל נמצאה כבר עדותו המפורטת של אבישי, שאותה הוא מסר אחרי שהתברר לו, שהמיש־טרה יודעת את כל פירטי הפרשה.

אביעד נפל בפח שנטמן לו.

מיהו גרשון אביעד?

ותיקי תנועת־החרות טוענים, שהוא הצטרף כחבר רק אחרי המהפך בשנת 1977. מעטים יודעים מה הוא עשה לפני כן. תחקיר קצר העלה, שבשנת 1964 הוא הועבר מתפקידו במינהלן במישרד־הבריאות ברמלה, אחרי לסופר תשובה: הנציג הישראלי עצמו הוא ממוצא דרום־אפריקאי.

בתירוץ של פטריוטיות ישראלית, הוא גילה, בעצם, נאמנות לחבריו במולדתו הראשונה.

הומו־סכסואל שחור. כדי להוכיח את דבריו, שלח סופר לחבריו בישראל העתקים מההצהרה של הנציג בסיפורים על אווירה עויינת לישראל, מאשר במחלוקת על האפרטהייד.

עד כאן דבריו של סופר.

מדוע היה לנציג הישראלי חשוב כל־כך שלא לדחות את הקבוצה הדרום־אפריקאית למרות שלא גינתה במפורש את האפרטהייד? גם על כך יש

כאמור, אף לא מילה אחת ע
עויינות לישראל.
בתוך שלל הטענות בסיגנון ש
פרקליט זוטר, שכח הישראל
הדרום־אפריקאי להתייחס לשא
חשובה אחת: חבריו הלבנים בדרו
אפריקה סירבו לענות, אם יקבי
לשורותיהם הומו־סכסואל שחור.

קוקסינל תל־אביבי רקד במסיבת־הסיום של תערוכה על הקוקסינלים של ניו־יורק ★ „בית־לי־סין" הפך לזירת־היאבקות בין גברים ונשים

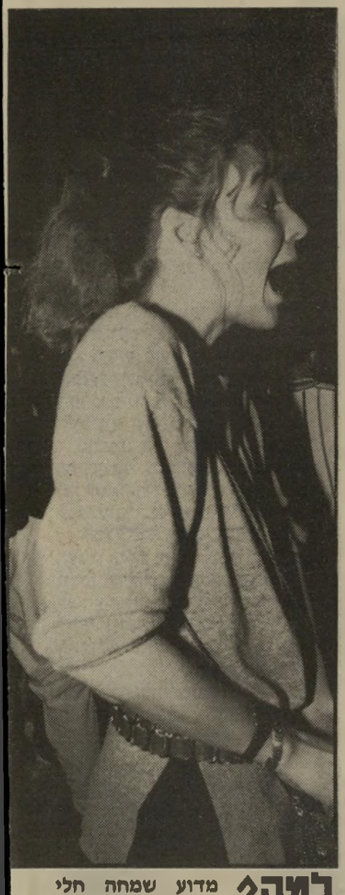
בנות לא מרביצות!

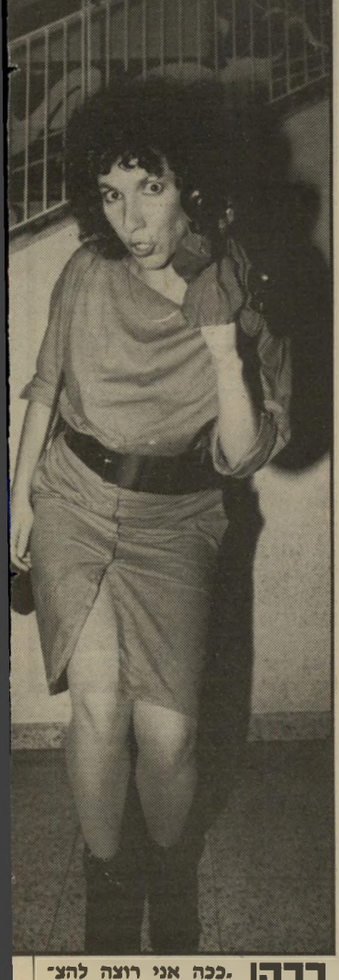
מי מנצח? השחקנית נירה רבינוביץ מתאבקת עם המאמן, שהכין את השחקנים להצגה טנזי. נירה כמובן ניצחה בסיבוב הראשון, וירדה מהבימה. רבינוביץ משחקת בהצגה את

תפקיד האם. זוהי אם מאוד אלימה, ולכן גם בתה, טנזי, גדלה להיות מתאבקת. אחרי שגמרה להכות, ניגשה נירה אל שתי בנותיה שצפו בהאבקות וחיבקה אותן, הוכיחה להן שהיא אמא שאינה מכה את ילדיה.

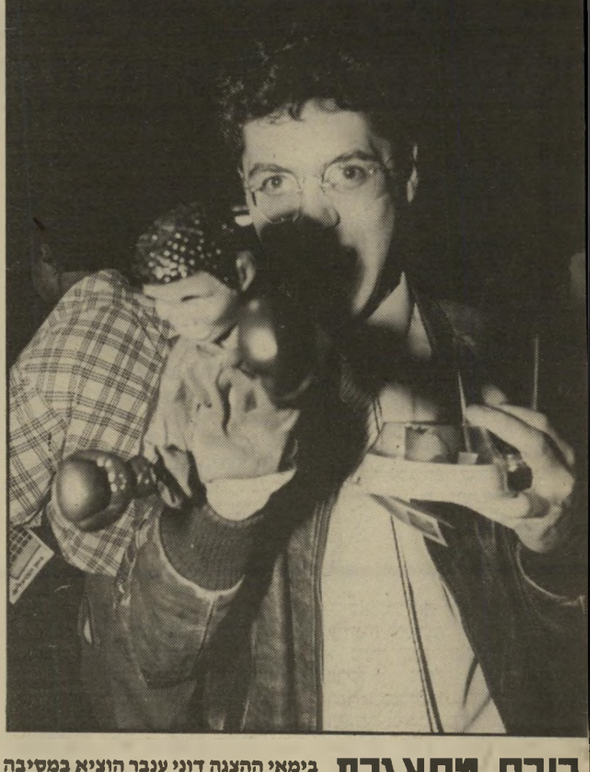
למה? מדוע שמחה חלי גולדברג כאשר מוכות חברותיה השחקניות?

ככה! „ככה אני רוצה להצ־טלם!" ביקשה כוריו־גראפית ההצגה, דניאלה מיכאלי.

לשתות תחת להרביץ הדוגמנית חלי גולדברג והשחקנית ענת עצמון לא ניסו את כוחן במכות. תחת זאת החליטו לשבת בצד ולשתות בירה.

בובת מתאגרף בימאי ההצגה דוני ענבר הוציא במסיבה שאחרי ההצגה בובת־מתאגרף. „אני מוכן להאבק רק עם בובה," אמר. לדעת דוני, ההצגה נועדה לכל הגילים.

אולם הקטן של בית־לסין בתל־אביב היה מסודר כזירת האבקות. מסביב לבימה נקשרו חבלים בצבעים כחול ואדום, כאילו המדובר בזירה לכל דבר.

המוזמנים שנכנסו לאולם הקטן של בית־לסין שהוזמנו לראות הצגה, התקבלו בכניסה בברכה על־ידי שחקניות־ההצגה. כל השחקניות לבשו ביגדי־ריקוד ארוכים, ולרגליהן היו נעלי־מתאבקים.

כולם התיישבו מסביב, וההצגה החלה. על לוח מיוחד, שירד מהתיקרה, הוטטח לצופים לראות עשרה מאבקים של כוח בין טנזי, נערה שברירית, ובין הוריה, חברתה, הפסיכולוג שלה, אביה, החבר. המאבק האמיתי, בשיאה של ההצגה, הוא בין טנזי ובעלה המתאגרף.

המאבקים הם קשים, והשחקנים נראים בסופם מותשים לגמרי. הקהל לא ישב אדיש, וצפה בהם מרותק. מדי פעם נפל שחקן זה או אחר, ואז הקהל

פייגלך מניו־יורק

ב**גלריה קטנה**, הנמצאת ברחוב דיזנגוף בתל־אביב, נערכה השבוע מסיבת פרידה. המוזמנים לא באו להפרד מאיש, אלא מציורים — ציוריו של **משה גיבעתי**.

לפני שלושה שבועות תלה גיבעתי את ציוריו בגלריה. מקובל להזמין מוזמנים לפתיחת־תערוכה, אך גיבעתי עשה את ההיפך: הוא הזמין את כל חבריו הציירים ואת כל תלמידיו בבית אגודת־האמנים ברחוב אלחריזי, שאותם הוא מלמד הדפס וציור, לבוא לשמוח איתו. לכבוד מה? לכבוד „הסוף של ההתחלה", הסביר.

כל המוזמנים התכבדו במאכלי בשר מהמיסעדה הסמוכה לגלריה, ושתו לחיים עם גיבעתי. הציורים שהיו תלויים להם על הקירות ייצגו תקופה ארוכה בחייו של הצייר. הנושא: קוקסינלים. הזמן: ראשית שנות השמונים. המקום: ניו־יורק.

מתחת לציור אחד, שבו הוא מספר על קוקסינל מכובד מאוד, נכתב כך: „הולנירה. ביום, בין השעות 9.00־16.00 — מנהל בנק מכובד במנהטן. בלילה היא הופכת לפיה רכובה על גלגליות, ויוצאת לסיור בגן הקסום של נערי־הסון."

בציוריו מספר משה גיבעתי על התרשמותו מחיי הלילה בניו־יורק.

גיבעתי חזר לארץ לפני שנתיים. את התרשמותו מהנעשה כאן מאז הוא ביטא בציור הנקרא גנרל ננה. זהו הציור האהוב ביותר על משה.

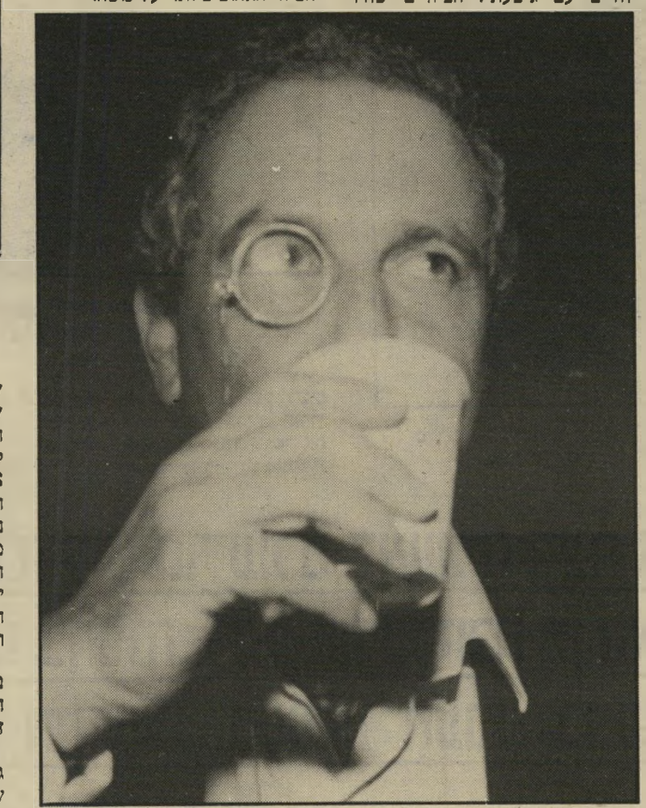

מתחרה אלימה, הצייר... ומורה להדפ... ברקע: ציוריו של משה גיבעת...

מסיבת הסגירה לא הסתיימה לפ... שהופיעה רקדנית־הבטן **גילה** שביקשה באותו ערב להיקרא **יסמין** היא ירדה בגרם־המדרגות המובילו... לקומה התחתונה, כש**שלמה בר־אבא** מכריז, שהרקדנית תרקור קט... המספר על „נסיכה מכווית". הרקדני... ניענעה את עכוזה הגדול, והנוכחי... מחאו כפיים, כשעל פניהם הבעה ש... התפעלות. גיבעתי ניסה מדי פעם לנג... יחד עם הרקדנית, ומישהו מהקה... הוציא שטרות של כסף בצבע אדו... ודחף אותם לחזייתה של גילה.

אבל הכסף לא נשאר הרבה זמ... בחזייה. בתנופת־יד היא הסירה את פרי... הלבוש המיותר, ולעיני הצופים נחשפ... זוג שדיים.

עוד כמה נענועים, והמיצג שהבטי... גיבעתי הסתיים במחיאות־כפיים. אי... שום התרגשות בקהל הציירים... הגברים. הנוכחים כבר ראו הרבה מאו... שדיים. אפילו שדיים של קוקסינלים... כמו הרקדנית גילה.

עין מומחה הצייר חיים רוזנטל. האם הוא בוחן בעזרת מונוקל את הציורים או את רקדנית־הבטן, שהופיעה? הוא עשה גם זאת וגם זאת. אבל רקדנית־הבטן היתה מעניינת יותר.

קוראים לו יסמין קוקסינל הידוע בשם גילה החליט לשנות את שמו לערב אחד ליסמין. גילה הניעה את אחוריה במשך עשר דקות, ואחר־כך הורידה את החזיה.

שיפרה והבובה בתו של הצייר משה גיבעתי באה לאחל לאביה „סוף התחלה מוצלחת." בידה היא אחזה בובה. כשגילתה בין המוזמנים הרבים את אביה ביקשה שישא אותה על ידיו. משה מילא את מבוקשה, ואפילו יצא איתה בריקוד טנגו.

שאג, כפי שנהוג בזירות האבקות. עיקר קריאות הבוז היו מופנות לעבר „מחץ" — בעלה של טנזי.

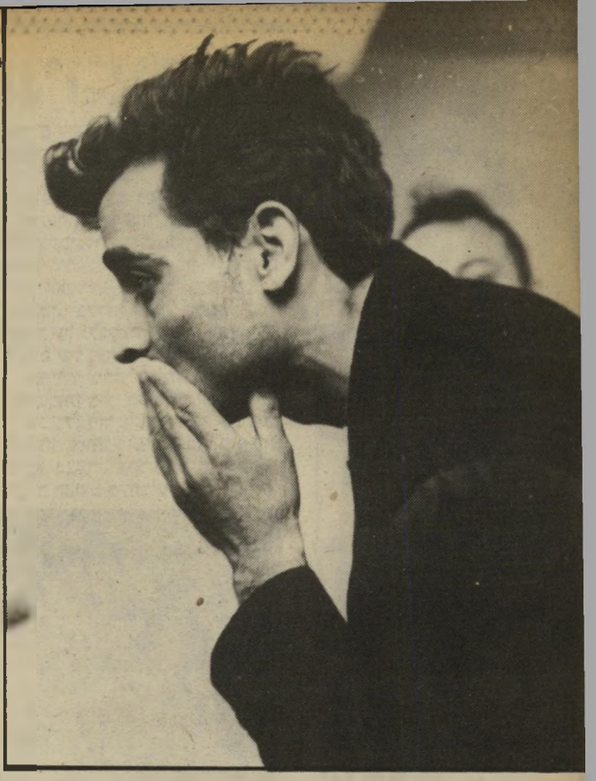
לעומתו, טנזי קיבלה הרבה עידוד, וכוח להכות לא היה חסר לה.

אחרי ההצגה, שבה כולם הרביצו לכולם והנשים הוכיחו כי הן יודעות להכות כהוגן, נכנסו כל מוזמני ההצגה ללובי של התיאטרון ללגום יין ובירה. כל מוזמן גם טמן את ידו בקערות ענק של חטיפים יבשים, והשימחה היתה גדולה. כל משתתף בהצגה קיבל בובת־האבקות ופרח, וכל המוזמנים נשבעו שהרגישו לא כמו בתיאטרון, אלא באולם־האבקות.

ייתכן שבעקבות הצפיה בהצגה נוצר כבר תוך ארוך במכונים השונים להאבקות. שהרי המדובר בספורט, וככל ספורט, הצפיה בו היתה מהנה.

חבל רק שהתלבושות והתפאורה היו חסרי־צבע. „זה הצד החלש בהצגה," אמרה את דעתה אחת הצופות. שהיא גם במיקרה מעצבת־אופנה.

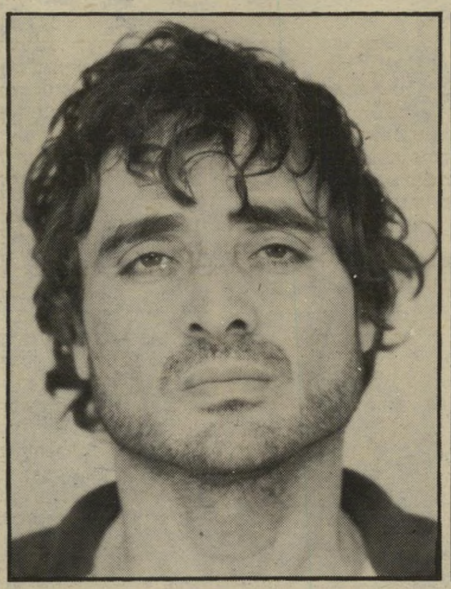
פליצ'ה

פליצ'ה במיושפט־הרצח (1965)
ג'נטלמן מושלם

פליצ'ה במיושפט הניסיון־לרצח צנטנר
„אורגיה עם כמה בחורות"

פליצ'ה כיום
חיים נורמליים

כדי לכתוב את סיפור חייו של פינחס („פליצ'ה") צבאג, בן ה־40, יש צורך בכמה ראיונות ובשיחות ארוכות. מהר מאוד הסתבר כי אי־בקנאות על שמן הטוב של נשים שאיתן היו לו יחסים בחייו, ואחרי שמסתיים הראיון הוא גוחן ונושק את יד המראיינת, בדיוק כמו ג'נטלמן.

בגיל 20 נשלח למאסר־עולם באשמת רצח בעלה של אהובתו. הוא שוחרר אחרי 12 שנים בחנינה. לפני חודש זוכה מן האישום שניסה לרצוח את בעלה של אהובתו החדשה. השבוע העניק בפעם הראשונה ראיון לעיתונאים

אפשר לעשות צרק לסיפור־חיים כזה בכתבה עיתונאית אחת. יתכן מאוד שרק סידרת „כל כתבי" תצליח לעשות זאת.

אחרי שקוראים את פסק־הדין, שהרשיע ב־1965 את פליצ'ה ברצח אכזרי וגזר עליו מאסר־עולם, נדהמים כאשר מתברר כי פליצ'ה הוא ג'נטלמן מושלם. הוא מדבר בנימוס רב, שומר

במשך 20 שנה הופיעו כתבות רבות על פליצ'ה. גם אני עצמי כתבתי ב־1979 על החנינה המיוחדת שזכה בה פליצ'ה מידי הנשיא, כאשר שוחרר מהכלא אחרי 12 שנות מאסר. אולם „זוהי הפעם הראשונה שאני מסכים להתראיין אצל עיתונאי," הוא אומר. „כל מה שנכתב עלי עד עכשיו היה פרי רמיונם של הכתבים." הוא מקפיד לציין. ועכשיו באות העובדות.

הגנה מרשיעה

פליצ'ה, בעל הגוף האתלטי, מצא עצמו בגיל 20 במרכזה של פרשת־רצח אכזרית. הוא נעצר על־ידי המישטרה ונאשם בכך שרצח את סלים

פליצ'ה באילת לפני הפיצוץ (למעלה) ובביתו
הצ'קים חזרו

דבי, גבר בן 45 מרמת־גן.

הראיות שאספה המישטרה נגד החשוד היו נסיבתיות בלבד. הוא הכחיש את מעורבותו בכל תוקף, אך המישטרה היתה משוכנעת שהוא הרוצח. לדברי המישטרה, היה לפליצ'ה מניע חזק לרצח: הוא היה מאהבה של אשת־הקורבן. היא דחתה אותו, והוא החליט להחזיר אותה לחיקו על־ידי רצח בעלה.

עד היום מסרב פליצ'ה לדבר על יחסיו עם אשת הקורבן. „אני לא רוצה להתייחס לעניין ההוא. יש עדיין אנשים חיים העלולים להיפגע מזה. אני יודע שהוא נרצח על רקע עסקי־סמים.

„השוטרים היכו אותי אז מכות־רצח. הייתי ילד, ובכל זאת לא הודיתי, כי הייתי חף־מפשע. הפרקליטות היתה מוכנה לעשות עיסקה עם הסניגור שלי, שאני אודה בהריגה והם יוותרו על האישום ברצח. גם לזה לא הסכמתי, כי הייתי בטוח שאצא זכאי," הוא מספר.

ואמנם, חיטוט בתיקים ישנים מגלה כי פליצ'ה הורשע בתיק־הרצח בגלל עדותו של עד־הגנה דווקא.

היה זה מומחה לכתבי־יד, שהוא גם רופא במיקצועו. הוא שהוזמן על־ידי הסניגור כדי להעיד על כתב־יד מסויים. העד דיבר על כתב־היד, ואחר כך נתבקש לברוק גם טביעת־אצבע של פליצ'ה, שנמצאה על שרפרף מוכתם בדם ליד הקורבן.

מאחר שפליצ'ה היה בן־בית במישפחת הקורבן, לא היתה לטביעת־אצבע שלו חשיבות רבה. אולם אילו הוכח כי טביעת־האצבע נמצאה מעל לדמו של הקורבן, היה בכך להעיד כי הוא נכח בזמן הרצח. ואמנם, הרופא, שלא היה מומחה לבדיקות־דם כלל וכלל, נטל על עצמו את המשימה והעיד כי טביעת־האצבע היא על כתם הדם. בכך מצאו השופטים תמיכה מספקת לראיות האחרות, והרשיעו את הנאשם. הם גזרו עליו מאסר־עולם.

גם העידעור לבית־המישפט העליון לא הצליח. מכיוון שטביעת־האצבע על כתם־הדם נראתה לשופטים כראייה משכנעת ביותר. שלא כמו עמוס ברנס, זעק פליצ'ה את צידקתו רק לעורכי־דין ולשופטים. הוא לא פנה מעולם לעיתונות. „היו לי אז תישעה אחים קטנים, שלמדו בבית־הספר, ולא רציתי ששמי יוּתַּע שוב ושוב בעיתונים ויפגע בהם. אני מוכן למות בשביל אנשים שאני אוהב," הוא מסביר.

אדמה תמורת שנים

רישועה באה לו ממקום בלתי־צפוי. יום אחד ביקר בכלא הפרופסור דויד ליבאי. מישהו סיפר לו על פליצ'ה ועל טענותיו לגבי פסק־הדין. אחרי ששמע את האסיר החליט ליבאי לטפל בתיק ולנסות להגיע לחקר האמת. ללא תמורה כדרך עשרות מיסמכים ופרוטוקולים, פנה לרופא שהעיד על כתם־הדם וחקר אותו על עדותו. אז התברר לו, כי הרופא לא ייחס אז כל חשיבות לעדותו ולא העלה על דעתו כי עליה יבוסס פסק־הדין שהרשיע את הנאשם.

על סמך חקירותיו אלה פנה הפרופסור ליבאי לשופטים עליונים ולראש לישכת עורכי־הדין דאז, ויחד פנו בבקשה לנשיא להקל בדינו של האסיר. בגלל סיבות מישפטיות אי־אפשר היה לפתוח במישפט חוזר, ולכן הסתפקו בחנינה שהביאה לשיחרורו המיידי של פליצ'ה, אחרי 12 שנים בכלא.

מדינת־ישראל פיצתה את פליצ'ה על 12 השנים בכך שב־1979 נתנה לו דונם אדמה ליד איצטדיון רמת־גן. בהמלצה למינהל מקרקעי ישראל נכתב: „המלצה זו ניתנת לאיש מאחר שכל הגורמים המישפטיים, כולל היועץ־המישפטי, סבורים כי נעשה לו עוול בעבר ויש לעשות הכל כדי שישתקם".

כאשר יצא שוב לחיים, הרגיש פליצ'ה צורך לפצות עצמו על שנות ההתנזרות והכלא. מאז ומתמיד אהב נשים. גם כאשר היה נער, לפני שנכנס לכלא, היה מבלה הרבה בחברת בנות המין היפה ויוצא איתן למסיבות וריקודים. כעת ניסה למצות את החיים עד תום.

בין הנערות שפגש, מאז שיצא מהכלא, בחר פליצ'ה בצעירה בלונדית יפהפיה בשם סילוויה מרמלשטיין. במשך תקופה של כשלוש שנים היו פליצ'ה וסילוויה ביחד. בתחילה נראה כי הכל היה כשורה בין השניים, וסילוויה אף רצתה להתחתן. אולם אחרי שאביה של סילוויה גילה את עברו של פליצ'ה, התחילו היחסים להידרדר. בין השניים התגלעו תביעות כספיות שונות, סילוויה פנתה כמה פעמים למישטרה והתלוננה כי פליצ'ה היכה אותה, ניסה לחנוק אותה, וגזל ממנה תכשיטים וכסף. פליצ'ה הכחיש הכל, והמישטרה מעולם לא פתחה תיק בנידון, מכיוון שראתה בכך דברים שבינו לבינה.

אולם פליצ'ה לא הסתפק רק בחברתה של סילוויה. באותה תקופה עצמה הכיר נשים ונערות רבות ויצר קשרים עם חלק מהן. לדבריו, אחת הסיבות לתלונותיה והאשמותיה של סילוויה נגדו היתה קינאתה בנשים האחרות.

המיכתב האחרון

בין הנשים שהכיר פליצ'ה היתה גם תמי ברעט, אשה צעירה וחולנית, שהיתה נשואה לדויד ברעט, שותפו של אחיו של פליצ'ה בעסקים. באותה תקופה עזב ברעט את הארץ, פליצ'ה, שפגש את אילן דרך תמי ברעט, הפך ידיד קרוב שלו. „אני אהבתי את אילן, את אשתו, ג'ניפר, ואת הילדים שלו, ולמרות העוול שהם עשו לי אני עדיין אוהב אותם," מכריז פליצ'ה גם היום.

שני הגברים מצאו להם עיסוקים רבים יחדיו. הם החלו משפצים מיפעלים ובתים יחדיו, והידידות ביניהם גדלה עד כדי כך שהשניים שיפצו חדר במיפעלו של אילן כדי שישמש להם כחדר לפגישות עם נשים.

באבירות מדומלמת, מסרב פליצ'ה לספר על יחסיו עם ג'ניפר. הוא מסתפק באמירה שהוא מחבב אותה מאוד עד היום. הוא מראה תמונה שבה הוא נראה בגן של בית צנטנר, יחד עם אילן וג'ניפר, ואומר: „אילן טען כי הייתי פועל שלו. האם אני נראה בתמונה כאילו אני פועל?"

כאשר נאשם פליצ'ה בניסיון לרצוח את אילן צנטנר, ביוני 1982, העלתה המישטרה את החשד כי המניע למעשה היה אהבתו של פליצ'ה לג'ניפר, ונסיונו להשיג אותה ולהשתלט על כספיה ועל הווילה המישפחתית.

מעדויות שהועלו במישפט התברר כי אחרי שאילן ואשתו הסתכסכו ופתחו תיק ברבנות, עזב הבעל את הבית. לטענת התביעה נכנס אז פליצ'ה לנעליו ולמיטתו של הבעל וניסה לכבוש את ג'ניפר. אך פליצ'ה מכחיש כי אי־פעם ישן בביתה של ג'ניפר אחרי שבעלה עזב את הבית. „זה היה פוגע בשמה הטוב?" הוא מציין.

ג'ניפר היא אשה מושכת, בעלת שיער אדמוני ארוך וגוף חטוב. היא ילידת אנגליה, שבאה לישראל לפני תריסר שנים, הכירה את אילן צנטנר והתחתנה איתו. אילן הוא גבר מגודל, מקריח, המרכיב משקפיים, ורחוק מאוד מדמות החתיך. לדברי פליצ'ה, נהג אילן בג'ניפר בצורה משפילה ומעליבה. הוא היה מחרף אותה ומזלזל בה, והיחסים בין השניים היו גרועים מאז ומתמיד.

ניקמת המאהב

פליצ'ה ניסה לפשר בין השניים, ולקרב אותם איש לרעותו, ואם אמנם היו לו יחסים עם ג'ניפר, הרי שהוא לא לקח אותם ברצינות. „היא טענה בבית־המישפט שאני הייתי ממש באובססיה להשיג אותה, אבל זה בכלל לא נכון. היא נמשכה אלי הרבה יותר מאשר אני אליה," הוא אומר.

מפסק־הדין עולה, כי גם אחיו של פליצ'ה, דויד, קיים יחסים עם ג'ניפר. „את יכולה לתאר לך שאני אקח ברצינות אשה שמקיימת יחסים עם אחי?" שואל פליצ'ה בתמיהה.

אולי חשבה ג'ניפר כי פליצ'ה רואה בה אחת ויחידה, אבל באותה תקופה שבה התקרב לג'ניפר, היו לפליצ'ה הרבה מאוד ידידות אחרות. הוא היה נפגש איתן ברידרתו, בחדר־הפגישות במיפעל־המתכת וגם ברידרות שכורות, שאת המפתחות שלהן קיבל מידידים. פליצ'ה משתדל לשכנע כי יחסיו לג'ניפר היו בלתי־רציניים, והוא מוסיף ואומר: „אם הייתי כל־כך אוהב אותה ובאובססיה עליה, אז אני הייתי נותן לה לנסוע עם מאהב אחר לחוץ־לארץ?" הוא מספר כי כחודשיים לפני הפיצוץ נסעה ג'ניפר לדרום־אפריקה עם גבר מבוגר שהיה מאהבה. השניים נסעו בבירכתו של פליצ'ה.

(המשך בעמוד 59)

פליצ'ה עם ג'ניפר צנטנר
גם דויד קיים יחסים

פליצ'ה עם ג'ניפר ואילן צנטנר בתמונה מישפחתית
„כך נראה פועל?"

מכיוון שהסתבך יחד עם אילן צנטנר בעיסקה של בדים גנובים. תמי ברעט נותרה לבדה בארץ בעודה סובלת ממחלת־לב. היא התגעגעה לבעלה וראתה את אילן צנטנר כאשם בכך שבעלה עזב את הארץ, והותיר אותה בודדה בחוסר־כל.

תמי הלכה כמה פעמים לבקש תמיכה מאילן, ולקחה איתה גם את פליצ'ה. צנטנר סירב לתמוך בה, ואף גירש וחירף אותה. היא היתה מלאת חימה, וכתבה מיכתב לבעלה שבו כינתה את אילן „נאצי" ושפכה על ראשו גידופים.

תמי לא הצליחה להתגבר על מחלתה, והיא מתה ממחלת־הלב שלה בטרם שלחה את המיכתב לבעלה. כאשר חזר ברעט לישראל מצא את המיכתב בין חפציה של אשתו המנוחה. אחרי שקרא את המיכתב נשבע ברעט לנקום באילן את ניקמת תמי.

אילן צנטנר הוא, לכאורה, תעשיין עשיר ונכבד, מרובד חברתי שונה לגמרי מזה של פליצ'ה וחבריו. הוא בעל מיפעל בית מתכת, וגר בשכונת־יוקרה. אולם מפסק־הדין מסתבר כי לאילן ידידים רבים מעולם השוליים.

אילן צנטנר בבית החולים אחרי הפיצוץ
רשיון בניה מסויים

האם המארוקאי מאשדוד הכריז מילחמה על החימני בבניין הוועד־הפועל בתל־אביב?

בן־הרוש קופץ בראש

אשדוד אומרים שהוא בוודאי יהיה מזכ"ל ההסתדרות הבא. ועד הפועל בתל־אביב מתלוצצים שהמארוקאי מאשדוד חותר תחת יסאו של התימני (ישראל קיסר). אבל הודה בן־הרוש מצטנע ודוחה את כל הטענות.

למרות זאת, כשכל המדינה שבתה ומלא אנרגיה, פעיל כמעט 24 שעות ביממה. היומן שלו צפוף ומלא בפגישות, כולן בענייני פועלים ומיפלגה. הביתה הוא מגיע רק בין הפגישות, שותה תה חם עם נענע, מעיף מבט חטוף בשעון, ורץ הלאה, לפגישה הבאה, לחוג־בית, או לאסיפה מיפלגתית.

בן־הרוש, יליד מקנס שבמארוקו, עלה ארצה עם עליית־הנוער ב־1952. הוא היה הצעיר בין 10 אחים ואחיות. אך היה הראשון לעלות ארצה. האם זו ציונות? „כל מארוקאי הוא ציוני" הוא עונה. כשחיוך ניבט מעיניו.

במארוקו היה בתנועת הבונים, וכבר אז ידע עברית. כשקבוצת הנוער היתה בדרכה ארצה ונפגשה עם המדריך הישראלי, היה זה בן־הרוש ששימש מתורגמן בין המדריך ובין החברים מהמארוקו, וכבר אז היה מעין מנהיג של הקבוצה.

דווקא אחרי המהפך

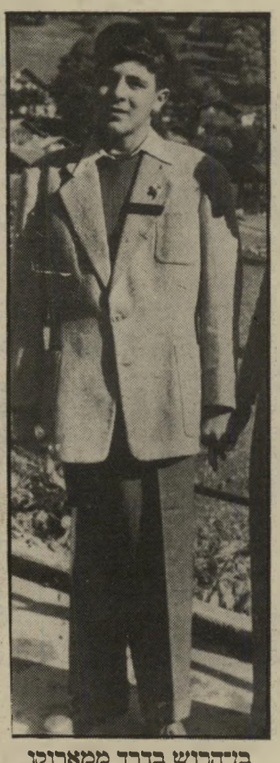
כ שעלה ארצה נשלח לקיבוץ הדתי בארות־יצחק. במשך שנתיים למד חצי יום ועבד חצי יום. אחר שנים שלושה צריפים, זכר לימים ההם, של העיירה שנקראה אז אשדוד־ים. כל השאר היה חולות.

בתחילה עבד באחד המשקים בסביבה כטרקטוריסט וכמכונאי, עד שפתחו את מיפעל ליילנד והוא עבר לעבוד במיפעל. לא עבר זמן־רב והוא נבחר ליו"ר ועד־העובדים במיפעל.

„ביום עבדתי במיפעל ובערב הייתי פעיל במיפלגה (מפא"י) בהתנדבות," הוא נזכר בחיוך. למפא"י הצטרף עם הגיעו לאשדוד ב־1957. מאז הוא פעיל בכל התחומים המיפלגתיים ובעניינים הנוגעים לפועלים. את אשתו, שרה, ילידת פרס, הכיר באסיפה מיפלגתית. שרה התגוררה אז בינגה, וכשניישאו ב־1960, עברה עימו לאשדוד.

בן־הרוש המשיך לטפס. „ב־1965 קרא לי שאול בן־שימחון, אז מזכיר מועצת־הפועלים, והציע לי להיכנס לעבוד במועצת־הפועלים כמזכיר אגודת פועלי המתכת." בן־הרוש לא סירב. במשך שבע שנים היה מזכיר האגודה. משם נע קדימה אל המוכירות הארצית והיה המזכיר הארצי של פועלי המתכת במשך שבע השנים הבאות. במיסגרת תפקידו זה טיפל בכל נושא הפינוי והפיצויים של אנשי אבו־רודס, וניהל משא־ומתן עם שר־האוצר של אז, יהושע רבינובץ.

ב־1977 חזר בן־הרוש הביתה, לאשדוד, כשנבחר כמזכיר מועצת־הפועלים בעיר. מאז הוא משמש גם כחבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות. וזה קרה דווקא אז, אחרי המהפך הפוליטי הגדול, שבו זכה הליכוד ברוב.

בן־הרוש בדרך ממארוקו
„כל מארוקאי הוא ציוני"

שלפני הבחירות לעירייה. באשדוד שולט הליכוד בעירייה כבר שנים רבות. המאבק מגיע בימים אלה לשיאו, ודווקא עכשיו, במצב עדין זה, הוכיח בן־הרוש אומץ־לב שנבע מרגשות כנים ומדאגה כנה לפועלים שהוא מייצג.

וזו אינה השביתה הגדולה הראשונה שמארגן בן־הרוש. כבר לפני חמש שנים, כאשר היה המהפך הכלכלי הגדול של הליכוד, כשהאינפלציה החלה דוהרת במהירות מטורפת, השבית את העיר כולה. אז הצליח לצרף לשביתה גם את כל הסוחרים, והעיר היתה סגורה ומסוגרת. הפעם לא היה זמן לאירגון כזה, ורק חלק מן הסוחרים הצטרפו לפועלים בשביתתם.

„האמת היא," אומר בן־הרוש בכנות, „שדווקא כאן באשדוד לא היתה לנו סיבה ממשית לשבות. כשהיה משא־ומתן על הסכמי השכר, קיבלו המיפעלים באשדוד יותר מכל מיפעל אחר בארץ. לכן זה ברור שיצאתי למאבק מסיבות אידיאולוגיות."

ענת פרגוסטי ■

לחדר־המגורים קנה רק לאחרונה. הוא מתקדר כשהוא מדבר על מדיניות הביזבוז של ממשלת הליכוד: „הליכוד הרס את המשק שש שנים ואף אחד לא הרים קול."

וכך קרה שהפעם, כמשבר הכלכלי האחרון, הרגיש בן־הרוש שהגיעו מים עד נפש. הפעם אי־אפשר לשתוק יותר ומוכרחים להגיב. „אני לא קיצוני," הוא אומר „אבל אני חושב שההסתדרות צריכה להגיב בחריפות. לליכוד לא היתה מדיניות כלכלית. כל שר והמדיניות שלו. לית דין ולית דין, לית קובע מדיניות ולית שום דבר. אני לא הממשלה, אני מייצג עובדים וחייב לבטא את האינטרסים שלהם."

וכך היתה אשדוד לעיר היחידה בארץ, שהשביתה את המשק שלה ליום עבודה שלם. איש לא נזף בבן־הרוש על שהפר את ההחלטה ההסתדרותית. להיפך. אפילו אנשי הליכוד בעירו, מהם חברי חירות ותיקים ונאמנים, באו אליו ביום השביתה ולחצו את ידו. אפילו הם הרגישו שעשה מעשה נכון. והדבר מקבל משמעות מיוחדת בימים שבוע שעבר שעתיים בלבד, שבתו באשדוד יום שלם. האיש שעמד מאחרי ההחלטה זו, שעמדה בניגוד להחלטת הוועד הפועל של ההסתדרות, היה הודה בן־הרוש (45), מזכיר מועצת פועלי אשדוד.

„רוב החברים היו בעד שביתה מלקית של שעתיים," סיפר בן־הרוש, „אני חשבתי שהפעם ההסתדרות צריכה להיות יותר חזקה ויותר תקיפה. לעליתי הצעה בוועדה המרכזת להשבית את המשק ליום שלם. אבל להצעה זו לא היה רוב. לכן, כשחזרתי לאשדוד, כינסתי את כל 150 עדי־העובדים בעיר, ואחרי דיון קיבלנו החלטה לשבות יום שלם."

יהודה בן־הרוש, איש דק גיזרה כך התגייס לצבא, לנחל, ושירת בהיאחזות נחל נחושה.

אחרי השיחרור החליט לחיות באשדוד. „תמיד הייתי בקבוצת נוער, בקיבוץ. החיים האלה קסמו לי והיה לי קשה ללכת לעיר הגדולה," הוא מסביר.

מצא חן בעיניו הרעיון לבוא למקום החדש שנבנה וצומח. וכך, ב־1956, „קיבלתי פחון משותף עם עוד חבר. זו היתה אשדוד של אז — מעברת פחונים. חוץ מזה לא היה כלום." וכשהוא מספר על זה, הוא ניגש לחלון במישרד שלו ומביט החוצה. בחוץ, שרועה העיר אשדוד, מן הנמל, כולה שיכונים שיכונים, נמוכים וגבוהים. למטה, ליד המישרד, עדיין ניצבים הבחירות להסתדרות התקיימו או כחודש וחצי אחרי הבחירות לכנסת, וההישג היה גדול כשנבחר הוא, איש מפא"י, להיות מזכיר המועצה.

לא מרגיש דפוק

מ אז הוא יושב במישרד הקומה השלישית של בניין ההסתדרות באשדוד, כשחלונו צופה אל הים ואל הנמל. האיש שעלה לארץ בעליה הפרולטמטית של יהודי מארוקו בתחילת שנות החמישים. „אני לא מרגיש דפוק," הוא אומר ברצינות, „באופן אישי לא נתקלתי בבעיה שלא תמכו בי, משום שאני מארוקאי. אני לא חושב שהיתה מדיניות מכוונת של אפליה. אני חושב שהתנאים שהיו אז היו אובייקטיביים. הביאו מאות אלפי אנשים ולא היו דירות.

„בני עדות־המיזרח שבאו לארץ היו להם שבעה־שמונה ילדים והיה להם קשה להסתדר בדירות הקטנות, ואילו העולים מאירופה, שהיו להם רק שני ילדים, להם היה קל יותר להסתדר."

למרות זאת, אשדוד היא עיר שרובה בני עדות־המיזרח. בזמנו, כשהוקמה, נבנתה כעיירת פיתוח. הושקעו בה כספים לבניית הנמל ומיפעלים רבים. היום כבר אין מספיק תעסוקה לצעירים, אין מספיק דיור ובני הדור הצעיר עוזבים.

בן־הרוש אוהב את אשדוד ואוהב את הפועלים. „אני פועל בנישמתי?" הוא מכריז ומחייך.

הוא חי חיים צנועים. רק לפני זמן קצר החליפה המישפחה דירה. את הטלוויזיה הציבעונית קנו רק לפני ארבעה חודשים „וגם זה רק משום שהיתה לי הזדמנות מיוחדת. אחרת עד היום הייתי נשאר עם טלוויזיה שחור־לבן." גם את הריהוט החדש

מזכיר בן־הרוש עם בתו אירים ואשתו שרה בביתו
את אשתו הכיר באסיפה מיפלגתית

במדינה

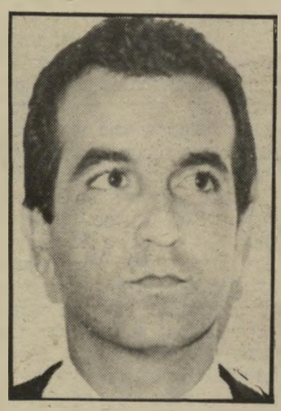
מישפט

כפר בלי רופא

למרות בקשת הפרקליטות, לעצור את הרופא הנאשם במכירת סמים, החליט בית־המישפט לשחררו בערובה.

עובדי קופת־חולים בכפר טייבה חתמו אולי בפעם הראשונה בחייהם על עצומה. הם ביקשו מבית־המישפט לשחרר את חברם לעבודה, הרופא עבד־אל־רחים ג'באלי, ממעצר. במי־כתב, החתום על־ידי תריסר רופאים ואחיות, נאמר כי הרופא הנאשם בהספקת סמים מגלה יחס יפה מאוד לאנשים המטופלים על ידו והוא עומד לרשותם יומם ולילה.

בעזרת מיכתב זה והמלצה חמה מיושב־ראש המועצה המקומית טייבה,

סניגור כהן
התרשמות מן הטיעון

עבד־אל־לטיף חביב, שגם הוא דיבר בשבחו של הרופא, הצליח עורך־הדין אלי כהן לשחרר את הרופא ממעצרו.

התובעת חני הורוביץ, מפרקליטות חיפה, האשימה את הרופא הצעיר בחודש יולי השנה בהספקת סמים מסוכנים לאדם בשם סמי בוחבוט. הוא מכר לו, לדברי התביעה, מיספר מירשמים לבקבוקי אדולן, וכאשר לא הספיקה גם כמות זו לקונה, סיפק לו הרופא מירשמים נוספים על שם אחיו רפי בוחבוט, שאותו לא פגש הרופא מעולם. כאשר החלה החקירה, הביא סמי לביתו של הרופא תמונה של אחיו רפי וקשר איתו לרמות את המישטרה ולספר כי אכן טיפל גם ברפי והוא מכיר אותו. הרופא נאשם גם בשיבוש הליכי מישפט בגלל תרגיל התמונה.

אזרחים לא תמימים. התביעה ביקשה את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים, דבר המקובל לגבי עברייני סמים. בעיקר טענה התובעת, חמור המצב של רופא, המספק מירשמים כוזבים לאנשים תמורת כסף. בית־המישפט עיין בחומר אולם התרשם מטיעונו של הסניגור, אשר הסביר כי קוני הסם אינם אזרחים תמימים, אלא נרקומנים הנכנסים ויוצאים מבתי־כלא. הרופא נתן את המירשמים בתחילה בגבולות הסבירות וגם הכסף שקיבל היה התשלום הרגיל שמקבל רופא עבור מתן מירשם לחולה. כדי שלא יהיה חשש כי הרופא ימשיך במעשיו אחרי שיחרורו בערובה, הציע הסניגור כי ייפסל בינתיים מלרשום מירשמי סמים.

בית־המישפט נענה לבקשה זו, עמד גם על הצורך של אנשי טייבה ברופא במקום, ושיחרר את הרופא בערובה.

יומיים אחרי שיחרורו של ד"ר עבד־אל־רחים ג'באלי, מצאה הפרקליטות כי יש מקום לתקן את כתב־האישום, ולהוסיף עוד שלושה אישומים על מכירת סמים לשלושה אנשים נוספים. הפעם ביקשה הפרקליטות, בכל לשון של בקשה, לעצור את הרופא. אולם עורך־הדין כהן הצליח גם הפעם לשחרר את הנאשם.

השופט לא מצא כי כתב־האישום המתוקן מחייב להחזיר את הנאשם למעצר אחרי ששוחרר רק לפני יומיים ושיבח את הסניגור שטען בכישרון רב.

כאשר יש

ישראכרט אלא מה.

החל מ- $288

מבצע 1000 המנויים של ארקיע צ'רטר:

מחיר נמוך וקבוע לאירופה
וגם שי עד $120!*

מחיר נמוך וקבוע

במבצע מיוחד לזמן קצר בלבד, תוכל לרכוש עכשיו מנוי בן 2 או 4 שוברים לכרטיסי טיסה הלוך ושוב של ארקיע צ'רטר לאירופה — במחיר נמוך ללא תקדים. המחיר קבוע ולא יושפע מעליית המחירים במשך השנה. את כרטיסי המנוי תוכל לנצל בזמן הנוח לך.

מבחר יעדים באירופה!

לבחירתך טיסות שבועיות של ארקיע צ'רטר אל לונדון, פריז, מינכן, פרנקפורט, ומבחר יעדים עונתיים נוספים כגון: אוסטריה (אינסברוק) פיזה וקלן. הטיסות במטוסי בואינג 737 דגם 83 ומוגשות בהן ארוחות עם תפריט לבחירתך.

מסלול חופשי!

תוכל לטוס ליעד אחד ולחזור מיעד אחר — ללא תוספת מחיר!

*לאילת חינם - או שוברי קניה ל"דיוטי פרי" ב-$120

אם תרכוש מנוי של 4 שוברים לכרטיסי טיסה + 4 שוברים לשירותי קרקע (בתי מלון, רכב שכור) תזכה בשי חינם — לפי בחירתך:

- כרטיס טיסה הלוך ושוב לאילת. תוכל לנצל אותו בזמן הנוח לך ולהגיע שזוף לאירופה... או:
- שוברי קניה ל"דיוטי פרי" במטוסי ארקיע בשווי $120. אם תרכוש מנוי של 2 שוברים לכרטיסי טיסה + 2 שוברים לשרותי קרקע — תזכה בשוברי "דיוטי פרי" בשווי $60

רווח בטוח!

במבצע 1000 המנויים של ארקיע צ'רטר — אתה מרוויח בכל מקרה:

- אתה נהנה ממנוי של כרטיסי טיסה לאירופה במחיר נמוך וקבוע!
- אתה יכול לקבל שי חינם לפי בחירתך עד לשווי $120.
- אתה יכול לבטל את המנוי — ולקבל את כספך בחזרה — צמוד לדולר!

כל יום טיסה חינם לאירופה
בכל אחד ממסיני ארקיע!
12.10.83 - 5.10.83
בשבוע הראשון למבצע
יתנך לכל רוכש ראשון של מנוי בן 4 שוברים
לכרטיסי טיסה + 4 שירותי קרקע, בכל אחד
ממשרדי ארקיע - **כרטיס טיסה לאירופה — חינם!**
(על בסיס מקום פנוי).

אדגון

ארקיע צ'רטר

מומחה ברשיון נ/243/83

כפוף לתקנות טיסות שכר מס'ו 1.T.
לאישור ממשלתי ולמינהל התעופה האזרחית.

המבצע כפוף לתקנון המבצע הנמצא במשרדי ארקיע.

לשלם פחות ולהנות יותר!

מנה עד היום אל משרדי ארקיע או אל סוכן הנסיעות שלך

תל-אביב: מרכז הזמנות טל. 424907, 426262, 423597, רח' פרישמן 11, טל. 233285. **ירושלים:** מרכז כלל, רח' יפו 97 טל. 225888. **חיפה:** רח' העצמאות 84, טל. 643371.
נתניה: ככר העצמאות 11, טל. 40734. **אילת:** מרכז התיירות החדש, טל. 76102. **ראש פינה:** שדה התעופה, טל. 35301.

(המשך מעמוד 55)

אולם המישטרה והתביעה קיבלו את הגירסה כי פליצ'ה היה נחוש ברעתו להשיג את ג'ניפר ואת רכושה, וכאשר ראה שתיקוותו לכך נכזבת ושג'ניפר עומדת להתפייס עם אילן, החליט פליצ'ה לנקום. הרימון שנקשר לכיסאו של אילן, ושריסק את רגליו, היה ניקמתו של המאהב המאוכזב.

כאשר נעצר פליצ'ה, באשמת ניסיון־לרצח, חמש שנים אחרי ששוחרר בחנינה, ידע כבר כי יש צורך לדאוג לסניגור ממדרגה ראשונה. הוא שכר את עורכי־הדין משה רום, דויד מועלם ויוסף גנץ. השלושה עבדו ללא לאות.

רוטשילד בריבירה

ביום הפיצוץ היה פליצ'ה באילת. הוא נסע לבקר במלון הסלע האדום, שם שהה ימים אחדים קודם לכן ובילה יפה מאוד. „נסעתי לעשות שם אורגיה עם כמה בחורות שהכרתי בפעם הקודמת," אמר פליצ'ה בגילוי־לב. אבל המישטרה והתובעת, רבקה שפייזר, ראו בסיפור הנסיעה יצירת אליבי לפשע, והשופטים לא האמינו כי פליצ'ה הוא „רוטשילד המבלה את כל ימיו בריבירה."

ג'ניפר העידה, כי כמה פעמים סיפר לה פליצ'ה, שאם הוא ירצה להתנקם במישהו או לפוצץ אותו הוא ידאג להיות באותו זמן באילת, כדי שאי־אפשר יהיה לקשר אותו לעבירה. גם סילוויה, אהובתו לשעבר, שתלונה־תיה על סחיטה באיומים צורפו לאשמה של נסיון לרצח, סיפרה דברים דומים.

הנסיעה לאילת, שהיתה בבוקר היום שבו קרה הפיצוץ, איננה נותנת לפליצ'ה כל אליבי לשעה שבה מולכד הכסא. לשעות הלילה שבהן הונח הרימון במיפעלו של צנטנר, אין לפליצ'ה כל אליבי. הוא מספר כי ישן בדירתו. אולם חברו, דויד ברעט, נעצר באותו לילה במיקרה על־ידי ניידת־מישטרה שעברה ברמת־גן, וראתה את מכוניתו חונה שם. הוא נחקר ואמר כי בא לחפש את פליצ'ה כדי לישון אצלו. הוא סיפר כי למרות שהדלת היתה פתוחה והאור דולק, לא מצא את חברו בבית.

למחרת, השכם בבוקר, נסע פליצ'ה, בליוויית שתי ידידות, לאילת, וחזר לתל־אביב באותו היום בשעות אחר־הצהריים. הוא חזר מוקדם מכפי שהת־כוון, מפני שכאשר הגיע למלון התברר לו כי הצ'קים שנתן חברו עבור הבילוי במלון בפעם הקודמת, חזרו. כל העניין עורר בו אי־נעימות, והוא החליט לחזור לתל־אביב.

על הפיצוץ במיפעלו של אילן לא שמע פליצ'ה דבר, ובשעות הערב בא לביתו של אילן כדי לשוחח איתו על רשיון־בנייה מסויים. שהבטיח להשיג עבורו.

כאשר נכנס פליצ'ה לבית צנטנר באותו ערב, מצא את ג'ניפר מתייפחת, וחברים אחדים עומדים לידה. שקט הושלך בדירה כאשר ראו את הנכנס. וג'ניפר התפרצה בצעקות וביקשה שהוא ילך משם. אחד החברים ליווה אותו החוצה והסביר לו כי אילן נפצע מהתפוצצות רימון, וכי בני־הבית חושדים שפליצ'ה הטמין את הרימון. עור באותו ערב נעצר פליצ'ה על־ידי המישטרה.

„תמי מחכה לך"

בימים הראשונים למעצרו, הוכנס לתאו של פליצ'ה עבריין בשם שלום לוי. השניים שוחחו ולוי מיהר לבשר לקצין־מישטרה כי פליצ'ה התוודה לפניו וסיפר לו הכל. הוא נתבקש על־ידי המישטרה לחזור לתא, כשהוא מצוייד במכשיר־הקלטה סמוי, ולהקליט את הוראתו של פליצ'ה. אולם למרבית הפלא לא המשיך העציר להתוודות. הוא הירבה אמנם לדבר, אך הכחיש הכל ועצק כי הוא חף־מפשע. מיבצע־ההקלטה נכשל.

במהלך המישפט הועבר פליצ'ה לתא־בודד בבית־המעצר באבו־כביר. שמונה חודשים ישב בבידוד, ולא יצא אלא שעה אחת ביום לטייל. פליצ'ה הוא איש האוהב חברה ומרבה לשוחח ולהתבדח. יש לשער כי חודשים אלה היו עבורו גיהינום. אולם הוא אינו מרבה לשוחח גם עליהם.

הוא מברך את מזלו, שגרם לו לצאת זכאי בדעת רוב חברי ההרכב. השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן היתה מרשיעה את פליצ'ה בעבירה של ניסיון לרצח, אך השופטים בנימין כהן ויעקב קדמי זיכו אותו מכל אשמה.

כאשר קוראים את פסק־הדין, עולה מיד השאלה מדוע לא עצרה המישטרה את דויד ברעט, ידידו של פליצ'ה ושותפו לשעבר של אילן צנטנר, והאשימה גם אותו בניסיון לרצח. לברעט היה מניע חזק מאוד לנקום בצנטנר. מילבד עיסקת הבדים הגנובים, שבה היו שניהם מעורבים, כעס ברעט על אילן ביגלל מיכתבה האחרון של אשתו, תמי, שמתה בחוסר־כל.

זמן־מה לפני הפיצוץ התקבלה שיחת־טלפון מוזרה בבית צנטנר, ומישהו אמר: „תמי מחכה לך..." בליל המילכוד נראה ברעט על־ידי המישטרה ליד ביתו של פליצ'ה ברמת־גן, מרחק קטן מהמיפעל שבו הוטמן הרימון. לא היה לו כל הסבר למעשיו שם, ומדוע היה שם.

בכל זאת, מנימוקים בלתי־ברורים, ניהלה המדינה מישפט ארוך ויקר נגד פליצ'ה, והזניחה לחלוטין את דויד ברעט. וכך כתב השופט קדמי: „מצבו של הנאשם רומה למצבו של הער דויד ברעט, אשר לא הוגש נגדו כתב־אישום כלל."

פליצ'ה חזר בפעם השניה לחיים נורמליים, לבילויים ולנשים שאותן הוא אוהב כל כך, ושביגללן הסתבך כבר פעמיים.

אילנה אלון ■

שבוי־הפת"ח ביקש במיכתב להשמיע לו חקליט של גיסו הזמר — ועל כך התפתח ויכוח בין גל"ץ והמישפחה

זמר לשבוי

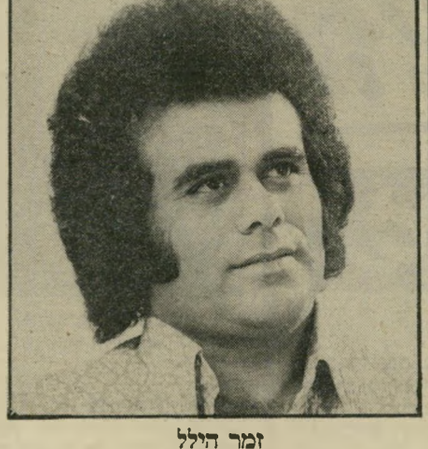
אחות שרית הילל
לרדת על הבירכיים?

אבי קרוננפלד חגג השבוע את יום הולדתו ה־20. עוברה זו לא היתה מסיירה במיוחד, אלמלא חגג אבי את יום הולדתו בשבי. אבי קרוננפלד נשבה ב־4 בספטמבר 1982, וזה לו יום ה־ הולדת השני שהוא חוגג (ואולי לא חוגג) בשבי. אבי נמצא יחד עם עוד חמישה חיילים אחרים בשבי הפת"ח אי־שם בלבנון.

אבי, בן הזקונים במישפחה, נולד וגדל בעכו. אחותו הגדולה שרית, המתגוררת ברמת־גן, סיפרה להעולם הזה על אחיה הצעיר: „הוא תמיד לקח הכל ברוח טובה. הייתי ברמת־גן, בביתי. היתה שבת. רק למחרת, ביום ראשון, הודיעו בבית. אני הלכתי לחנות של בעלי כשאבא שלי צילצל והודיע לבעלי שאחי נשבה. בעלי אמר לי: שבי, יש לי בשורה רעה לספר לך. כש־סיפר לי הייתי בשוק. לא האמנתי. אפילו לא בכיתי. רק כשדיברו על זה בטלוויזיה, הבנתי שזה אמיתי והתחלתי לבכות. אז נשברתי. אחר כך היה ניתוק. לא שמענו כלום. לצלב־האדום לא נתנו להיכנס ולא ידענו מה קורה איתם במשך זמן ארוך, בערך שלושה חודשים. „ואז הודיעו לנו שהם בידי פת"ח ושהכל בסדר. זמן קצר אחרי־כן, קיבלנו את המיכתב ה־ ראשון. הוא כתב שהוא מרגיש טוב. הוא כתב שלא צריך לדאוג לו, שחשוב שאנחנו נדאג לעצמנו.

מסקד־תחנה בן־יישי
הנושא ירד מהפרק

זמר הילל
נערה לחורף

בקשה צנועה

„זה מה שחשוב לו כל הזמן — שאנחנו נשמור על עצ־מנו ושנחזיק מעמד. הוא כתב שהיחס אליהם לבבי מאוד וזה עודד אותנו. ואז הגיע עוד מיכתב, שבו סיפר שהם קיבלו רדיו ושהם שומעים רדיו כל הזמן. כך הם יודעים בדיוק מה קורה פה בארץ.

„לפני חודשיים הגיע מיכתב מאוד מרגש מאחי. הוא כתב שם ששמע ברדיו שיר של משה הילל (משה הילל הוא בעלי). אבי כתב שהוא כל־כך התרגש לשמוע קול מוכר מן הבית, קול של מישהו מהמישפחה," שהוא פשוט פרץ בבכי מרוב שימחה.

„באותו מיכתב ביקש אבי שנעשה מה שנוכל כדי שישמיעו את משה הילל יותר ברדיו, למענו. זה מחזק אותו שם בשבי, זה מעודד אותו כשהוא שומע קול מוכר מהבית.

„פנינו אז לרמטכ"ל בבקשה, שיעביר אותה הלאה לגלי צה"ל. בסך הכל זו בקשה קטנה מאוד. הוא יושב שם בשבי, ולמה שכאן בארץ לא יעשו משהו קטן, כדי לעודד אותו שם וכדי לעזור לו לשמוע קול מוכר מן הבית, קול של מישהו מהמישפחה, שהוא פשוט פרץ בבכי מרוב שימחה.

„באותו מיכתב ביקש אבי שנעשה מה שנוכל כדי שישמיעו את משה הילל יותר ברדיו, למענו. זה מחזק אותו שם בשבי, זה מעודד אותו כשהוא שומע קול מוכר מהבית.

„פנינו אז לרמטכ"ל בבקשה, שיעביר אותה הלאה לגלי צה"ל. בסך הכל זו בקשה קטנה מאוד. הוא יושב שם בשבי, ולמה שכאן בארץ לא יעשו משהו קטן, כדי לעודד אותו שם וכדי לעזור לו לעבור את התקופה הקשה עד שישתחרר?

„לבעלי יש שיר מקסים, נערה לחורף. אבי עבר שם חורף מאוד קשה וזה שיר שהוא מאוד אוהב. לא השמיעו אותו אפילו פעם אחת.

„אני לא רוצה שיבינו אותי לא נכון. אני לא מנסה לתפוס טרמפ על העניין. בעלי אפילו לא יודע מכל הסיפור, וכשיידע הוא יכעס מאוד. אילו רציתי לתפוס טרמפ על זה, יכולתי להתחיל במסע פירסום לעניין כבר לפני שנה ולא עשיתי זאת. אני בסך הכל מעבירה בקשה של אחי השבוי. זו בקשה צנועה ואני לא מבינה למה אי־אפשר להיענות לה.

„אני גם רוצה להדגיש שאין לי שום תלונה על צורת הטיפול במישפחות השבויים. להיפך, היחס אלינו נהדר, ואני מבינה שגם היחס אליהם בשבי טוב.

„אני לא יודעת מה אני צריכה לעשות. להתחנן ולרדת על בי־כיים, כדי שימלאו את הבקשה?

„אני יודעת שהשירים של בעלי משום מה אינם מושמעים כמעט ברדיו, גם כשהוא מקליט שירים חדשים. אולי למישהו יש אנטי כלפיו אבל אינני יודעת מדוע. אז לפחות בתקופה עגומה זו, כשאחי כלוא בין ארבעה קירות, ואני יוד־עת שזה סיפוקו היחידי, כשהוא שומע קול שמעביר לו מסר מה־בית, אני מבקשת שאותם אנשים יתרכזו ויקחו זאת לתשומת ליבם.

„לכן זאת פנייתי לכל עורכי התוכניות, בבקשה למען אחי ולא יותר."

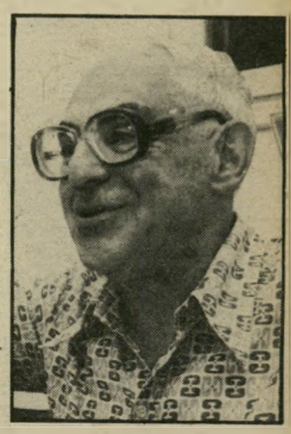
מגלי־צה"ל נמסר כי הועברו אליהם במשך המילחמה שתי בק־שות אישיות ספציפיות להשמיע שיר מסויים. שתי הבקשות נענו. כלומר, השיר הושמע פעמיים. מאז לא ידוע להם על בקשה נוספת, והנושא פשוט ירד מן הפרק.

חמרורים

נתמנה ♦ אלוף פיקוד מרכז, **אמנון שחק**, יליד תל־אביב, בן 39, שהיה עד לאחרונה, כתת־אלוף אמנון ליפקין, מפקד כוחות צה"ל בביירות הבהרי השוף. שחק, נשוי ואב לשלושה, הוא בוגר אוניברסיטת תל־אביב (בהיסטוריה כללית) ובית־הספר לפיקוד ומטה של חיל־הנחתים האמריקאי. בצה"ל הספיק להיות גם מפקד חטיבת צנחנים וגם מפקד אוגדת שריון וגם לזכות בשני עיטורי עוז: אחד על חילוץ פצועים תחת אש בעת ההתקפה על כראמה הירדנית ב־1968, ואחד על חלקו בפשיטה על מפקדות אירגוני הסירוב בביירות ב־1973.

הוענק ♦ בבנגקוק, בירת תאילנד, **לנסיך פילים**, בעלה של מלכת אנגליה, אליזבת השנייה, תואר דוקטור־כבוד ביערנות, עת שהה בבירה התאילנדית כאורחם של המלך בומיבול והמלכה סיריקית. הוא ביקש להפעיל אותם בנושא שימור חיות־הבר, שלו הוא מקדיש לאחרונה הרבה מעיתותיו.

נימול ♦ באלכסנדריה, בבית־הכנסת הגדול אליהו הנביא, **יעקב בלסיאנו**, הילד היהודי הראשון הנימול במצרים בת 350 היהודים (מהם 150 באלכסנדריה) זה עשרים שנה ויותר. את המילה ביצע מוהל, שהובא במיוחד מישראל ובין הנוכחים היו גם כמה עשרות תיירים ישראליים.

ח"כ וילנר
עיסוק בין סטודנטים

אושפז ♦ אחרי שקרע גיד ברגלו, ראש עיריית עכו, **אליהו דהן־קסטרו** (42), שנפצע כאשר נענה לאתגר קבוצת הכדורסל של בנות הפועל עכו, שיחק וניצח אותן, כשהוא מתייצב בראש החמישייה של (אז) מועמדי המערך למועצת העיריה.

נחוג ♦ יום הולדתו ה־65 של חבר־הכנסת **מאיר וילנר**, יליד ליטא, שעלה ארצה בגיל 20 ואשר עיסוקו הפוליטי הראשון היה אירגון חוג קומוניסטי בין הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים. וילנר, חבר הכנסת מאז יומה הראשון, זה 34 שנה, היה תחילה נציג מק"י (מיפלגה קומוניסטית ישראלית), שממנה פרש לרק"ח (רשימה קומוניסטית חדשה), אשר הפכה בכנסת האחרונה לחד"ש (חזית דמוקרטית לשלום).

נחוג ♦ יום הולדתו ה־77 של ד"ר (לכלכלה) **דב ברוינסלב לוין**, בנו של יצחן חפצי־עור פולני, שעלה ארצה בגיל צעיר והיה אחד מראשוני תעשייני הרהיטים בארץ (הכיסא). לוין התפרסם בהצעתו לממשלה הבריטית, באמצע שנות השלושים, ליישב 200 אלף פליטים יהודיים מגרמניה בקפריסין (שהיתה אז, עדיין, מושבת־כתר בריטית). משנדחתה הצעתו שב לעיסוקיו הרגילים כספורטאי (שייט במכבי) וכמנהל עיתונים, בזה אחר זה: ידיעות אחרונות, שבועון הנשים לאשה ויומון הציונים הכלליים (קודמיהם של הליברלים) הבוקר.

נחוג ♦ בקאהיר, יום הולדתו ה־85 של בכיר סופרי מצרים, **תאופיק אל־חכים**, אשר השיב לשאלת עיתונאי על מה שמראיג אותו בגיל 85: "רק מסיבה אחת: הוא רודף אותי על צוואה".

נהרג ♦ ימים אחדים לפני הטבח במיפקדת הנחתים, מיריית צלף בביירות, סמל (חבלה) **אלן סויסרט**, 25, איש הנחתים האמריקאיים בכוח הרב־לאומי והחייל היהודי הלא־ישראלי הראשון שנהרג בלבנון מאז פלישת ישראל אליה בקיץ 1982. סויסרט הוטס לקבורה בעיר הולדתו נשוואה, אשר בצפון מזרח ארצות־הברית, והידועה כמולדת מכונת־התפירה.

נפטר ♦ בגיל 47 מהתקף־לב בלוס־אנג'לס, שבה שהה לסיור לימודים, מנכ"ל נתב"ג (נמל התעופה בן־גוריון) **ישראל הוד**, מי שהיה מפקד גדוד הנדסה קרבית במילחמת יום הכיפורים ואשר עבר משך 23 שנות שירותו במשרד התחבורה את כל השלבים, ממקים היחידה לשעת חירום עד לתפקידו האחרון, שאותו קיבל לפני חמש שנים.

אלוף־פיקוד שחק
חילוץ תחת אש

נפטר ♦ מהתקף־לב בפארים, למחרת יום הולדתו ה־78, **ריימון ארון**, פילוסוף והיסטוריון ומי שנחשב כאיש הרוח מס' 1 של צרפת ושהגדיר עצמו "אזרח צרפתי ממוצא יהודי". ארון, שהיה יו"ר מועצת־המערכת של שבועון־החדשות ל'אכספרס, כתב גם במשך 30 שנים את המאמר הראשי ביומון הפאריסאי פיגארו, פירסם 30 ספרים (ביניהם אחד על המארכסיזם — האופיום של האינטלקטואלים) וכאשר נילווה, בימי מילחמת־העולם השניה, לשארל דה־גול לגלותו בלונדון, גם היה עורך את נאומיו.

נפטר ♦ בחיפה, בגיל 80, **יהודה** ("ג'ול") **אמסטר**, בעל צי מוניות (מישרד הגליל) בחיפה של שנות הארבעים, אשר נחשב ידי־מינו של האיש החזק של חיפה, אבא חושי. ביום הראשון להקמת המדינה נעצר אמסטר על־ידי אנשי השי"ן (שרות הידיעות) של ההגנה, נחקר באכזריות במשך 76 ימים ושוחרר, לבסוף, ממעצרו, ללא הסבר על סיבת מעצרו. אמסטר, אשר איבד את שיניו ואשר שערותיו הלבינו בימי העינויים, נעצר, לפי השמועה, כתוצאה ממאבק־כוחות בארגון ההגנה, שבו רצו להוכיח כי אבא חושי, לימים ראש עיריית חיפה, שירת את הבריטים, והודיע להם מראש על בוא אניות־מעפילים. אמסטר גמר את חייו כבעל חניון קטן, שרכש מהפיצויים שקיבל, בסופו של דבר, ב־1964, לפי הוראת דויד בן־גוריון.

הנתבעת: שרי רז בבית־המישפט
"רק דברים רעים!"

השדכנית והשדרנית

נגד

"דטלוויזיה הרסה אותי," חזרה ואמרה השדכנית הלנה עם־רם במזנון בית־המישפט. למרות שבמשך חמש שנים בערך לא נראו תמונותיה מעל דפי העיתונות בארץ, לא היה אדם במזנון בית־המישפט, שלא הביט בה. לבושה חליפת־מיכנסיים הדורה, שערה השחור כפחם אסוף בקפידה, ומאופרת כשחקנית־תיאטרון, משכה השדכנית תשומת־לב כללית.

הצטנעה בפינת המזנון יחד עם סגנית היועץ המישפטי של רשות־השידור, כוכבה שלום, ולא משכה תשומת־לב.

השידוך הראשון

דלנה ושרי רז נפגשו לראשונה לפני כחמש שנים. כאשר עשתה הטלוויזיה תוכנית על מישרד־מישרד־השידוכין ועברה לארצות־הברית. שם היא עוסקת כיום במיקצועה הישן, לרבריה, בהצלחה מרובה.

השבוע, אחרי חמש שנים, נפגשו השתיים שנית בבית־המישפט. הלנה, שהגיעה במיוחד לשם כך מארצות־הברית, היתה הערה הראשונה, והתגלתה כאישיות ססגונית ומלאת חיים. היא יכלה רק בקושי להתאפק מלדבר ללא הפסק, ונזנופה לא אחת בידי עורך־דינה.

גם השופט יעקב מלץ, נאלץ מפעם לפעם להזכיר לעדה, כי אם לא תקצר בדבריה לא תוכל לחזור עוד השבוע לניו־יורק, ולהיפגש שם עם ילדיה. חוש־ההומור הידוע של השופט ושל עורך־הדין גניהר הפכו את עדותה של הלנה למשעשע ביותר. חילופי הדברים בין השלושה גרמו פירצי צחוק רבים בקהל.

הלנה סיפרה כי בראשית דרכה היתה שדכנית חובבת. היא נהגה לערוך מסיבות רבות משתתפים בביתה, ולהזמין פנויים ופנויות שהכירה בעבודתה, בתקווה כי ישתדכו. מייד אחרי נישואיה, עבדה זמן מה במישרד־הביטחון, ואחר כך עסקה בתיווך במכוניות ובביטוח־חיים. לקוחותיה משני עסקים אלה הפכו מוזמנים למסיבות וזכו גם בטיפול בבעיותיהם האישיות. באותן השנים חיתנה הלנה כמה וכמה זוגות, לרבריה.

הלנה סיפרה כי כאשר התחתנה, נותר אחיו הבכור של בעלה רווק עדיין, והיא לקחה על עצמה להשיאו. היא הכירה במישרד־הביטחון בחורה נחמדה בשם חנה והכירה את השניים. "הם התחתנו ומאז, כבר 14 שנים, הם נשואים", אמרה לשופט. "זה היה השידוך הראשון שלי."

מחמאות לשופטים

בשנת 1972 עד 1977, עסקה הלנה בשידוכים כתחביב. היא לא נהגה לקבל תמורה עבור מאמציה, אבל כאשר זוג היה מתחתן, היו נותנים לה מתנה. "לפעמים מאה לירות שהיו הרבה כסף באותו זמן, או זר־פרחים. אבל עיקר ההכנסה שלי היה ממכירת מכוניותיהם של האנשים או מכך שעשיתי להם ביטוח־חיים.

אין כל ספק, כי הלנה נחונה בחן טבעי רב ובכושר־דיבור, ואת שני אלה הפעילה בעוצמה רבה בבית־המישפט. היא שוחחה במזנון עם עורכי־דין ואנשי תביעה, הסבירה להם את טענותיה, וגילתה כי היא עומדת להזמין כעדות לטובתה כמה בחורות, העובדות בפרקליטות ואשר היו לקוחות שלה במישרד־השידוכין.

דווקא שרי רז, הנראית כמעט בכל ערב על מירקע הטלוויזיה נעלמה כמעט בקהל. מעט מאוד אנשים זיהו בבחורה הלבושה מיכנסי ג'ינס ומותניה את השדרנית הפופולרית. היא השידוכים של הלנה. שרי רז חשפה בתוכנית גילויים שהביאו לסגירת מישרדה של השדכנית, ועל כך הגישה הלנה באמצעות עורך־דינה, אוריאל גניהר, תביעת דיבה. היא תבעה, בשנת 1979, חמישה מיליון לירות.

תוכנית הטלוויזיה טענה כי חלק מהגברים שהיו רשומים לנישואין במישרדה של הלנה, צמד, היו נשואים או גויים, וכי הסיכויים להינשא באמצעות מישרד זה, היו קלושים ביותר. כאשר צפתה הלנה בתוכנית, צנחה ארצה, התעלפה ולקתה בהתקף־לב. אחר־כך עזבה את הארץ, סגרה את

הלנה וסרקליטה
5 מיליון ב־1979

„מי שמגיש מישפט־דיבה צריך להיות או מלאך או טיפש," אמר השופט כשפסל שאלות בקשר לאישפוזה של השדכנית בעבר וקיבל את החנגדות סניגורה

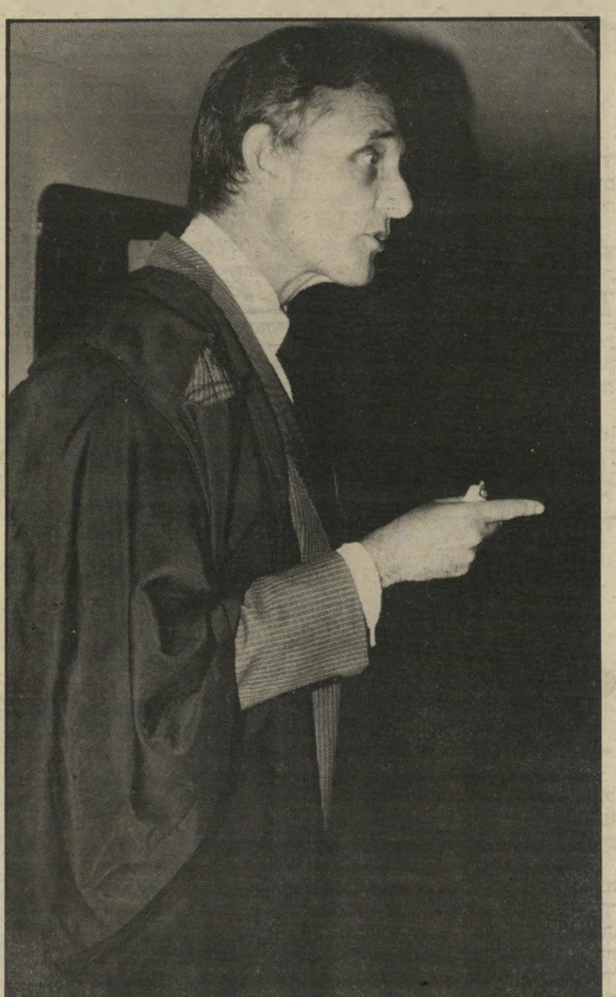
„עד 1977 עשיתי מיצוות, ולא החתמתי אנשים על חוזים," סיפרה. „יש לי לב רחום וחנון," העידה על עצמה. אבל כאשר ראתה שיש הרבה כסף בשידוכים, החליטה להפוך זאת לא היה מתקבל.

השדכנית הכחישה בזעם, כי שילמה לגברים לצאת עם נשים הרשומות במישרדה וכי חלק מהמועמדים היו לאמיתו של דבר נשואים. „מעולם לא היו לי גברים נשואים ולא גויים," הצהירה מעל דוכן־העדים.

אולם הלנה מדגישה, כי פעמים רבות עשתה טובות לאנשים ללא תשלום, או הנחות ניכרות. „אנשים שידם לא משגת, למשל אם בא אלי שופט וביקש ממני שאחתן את בתו היחידה, אז הוא חיתן את בתו, ושילם עבור דמי־החתונה ולא ברח. שופטים הם נהדרים," ציינה הלנה.

המישרד היה גובה מן המועמד דמי־הרשמה וחותם איתו על חוזה לשנה או לצמיתות. סכום נוסף היה אמור להיות משולם אם וכאשר יתחתן המועמד באמצעות המישרד. „אבל אנשים לא רצו לשלם," היא מספרת. „הם אמרו: ‚לא מגיע לנו קנס בגלל שאנחנו מתחתנים.' או מה הייתי יכולה לעשות? הייתי צריכה לחפש ברבנות ולראות מי מהמועמדים שלי מתחתן ולומר להם שאם לא ישלמו לי, אבוא עם שלט לחתונה ואצהיר שהם הכירו למיקצוע. היא פתחה מישרד לשידוכים בנוסח חדש. „ראיתי שלא לכל אחד יש התכונות שלי. אני רק אחת, אין הלנות רבות כמוני," הסבירה. „אני רק צריכה להסתכל בעיניים של בן־אדם ולשוחח איתו ואני כבר יודעת מה מתאים לו ואיזה בן־אדם הוא."

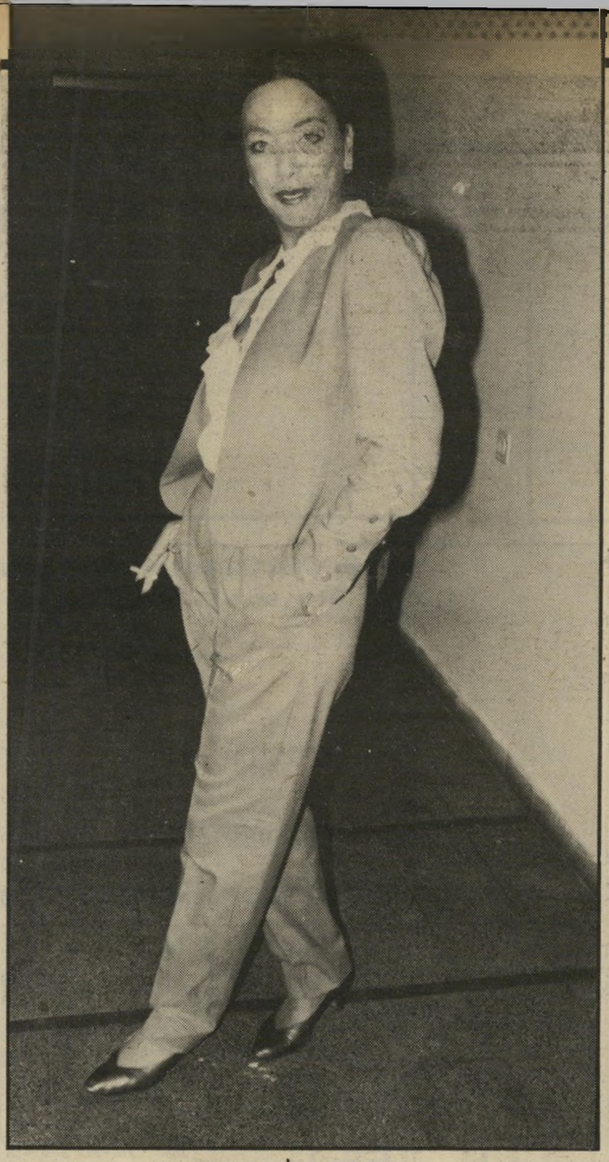
הלנה אספה את שמות כל הפנויים שהכירה במסיבותיה, וערכה לעצמה כרטסת. „אי אפשר להתחיל מישרד שידוכים יש מאין. אני מגלה כאן את כל הסודות המיקצועיים." אך השופט הרגיע אותה, כי באולם בית־המישפט אין לה הרבה מתחרים. הלנה אספה צוות עובדים ותידרכה אותם. אך כיוון שהם לא נחוצו בתכונות המיוחדות שלה, ציידה את מישרדה בפסיכולוגים, חוקרים פרטיים וגראפולוגים. כל לקוח ששילם את מלוא המחיר, היה עובר בדיקות אלה. ואם היה מתברר כי אינו אדם ישר, כי הוא נוטה לדיכאונות חריפים, או אינו פתוח מבחינה רגשית,

הפרקליט: אוריאל גניהר
חבר של נציגת המדינה

דרכי: רק כך הצלחתי לשכנע אותם לשלם לי," גילתה עוד מסודות המיקצוע.

היא חילקה מחמאות לא רק לשופטים אלה גם לעורכת־הדין בלהה קליר מהפרקליטות, המייצגת את הטלוויזיה. „את יפה מאוד ואני אוהבת להסתכל על אנשים יפים," אמרה לה הלנה. וכאשר היו חילוקי־דעות בין עורך־דין גניהר והגברת קליר, אמר להם השופט: „חשבתי שאתם חברים טובים?" „אני מקווה להגיע לסטאטוס כזה," אמר גניהר בחיוך. אז התערבה הלנה ואמרה: „אולי אני יכולה לשדך ביניכם?" אבל גניהר הזהיר אותה: „הצהרת בשבועה שאת לא משדכת נשואים!"

התובעת: הלנה עם־רם
„בעזרת השם, אמשיך לחיות באמריקה!"

מלאך או טיפש

הלנה נחקרה רבות אודות הראיונות שנתנה לעיתונות במשך שנות עבודתה בישראל. היא נחקרה בעיקר אודות כתבה שנתנה להעולם הזה בשנת 1977. שם סיפרה, כי כאשר היתה ילדה קטנה „יפה וגאה" כדבריה, נאלצה לשקר כדי להתקדם בחברה. „אבל מה זה משנה?" שאלה הלנה, „אם כאשר הייתי ילדה בת תשע ושאלו אותי למה אני לובשת שמלה מלוכלכת, אמרתי שבארון־הבגדים בבית יש נחש־צפע ולכן אינני יכולה להחליף שימלה. זה סימן שאני משקרת גם היום?" עוד סיפרה על עברה וגילתה כי נפתחו נגדה שני תיקים פליליים בעבר. אחד בגלל מכונית משומשת שמכרה לאדם והוא התלונן כי רימתה אותו, בתיק זה יצאה זכאית. בהיותה בת 13, אחרי שאביה עזב את הבית, ניסתה להתאבד. אז נפתח נגדה תיק על נסיון התאבדות. „תברקי במישטרה," אמרה הלנה, „תראי כמה תלונות יש נגד מישרדי שידוכין אחרים. נגדי לא היתה אפילו תלונה אחת."

כאשר המשיכה נציגת הפרקליטות לחקור את הלנה אודות מאמרים שנכתבו עליה, הזהירה אותה העדה: „אם את מתכוונת לחקור אותי על כל כתבה שנכתבה עלי, זה יקח חמש שנים." „אין דבר," אמר השופט, „אני פורש רק בעוד עשר שנים."

דבר אחד הרגיז מאוד את הלנה. כאשר נשאלה על־ידי עורכת־הדין קליר, אם זה נכון כי שמה האמיתי הוא אילנה, וכי החליפה אותו בהלנה התפרצה העדה בזעם „זה לא נכון! שמי הוא הלנה וכך הוא רשום בתעודת־הלידה ובתעודת־הזהות שלי. ככה נולדתי!"

כאשר חקרה נציגת הפרקליטות אם היתה הלנה מאושפזת אי־פעם, התנגד לכך עורך־הדין גניהר. השופט אמר להלנה: „אמר מישהו כי מי שתובע על דיבה, צריך להיות או מלאך או טיפש." השופט אסר את השאלות על אישפוזה של השדכנית.

מפעם לפעם ניסתה הלנה להדריך גם את עורכת־הדין קליר: „אולי תשאלי רק את השאלות המפוצצות?" הציעה.

כאשר נשאלה על תוכניותיה לעתיד, אמרה השדכנית, כי זה תלוי בתוצאות המישפט. „בעזרת השם, אם לא אזכה, ואפסיד את המישפט, אני אשב באמריקה כל חיי. קודם לא התכוונתי לעבור לאמריקה. רציתי רק לפתוח שם סניף ולהביא לארץ גברים. אבל אתם גרשתם אותי מהארץ. כי הטלוויזיה זה המדינה. וכל העולם ידע איך גרשו אותי, חיילת, צברית. שני אחים כבר הבאתי לאמריקה, ובעזרת השם אביא את כל המישפחה, ברוך השם יש לי שמונה."

היתה זו כבר שעת צהריים מאוחרת כאשר סיימה הלנה את עדותה. היא נפרדה מעורך־דינה ומיהרה כדי לחזור עוד למחרת לארצות־הברית, „כי אני נורא מתגעגעת לילדים שלי."

אילנה אלון ■

עיסוי ליוען

(המשך מעמוד 51)

מדוע עזב אביעד את מקום העבוד
המכובד?

גם על כך יש יותר מגירסה אחת.
על־פי ריברי דובר מישרד־החו
לא התאים אביעד כלל לתפקי
שהוצע לו, ובתום תקופת ניסיון קצר
הוא התבקש ללכת.

מקורבי שמיר טוענים, שהוא העל
דרישות מגוחכות. הוא קבל על כ
שאין לו חדר־עבודה מרווח, כורסוח
אירוח נוחות, ועוד טענות מסוג זו
אך בתנועת החרות לא ילך אי
כאביעד לאיבוד.

שבע שנות־מאסו

תחנה הבאה היתה מישרד
הכלכלה של יעקב מרידור
המישנה דאז לנציב שירות־המדינ
נתן אברהם — המכהן כיום בתפקי
הנציב — טילפן למרידור והודי
בשמו של יורם ארידור, שיש להעסי
את אביעד. האיש קיבל עבודה זמני
בפרוייקט מסויים שהוכן עבור מישרו
האנרגיה. ארידור עצמו התעניי
אישית בהתקדמותו בעבודה.

אך אביעד לא יכול היה להאריך זמ
במקום החדש. על־פי דרישות התק
היה עליו להיות בוגר אוניברסיטה
אביעד לא יכול היה להמציא תעודו
המעידות על תואר אקדמי, והוא שונ
מצא את מקומו בחוץ.

גם הפעם לא לזמן רב.

אביעד התעניין אצל דקל, אצל
ארידור ואחרים, והופנה לבסוף למס
ההכנסה. אברהם צרפתי, המישנ
לנציב מס־ההכנסה, בדק את כישורי
העובר, ולא היה שבע־רצון מהם. אך
מכיוון שהאיש נכפה על־ידי הדרג
הפוליטי, נמצאה לו בסופו של דבר
מישרה: מינהלן כוח־אדם במישרד
פקיד־השומה בתל־אביב. היא קיבל
דירוג גבוה — י"ט 2.

באותו בניין, שאליו הגיע אביעד
לפני שיבעה חודשים, מצא העובד
החדש חבר־מיפלגה נאמן, מנחם רז,
שהוא חבר ועד־העובדים במקום.

רז כבר התפרסם בעבר (העולם
הזה 10 בפברואר 1982). הוא עובד
ותיק במס־ההכנסה, מועסק כנהג וידוע
בדיעותיו הלאומניות הקיצוניות, שהיו
לזרא גם במעודת זאב. לא אחת
התבטא, שיש לטהר את השירות
הציבורי מעובדים המוכרים כנאמני
השילטון הישן, שילטון מפא"י.

רז ואביעד הפכו מייד חברים. לא
אחת הביא רז את אביעד במכוניתו
לביתו. ערב מעצרו של אביעד, ישבו
השניים יותר משלוש שעות מתחת
לביתו של אביעד, ברחוב ארלוזורוב
בתל־אביב, ושוחחו ארוכות בפנים
מרצינות.

אחרי מעצרו של אביעד, סירב רז
לענות לשאלות.

העבירה שבה חשוד אביעד היא
חמורה ביותר. אם יוגש נגדו כתב־
אישום ואם יורשע, צפוי לו עונש של
עד שבע שנות־מאסר. המישטרה חוק־
רת עתה בכיוונים אחרים, מפתיעים לא
פחות.

אשתו של העצור לא ידעה על
מקומות־הבילוי של בעלה. היא הופת־
עה כאשר הידפקו שוטרים על דלת
ביתה ודיווחו לה על אשר אירע. היא
נדהמה כאשר הובהר לה היכן קיבל
בעלה שירותי־עיסוי. המדובר ברירת־
מגורים שהוסכה למכון עיסוי. המרחק
בין מכון מסוג זה ומכוני־בריאות
גדולים הוא מרחק של שנות־אור.

כבר בשלב זה מעוררת הפרשה
שאלות כיבדות־מישקל:

● האם שהה אביעד במכוני־עיסוי
גם בתקופת עבודתו לצד יצחק שמיר,
והאם ידעו המעסות מה עיסוקו ומה
מתרחש במישרד־החוץ?

● האם ידע יצחק שמיר על
מעשיו של עוזרו, והאם ידעו על כך
בכירים אחרים בצמרת חרות, כמו יורם
ארידור, יעקב מרידור ומיכאל דקל.

● מדוע התערבו שרי חרות הבכי־
רים במציאת עבודה לעסקן כמעט אל־
מוני בתנועה?

בן־ציון ציטרין ■

סובארו 1300
1983
יד ראשונה
מטליק כסף
טל. 04-942954

בחורף
את משמינה ומאבדת כושר גופני
הרשמי לקורס לחיטוב הגוף ותהיי גמישה,
רעננה, תחזקי שריריך ותקבלי יציבה יפה.
הרזייה מובטחת
השעורים מתקיימים בבקרים ואחר־הצהריים
פני לאולפן לאה פלטשר
אבן גבירול 50 ת"א, טל. 267682
צוות מורים מעולה,
אווירה נעימה ואדיבה

סטודנט מעוניין לשכור
דירת חדר
או חדר בדירה
עם שותפים, בקרבת גבעת רם – ירושלים
(בסביבות 100 דולר)
מוכן לשמור על דירה שבעליה נוסעים לתקופה ארוכה
טלפון: 02-526460

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

מינוי נכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש –
אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח
מחלקת המנויים

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מופחים לחדברת תיקנים
(ג'וקים), תוכעי עץ, חרקי
ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' ו' עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

בעיות
ולבטים
בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

רשות שרות תבל
זרוע מינהלית של „ממשל עולמי של אזרחי־עולם"
★ מדפיסה כספים – „מונדו"
– ואינה עושה אינפלאציה
★ מדפיסה בולים –
ואינה מעכבת משלוחי־דואר
★ מנפיקה תעודות הולדת, זהות,
אזרחות־עולם
ודרכון עולמי!
הצטרפו אל העולם החופשי באמת
וצפצפו על האינפלאציה!
ת"ד 20178, ת"א־יפו 61201, טל' 03-332252

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

שולה
ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 89
טלפונים:
284919
295318
השתלת ציפורניים

אכלתי אותה ונהנתי
ארוחת בוקר של עשירים
בדיונות 110

כדורסל

בעיות פיננסיות

שמועה המסתובבת בתל־אביב, מאז הפיחות הגדול לפני שבועיים (ושאין עליה תגובה רישמית), היא שגם מכבי תל־אביב היתה מושקעת בסכומי כסף ניכרים במניות הבנקים. לכן מלווים קברניטי האלופה בחשש כבד את המישחק הגורלי של קבוצתם מול היווניה אריס־סלוניקי, איתה תתמודד מכבי בשבוע הבא במיסגרת גביע אירופה לאלופות.

מקורבים לקבוצה טוענים שאם מכבי לא תצליח לגבור על היוונים, המוערון צפוי לבעיות פיננסיות חמורות: מכבי לא תוכל לעמוד בחוזים עליהם חתמה בתחילת העונה עם שחקניה.

כבר אחרי הפסדה לרמת־גן בשבוע שעבר, טען השחקן האמריקאי החדש ג'ואי קרמר, שהגיע הישר מקבוצת האנ־בי־אי המיקצועית, שמכבי אינה עומדת בהתחייבויותיה בחוזה עימו, שהקבוצה חייבת לו כספים וכנראה מנסה להתיישר מבחינה מוראלית כדי להביאו לידי הפרת החוזה עימה על־מנת שיאסוף את מיטלטליו ואשתו ויחזור לארצו.

במישחק מול מכבי קרית־מוצקין לא שותף קרמר ולוא לדקה אחת במישחק.

אין ספק שג'ואי קרמר, המיקצוען לשעבר ומבין היהודים המעטים ששיחקו בליגת האנ־בי־אי עלה ממון רב לאנשי מכבי, ואילו אפשר היה לחסוך ממון זה, היו מרגישים יותר בנוח.

אף־על־פי כן ולמרות הכל

סטיב שלכטר, כדורסלנה הענק (2.07 מטר) של הפועל רמת־גן, שהודח השבוע מתפקידו

כדורגלן בר
יש: מחשבות

כקפטיין הקבוצה, הבין לנפש חברו לקבוצה ולמולדת, סטיב קפלן. שלכטר התערב עם קפלן, שלמרות כל רצונו של זה לעזוב את קבוצתו, איתה שיחק 12 שנה, הוא לא יעזוב. ולמרות התנאים „הרעים" שמעניקה לו קבוצתו, הוא יישאר איתה אף־על־פי־כן ולמרות הכל.

השבוע חגגו השניים עם בנות זוגם, במיסעדה סינית, את העובדה ששני הסטיבים יישארו יחדיו וימשיכו לשאת בעול של הפועל רמת־גן, שהפתיעה את הכל כשזיעזעה במיקצת את עליונותה של האלופה, מכבי תל־אביב.

הפועל, שסיימה בעונה שעברה כסגניתה של מכבי, גברה על מכבי לאחר שתי הארכות במישחק הליגה בשבוע שעבר.

סיכם שלכטר: „קפלן כל הזמן מתלונן. אבל, בסך הכל, נותנים לו בקבוצה את התנאים הכי טובים וחוץ מזה אני לא האמנתי אפילו לרגע שסטיב יוותר עלי וישאיר אותי לבד."

הנקודה הרפואית

ד"ר פינצי, הרופא הצמוד של קבוצת הכדורסל של הפועל תל־אביב, החליט לפני

כדורסלן קרמר
התשה מוראלית

שבועות אחדים לא להופיע יותר למישחקי־החוץ של קבוצתו. הדוקטור אינו יכול לעמוד במתח הרב שבו רוויים מישחקים אלה העונה, יותר מתמיד.

לאחרונה רוב רובם של מישחקי הקבוצה התל־אביבית הסתיימו על חודה של נקודה, ממש בשנייה האחרונה: התל־אביבים גברו בנקודה אחת על הפועל גליל העליון, בנקודה אחת על הפועל חיפה והפסידו, גם כן בנקודה אחת להפועל חולון ולהפועל רמת־גן.

כדורגל

האיש על הספסל

מילחמת הכוכבים־כדורגלנים של מכבי נתניה לא נפסקת אף לא ליום אחד. כולם כבר יודעים בארץ שיש בנתניה — האלופה דאשתקד והממוקמת העונה עמוק בתחתית — שהוא גונב להם את התהילה בעוד הם עושים את העבודה השחורה. אף אחד מבין הכוכבים של האלופה הנתנייתית לא התבייש להצהיר שמכנס מתפרנס על חשבונם, טבין ותקילין.

גם לפני שבועיים, כשניצחו הנתנייתים את שמשון תל־אביב, היה כל פלג הכוכבים אנטי מכנס שיכור מניצחון. כי מכנס המצוץ ישב בצד והם הצליחו לנצח בלעדיו. בסופו של המישחק

כדורגלן לם
חסר: כותרות

שמע שחקן שימשון, עובדיה אבינועם, מפיהם של שחקני נתניה שהם התאמצו באופן מיוחד במישחק, כדי להוכיח לעודד שהשקיף בהם מהצד — שהוא למעשה חי על חשבונם.

אך עברו שבועות מאז מכנס לא שיחק והעובדות התחילו לדבר בעד עצמן. הנתנייתים לא מצליחים לנצח ומחזיקים בקושי מעמד ללא נוכחותו של מכנס, היושב עדיין על הספסל, בצד וצופה בהם כשהוא פצוע.

כדאי לשמוע לניזבר

גיזבר ההסתדרות, נתן אלמוזלינו, שלח השבוע תיזכורת לאנשי הפועל: נא להתחשב בדעתו המיקצועית. ודעתו היא שאין לייבא כדורגלנים מחו"ל, כנהוג בכדורסל. הייבוא יגריל את ההוצאות של אגודות הפועל הסובלות מחולשה כספית בין כה וגם יגרום להעלאת התשלומים לשחקנים המקומיים, שיבקשו להשתוות למיובאים.

בפעם האחרונה שביקש אלמוזלינו שישמעו לו, הוא התנגד לקביעת תשלומים נקובים בדולרים. אנשי הפועל לא שמעו לו ועתה, אחרי הפיחות הגדול, הם מצטערים על כך.

כדורגלן מכנס
טבין ותקילין

את עודד מכנס, החושב את עצמו הכי טוב ויש לו על כך גם הרבה קבלות למי שעוד לא השתכנע.

כמו כן כולם יודעים שישנו חיים בר, שהוא כוכב על המיגרש לא פחות ממכנס, רק בעיתונים חסרות לו כמה עשרות כותרות מאירות עיניים וכמה פרסים.

כולם גם יודעים שישנו גם בני לם, מלך הפאלש (הבעיטה המאד מסויימת בכדור) של ישראל, שגם לא מפסיק לחשוב את עצמו להכי טוב.

מסקנה אחת. בזה לא הסתיים מניין הכוכבים של מכבי נתניה, שלא לדבר על מוטל'ה שפיגלר, המאמן בכבודו ובעצמו. אבל כדאי להסיק מסקנה אחת קטנה מההרפתקות הרבות של הקבוצה עד היום, עם תום חמשת מחזורי פתיחת העונה.

בעונה הקודמת, טענו כל חבריו של מכנס

50 בעקבות 1

מירדף השוטרים
פירחח זריז

צ'לם הספורט התל־אביבי, אליצור ראובני, נקלע עם מצלמתו לאיצטדיון הייבורי שבאנגליה ונשאר המום למראה עיניו. אבל לא מספיק המום כדי שישכח להפעיל את המצלמה שלו (התוצאה, מעשה ידיו של ראובני, משמאל): כ־500 ילדים פרצו אל מישטח הכדורגל מייד עם תום המישחק, שבו גברה ארסנל על לוטון בתוצאה 1:4, ועטו לעבר הכדורגלנים המיוזעים, כדי לד כות בחתימת ידיהם של הכוכבים.

50 השוטרים שדלקו בעקבות הפירחחים הזריזים הצליחו בקושי לתפוס את אחד הילדים.

כשהם אוחזים בבגדיו בחוזקה, וחונקים את הצחוק בגרונם. השליכו השוטרים האנגלים את השובב חזרה אל היציע, לקול תרועות מחרישי־אוזניים של אלפי הצופים.

היחידי שלא השתעשע מהמישחק היה הילד שנתפס.

הבה נרננה

באמריקה זה חלק מהגישה המרגשת של מישחק כדורסל. בארץ התנועה עדיין בחיתוליה. אבל הרעיון להביא אוהדן אמיתי למישחק הכדורסל, כדי להנעים את החוויה שבצפייה במוסיקה עומד להתממש גם אצלנו, בקרב האוהדים.

יבואני אוהדנים הגו את הרעיון, אך הנהלת היכל הספורט של י־אליהו בתל־אביב לא תמכה בתוכנית הנחשבת למהפכנית. בעוד שבאמריקה זה נחשב למכובד מאוד להביא למישחק של האנ־בי־אי לא רק בליזמר בודד אלא תיזמורת שלמה.

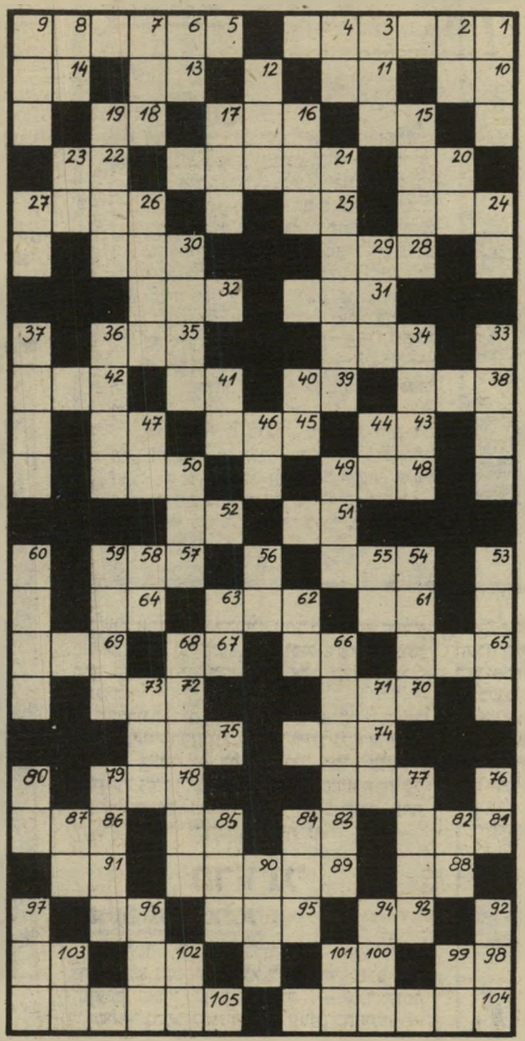
אחרי שפנו בלידיתיקשורת לגרשון מרמן, מנהל היכל הספורט המשתלם, הוא הסכים, מתוך בריירה, לאשר את הכנסתו של בליזמר להיכל הספורט המקודש.

הרעיון החדשני באיצטדיון הכדורסל תפס כל כך הרבה הדים, עד שהיבואנים החליטו, השבוע, לצאת במיבצע מיוחד, למרות תחילת האותיון, של 50 אחוז הנחה לכל רוכש אוהדן.

תשבץ

2408

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) שעור מעולה, שלא במהרה יישכח (3,3); 5) חומר אורגני במזון; 10) נחלש; 11) מספיק; 13) נמלט; 14) שבט מישראל; 16) גשה נא; 18) מגש; 20) כך צריך להיות; 21) עיר ושמה ארץ; 22) שר גם בממשלת ההמשך; 24) הידד; 25) יסוד התורשה; 26) רפורמה; 28) חוט מתכת; 30) בירה אירופית; 31) שר, אציל; 32) פקרונות תושבים מקומיים; 34) תוצאות ההשפעה; 35) ענף מעץ פרי משובח; 38) אבי ראשון אבותינו; 39) מן השוואים; 41) מילת שלילה; 42) נסיגה; 43) מסך הקולנוע; 45) המוביל בדרך; 47) אציל מוסלמי; 48) מאבות התעופה בארץ (ש/מ); 49) נשק; 51) אל מצרי; 52) זיז, כליטה; 54) פילוג; 57) קשר למתניו; 61) מופיע; 62) רטט, הזדעזע; 64) רשע אלים; 65) אני; 66) שלל; 69) חשיבות; 70) בחוסר; 72) בער; 74) תרכובת כימית של כהל מינוס מים; 75) הגשם היורד במאונך; 77) מרפא; 78) רב גדול; 81) קורת עץ מתחת לפסי הרכבת; 83) גדול אלילי בבל; 85) כלי קיבול; 86) שריון; 88) הראשון בסולם הצלילים; 89) דיאלוג; 91) מסמר; 93) מפרנס; 95) נטש; 96) בחל; 98) מוטב לוותר על שרותיו של זה; 100) בסיס; 102) שיח רענן; 103) בוטר; 104) יחידת מרחק באסטרונומיה (3,3); 105) מרדן ועיקש (4,2) (אבל לא מלמד).

מאונך:

1) מידת היבש (הושע ג'ב'); 2) גבבא; 3) עדיין לא; 4) שארית החוב; 6) מטבע שעדיין לא אומץ אצלנו; 7) בוחן; 8) מספר עיקרי הרמב"ם; 9) שם מסכת בתלמוד בסדר טהרות; 12) חולי, כאב; 15) בהשאלה — מערבולת, תס־בוכת; 16) בול עץ או שמו של יועץ כלכלי; 17) כסף דרום אפריקאי; 19) קטן אמנה; 20) עבור למקום אחר; 21) מוכה שגעון הגדלות; 23) חיית־טרף; 24) תבלין מזרחי; 26) מפרנס; 27) סוציאליסט, ממבשרי הצ־יונות; 29) שייכות; 30) אחרון (ארמית); 33) נושאת דרגות הקצונה; 34) ככר, מגרש; 36) צמח קוצני; 37) פלצות, חרדה; 40) כינוי ל־קבלה"; 41) משאבת הדם; 44) שניים; 46) נמוך בדרגא אחת; 47) אנא; 49) פרי־בטן; 50) נטש, הפקיר; 53) אספקלריה; 54) חלוקה למנות קבועות; 55) שליח; 56) קבוץ בדרום הארץ; 58) קציר עשב; 59) צעיף נשים; 60) הובס, נוצח; 62) סוד; 63) ראשית הצמיחה; 66) מקום כבוש השמן מן הזיתים (3,3); 68) יפה עשית! קריאה לכהן אחרי ברכת כהנים (2,4); 71) ממנה יצאו עשרת השבטים; 73) מערכת מלחמה; 76) הגיע; 77) טמון מאין רואים; 79) הירוק, חיזוק; 80) סוג; 82) פטמה; 84) עיר פלאית ביצירתו של יעקב כהן; 85) שחק של פחם; 87) גוף; 90) לחץ חנק; 92) סיעה בכנסת ישראל; 94) עגום, מדוכא; 96) גועל נפש; 97) גוף מת; 99) צאצא; 101) מילת זירוז; 102) שאלת כיוון; 103) בן בקר.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

ההולכים בסך

(המשך מעמוד 33)

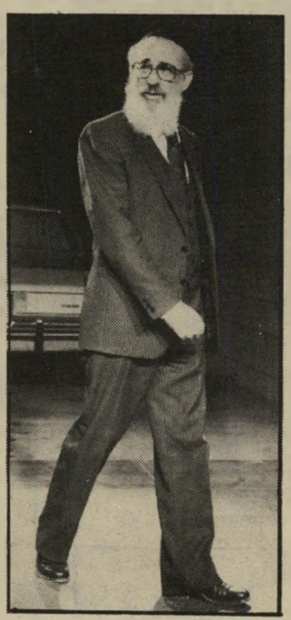
גדעון פת, שר־התעשייה־והמיסחר נוהג בעצמו במכוניתו. פת, המתגורר בסביון, נפגש בכל בוקר עם הנהג שלו ליד המיתקן המישטרתי בבית־דגון, אותו המיתקן שבו מרצה עכשיו ח"כ אברהם־חזיירא את עונשו בעבודות־חוץ. לעיתים קרובות נוהג פת ומסיע את עצמו ואת נהגו לירושלים.

אריאל („אריק") שרון, ללא מיקטורן, חוצה בצעדים גדולים וכ־בדים את הרחבה שלפני הכניסה, אינו מעיף מבט למצלמות, אינו מדבר, יוצא ונכנס אל המישרד לבדו.

משה ארנס, אלגנטי, מטופח ושקט, לבוש בצניעות, כמעט תמיד רק בחולצה, לעיתים קרובות חולצה משובצת. חיוך דיפלומטי. ממהר להיכנס פנימה.

דויד לוי, תמיד לבוש היטב, תמיד מגיע בזמן, למרות שהוא גר בבית־שאן ועושה בכל יום את הדרך לירושלים. תמיד מחייך אל המצלמות.

פסח („פייסי") גרופר, השר החדש, עדיין נרגש ממעמדו, מאחר לעיתים. הוא יורד ממכונית הגולו לבוש

ח"כ לורנץ
לא שר

במיכנסיים ובחולצה, מדלג בקלילות כברה על המדרגות, כשהוא מנסה ללבוש את המיקטורן תוך כדי הליכה. גרופר, כידוע, גר בעתלית.

יובל נאמן, שר־המדע־והתשתית, תמיד בחליפה. המיקטורן שלו מכופתר, בלוריתו מסורקת. לעיתים קרובות הוא בנעליים לבנות, כמו מעולם אחר.

חברי־הממשלה מתכנסים לישיבה, ובאותו זמן, בחדר הקטן למטה, משחקים הצלמים שש־בש, עד שתצא החבורה החוצה.

לעיתים מצטרפים לישיבת הממשלה אישים שונים, שאינם שרים. בשבועות האחרונים הירבו להופיע שם חברי אגודת־ישראל. הללו מודעים לחשיבותם של אמצעי־התיקשורת. אלה מוכנים תמיד לדבר עם הכתבים, עונים לכל שאלה באריכות ובפירוט.

רוב השרים אינם מוכנים לדבר עם העיתונאים בצאתם. היחידי, כמעט, שמתייחס אליהם הוא דויד לוי, סגן־ראש־הממשלה. הוא עושה זאת באלגנטיות, בחיוך, ובסימפטיה. האחרים מסתפקים בדרך־כלל בחיוך ורצים בזריזות אל הוולוו הממתינה, כשהמנוע שלה פועל, ואז מסתלקים לדרכם.

לעיתים רודפים הכתבים אחרי השרים הנחפזים, בנסיון כמעט נואש לדלות מפיהם איזושהי הצהרה, אך אלה מסרבים באלגנטיות ונעלמים בתוך המכונית. לפעמים השרים בכל־זאת נעתרים לכתבים, ואז אפשר לראות אותם מסתובבים בפינה של מיגרש־החנייה, כתב־כתב ושרו עימו.

ענת פרגוסטי ■

הווי

יונודולרים

ראשון־לציון קנה אזרח, בעת בהלת הדולארים, כמות גדולה של שטרות ירוקים, החביאם, ליתר ביטחון, בין רעפי גג ביתו, נדהם לגלות, כאשר בא ליטול את אוצרו, כי רוב הדולארים חוררו על־ידי רגלי היונים אשר צעדו הלוך ושוב על הדולארים, והוא ייאלץ עתה להמתין להחלטת מישרד־האוצר האמריקאי, שאליו הועברו השטרות על־ידי בנק ישראלי, וכנראה יקבל תמורה רק עבור הדולארים, אשר מיספריהם הסידוריים לא נפגעו על־ידי צעדי היונים.

* * *

נכסי דלא־קיימי

תל־אביב הזהירה ועדה ציבורית מפני נוכלים, אשר הצליחו למכור למשקיעי־חוץ כקרקע מאושרת לצורכי בנייה את הצומת המרומזר של רעננה וכן חלקות־אדמה נוספות שנתגלה, כי הן נמצאות על שפת־הים, בבריכת־דגים, בשמורת־טבע ואפילו בגן לאומי.

* * *

עוגה, עוגה, עוגה

תל־אביב גילה שף המלון הילטון כי עוגת התתונה הגדולה ביותר שהוזמנה אצלו עד כה, נישאה לגובה של שני מטר והכילה 75 קילו קמח, 75 קילו סוכר, 20 קילו קרם, 250 ביצים וארבעה קילו מרציפן.

* * *

כאשר אתה צריך...

תל־אביב פרצה חוליית בלשים, אחרי מעקב, לדירת מגורים, גילתה בה רכוש גנוב בשווי של מיליון שקל ושכלל מאות שמלות, מעילים, בגדי ספורט וחלקי חילוף לרכב. המישטרה עצרה את הצעיר שמצאה בדירה, מאחר שלא השתכנעה מהסברו כי היה מוכרח לצאת לשירותים. מכיוון שפשוט לא היה יכול להתאפק יותר והוא, בסך הכל, נכנס לדירה הראשונה שדלתה היתה פתוחה.

* * *

עסקים יהודיים

ירושלים גילה בנק ישראל כי הוא מפסיד כסף רב כמעט על כל מטבע שהוא מנפק: עלות ההנפקה (חומר הגלם וההטבעה) של מטבע אגורה אחת היא 22 אגורות; של מטבע חמש אגורות — 28 אגורות; של מטבע עשר אגורות — 57 אגורות ושל מטבע חצי שקל — 79 אגורות.

* * *

על כל צרה שלא תבוא

תל־אביב, הורשע איש־עסקים על עבירות אחזקת מטבע־חוץ ונשק, מאחר שבחיפוש בחווילתו בסביון נתגלו 178 אלף דולר; 100 מטבעות זהב; מטילי זהב במישקל כולל של שני קילו ו־672 גרם; חמישה רימוני רסס; שני אקדחים ו־183 כדורי אקדח.

* * *

רביעייה מלכות

ירושלים, איתרו שוטרי מוקד המישטרה בשעת לילה מאוחרת את מקור קריאת האזעקה ממכשיר איתורית שחולק בשעתו בבתי קשישים חסרי ישע, חשו בכוחות מתוגברים לבית קשישה בת 80, הופתעו לשמוע כי הוזעקו מכיוון שבעלת הבית לא הצליחה ליישב מחלוקת קלפים בינה ובין שלוש חברותיה בנות גילה בשעת מישחק הפוקר שלהן, לא יצאו מן המקום עד ששיכנעו את הגברות לסיים את המישחק ולשוב לבתיהן.

מרים בונימיני

מזל החודש:

עקרב

תקופה זו אינה קלה לבני מזל עקרב. בשנה שעברה ניתן היה לטעום חלק ממה שעומד לעבור על העקרבים. בחודשים האחרונים הם אינם יכולים שלא להרגיש שגם השנה הבאה עומדת בסימן קשיים.

אם נביט, לדוגמה, בממפת הלידה של יורם אריידור, שר־האוצר לשעבר, נוכל לראות שהוא ספג מכה קשה. תאריך לידתו בתחילת מזל עקרב, כך שהוא מבין הראשונים שנאלץ לשלם את חשבון שגיאותיו. שני כוכבים עומדים להקשות על העקרבים. הראשון הוא כוכב שבתאי, שמטבעו אינו מפנק, ומי שרוצה להעזר בכוכב זה ולא להיות מוכה על ידו, חייב לעבוד קשה ולהשקיע מאמצים כדי שיצליח לעבור את התקופה בצורה מתקבלת על הדעת. לא פעם הוזכר כאן שכוכב זה מכה או מזכה, ולצאת זכאי מלפניו זה נדיר.

הכוכב השני הוא פלוטו, שליט מזל עקרב. כוכב־לכת זה הוא האחרון מבין כוכבי־הלכת המוכרים לנו. הוא התגלה רק בשנת 1930, עם עליית הנאצים בגרמניה. פלוטו מסמל חושך – תרתי משמע – גם במובן הבלתי־ידוע, וגם במובן כוחות הרע, העולמות האפלים, וכוחות השטן. פלוטו מסמל את הצד האפל של החיים, את העולם התחתון, הפשע המאורגן, גאנגסטרים, פשיעה על רקע מיני, התמכרות ושיעבוד לי־צרים אפלים והרסניים, הרס עצמי והש־תלטות על המונים באמצעות טרור.

כוחו של פלוטו הוא כוח שמשמיד את עצמו, מרעיל את עצמו ובסוף כלה, נגמר ונהרס. לא פלא שחלק מהמנהיגים הנאציים הרעילו את עצמם עם התבוסה. התנהגות המנהיגים משקפת את מה שגרמניה עוללה לעצמה, היא הרעילה והחריבה את עצמה.

פלוטו, לפי המיתולוגיות היוונית והרו־מית, הוא אל השאול. השאול הינו המעמקים הנסתרים. פלוטו אכן קשור למעמקים הנסתרים של ההוויה. הכל יוצא מן האדמה וחוזר אליה. שם יש התחדשות של תהליכים שונים.

„כי מעפר אתה ואל עפר תשוב." הכל בחיים מציית לאותה חוקיות. המלה „אדם" נובעת מהמלה „אדמה" וקשורה למילה „אדום." וציבעו של פלוטו הוא אדום כהה.

פלוטו אכן מייצג את מחזור־החיים – את תחילת החיים ואת סופם. את המישגל, את המוות ואת הקבורה.

מתוך החורבן של מילחמת־העולם השניה, נולדה אנושות חדשה, צמח האו"ם, שבזמנו נוצר כדי למנוע שואות דומות בעתיד. נולדו אנשים שיוצאים עטורי פרחים נגד מילחמות בכלל. ומתוך השואה נולדה מדינת־ישראל.

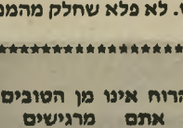
פלוטו מסמל כוח – לטוב ולרע. מי שמשתמש בכוחו של פלוטו כדי להרוס – נהרס בסופו של דבר בעצמו. את אותו הכוח עצמו אפשר להפנות בכיוון חיובי, ואפשר להיבנות באמצעותו. מן הדרך שמובילה לשערי המוות לומדים מהי הדרך המובילה לחיים.

החוויות הטראגיות מביאות את האדם לידי הכרת האמת. לידי הבנת עצמו על־ידי הבנת האמת. הפסוק מתהילים מסביר רעיון זה יותר מכל הסבר: „תשב אנוש עד דרא ותאמר – שובו בני אדם." כשכבר כלו כ־ הקיצין, כשכבר אין דרך נסיגה, כששער־ האבדון עומדים לבלוע אותך, מגייס האדם את כל הכוחות שבו, כדי לשקם את עצמו ולהעלות על דרך האמת.

כוכב פלוטו, שהוא שליש מזל עקרב, עומד להיכנס למזל זה בעוד כחודש. הוא יישהה בו כ־10 שנים. קרוב לוודאי שכוכב זה יביא לשינויים קיצוניים על פני כדור־הארץ. (כדאי להזכיר שכוכב פלוטו חוזר למזל עקרב אחרי שלא נמצא בו כ־250 שנה בערך). חיינו יראו שונים בעוד כ־10 שנים, כאשר הוא יסיים את תקופת שהותו במזל עקרב. עקרב הוא המזל השמיני בגלגל המזלות, וקשור בין השאר לכספי הזולת. כבר בימים אלה, כשפלוטו ניצב בשערי מזל עקרב, נוכחנו בקשיים הרבים שפקדו את הבנקים, וזוהי רק אזהרה ראשונה למה שעלול לבוא כשפלוטו ישהה במזל עצמו. אולי כדאי שוב להזכיר שפלוטו הורס – אך על מנת להתחדש. ויתכן שבסיום אותה תקופה השיטות שנהוגות כיום בטיפול בכספים ישתנו עד לבלי הכר. ותחתן יימצאו דרכים חדשות ואולי מתאימות יותר לכלכלת העתיד.

כניסתו של פלוטו למזל עקרב תשפיע על כלל האנושות ולא רק על בני מזל עקרב. מאחר שפלוטו קשור במיסתורין, אנשים יגלו נטיה לעסוק יותר בנסתר ורבים יחפשו לעצמם תשובות בעולם הבלתי מוכר של המיסטיקה. מכיוון שפלוטו קשור במוות, השינויים הגדולים שנעבור יהיו קשים מאוד, יתכן שזה בגלל העובדה שכל צורה של מוות איננה נעימה. אך חיים חדשים יצמחו והישן יתחלף בחדש.

הפתעות נעימות בשטח הרומנטי
צפויות לדגים, ואילו דיכאון ובעיות
בריאות צפויות לבני מזל עקרב

שלה

21 במרס – 20 באפריל

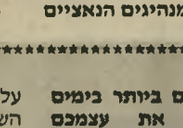
מצב־הרוח אינו מן הטובים ביותר בימים אלה, אתם מרגישים את עצמכם בלתי־מרוצים וחסרי־מנוחה. ההרגשה הכל־לית גם היא אינה טובה ביותר. רצוי לגשת לרופא ולעבור בדיקה כללית. סכסוכים וחי־כוכים עם בני־משפחה עלולים להקשות עליכם השבוע, נושא אי־ההבנה קשור בכספים, רצוי להמתין כחודש לפני שאתם מחליטים החלטה חשובה. בשטח הרומנטי היחסים מעט יגעים.

* * *

את אי־ההבנות שהיו לאחרונה עם אנשים בסביבתכם, תוכלו לפתור בעזרת שיחות. למרות שדרך זו אינה מקובלת עליכם בדרך־כלל. אנשים מבוגרים יגרמו לכם אי־נעימות, יהיה עליכם לוותר להם הפעם. חבל להתעקש. יתברר שאי־אפשר לש־נות את המצב. נסיעה קצרה עשויה לשפר את מצב־הרוח וגם להפגיש אתכם עם אדם מעניין ורציני. למרות שרבים מכם מודאגים בגלל עניינים כספיים, יתברר שהשד אינו נורא.

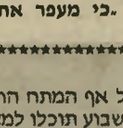
* * *

השבוע יפלו עליכם עומס עבודה ואחריות, במקום העבודה תתקשו למצוא לעצמכם זמן למנוחה, יתכן שכעת הזמן לחשוב על שינוי. מבחינה בריאו־תית אינכם חשים כר־גיל, מעט דיכאון וחול־שה פיסית מקשים עלי־כם לתפקד כהלכה. רצוי להדבות ביציאות מהבית ולהפיג את הדיכאון והחרדות ב־חברה עליזה. בבית דברים עלולים להתקלקל, אינסטלציה או ביזדים חשמליים, פנו בזמן למומחים.

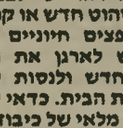
טלה

21 במרס – 20 באפריל

שור

21 באפריל – 20 במאי

תאומים

21 במאי – 20 ביוני

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

על אף המתח הרב שעבר עליכם באחרונה, השבוע תוכלו למצוא פתרונות מתקבלים על הדעת למצבכם. מבחי־נה כספית עדיין לא הגיע הזמן לבצע מהפ־כות, או לשנות תוכניות. המתינו לפחות כחודש. רווקים ורווקות ייפגשו השבוע עם בני־זוג מבוגרים מהם, ולא מן הנמנע שיווצר קשר מהיר ומוזר, אולם לא נראה שהוא יארין ימים. ההנאה מן האוכל עלולה להביא אתכם לחרטה מאוחר יותר. זהירות!

* * *

השבוע תהיו עסוקים בענייני הבית או הדירה, יש לבצע שינויים בימים אלה, ריהוט חדש או קניה של חפצים חיוניים לבית. יש לארגן את הדירה מחדש ולנסות לייפות את הבית. כדאי שתכי־נו מלאי של כיבוד, כיוון שעומדים להפתיע את־כם בביקורים לא צפו־יים. לקראת סוף השבוע תרגישו את עצמכם חסרי מנוחה, ואז עלי־כם להימנע מהתנהגות אימפולסיבית. אתם עלולים למצוא את עצמכם מסובכים.

* * *

בימים אלה אתם חושבים על שינוי מקום המגורים, או לפחות שינוי זמני. אולם ברגע זה תתקלו בקשיים לא מעטים לממש את רצונותיכם. הכרויות חדשות עשויות להביא אתכם למצב־רוח אופ־טימי ונלהב. מיכתב שתקבלו מחוץ־לארץ יבשר על בואו של ידיד או קרוב־משפחה לבי־קור, אל דאגה, למרות העבודה הביקור יוסיף לכם הנאה רבה. בשטח הרומנטי לא טוב להציע נישואין וליצור קשרים מחייבים.

בתולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזנים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

הדאגות העיקריות שפוקדות אתכם בימים אלה קשורות לעניינים כספיים. קשה מאוד לבצע את מה שתכננתם וברגע זה נראה שאין כל מוצא. אולם אם מדובר ברצונכם להחליף דירה, תווכחו מאוחר יותר שתוכנית זו אכן תצליח לצאת אל הפועל. במקום־העבודה עשוי להתפתח השבוע קשר רומנטי חדש, שימו לב אל עובדים חדשים, או אל אנשים שנכנסים ויוצאים ומגלים בכם עניין. בני מזל אריה עלולים לגרום אכזבה.

* * *

השבוע תהיו במצב־רוח רציני ביותר. עד כדי תקופות של דיפרסיות, כושר הריכוז לא יהיה טוב ותרגישו שאינכם מתפקדים כתמיד. זו אינה תקופה מלאת חיים במיוחד ורצוי שתרבו במנוחה. מבחי־נה בריאותית נראה שאתם עומדים לסבול מבעיות בנשימה, או במחזור־הדם. צריך לג־ייס את כל המשאבים החיוביים כדי לעבור את השבוע. כבר בשבוע הבא תרגישו שיפור עצום במצב. רצוי להימנע מביצוע עיסקות.

* * *

אתם חשים את עצמכם לחוצים ונוטים להחליט דברים בצורה נמהרת. אינכם שקטים ונתקלים במכ־שולים שאינכם מבינים מהיכן הם צצים. אתם נוטים ללכת לקיצוניות וזה עלול להביא לכם הפסדים, הימנעו מלב־קש השבוע הלוואות, ובכלל, קחו על עצמכם מה שמחות סיכונים. בעוד זמן מה המצב ייראה שונה, ואז תוכלו להרשות לעצמכם התנהגות שונה. מיכתב מחוץ־לארץ עומד להגיע בימים אלה.

קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

עקרב

23 באוקטובר – 22 בנובמבר

אריה

21 ביולי – 22 באוגוסט

בתולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזנים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

השבוע עלולות לצוץ בעיות קשות בתחום העבודה, עניינים שעליהם כלל לא חשבתם יכולים לגרום לעיכובים בתוכניותיכם ולהביא אתכם לכעס. אל תשח־קו ואל תוותרו. אתם חייבים לשוחח עם הממונים עליכם. לה־צעות עבודה חדשות רצוי לענות בשלילה, ברגע זה איננכם מסו־גלים לשפוט בצורה נכו־נה מה טוב עבורכם. מבחינה כספית קשה לכם ברגע זה, אולם סכום כסף עשוי להגיע ולשפר את המצב.

* * *

היממנו מלהיגרר אחרי הצעות מפתות. כל מיני עסקות מפוקפקות או הבטחות שאין מאחריהן כיסוי. השבוע אתם נוטים להיות אופטימיים מדי, סטו־דנטים ותלמידי בית־ספר יוכלו להצליח השבוע בלימודים או בבחינות. נסיעה לחוץ־לארץ עומדת על הפרק, שימו לב עם מי הח־לטתם לבצע נסיעה זו ובידקו פעם נוספת אם אפשר לתת אמון. בשטח הרומנטי עדיין צפויות הפתעות נעימות ומקרים משעשעים.

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

גדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

קשיים ובעיות עם ידידים עלולים להביא אתכם למצב־רוח כבד וממורמר. רצוי שתבדקו היטב אם פרשתם נכון את דב־ריהם או כוונותיהם. אתם נוטים להיות חשדניים מדי בתקופה זו. בני מזל סרטן עשו־יים לבוא לעזרתכם ולרכך את מצב רוחכם. בשטח הרומנטי אתם עומדים לפגוש באדם שיהיה משמעותי מאוד בתקופה הקרובה. רצוי להרבות ביציאות מהבית. בימים האלה תפגשו בידידים ישנים.

* * *

השבוע עלולות לצוץ בעיות קשות בתחום העבודה, עניינים שעליהם כלל לא חשבתם יכולים לגרום לעיכובים בתוכניותיכם ולהביא אתכם לכעס. אל תשח־קו ואל תוותרו. אתם חייבים לשוחח עם הממונים עליכם. לה־צעות עבודה חדשות רצוי לענות בשלילה, ברגע זה איננכם מסו־גלים לשפוט בצורה נכו־נה מה טוב עבורכם. מבחינה כספית קשה לכם ברגע זה, אולם סכום כסף עשוי להגיע ולשפר את המצב.

* * *

היממנו מלהיגרר אחרי הצעות מפתות. כל מיני עסקות מפוקפקות או הבטחות שאין מאחריהן כיסוי. השבוע אתם נוטים להיות אופטימיים מדי, סטו־דנטים ותלמידי בית־ספר יוכלו להצליח השבוע בלימודים או בבחינות. נסיעה לחוץ־לארץ עומדת על הפרק, שימו לב עם מי הח־לטתם לבצע נסיעה זו ובידקו פעם נוספת אם אפשר לתת אמון. בשטח הרומנטי עדיין צפויות הפתעות נעימות ומקרים משעשעים.

ה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, סירסם
את הבותרת "אסון מעל הגשר" על אסון התהסבותו של אוטובוס מעל
שר מוסררה בתל־אביב. תחת הבותרת "למה שובתים המורים?"
בא סיפורם של מורי בתי־הספר התיכוניים, ששבתו השבוע לפני 25
נה. סיפורי של חיל־השיריון הישראלי, שחגג עשור להיווסדו, הובא
בתבה "בני הסלדה של תל־אביב". סיפור שהחל בסנדוויצים
משוריינים של תש"ח הגיע ב־1958, לטנקי אי־אם־אקס הצרפתיים.
מדור הקולנוע סיקר את הסרט "הגשר על נהר קוואי". בביכובו של

השחקן אלק גינס, ומדור התיאטרון ביקר את הצגת "מלאך האבן".
תמונת השער: האוטובוס שנפל לתהום בנחלת־יצחק בתל־אביב.

"העולם הזה" 1100
תאריך: 29.10.1958

בלכלה נוסח 1958 ★ מפד"ל מחוץ
לממשלה ★ אפלייה עדתית במישרד הדתות

העם

טיפת הידועה בציבור

אחת האופרות היותר משעשעות של מוצארט
שאת את השם כך עושות כולן.
מה שמתרחש על הבימה הפוליטית של
שראל אינו דומה לאופרה משעשעת. הוא מזכיר
בה יותר יצירה טראגי־קומית בהמשכים —
דרת בצורתה, מעציבה בתוצאותיה. כשהדבר
גע לשחיתות ציבורית, אפשר בהחלט להכתירה
בותרת המוצרטית — כך עושות המיפלגות
לן.
השבוע עלה המסך על תמונה נוספת של
זירה זו. כאמצעות פקיד שסולק משרות המדינה
ארצות הברית, הגיע לידי הציונים הכלליים
יכתב מקורי של שר־המיסחר־והתעשייה, פינחס
פיר. על נייר־המיכתבים הרשמי של המדינה,

מי קרע

את השמלות לגילה אלמגור? במצב בלתי־נעים נמצאה השחקנית גילה אלמגור, השבוע לפני 25 שנה, אחרי שהביאה לביתה חתול חדש. באחד הערבים, בשובה לביתה אחרי ההצגה, מצאה אלמגור שתיים משמלותיה קרועות, כיסוי המיטה שסוע וכל החדר במצב של אחר פוגרום. לבעלה דאז, השחקן אילי גורליצקי, סיפרה גילה אלמגור, שהחתול עשה זאת.

הורה ספיר לפקיד מישלחת־הקניות שלו
בארצות־הברית להשיג לו עשרת אלפים דולר.
המטרה המצויינת במיכתב: תקציב בית
ארלוזורוב, מישכן מפא"י בתל־אביב.
הוסיף ספיר בכתב־יד: "העניין ידוע לך."

מניין בא הכסף? העניין לא היה ידוע כל
עיקר לאזרחי ישראל, שקראו את המיכתב מעל
עמודי הבוקר הציוני־כללי. הם שאלו כמה
שאלות לעניין:

● מניין בא הכסף? (טען ספיר ללא הוכחה:
משני נדבנים יהודים. חשדו כמה מיריביו, גם הם
בלי הוכחה: מעיסקות ממשלתיות, המאפשרות
להעביר בדרכים נסתרות חלק מכספי המדינה
לכיסו האישי).

● כיצד הגיע הכסף לארץ? (טען ספיר: בדרך
חוקית, באמצעות בנק).

● מניין הביטחון כי נותני הכסף לא קיוו
להשיג תמורתו הנאות פרטיות? מדוע לא נתנו
את הכסף למגבית היהודית או לאחת הקרנות של
ההסתדרות, אלא נתנו אותו דווקא לשר החולש
בישראל על מקורות־הנאה בלתי־מוגבלים
בצורת רשיונות־ייבוא, אשראי, הענקות והטבות?

לשאלה האחרונה, ולמעשה גם לכל יתר
השאלות, לא יכלה להיות, מטבע העניין, כל
תשובה משכנעת. המישטר המישקי המיוחד של
ישראל הוא כזה, שאי־אפשר למנוע בו שחיתות
מיפלגתית.

מן הצלחת אל הקערה. היה משום הומור
בעובדה, כי דווקא הציונים הכלליים העלו את
העניין ודרשו (יחד עם אנשי חרות) הצבעה של
אי־אמון בכנסת (שנכשלה). כי בהיות הצ"כ עצמם
חברים בממשלה, לא טמנו ידם בצלחת, אלא
שלחו אותה ישר אל הקערה. בימי קודמו הצ"כ
של פינחס ספיר היה ידוע ברבים, כי התורם
תרומה הגונה לקרן המיפלגה ל"פעולות קונסט־
רוקטיביות", יכול לקוות לקבלת רשיונות־ייבוא
ביתר קלות.

גם הצ"כ אינם גרועים מאחרים. התופעה היא
כללית. בלעדיה לא יכול היה המישטר המיפלגתי
בישראל להתקיים אפילו יום אחד. כי מישטר זה
אינו במהותו אלא פרדיזה גדולה של מיפלגות
ציוניות, המתקיימות על הכספים הזורמים
לישראל מחוצלארץ.

חלוקת השלל נעשית באמצעות כלים שונים:
התקציב הממשלתי, רישיונות והטבות למיניהם,
קרנות הסוכנות היהודית, המגבית היהודית
המאוחדת, מגבית מיפלגתית פרטית (שכספיהן
מובחרים לארץ בדרכים שונות, כדי להימלט
משער־החליפין הכוזב, החל על האוזח הפשוט),
שיחרור מתשלום מיסים, ואלף ואחת דרכים
אחרות. מיפלגות הממשלה נהנות יותר, אך גם
מיפלגות האופוזיציה אינן מקופחות לגמרי.

מיפלגות

מחוץ לוועדת החוץ

אין זה נעים לשר או לתת־שר להתעורר
בבוקר ולמצוא את עצמו חבר־כנסת פשוט,
המתהלך ברחוב כאחד העם, ומטייל בחוצלארץ
[illegible]

אי־אם־אקס מאומץ על־ידי תל־אביב

השבוע לפני 25 שנה אומץ חיל־השיריון על־ידי העיר תל־אביב, בסידרת תצוגות טנקים. בתצלום: אחד הטנקים שהוצגו לראווה.

לאומית לפחות שלושה אנשים שאינם בטוחים.
שפרישת המיפלגה מן הקואליציה היתה מעשה
נבון. השלושה: משה חיים שפירא, לשעבר
שר־הדתות והסעד, יוסף בורג, לשעבר שר־
הדואר, זרח ורהפטיג, לשעבר תת־שר־הדתות.

לא חסרו לשלישיה טענות משכנעות. עצם
היעדרם מן הממשלה, נאמר, נותן יתרון למפא"י.
הדבר מאפשר למפא"י לשים את ידה על הרבנים
הספרדיים, או לגייס בחורי־ישיבות לצבא.

אולם בכל פעם שהועלתה טענה כזאת
בישיבות הנהלת המיפלגה והסיעה הפרלמנטרית,
ברמז ובלחש, גאה קולו הרם והדק של יצחק
רפאל, כתביעה להילחם עד הסוף.

העוקץ: לרפאל לא היה מה להפסיד. מכיוון
שלא היה שר, גם לא היה לו מה להרוויח מישיבת
חבריו בממשלה.

עקב רפאל. אולם כמו אכילס הגיבור, יש גם
בגופו של רפאל אבר אחד שאינו מוגן. לא היה
קשה לשלישית השרים המשוחררים לגלות את
עקב רפאל: הוא מכהן כיושב־ראש ועדת החוקה,
חוק ומישפט של הכנסת. חוץ מזה הוא חבר
בוועדת־החוץ־והביטחון.

שתי אלה מישרות חשובות ומכובדות למדי.
כיושב־ראש ועדת־החוקה (23 חברים), נהנה
רפאל ממעמד רב־השפעה. הוא יכול, למשל,
להזמין ולדרות ביועץ המישפטי חיים כהן,
שהשחיז בשעתו את סכינו המישפטי כדי לצוד
את רפאל. כחבר ועדת החוץ־וביטחון (15
חברים), הוא מצוי בסוד בן־גוריון והרמטכ"ל,

אנשים

● חבר־כנסת מחרות **אריה בן־אליעזר**, בעת ויכוח בכנסת: "היו שגיאות שונות במדיניות הישראלית בתקופת כהונתו של ח"כ **משה שרת** כשר־החוץ... אך תמיד ידעו או לפחות באיזו יד להחזיק את המזלג ובאיזו יד להחזיק את הסכין."

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון**: "אינני שותף עם אלה הרואים בכל פגישה של איזה יהודי עם איזה ערבי. איזה מאורע היסטורי גדול."

דת

בן־גוריון בשני צבעים

רבני ישראל יודעים שכראי להיות אשכנזי. כי
בכל מקום בארץ, ללא יוצא מן הכלל, מאורגנים
עסקי הקודש כך: הרב האשכנזי הוא הרב הרישמי
של המקום, ואילו הרבנים הספרדיים אינם
נושאים אלא תואר של "רב העדה הספרדית"
במקום.

גם לא על התואר לבדו יחיה אפילו רב. הרב
האשכנזי, בהיותו רב המקום, מקבל משכורת
מלאה. הרבנים מבני עדות־המיזרח מקבלים
משכורות נמוכות וחלקיות. ביישובי העולים,
למשל, מקבל הרב הספרדי מידי הממשלה רק 60
ל"י לחודש, מתוך תיקווה (כוזבת) שהסוכנות
ועד המושב יוסיפו כל אחד 60 ל"י נוספות —
שכרו כמדריך חברתי.

כדי לשמור על מעמד זה גם במקומות שבהם
יש רוב מכריע לבני עדות־המיזרח, קיימת שיטה
מחוכמת. לאשכנזים בכל מקום יש רק רב אחד
— המטפל בגרמנים, בפולנים, ברוסים
ובהונגרים, ללא הבדל מוצא. ואילו בני המיזרח
פולגו רשמית בין עדות רבות. אשר לכל אחת מהן
רב משלה. העיקרון: "הפרד ומשול בכיפה".

עין־חיים היא. אחד האנשים שהקדים
להבין את האפשרויות הטמונות במצב זה היה ח"כ
מפא"י ישראל ישעיהו (שרעבי), המכונה
"בן־גוריון של התימנים". הוא סבר, ובצדק, כי עץ
האפלייה הדתית עשוי להצמיח פירות פוליטיים
לכל מיפלגה שתמהר לקוטפם.

לכן, מדי שנה בשנה, הרים ישעיהו את קולו
בוויכוח על תקציב המדינה, ודרש שוויון זכויות
ומשכורות לספרדים. כל עוד היה מישרד־הדתות
סניף של המיפלגה הדתית לאומית, היו אלה
תביעות־סרק. אך ברגע שהמישרד נפל לחיקו
של בן־גוריון האשכנזי, הרגיש ישעיהו כי השעה
הגדולה הגיעה.

בשבוע שעבר הוציא בן־גוריון הוראה למנהל
מישרד־הדתות, זנגוויל כהנא, להתחיל לטפל
בבעייה זו, מתוך מגמה לחסל את האפלייה. אם
יעלה בידי בן־גוריון, שר־כדתות בפועל, לחולל
שינוי רציני במצב זה עד לבחירות, עשוי הדבר
להנחית מכה רצינית על המפד"ל בריכזו עולי
המיזרח הדתיים.

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות "16,"20,"22,"27-עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS - עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

BLAUPUNKT

היבואן הבלעדי: טרכף יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב.

TECHNICS

יום חמישי תשכ"ד, 28.10.83 מיספר 2408 המחיר 130 שקלים בגבול מעריב

העולמ

„לא יהיה עוד גבר בחיי!"

רחל המרחלת מספרת את הסיפור המלא של רחל דיין